

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

PLENAIRE VERGADERING

HANDELINGEN 31

VERGADERING VAN DINSDAG 26 MAART 1996

INTERPELLATIES

DECREET BESCHERMING SCHELDE

DECREET BESCHERMING MAAS

DECREET WATERKERINGEN

DECREET BESCHERMING LANDSCHAPPEN

BELEIDSNOTA CULTUUR, GEZIN EN WELZIJN IN VLAANDEREN

Inhoud

Nr. 31

Dinsdag 26 maart 1996

	Blz.
Berichten van verhindering	1561
Ontwerpen van decreet	
Indiening en verwijzing	1561
Voorstellen van resolutie	
Indiening en verwijzing	1561
Met redenen omklede moties	
Indiening	1562
Verslagen	
Indiening	1562
Advies van de Raad van State	
Indiening en verwijzing	1563
Discussienota	
Indiening en verwijzing	1563
Jaarverslag	
Indiening	1563
Kennisgevingen van het Arbitragehof	
Indiening	1564
Motie van orde	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	
Motie betreffende een belangenconflict	1564
Spreker : de heer Joris Van Hauthem	
Interpellaties (Regl. art. 82)	
Interpellatie van de heer Jos Geysels tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector	
Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector	1564
Sprekers : de heren Jos Geysels, Ward Beysen, John Taylor, Steve Stevaert, Francis Vermeiren, Jan Penris, Jean-Marie Bogaert, Hugo Van Rompaey, Jaak Gabriels, André Denys, Johan De Roo en minister-president Luc Van den Brande	
Met redenen omklede moties	1580

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995	
– 162 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3	
Algemene bespreking	1580
Sprekers : de heren Herman Suykerbuyk, verslaggever, Ward Beysen, Stefaan Platteau, Johan Malcorps en minister-president Luc Van den Brande	
Artikelsgewijze bespreking	1584
Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995	
– 163 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3	
Algemene bespreking	1584
Artikelsgewijze bespreking	1584
Ontwerp van decreet betreffende de waterkeringen	
– 196 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 7	
Algemene bespreking	1585
Sprekers : de heer Patrick Lachaert, verslaggever, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbusche, de heren Patrick Lachaert, Jan Penris, Jos Stassen en minister Eddy Baldewijns	
Artikelsgewijze bespreking	1591
Motie van orde	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	1594
Spreker : de heer André Denys	
Voorstel van decreet van de heer Johan Sauwens c.s. houdende bescherming van landschappen	
– 69 (BZ 1995) – Nr. 1 tot 4	
Algemene bespreking	1594
Artikelsgewijze bespreking	1595
Beleidsnota Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen. Werken aan netwerken in een menswaardige samenleving. Beleidsprioriteiten 1995-1999	
– 129 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3	
Debat	1601
Sprekers : mevrouw Brigitte Grouwels, verslaggever, de heren Marino Keulen, Marc Van Peel, mevrouw Nelly Maes, mevrouw Kathy Lindekens, de heren Emiel Verrijken, Jos Stassen, Joachim Coens, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heren Herman Lauwers, André Van Nieuwerkerke, Michiel Vandebussche, Luk Van Nieuwenhuysen, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Bart Vandendriessche, mevrouw Patricia Ceysens, de heren Guy Swennen, Wilfried Aers, mevrouw Ria Van Den Heuvel, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Etienne De Groot, Felix Strackx, mevrouw Sonja Becq, de heer Peter De Ridder, mevrouw Yolande Avontroodt en minister Luc Martens	
Regeling van de werkzaamheden	1648

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 13.38 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Willy Kuijpers, Mandus Verlinden, Pieters Huybrechts en Jacques Timmermans : gezondheidsredenen ;

André Kenzeler en Lydia Maximus : ambtsverplichtingen.

ONTWERPEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende ontwerpen van decreet werden ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren, en van de bijlagen I, II, III en IV, ondertekend te Helsinki op 7 maart 1962
– 263 (1995-1996) – Nr. 1
Verwezen naar de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden.
- Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 november 1990 houdende vaststelling van het wapen,

de vlag, het volkslied en de feestdag van de Vlaamse Gemeenschap

– 266 (1995-1996) – Nr. 1

Verwezen naar de Commissie voor Cultuur en Sport

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende voorstellen van resolutie werden ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heer Michel Doomst en mevrouw Kathy Lindekens betreffende een aantal maatregelen rond kinderen en televisie
– 264 (1995-1996) – Nr. 1
Verwezen naar de Commissie voor Mediabeleid.
 - Voorstel van resolutie van de heren Karel De Gucht, Hermans Suykerbuyk en Paul Van Grembergen betreffende de aanwezigheid van de Gemeenschappen en de Gewesten in de Europese Raad van ministers
– 265 (1995-1996) – Nr. 1
Verwezen naar de Commissie van Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
 - Voorstel van resolutie van de heren Jos Geysels, Jef Sleenckx en Chris Vandenbroeke c.s. betreffende de drastische verlaging van de werkloosheid
– 271 (1995-1996) – Nr. 1
Verwezen naar de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden
-
-

MET REDENEN OMKLEDE MOTIES

Indiening

De voorzitter : De volgende met redenen omklede moties werden ingediend :

- Met redenen omklede motie van de heren Jaak Gabriels, André Denys en Francis Vermeiren tot besluit van de op 13 maart 1996 door de heer Jaak Gabriels in commissie gehouden interpellatie tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, in verband met de overheveling van bevoegdheden van de kabinetten naar de administratie
- 260 (1995-1996) – Nr. 1
- Met redenen omklede motie van de heer Carl Decaluwé c.s. tot besluit van de op 14 maart 1996 door de heer Carl Decaluwé in commissie gehouden interpellatie tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de uitbetaling van verwijlntresten bij de administratie Waterwegen en Zeewezen en Wegen
- 261 (1995-1996) – Nr. 1
- Met redenen omklede motie van de heer Jos Geysels tot besluit van de op 14 maart 1996 door de heer Ludo Sannen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de doortocht van de N74 in Houthalen-Helchteren
- 262 (1995-1996) – Nr. 1
- Met redenen van omklede motie van de heer Arnold Van Aperen tot besluit van de op 21 maart 1996 door de heer Arnold Van Aperen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, en tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de HST
- 267 (1995-1996) – Nr. 1
- Met redenen omklede motie van de heer Johan Malcorps en Ludo Sannen tot besluit van de op 21 maart 1996 door de heer Arnold Van Aperen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, en tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de HST
- 268 (1995-1996) – Nr. 1

- Met redenen omklede motie van de heer Jan Penris tot besluit van de op 21 maart 1996 door de heer Arnold Van Aperen in commissie gehouden interpellatie tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, en tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening, over de HST
- 269 (1995-1996) – Nr. 1
- Met redenen omklede motie van de heren Marc Olivier en Bruno Tobback tot besluit van de op 21 maart 1996 door de heer Marc Olivier in commissie gehouden interpellatie tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over het nakomen door de Vlaamse regering van de met redenen omklede motie van 27 januari 1994 tot besluit van de op 13 januari 1994 door de heer J. Van Eetvelt in commissie gehouden interpellatie tot de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de inplanting van grote winkelcentra langs invalswegen en aan de rand van de steden
- 270 (1995-1996) – Nr. 1

VERSLAGEN

Indiening

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- Verslag uitgebracht door de heer Jacques Timmermans namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud, over het verslag door het Rekenhof betreffende financiering van de openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest (OVAM) en van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
- 28 (BZ 1995) – Nr. 2
- Verslag uitgebracht door de heer Jacques Timmermans namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud, over het verslag door het Rekenhof betreffende de werking van het MINA-fonds over het jaar 1994
- 28 (1995-1996) – Nr. 2
- Verslag uitgebracht door de heer Herman Suykerbuyk namens de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden, over het ontwerp van decreet hou-

Voorzitter

dende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995 en over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995

– 162 (1995-1996) – Nr. 3

- Verslag uitgebracht door de heer Herman Suykerbuyk namens de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden, over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995

– 163 (1995-1996) – Nr. 3

- Verslag uitgebracht door de heer René Swinnen namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, over het voorstel van resolutie van de heren René Swinnen, Jos De Meyer, Ludo Sannen, Christiaan Vandenbroeke en mevrouw Marleen Vanderpoorten betreffende het uitwerken van een sociaal verantwoorde uitstapregeling in het onderwijs

– 218 (1995-1996) – Nr. 2

- Verslag uitgebracht door de heer René Swinnen namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, over het ontwerp van decreet houdende tijdelijke beperking inzake programmatie en benoeming in sommige onderwijssectoren

– 248 (1995-1996) – Nr. 4

- Verslag uitgebracht door mevrouw Trees Merckx-Van Goey namens de commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden, over de hoorzitting over de rol en de werking van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid

– 272 (1995-1996) – Nr. 1

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende advies van de Raad van State werd ingediend :

- Advies van de Raad van State over het ontwerp van decreet houdende tijdelijke beperking inzake programmatie en benoeming in sommige onderwijssectoren

– 248 (1995-1996) – Nr. 2

Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

- Advies van de Raad van State over het ontwerp van decreet tot vaststelling van de regel inzake de werking en de verdeling van het Sociaal Impulsfonds

– 251 (1995-1996) – Nr. 2

Verwezen naar de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

DISCUSSIONOTA

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende discussienota werd ingediend :

- Discussienota voor een verdere staatshervorming, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 29 februari 1996

– 253 (1995-1996) – Nr. 1

Verwezen naar de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften.

JAARVERSLAG

Indiening

De voorzitter : Het volgende jaarverslag werd ingediend :

- Jaarverslag 1995 van de Vlaamse Raad voor reclame en sponsoring op radio en televisie

Dit jaarverslag ligt ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, afdeling Decreetgevend Secretariaat.

KENNISGEVINGEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De voorzitter : De volgende kennisgevingen van het Arbitragehof betreffende beroepen tot vernietiging en prejudiciële vragen liggen ter inzage bij het Secretariaat van het Vlaams Parlement, Afdeling Decreetgevend Secretariaat :

- Rolnummer 925
 - Rolnummer 934
 - Rolnummer 935.
-

MOTIE VAN ORDE

Voorstel tot aanvulling van de agenda

Motie betreffende een belangenconflict

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, ik vraag het woord bij motie van orde in verband met de regeling van de werkzaamheden. Ik heb vanmorgen een motie betreffende een belangenconflict ingediend, en ik zou daarvoor de spoedbehandeling willen vragen. Indien wij dat morgen niet behandelen, dan zou deze motie zonder voorwerp kunnen vallen.

De voorzitter : Volgens onze informatie zou het kunnen dat het onderwerp in de commissie van de Kamer wordt behandeld. Dan is het in theorie ook mogelijk dat het in plenaire vergadering wordt behandeld.

Is de vergadering het eens dat het onderwerp morgen op de agenda wordt geplaatst ?

De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, ik kan een en ander misschien eerst even toelichten.

Op 14 maart jongstleden werd er in de Senaat een wetsontwerp goedgekeurd, houdende vrijstelling van het kadastraal inkomen voor het openbaar uitoefenen van de vrijzinnige en morele dienstverlening. Aangezien de roerende voorheffing een gewestmaterie betreft, wordt eigenlijk een bron van inkomsten van het Vlaams Gewest weggenomen. Daarenboven stelt de financieringswet, dat de federale wetgever bevoegd blijft voor de grondslag van die heffingen, maar een wijziging kan niet gebeuren zonder de instemming van de gewestregeringen. Volgens onze informatie is dit laatste niet gebeurd.

De voorzitter : Ik neem aan dat de heer Van Hauthem een en ander heeft gecontroleerd, en dat dit dus in de Se-

naat al is goedgekeurd. Het wetsvoorstel betreft stuk 21, 1, 8. Het is aan de Kamer overgezonden en het zou volgende week in de kamercommissie worden behandeld. Wij weten niet wanneer het in de plenaire vergadering wordt behandeld.

De heer Joris Van Hauthem : Precies daarom dien ik deze motie in, wanneer het in de Kamer wordt goedgekeurd, dan kan geen belangenconflict meer worden ingeroepen. Ik stel voor dat deze vraag tot spoedbehandeling wordt behandeld zoals elke vraag tot spoedbehandeling, namelijk morgen voor de hoofdelijke stemming.

De voorzitter : Is iedereen het daarmee eens ? (*Instemming*)

INTERPELLATIES (*Regl. art. 82*)

Interpellatie van de heer Jos Geysels tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector

Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer Geysels tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector en van de heer Beysen tot minister-president Van den Brande, over de participatie van de intercommunales in de elektriciteitssector.

De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik wil de eerste interpellatie in dit nieuwe halfroond beginnen met een vraag : voor wie brandt de lamp ? Dat is eigenlijk de fundamentele vraag die de gemeenten, de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement moeten stellen bij de goedklinkende lokroep van Electrabel. Deze elektriciteitsproducent heeft immers een bod overgemaakt aan de gemeenten en de intercommunales om een exclusiviteitscontract voor 18 jaar af te sluiten en voor vijf percent in

Geysels

de produktie te participeren. Met dit miljardendossier wordt in belangrijke mate en voor tientallen jaren de energiepolitiek van het Vlaamse Gewest vastgelegd.

De centrale vraag is wie nu uiteindelijk beslist in het energiedossier : een firma die 93 percent van de elektriciteitsproduktie in handen heeft, die het transport beheerst en een groot gedeelte van de distributie of de Vlaamse overheid, het Vlaams Parlement en de gemeenten ? Versterken we de machtspositie van deze kleindochter van de Franse Suez-holding of vergroten we de beleidsmarges van de democratische overheden ?

Het is vanuit deze probleemstelling dat Agalev in oktober '93, januari '94, maart '94, oktober '94 en november '94 via interpellaties, vragen en resoluties voortdurend de aandacht van de Vlaamse regering en het parlement heeft gevraagd voor deze operatie.

We hebben drie fundamentele bezwaren. De verdere vermenging tussen de intercommunales en Electrabel legt een onomkeerbare hypotheek op de mogelijkheden van een duurzaam energiebeleid. Uit studie blijkt dat energiebesparing niet alleen noodzakelijk maar ook mogelijk is. Als de wil er tenminste is en de nodige politieke en organisatorische maatregelen worden getroffen. Binnen dit kader van een milieuvriendelijk energie-aanbod kunnen de intercommunales een belangrijke rol spelen, omdat ze een directe relatie hebben met de consument. Ze zijn dus de aangewezen organisaties om energiebesparing te stimuleren door het aanbieden van voorlichting en adviezen. Maar om dit mogelijk te maken is er, buiten een ander prijsmechanisme, een ontkoppeling noodzakelijk tussen de produktie en de distributie van energie en elektriciteit. Pas dan wordt een autonoom vraagbeleid mogelijk dat niet langer gericht is op de produktie, waarbij de produktiesector haar marktaandeel voortdurend wil verhogen en dus meer energie wil verkopen.

De huidige voorstellen van Electrabel in verband met de mogelijkheden van het Vlaamse gewest gaan in de tegenovergestelde richting. Door de verdere integratie van de produktie en de distributie komt de noodzaak van een energiezuinig beleid in conflict met de dynamiek van de producent, namelijk zoveel mogelijk energie verkopen. Deze vermenging van twee tegengestelde activiteiten leidt tot een schizofreen energiebeleid, waardoor de energievriendelijke intenties van de overheden teniet worden gedaan door de groeiwang van een privé-monopolie.

Anders geformuleerd : de democratie wikt maar het monopolie beschikt. We evolueren naar een gevaarlijke vermenging van privé en algemeen belang. Electrabel verankert zichzelf, de Vlaamse bevoegdheden inzake rationeel energiegebruik worden uitbesteed aan het Franse Suez en

de gemeenten worden medeëigenaar van kerncentrales en alles wat daarmee samenhangt, zoals nucleair passief en afval. Heel wat burgemeesters hebben daar trouwens tegen betoogd.

Bovendien is het bevestigen van de monopoliepositie van Electrabel in tegenspraak met de Europese en andere rechtsregels. De brief die de Europese commissaris Van Miert onlangs aan de Vlaamse minister Peeters schreef, laat in elk geval toe te concluderen dat deze operatie in conflict kan komen met de Europese rechtsregels inzake de concurrentie, namelijk artikel 85 eerste lid van het Verdrag en de artikels 86 en 90. In afwachting van een antwoord ten gronde van de Europese Commissie, lijkt het dan ook voorbarig om zich nu al definitief uit te spreken over dit dossier.

We begrijpen de haast waarmee Electrabel de gemeenten onder druk zet. Maar we begrijpen niet dat sommige gemeenten zich in dit haast-scenario inschrijven. Over sommige aanbestedingsdossiers wordt in de gemeenten soms wekenlang gediscussieerd. Ik ken gemeenten waar dit dossier in één zitting wordt afgehandeld. We begrijpen dan ook dat de VVSG de gemeenten ervoor waarschuwt te vlug een definitieve beslissing te nemen, dat ze waarschuwt de termijn van 18 jaar grondig te bekijken en voorstelt eerst een volledig en een door een onafhankelijke instantie opgemaakt dossier voor te bereiden. Er is bovendien een ministeriële omzendbrief van 14 juli 1980 die de gemeenten het volgende voorschrijft : vanaf heden dienen de beslissingen van de gemeenteraden inzake de oprichting, hergroepering, verlenging van en toetreding tot intercommunale verenigingen gesteund op een vergelijkend onderzoek van de diverse types en mogelijkheden. Einde citaat. Ook een arrest van de Raad van State – nr. 19671 – van 31 mei 1979 gaat in dezelfde richting. Moeten de gemeenten hiermee geen rekening houden, of kunnen ze deze brief en de aanbevelingen van de voogdijminister Leo Peeters zomaar naast zich neerleggen ?

Er zijn ook beleidsmatige bezwaren. Wat bezielt de gemeenten om zich voor een extra periode van 18 jaar te binden aan Electrabel ? Ook hier begrijpen we de motieven van Electrabel, die haar monopolie wil vrijwaren, ten opzichte van de liberalisering van de Europese energiemarkt. Maar terwijl in Duitsland het anti-kartelbureau maatregelen uitzoekt, en in beperkte mate al uitvoert, om dergelijke operaties tegen te gaan, laten sommige gemeenten zich geruisloos insluizen in het Electrabel-scenario, waarbij in bepaalde gevallen een contract wordt afgesloten tot 2023 tot 2026. Welke bewegingsruimte blijft er dan nog over voor de gemeenten en voor de Vlaamse overheid om een onafhankelijk energiebeleid te voeren ? Welke duurzaamheid wordt hier nagestreefd, die van het energiebeleid of die van een prijsbeleid van een monopolie dat zich gedurende dertig jaar verzekert van een con-

Geysels

tractueel vastgelegde en beschermde afzetmarkt ? Dat er voor Electrabel grote belangen op het spel staan, hebben vele gemeenteraadsleden reeds zeer concreet ondervonden, maar dat deze firma dit dossier koppelt aan Telenet Vlaanderen heeft meer te maken met chantagepolitiek dan met creatief ondernemerschap. Zo verklaarde een woordvoerder van Electrabel onlangs in De Financieel Economische Tijd dat hij niet zou inzien waarom de maatschappij als financier voor de intercommunales in Telenet zou optreden als ze geen garanties krijgt voor de participatie van de gemeenten in het elektriciteitsdossier. En toch lijkt deze chantagepolitiek, te samen met het lobbywerk van de intercommunalisten, een zodanige invloed te hebben dat de standpunten van de Vlaamse regering, of althans van sommige leden van de Vlaamse regering, drastisch gewijzigd zijn tijdens de jongste jaren. Van flexibiliteit gesproken. Bij diverse interpellaties in 1993 en 1994 in het Vlaams Parlement hebben zowel parlementairen van de verschillende fracties als regeringsleden hun reserves uitgesproken. Toen we op 1 juni 1994 hierover de minister-president – toen bevoegd voor energie – ondervroegen, waren de commentaren zeer duidelijk. Commissielid Stefaan De Clerck formuleerde het als volgt : Gemeenten moeten zich in de eerste plaats bezighouden met de distributie ; dat is hun hoofdopdracht. Als gemeenten zich inlaten met de productie, bestaat het risico dat zij de visie of de plannen van de overheid gaan doorkruisen en neutraliseren. Einde citaat. SP-woordvoerder Fred Dielens beaamde dit en in zijn antwoord was de minister-president nog duidelijker : Ik verzet mij nog steeds tegen de newco-formule omdat de gemeenten met middelen van de gemeenschap participeren in het kapitaal en eigenlijk enkel diegenen versterken die aan de andere kant staan. Einde citaat. Hiermee herhaalde de minister-president in 1994 wat we in 1991 in de beleidsbrief van minister De Batselier konden lezen, namelijk : De marktverruiming in Europees perspectief maakt een grotere onafhankelijkheid van de distributie ten opzichte van de productie noodzakelijk is. Einde citaat.

Het was dan ook niet verwonderlijk dat op 30 november 1994 het Vlaams Parlement een motie goedkeurde waarin aan de Vlaamse regering gevraagd werd met alle mogelijke middelen deze Electrabel-operatie te verhinderen. Er waren op dat moment geen grote meningsverschillen binnen de regering, ook niet tussen de meerderheidsfracties en het grootste gedeelte van de oppositie.

Maar intussen is er veel veranderd. Terwijl op het intercommunale speelveld alles in stelling werd gebracht, werd het eerst stiller in de Vlaamse regering, daarna werd de eensgezindheid kleiner en werden de duidelijke standpunten vager. Terwijl de regering naliet de parlementaire motie uit te voeren, maakt de intercommunale lobby ge-

bruik van dit beleidsvacuüm om haar scenario in verhoogd tempo uit te voeren. Hierbij deinsden sommigen er niet voor terug om het niet uitvoeren van de motie te beschouwen als een bijkomend argument om de operatie goed te praten. Dat parlementairen die nota bene aanwezig waren bij de stemming van 30 november 1994 hierin het voortouw nemen is illustratief voor het gebrek aan deontologie enerzijds en voor de overdosis aan belangenvermenging anderzijds.

De vraag rijst nu wat het standpunt is van de Vlaamse regering, want dat wordt hoe langer hoe onduidelijker. De bevoegde minister voor Energie, die wel een energiedebat heeft aangekondigd in het Vlaams Parlement einde april, zwijgt. Minister Leo Peeters, de voogdijminister van de intercommunales, ijvert voor een uitstel en de minister-president schreef onmiddellijk na de eerste brief van minister Leo Peeters een brief aan de intercommunales om de autonomie van de gemeenten in dit dossier te benadrukken.

Dezelfde vraag geldt voor sommige parlementaire fracties. De fractievoorzitter van de CVP verklaarde verleden week in Knack achter de inkoopoperatie te staan, maar de CVP-volksvertegenwoordiger Luc Willems schrijft in de Financieel Economische Tijd van 9 maart 1996, dat de gemeenten zich dienen los te koppelen van de energieproducenten. Bovendien vat hij de draagwijdte van dit dossier goed samen wanneer hij schrijft dat het groeiend besef, het nucleair vraagstuk, de liberalisering van de markt, de nieuwe producenten en de alternatieve energiebronnen gehypothekeerd worden door deze betonning.

We kunnen hem volgen, maar volgt zijn fractie hem wel ?

De bal ligt nu in het kamp van de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. Zij kunnen nu nog de oriëntaties vastleggen waarin dit dossier de volgende weken zal evolueren. Maar er moet wel een keuze worden gemaakt. En deze keuze is niet technisch, maar maatschappelijk. Die keuze moet worden gemaakt op basis van het energiebeleid dat men wil voeren, niet op basis van de betwistbare financiële prognoses van Electrabel.

Zal het Vlaams Parlement haar bewegingsruimte om een andere, duurzame energiepolitiek te voeren opofferen aan de belangen van een privé-monopolie ? Zal de Vlaamse regering, uit respect voor de parlementaire democratie de op 30 november 1994 goedgekeurde motie eindelijk uitvoeren of buigen voor het lobby-werk van bepaalde intercommunales en de chantage-manoeuvres van Electrabel inzake Telenet. Zullen de parlementaire fracties toelaten dat men nu beslissingen neemt vooraleer het energiedebat heeft plaatsgevonden ?

We moeten nu beseffen dat spreken over een duurzaam energiebeleid 2002 geen zin meer heeft als men zich in

Geysels

1996 heeft vastgepijnd tot in 2023. In dat jaar zullen we dan samen met het nucleair afval onze energievriendelijke intenties definitief kunnen begraven.

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen (*Op de tribune*) : De vraag is niet, voor wie het licht brandt, de vraag is wel hoe we het licht het best doen branden. Daarmee bedoel ik dat dit debat van het essentiële moet uitgaan. Kan een elektriciteitsproducent, in casu Electrabel, 5 percent van zijn aandelen aanbieden aan de gemeenten, als onderdeel van de onderschrijving van een contract voor een termijn van 18 jaar ?

In dit dossier moet met een aantal belangrijke gegevens rekening worden gehouden. Ten eerste uitte het Controlecomité, in 1993 reeds, geen enkel bezwaar tegen het dossier van de type-statuten. Ten tweede meldde het ministerie van Economische Zaken dat de voorstellen verenigbaar waren met het Belgisch mededingingsrecht. Ten derde schiep het federale parlement eind 1994 de nodige wettelijke mogelijkheden voor de participatie van gemeenten in een privé-maatschappij. Ten vierde heeft ook minister Peeters de programmawet van 1994 mee goedgekeurd.

Het optreden van de minister van Binnenlandse Aangelegenheden is dan ook des te merkwaardiger te noemen. De minister vroeg de gemeenten hun beslissing uit te stellen op een ogenblik dat nagenoeg 40 percent van de betrokken gemeentebesturen de nieuwe statuten had goedgekeurd. De eigengereide handelswijze van minister Peeters roept bovendien vragen op over de wijze waarop de voorgedij wordt uitgeoefend. De minister van Binnenlandse Aangelegenheden negeert de autonomie van de gemeenten indien hij tussenkomt in een dossier tijdens de bespreking ervan op gemeentelijk niveau. Omdat minister Peeters er niet in slaagde de Vlaamse regering achter zijn solo-optreden te scharen, spande hij Europees Commissaris Van Miert voor de kar. Ook de houding van de Europees Commissaris roept een aantal vragen op. Waarom viseert de Europees Commissaris uitsluitend Vlaanderen ? Zal de Europees Commissaris dezelfde houding aannemen wanneer het over zuivere intercommunales gaat ?

Wie de brief van de Europees Commissaris bekijkt, merkt dat er vooralsnog geen enkele afbreuk wordt gedaan aan de eerdere analyse van de Belgische Dienst voor Mededinging. Commissaris Van Miert heeft het trouwens over toekomstige Europese richtlijnen, die momenteel niet eenduidig zijn. Ondertussen moet het voor iedereen toch wel duidelijk zijn geworden hoe de vork juridisch in de steel zit. De discussie spitst zich toe op artikel 85 van het Verdrag van Rome. Op het eerste zicht zouden de inter-

communales daarbuiten vallen, omdat gemeenten nu eenmaal niet gelijk gesteld kunnen worden met ondernemingen. Het onweerlegbaar openbaar karakter van de gemeentebesturen en de betrokken intercommunales dient onderstreept, alsook het algemeen economisch belang van de opdrachten waarmee de gemeenten en de intercommunales voor elektriciteit door de wetgever zijn belast.

Mijnheer de voorzitter, collega's, in dit buitengewoon belangrijk dossier komen vele belangen aan bod, het belang van de burger, het belang van de elektriciteitssector, het belang van de overheid in het algemeen en het belang van de gemeenten in het bijzonder. De burger heeft er belang bij dat hij verzekerd is van de beste dienstverlening tegen een aanvaardbare prijs.

Voor de elektriciteitssector is het noodzakelijk dat de fiscale druk wordt geharmoniseerd om de Europese concurrentie aan te kunnen. Anderzijds dient de markt van de andere landen even open te zijn als de onze, wat momenteel niet zo is. Twee voorbeelden maken dit duidelijk. Ten eerste, in Frankrijk bezit EDF een wettelijk monopolie inzake bevoorrading. Niettemin werden onlangs nog contracten afgesloten voor een periode van twintig tot dertig jaar. Ten tweede, in Italië heeft ENEL de contracten voor lange termijn verlengd.

Het belang van de overheid in het algemeen situeert zich in de eerste plaats in het waarborgen van de dienstverlening aan de burgers. Bovendien is het haar taak belastingen te innen. Electrabel is met een bedrag van 11 miljard frank de grootste belastingbetaler in eigen land. In België worden de elektriciteitsproducenten het zwaarst belast in vergelijking met de andere Europese landen. Ook inzake de tewerkstelling is er voor de overheid een belangrijke taak weggelegd. De elektriciteitssector stelt in Vlaanderen 4.508 personen tewerk op een totaal van 15200. Ik richt me nu in het bijzonder tot de minister-president. Indien ik deze verhouding bekijk, is er een discrepantie met het Vlaamse belang. Daarom denk ik dat de tijd rijp is om te pleiten voor een Vlaamse inhaalbeweging ten overstaan van de belangrijke elektriciteitsproducenten.

Het belang van de gemeenten in deze problematiek situeert zich op het vlak van de uitkeringen aan dividenden. Ik wijs erop dat deze dividenden verdrievoudigd zijn tijdens de voorbije tien jaar. Indien de gemeenten niet over die inkomsten konden beschikken, dan zou men de lokale belastingen gevoelig moeten verhogen. De contracten die nu voorliggen lijken een goede zaak te zijn voor de gemeenten. Bovendien dient men rekening te houden met de nakende liberalisering van onder meer de elektriciteitsbedeling binnen de Europese Unie, die ongetwijfeld de individuele gebruikers ten goede zal komen. De VLD is er voorstander van om de voorliggende samenwerkings-

Beysen

voorwaarden tussen de gemeenten en Electrabel te aanvaarden, maar in de mate dat de voorstellen contractuele bepalingen bevatten die toelaten mee te spelen op de ontstane markt. Het moet steeds gaan om operaties die de individuele gebruiker ten goede komen. De privé-partner moet in het contract de wetsconformiteit van de contractuele verbintenissen garanderen.

De VLD onderstreept bovendien dat, bij sterk gewijzigde economische en juridische omstandigheden, de afspraken inhoudelijk moeten kunnen herbekeken worden. Bovendien moet de graad van afhankelijkheid van de privé-onderneming onder sterke directe controle staan van de openbare vennoten.

Ten slotte menen we dat de duurtijd van de overeenkomst tot een kortere periode moet worden teruggebracht, op voorwaarde dat de reeds bereikte rendabiliteit voor de lokale besturen, en de prijzenstructuur voor de individuele verbruiker kan worden behouden. Anderzijds stellen we vragen bij de statutaire bepaling die inhoudt dat het personeel moet worden overgenomen op het einde van het contract.

De Vlaamse regering is met dit dossier in een vervelende situatie terechtgekomen, niet alleen omwille van de houding van de minister van Binnenlandse Aangelegenheden, maar ook omwille van het feit dat het project Telenet Vlaanderen is vervlochten met het dossier van de derde generatie statuten. De minister-president is bereid om het nieuwe type statuten te verdedigen, maar hij vindt minister Peeters op zijn weg die duidelijk gaat dwars liggen. Eigenlijk is er nog meer, mijnheer de minister-president. Ik wachtte daarjuist opzettelijk omdat ik niet wilde dat u gestoord werd, omdat hetgeen ik te zeggen heb toch wel belangrijk is. Als u niet gestoord wordt, kan u straks des te beter antwoorden.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Beysen, u hebt daarjuist gezegd : ik richt me in het geheel tot u, en ook tegelijkertijd specifiek. Dit is ook mijn houding ten aanzien van u. Ik richt me ook in het geheel tot u als zijnde volledig luisterbereid. Ik bekijk het ook meer specifiek vanuit de interpellatie die voorligt. Vanuit dat punt kan er dus geen verschil zijn. Als u de vraag stelde : waar brandt de lamp, en u zegt : waar komt de elektriciteit vandaan, dan denk ik dat ik goed geplaats ben om antwoord te geven. Wie kan beter de lamp doen branden dan diegene wiens naam daar misschien de aanzet toe kan zijn ? *(Hilariteit)*

De heer Ward Beysen : Gelukkig is de humor hier nog niet verdwenen. Ik kan ook met een gerust gemoed besluiten dat we tot hier toe op dezelfde lijn zitten. Straks

kan dat misschien enigszins verschillen, alhoewel ik daar aan twijfel.

Mijnheer de minister-president, ik wou u net in volle klaarheid zeggen dat u zich voor schut laat zetten door een van uw ministers. U laat zich voor schut zetten omdat een van uw ministers op eigen houtje de Europese Commissie contacteert. Ik stel daarom de vraag hoe het staat met de ministeriële deontologie binnen de Vlaamse regering. Bovendien – en tot slot, mijnheer de voorzitter – is het toch hoogst merkwaardig dat de gemeenten zich nauwelijks storen aan het optreden van uw voogdijminister. Zelfs de socialistische, federale vice-premier, de heer Vande Lanotte, laat minister Peeters links liggen. *(Hilariteit)*

Mijnheer de voorzitter, ik besluit met een vraag aan de regering. Mijnheer de minister-president, om wederzijds gezichtsverlies te vermijden heeft uw regering vanmorgen wellicht een compromis uitgewerkt. Ik neem aan dat u volgens de goede gebruiken die door de voorzitter van dit parlement naar voren werden gebracht, dit parlement de primeur zal geven van het compromis dat u hebt bereikt. We zijn uiteraard benieuwd om te vernemen wat de inhoud is van dit compromis. Ik moet echter zeggen dat de houding van de Vlaamse regering schrill afsteekt tegen de beginselvastheid waarmee de goed voorbereide gemeentebesturen hun verantwoordelijkheid opnemen. *(Applaus bij de VLD)*

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor *(Op de tribune)* : Mijnheer de minister, geachte collega's, aansluitend bij wat de vorige collega's reeds hebben aangebracht, wil ik toch wel een aantal zorgen en opmerkingen naar voren brengen die binnen de CVP-fractie leven. In de eerste plaats zou ik toch wel – in het verhitte debat dat we de jongste weken meemaken rond de participatie van gemeenten in de produktie van elektriciteit in Electrabel – willen zeggen dat dit geen nieuwe zaak is, maar dat we reeds heel lang participatie van zuivere intercommunales hebben in de produktie. Hierover hebben we weinig zorgen gehoord. Dat is één zaak.

Ten tweede, het is niet de zorg van de CVP-fractie Electrabel, of om het even welke onderneming, te verdedigen. Op de eerste plaats moeten we zorgen voor de belangen van de elektriciteitsverbruikers, namelijk de gezinnen en de bedrijven.

We hebben ook zorgen met betrekking tot het respecteren van de gemeentelijke autonomie. We moeten voorkomen dat er zoals nu verwarring ontstaat bij de gemeentebesturen naar aanleiding van de uitspraken en het optreden van de minister van Binnenlandse Aangelegenheden. Hun zorgen betreffen de rol van de elektriciteitssector en

Taylor

de impact ervan op het leefmilieu. Dat is onze eerste en belangrijkste zorg.

We zijn enigszins boos over de manier en het moment waarop een lid van de Vlaamse regering in dit dossier is opgetreden. Hij deed alsof het om een heel nieuwe zaak ging, die hij nu pas ontdekte, terwijl de gemeenten er al meer dan drie jaar mee bezig waren. Ze hadden het heel intens voorbereid, en contact gezocht met de regering, dat hen soms werd verleend maar soms ook geweigerd. Dat laatste vinden we spijtig en we vragen ons af of een goed bestuur wel op zo een manier mag werken. Eén van de hoofdpijlers van het regeerakkoord is juist het pact met de gemeenten, en het respecteren van de gemeentelijke autonomie. We zijn bezorgd of dit wel wordt gerealiseerd, mijnheer de minister-president.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, sta me toe om even te reageren. Aangezien we tot dezelfde fractie behoren moet dat mogelijk zijn.

Ik begrijp de zorg van de heer Taylor. Het is ook onze zorg. In het regeerakkoord stellen we dat we ten volle de autonomie van de gemeenten willen erkennen en zelfs versterken. Ik suggereer derhalve om niet te veralgemenen.

De heer John Taylor : Ik ben alleen maar bang dat de praktijk anders is, mijnheer de minister-president. Er heerst immers grote verwarring. De gemeenten én de intercommunales moeten beslissingen nemen. Ze vragen zich af of dit wel zin heeft, en of ze al dan niet moeten wachten. Dit is vooral het geval op een punt waar de gemeentelijke autonomie volgens ons zeker een rol moet spelen.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer John Taylor : Ik heb recht op vijf minuten.

De voorzitter : Met de nieuwe technieken stopt uw tijd als men u onderbreekt.

De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer Taylor, ik heb er geen problemen mee dat u als lid van een meerderheidsfractie inspeelt op de verdeeldheid van de regering. Dat is uw verantwoordelijkheid, maar het moet u toch bekend zijn dat woordvoerders van uw fractie eind 1993 en begin 1994 reeds signalen hebben gegeven dat misbruik van de autonomie in de gemeenten ertoe zou kunnen leiden dat een globaal energiebeleid wordt gehypothekeerd. Als u de zwarte piet wil doorspelen naar minister Peeters, dan vind ik dat als lid van de oppositie niet erg. Ik vraag u wel waarom u nu dat zegt en vroeger iets anders.

De heer John Taylor : Ik zeg alleen dat de gemeenten en hun vertegenwoordigers in de bevoegde organisaties het dossier hebben voorbereid vanaf 1992 vanuit hun zonet beschreven zorg en het belang van de gemeentelijke autonomie.

De heer Jos Geysels : De heer Jos Ansoms was lid van de Vlaamse Raad toen al die interpellaties en verklaringen plaatsvonden. Hij heeft een bevoorrechte positie in dit dossier. Hij wist perfect wat de reserves waren.

De heer John Taylor : Ideeën kunnen evolueren.

De heer Jos Geysels : In Nederland wilde men vroeger een absolute scheiding rond de verticale integratie. Vandaag ligt in het Nederlands parlement echter een nota ter discussie over die verticale integratie. Daar zitten geen christendemocraten in de regering. Waarom zouden we hetzelfde probleem niet kunnen opwerpen.

In dit dossier is de gemeentelijke autonomie zo belangrijk, omdat energievoorziening een materie is die ingevolge de wet van 1925 aan de gemeenten toekomt. Belangrijk is ook dat men de ervaring die de gemeenten daarin hebben opgebouwd, een rol laat spelen. Daarom vinden we het ook zo pijnlijk en kwetsend dat men de gemeenten vandaag op een dergelijke manier behandelt.

Ook hebben we vorige vrijdag, en ook vandaag nog, in de krant gelezen dat de regering van plan is of was om een beslissing te nemen. We hebben vastgesteld dat de intercommunales reeds beslissingen hebben genomen. Gaselwest heeft donderdag of vrijdag de beslissing genomen om de statuten goed te keuren en met achttien jaar te verlengen. Hoe zal dit worden ingevuld ? Het is trouwens ook niet abnormaal dat de looptijd van een intercommunale achttien jaar is. Uiteindelijk kunnen ze volgens de wet tot dertig jaar gaan, zoals voor vele intercommunales het geval is. Het is dus niet abnormaal dat ze een lange termijn hebben teneinde continuïteit te waarborgen en investeringen te verantwoorden.

Mijn concrete vraag aan de minister-president is dan ook : hoe lang zal de looptijd juist zijn ? Zal de achttien jaar beginnen te lopen bij het einde van de tweede statutengeneratie ? Tot waar gaat de termijn juist ? Het is belangrijk dat de gemeenten daarover duidelijkheid krijgen. En hoe moet het worden ingevuld, wanneer ze niet tot deze ultimatum lopen ? Moeten de gemeenten een nieuwe beslissing nemen en de procedure herbeginnen ? Zal men de gemeenten voor een stuk vernederen of wat gaat men eigenlijk doen ? Het is belangrijk dat er daarover zo vlug mogelijk duidelijkheid komt.

In de CVP-fractie van het Vlaams Parlement zijn er inderdaad evoluties in het gedachtengoed. We stellen de vraag of verticale integratie of het nemen van participa-

Geysels

ties in de produktie zo slecht is. Misschien zijn er juist voordelen aan verbonden, omdat de gemeenten door hun aanwezigheid druk kunnen uitoefenen ten behoeve van de verbruiker, van rationeel energiegebruik of van alternatieve energiebronnen.

We moeten durven toegeven dat Electrabel in Vlaanderen geen goede naam had. Ook de minister-president stelde ter zake vragen in het verleden, maar volgens mij is het belangrijk dat we erbij betrokken kunnen worden. Een participatie van vijf percent is iets, het is niet alles, maar ik stel vast dat in Belgacom drie financiële groepen samen vijf percent participeren om zich te verankeren. Het is dus belangrijk dat we erin aanwezig zijn en mede kunnen beslissen, ook in Electrabel en Tractebel. Heel wat van deze verwante ondernemingen kunnen een grotere beslissingsmacht en een grotere impact op de Vlaamse economie hebben. De vraag naar een grotere verankering van de economie hebben wij de voorbije jaren in het Vlaams Parlement reeds gehoord. We kunnen naar aanleiding van dit debat de participaties breder bekijken. We hebben de laatste maanden ontdekt dat de Vlaamse gemeenten een belangrijk financieel patrimonium beheren, zoals Gemeentekrediet, OMOB, Electrabel, enz. Het ware goed verder te discussiëren hoe we dit maximaal kunnen gebruiken in het belang van de Vlaamse economie, van de gezinnen en van het leefmilieu. Dit kan door het oprichten van een Vlaamse holding tussen de gemeenten en de Vlaamse overheid. Hiermee is het debat niet gesloten.

Dit zijn mijn opmerkingen waarover ik een verklarend antwoord verwacht vanwege de regering.

De voorzitter : De heer Stevaert heeft het woord.

De heer Steve Stevaert (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de stelling die hier naar voren gebracht wordt, dat de autonomie van de gemeenten moet spelen is correct. Wie echter deze stelling verdedigt, moet ook de stelling verdedigen dat de voogdij haar taak moet volbrengen. Ik breng dan ook twee punten naar voren. Op welke manier hebben de gemeenten tot nu toe hun beslissing genomen ? Namen of nemen zij hun beslissing op basis van het financieel plan, dat aan een aantal voorwaarden voldoet en zoals men dat met elk dossier doet ? Zijn er afspraken over termijnen of niet ? Hoe gaat men de gemeenten behandelen die reeds hebben beslist, zonder aan deze financiële en tijdsbepalende voorwaarden te hebben voldaan ? Hoe behandelt men de gemeenten die men links heeft laten liggen, waren de woorden van de heer Beysen. Hoe zal men de gemeenten die al zijn toegetreden, behandelen en hoe zal men de eventuele nieuwe gemeenten behandelen ? Welke rol zullen de voogdij en de autonomie van de gemeenten spelen ?

In het dossier ten gronde worden toch een aantal begrippen verward. Ik denk dat er vier niveaus zijn. Een eerste is de produktie. Ik denk dat daar geen discussie over bestaat of sommigen zouden misschien een bepaalde vorm van masochisme aan de dag willen leggen. Electrabel heeft de produktie in Vlaanderen in overgrote mate in handen.

Maar ik denk dat dit dossier niet moet leiden tot een discussie over de wijze waarop men in de produktiesector de ene kapitalist kan afslachten, of hem kan vervangen door een andere kapitalist. Er zal stroom moeten worden geproduceerd.

Een tweede niveau betreft het transport. Ook deze sector is verankerd. Ecologische motieven liggen aan de grondslag van die verankering. Er mogen immers geen nieuwe hoogspanningsnetten worden bijgebouwd. Produktie in handen van Electrabel, transport in handen van Electrabel, en dan is er nog het niveau van de distributie. En daar gaat in feite de discussie over. Ik pleit er voor om goed uit te kijken. Als we de distributie verankeren, kunnen de wetten der vrije markt hun werk niet meer doen. Uit vergelijkingen blijkt dat, inzake de distributie, de zuivere sector betere resultaten boekt dan de gemengde sector. Dat is een objectiveerbaar gegeven. We beschikken in Vlaanderen over genoeg instrumenten om dat na te gaan. Meer nog, iedereen zegt dat het geen goede zaak is om productie en distributie in elkaar te vervlechten. Ook dit parlement heeft daarover reeds duidelijke uitspraken gedaan.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Graag stel ik een vraag in verband met wat de heer Stevaert zegt. Het is een feit dat goed bestuur de zuivere intercommunales naar goede resultaten zou kunnen leiden. Maar het is eveneens zo dat de prijzencommissie de prijs van de elektriciteit in dit land en in Vlaanderen omhoog heeft gedreven. Want onder druk van de Luikse intercommunales werd jaren geleden de prijs verhoogd. En Vlaanderen werd toen verplicht om deze verhoging ook toe te passen. U zegt dat bepaalde zuivere intercommunales goede resultaten boeken. Meestal is dat het geval met intercommunales in Vlaanderen. Ik wil dat onderstrepen. Maar de intercommunales met slechte resultaten zijn mee verantwoordelijk voor de hogere prijzen van elektriciteit. Ik denk dat de waarheid zijn rechten heeft. En dat mag worden gezegd. Ik betwist echter niet dat bepaalde zuivere intercommunales het goed doen.

De heer Steve Stevaert : De vergelijking is erg eenvoudig. In België is de elektriciteitsprijs overal gelijk, behalve in Limburg, waar de elektriciteit 20 centiemen goedkoper is. Inzake deze materie kent dit land twee snelheden. We

Stevaert

moeten hier het debat tot Vlaanderen beperken. En specialisten kunnen duidelijk aantonen dat zuivere intercommunales een hoger rendement, een hoger *ristorno* opleveren. Een goed bestuurde zuivere intercommunale haalt betere resultaten dan een gemengde.

Essentieel, mijnheer de minister-president, zijn de duurtijd, de financiële vormvereisten van het financieel plan en de maatregelen inzake de reikwijdte. Men mag die maatregelen niet koppelen aan de produktie. Want dat zou pas cynisch en sarcastisch zijn. In dat verband wil ik hier voor een keer de gemengde sector verdedigen. Laat de reikwijdte – en ik denk dan bijvoorbeeld aan warmtekrachtkoppeling – samenvallen met de actieradius van de intercommunales, op het niveau van de distributie dus. Mijn voorkeur gaat uit naar een andere constructie. Maar een positief antwoord inzake deze drie maatregelen zou ruimte creëren voor een verder gesprek met de minister-president. *(Applaus bij de SP)*

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik had nog een korte vraag voor de heer Stevaert. Als ik u goed begrijp dan verwerpt u artikel 3 van de ontwerpstatuten, dat handelt over de produktie ?

De heer Steve Stevaert : Voor mij is daar geen enkel probleem. Ik vind dat er recht moet zijn op het niveau van de distributie.

De voorzitter : De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, collega's, inzake de elektriciteitsdistributie vraagt men ons nationalisten in feite een keuze te maken tussen de pest en de cholera. Aan de ene kant zijn er de zuivere intercommunales die in deze hun diensten aanbieden, waarvan geweten is dat hun rendement doorgaans lager ligt dan de gemengde concurrentie en waarvan algemeen geweten is dat hun gepolitiseerde bestuursmandaten dienen om lokale grootheden van een extra inkomen te voorzien. Aan de andere kant zijn er de gemengde distributeurs, die een rationele en bedrijfsconforme huispolitiek voeren. Jammer genoeg worden zij in niet onbelangrijke mate gedomineerd door Electrabel, een Franse groep die in nationalistische middens geen al te beste adelsbrieven kan voorleggen. Of de lokale vertegenwoordigers van mijn partij voor de pest dan wel voor de cholera zullen kiezen, wil ik voorlopig nog in het midden laten. Ik stel enkel vast dat de elektriciteitsdistributie nog steeds tot de gemeentelijke autonomie behoort en de produktie, ja, de gehele energiepolitiek zelf, in feite nog voor een groot deel een federale aangelegenheid is gebleven. Interpellaties zoals deze van vandaag hebben dan ook maar zin wanneer zij het wezen van onze energiepolitiek zelf be-

vragen. Vandaar hadden we graag het regeringsstandpunt met betrekking tot de volgende punten gekend.

Is de Vlaamse regering bereid de nodige stappen te ondernemen om te komen tot een volledige regionalisering van de energiepolitiek, in het bijzonder dan van de elektriciteitssector ?

Is de Vlaamse regering van mening dat de elektriciteitsdistributie een gemeentelijke aangelegenheid moet blijven of overweegt ze, zoals bijvoorbeeld bij de waterzuivering, om een gewestelijke verdeler op te richten waarbinnen ruimte zou worden gelaten voor de gewaardeerde inbreng vanuit de privé-sector ? *(Applaus bij het VB)*

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, alvorens het over onze houding te hebben en onze aansluitende interpellatie tot de regering, zou ik graag het standpunt van de Volksunie in de voorliggende discussie omtrent de gemeentelijke participatie in de produktie van elektriciteit willen vertolken. Het is onze overtuiging dat, gezien de aard van de te nemen beslissingen, de dossiers in ieder geval grondig moesten bestudeerd worden. Eerst en vooral is er de lange looptijd waarover wij vragen stellen. Men spreekt over 18 jaar. Voor sommige loopt dat in elk geval tot in 2023. Gedurende heel deze periode worden die gemeenten hoe dan ook verplicht hun elektriciteit bij Electrabel te betrekken.

We hebben de indruk dat Electrabel, precies door de koppeling van de 5 percent aandelen aan een nieuw contract, de zaken wil bruuskeren. Wij vinden dat de gemeenten zich hierdoor niet moeten laten opjuttten. De contracten van de derde generatie trachten de gemeenten immers te binden aan de gemengde intercommunales. Volgens ons zouden alle gemeenten, alvorens een beslissing te nemen, de mogelijkheden van zowel een zuivere als een gemengde intercommunale moeten overwegen, zowel wat de elektriciteit, de aardgasdistributie als eventueel de kabeldistributie betreft. Daar in deze materie nu toch wel met vele miljoenen franken wordt gegoocheld, zou vooraf een degelijke vergelijkende studie moeten worden uitgevoerd. Wat dit laatste betreft vinden wij dat de inbreng van een extern expert van bijzonder grote waarde zou kunnen zijn.

Zonder bevoogdend te willen optreden tegenover de gemeenten stellen we toch vast dat de voogdij-overheid te pas en te onpas meespeelt in beslissingen die heel vaak heel veel minder financiële gevolgen hebben.

Twee zaken nemen wij onze eigen Vlaamse regering kwalijk : ten eerste haar nalatigheid, ten tweede haar dubbelzinnigheid. Haar nalatigheid, mijnheer de minister-presi-

Bogaert

dent, omdat de regering bij mijn weten tot op heden op geen enkel ogenblik een initiatief heeft genomen om op een objectieve en technisch onderbouwde manier de nodige informatie te verschaffen om in deze materie een weloverwogen keuze te maken. Men moet het met mij eens zijn dat, zelfs al houdt men staande dat de gemeenten vandaag goed geïnformeerd zijn, dit heel vaak op een eenzijdige manier is gebeurd.

Een tweede punt is de dubbelzinnigheid, die veroorzaakt wordt door enerzijds de twee brieven van minister Peeters en anderzijds de brief van de minister-president. Minister Peeters maant aan tot enige omzichtigheid, zelfs uitstel, terwijl de minister-president meent dit onmiddellijk te moeten afblazen door te stellen dat de gemeenten verstandig genoeg zouden moeten zijn om autonoom te beslissen.

Mijnheer de minister-president, ik stel vast dat uw brief ook is ingegeven door de manier waarop Electrabel tevens in het dossier van Telenet meespeelt. De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten heeft op 6 maart jongstleden, naar mijn gevoel wat laattijdig, aan haar leden gesuggereerd een moratorium in te voeren op het dossier van Electrabel. In dezelfde adem zegt ze echter dat dit moratorium ook zou moeten gelden voor beslissingen inzake de participatie in Telenet Vlaanderen, een naar onze mening helemaal niets ter zake doende, niet-objectieve combinatie, die de discussie ter zake alleen maar verwarrender maakt.

Het wordt tijd dat de Vlaamse regering in alle openheid een standpunt inneemt en dit, mocht het dan al een eenduidig standpunt zijn, ook duidelijk naar voren brengt. Tenslotte had ik graag duidelijkheid over de vraag wat er gebeurt met de gemeenten die werden misleid door de dubbelzinnigheid van de laatste maanden en reeds een standpunt ingenomen hebben. (*Applaus bij de VU*)

De voorzitter : De heer Van Rompaey heeft het woord.

De heer Hugo Van Rompaey (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, ik wil twee voorafgaande opmerkingen maken. Het is in Vlaanderen bijna gelukt een anti-Electrabelklimaat te kweken, en een anti-klimaat tegen de gemengde intercommunales. Wat Electrabel betreft, zoals de heer Taylor al zei, is het niet onze opdracht en ook niet onze bedoeling om hier de concrete firma te gaan verdedigen. We zullen dat wel overlaten aan het oordeel van de ongeveer 9000 mensen die voor Electrabel werken in Vlaanderen. We reageren wel op het feit dat zulke inspanningen worden gedaan om de formule van de gemengde intercommunale in een slecht daglicht te stellen.

Het tweede feit is dat er bij zowat 80 percent van de Vlaamse gemeenten een bijzonder grote verontwaardiging bestaat over de manier waarop een bepaalde vereniging van gemeenten meent belerend te moeten optreden tegen een andere vereniging van gemeenten en vooral ook de manier waarop de Vlaamse en Europese overheid meent betuttelend te moeten optreden. Deze gemeenten zijn verontwaardigd omdat na een escalerende voorbereidingsfase, gestart op 17 juni 1991, nu de cruciale fase bezig is van de 90 dagen om te komen tot een finale autonome beslissing.

Inderdaad, het is een zware opdracht voor de gemeentemandatarissen vanuit de twee grote strekkingen ten minste 150 bladzijden te moeten bestuderen, om zicht te krijgen op de realiteit die aan de orde is. Men kan het niet op de kast laten liggen, men moet het onmiddellijk lezen en men moet onmiddellijk aan het werk gaan in werkvergaderingen, hoorzittingen en bijzondere commissies om te komen tot een grondig beraad in de gemeenteraadszitting.

Het is een omvangrijk dossier, 10 tot 15 percent van de gemeentelijke inkomsten liggen hier op tafel. Het is de principiële voortzetting van wat bij wet in 1925 tot stand is gebracht om een van de werkelijk autonome bevoegdheidsgebieden van de gemeenten af te bakenen. Wat nu belangrijk is, is de vraag of de gemeentebesturen aanwezig willen zijn en blijven op het domein van de energie en de aanverwante sectoren. Degenen die het terrein van nabij kennen weten dat het inderdaad een bijzonder nuttige en interessante synergie is die tot rationeel rendement leidt wanneer men inderdaad de combinatie kan maken van elektriciteit, gas en kabel.

Ik stel vast dat in politieke en andere middens zo weinig bekend is dat er in het begin van de jaren tachtig in de energiesector bij de intercommunales een nieuwe beleidsstijl is gekomen. Er zijn controlerende zuivere financieringsintercommunales opgericht die ervoor zorgen dat de gemeentelijke mandatarissen zich niet gedragen als handelaars, maar als mensen met beleidsverantwoordelijkheid. Deze mensen zijn erop gericht aan een goed en zuinig beheer te doen, te waken over de tarieven en ook de sociale initiatieven te nemen. Ik verwijs hierbij naar het sociaal fonds. Zij moeten ook de leveringszekerheid van energie waarborgen, en als het moet beleidscorrecties aanbrengen, zowel in de richting van modernisering, in de sociale richting en ook in de ecologische richting.

We vinden het goed dat er in dit land twee systemen bestaan : de zuivere en de gemengde intercommunales. Als we zien dat het begrip privatisering de jongste jaren in belangrijke domeinen vooruitgang heeft geboekt, dan moet men minstens aan de gemeentebesturen de mogelijkheid bieden er al dan niet een beleidsoptie van te maken. Dan

Van Rompaey

zeggen we dat het inderdaad verantwoord is om te kiezen voor een gemengde formule.

Ik moet de heer Stevaert grondig tegenspreken wanneer hij zegt dat alle zuivere intercommunales een beter rendement hebben dan alle gemengde. Mijnheer Stevaert, ik kan u detailberekeningen voorleggen van bijvoorbeeld de stad Turnhout en Geel en de gemeente Rijkevorsel waar dit heel duidelijk en klaar wordt aangetoond.

De voorzitter : De heer Stevaert heeft het woord.

De heer Steve Stevaert : Ik stel voor een commissie op te richten in het Vlaams Parlement, die dit kan uitpluizen. Het is duidelijk dat in Vlaanderen de zuivere sector betere rendementen haalt dan de gemengde sector.

De voorzitter : De heer Van Rompaey heeft het woord.

De heer Hugo Van Rompaey : We hebben in de eerste plaats vertrouwen in de bekwaamheid van onze gemeentelijke bestuurders. En die zullen hun verantwoordelijkheid nemen.

De voorzitter : De heer Gabriels heeft het woord.

De heer Jaak Gabriels : De discussie wordt hier vaak herleid tot monopolies in bepaalde regio's en in bepaalde intercommunales. De vraag die zowel voor de zuivere als voor de gemengde sector rijst, is of er wel sprake is van concurrentie. Kunnen we in beide gevallen niet spreken van monopolie ? In de realiteit is er nauwelijks sprake van concurrentie en komen de anderen nauwelijks aan bod.

De voorzitter : De heer Van Rompaey heeft het woord.

De heer Hugo Van Rompaey : Als er inderdaad sprake zou zijn van een monopolie, dan is het heilzaam dat gemeentemandatarissen aanwezig zijn, die enerzijds mee een modern management voeren en anderzijds de verantwoordelijkheid opnemen voor de gemeenschap en de gebruikers. De Europese commissaris trekt ons tot onze verbazing aan de oren, maar neemt geen initiatief wanneer massaal in Frankrijk, Duitsland en Nederland een verticale structuur wordt geïnstalleerd om zich te wapenen tegen de liberalisering van de Europese energiemarkt.

Bij tachtig percent van de gemeenten komt de brief van de minister van Binnenlandse Zaken over als een betutting en als een verbod om op eigen kracht creatief beslissingen te nemen. Ze vragen zich af of ze zo onbekwaam zijn.

Mijnheer de minister-president, ik wil eindigen met een boodschap en niet met een vraag. Tachtig percent van de Vlaamse gemeenten nemen deze poging tot staatsgreep

tegen de gemengde intercommunales niet en zullen dit ook in de toekomst niet nemen.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, het dossier over de eventuele participatie van de intercommunales in de elektriciteitsproductie heeft inderdaad een lange voorgeschiedenis gekend. De intercommunales voor energievoorziening bereiden dit dossier reeds sinds 1991 voor, zoals de heer Geysels, die vaak juist, maar zelden volledig citeert, heeft onderstreept.

Vanaf 1993 werd hierover verscheidene keren van gedachten gewisseld in het Vlaams Parlement. De motie van 30 november 1994 waarnaar werd verwezen, sloot deze discussie af. Die motie werd ingediend tot besluit van een interpellatie van de heer Geysels op 17 november 1994. Ik wil dit parlement eraan herinneren dat de stemming over deze motie een ietwat merkwaardig en bijzonder verloop heeft gekend. De motie werd aangenomen met 56 stemmen bij 83 onthoudingen. Tijdens de zitting werd er in verscheidene verklaring op gewezen dat de werkzaamheden over deze materie in de bevoegde parlementaire commissies nog volop aan de gang waren. Verscheidene fracties wensten op dat ogenblik dus geen standpunt in te nemen. Bij de stemming tekent zich weliswaar een meerderheid af ; van de 139 aanwezigen stemmen er 56 voor en onthouden er zich 86. Het gaat hier niet over de grond van de zaak, maar voor de opvolging van het parlementair debat is het goed dit even in herinnering te brengen.

De wetgever heeft met artikel 180 van de wet van 31 december 1991 aan de gemeenten formeel het recht verleend om rechtstreeks of onrechtstreeks te participeren in bedrijven voor productie, vervoer of distributie van energie. Niet als wetgever maar als loyaal en respectueus uitvoerder van de bestaande wetten weet ik dat de dynamiek van deze wetten moet worden omgebogen. Ik kan echter niet naast de bepalingen in artikel 180 kijken. De Vlaamse regering heeft in dit dossier zoals in alle voorgaande een correcte en consistente houding aangenomen. Deze houding is overeenkomstig de grondwettelijke beginselen gestoeld op een tweevoudig principe. Ten eerste, de eigen autonome bevoegdheid van de gemeenten en intercommunales om ter zake in volle verantwoordelijkheid beslissingen te nemen. Ten tweede de controle van de door de lokale besturen genomen besluiten volgens de in de wetten en decreten vastgelegde principes inzake de uitoefening van het administratief toezicht. Dit betekent dat de genomen beslissingen in overeenstemming moeten zijn met de wetten, de decreten en het algemeen belang.

Ik wil uitdrukkelijk aangeven dat de Vlaamse regering deze principes onverkort wenst te handhaven. Deze houding sluit perfect aan bij het regeerakkoord waarin de eigen bestuursverantwoordelijkheid van de gemeenten en de intercommunales sterk wordt beklemtoond. Ik moet er

Van den Brande

de heer Suykerbuyk op wijzen dat het volkomen strijdig zou zijn met de uitgangspunten van de Vlaamse regering zelf om behoudens op grond van formeel gekende juridische bezwaren aan de gemeenten en intercommunales vooraf een gedragslijn voor te schrijven met het oog op de fundamentele keuzen die ze in dit dossier dienen te maken.

Het is dus niet juist dat de Vlaamse regering ooit een vernederende houding ten aanzien van de gemeenten zou hebben aangenomen. Hoe zouden we dat durven? De gemeenten vormen de echte bestuurskracht dicht bij de mensen. Het Vlaamse regeerakkoord laat daarover niet de minste twijfel bestaan. Ik weet dat de huidige en ook vroegere burgemeesters van belangrijke gemeenten, onder andere ten noorden van Antwerpen, deze overtuiging delen.

De Vlaamse Gewestelijke Raad van Intermixt kondigt per brief aan dat de gemeenten, op termijn, door middel van een houdersmaatschappij hun belangen inzake elektriciteit, gas en telecommunicatie wensen te bundelen. Hierdoor zal de belangenbehartiging van de gemeenten en de professionalisering worden bevorderd. Uit diezelfde brief kan men afleiden dat de Vlaamse gemeenten een akkoord hebben met Electrabel om op korte termijn ten minste 50 procent van de kapitaals aandelen van de distributieintercommunales te verwerven. Een dergelijke participatiegraad past in de Europese filosofie van de scheiding tussen de controle op de productie en de controle op de distributie. De Vlaamse regering kan deze visie volledig bijtreden.

Anderzijds is het duidelijk dat de beslissingen die de gemeenteraden en de intercommunales nemen in overeenstemming moeten zijn met de toepasselijke wetgeving, ook met de Europese regelgeving. Daarin heeft de heer Beysen overschot van gelijk. Als er een Europese richtlijn inzake liberalisering tot stand komt, dan wordt de discussie eenvoudig. Dan is deze ook van toepassing op de ondertussen getekende contracten. Hier speelt de voorrang van rechtsbronnen, daarover is er geen discussie mogelijk. Noch de Vlaamse regering, noch de intercommunales hebben daartegen iets in te brengen. Het initiatief van de Vlaamse minister voor Binnenlandse Aangelegenheden – die het advies van de Europese Commissie inwon over sommige onderdelen van dit dossier – dient in deze context te worden gezien.

De minister heeft deze stand van zaken ook aan de lokale besturen meegedeeld. Dit doet geen afbreuk aan de autonome beslissingsbevoegdheid van de gemeenten en de intercommunales. De voorgelegde besluiten van de lokale besturen zullen in het kader van de toezichtsbevoegdheden van de Vlaamse regering, op basis van alle beschikba-

re juridische informatie, worden beoordeeld. Volgens artikel 8 van het decreet van 1 juli 1987 -waarin het toezicht op de intercommunales is geregeld – beschikt de Vlaamse regering over negentig dagen, vanaf de ontvangst van de beslissingen, om een gemotiveerd besluit te treffen en al dan niet de goedkeuring te verlenen. De besluiten betreffende de statutenwijzigingen zullen worden getoetst aan de interne wetgeving en aan de Europese regelgeving. Inzake de interne wetgeving wenst de Vlaamse regering geen afbreuk te doen aan de wettelijk bepaalde bevoegdheden van de gemeenten en de intercommunales, zoals bepaald in artikel 180 van de wet van 21 december 1994.

De juridische beoordeling zal bijgevolg beperkt zijn tot de beoordeling van de voorwaarden waaronder zo'n participatie eventueel zou gebeuren en de toetsing daarvan aan de Europese regelgeving. Een eventuele niet-goedkeuring zal grondig gemotiveerd worden en verwijzen naar de concrete rechtsregels waarop inbreuk wordt gemaakt en/of aantonen wanneer het algemeen belang wordt geschaad. Het toetsingskader van het algemeen belang zal wat de Vlaamse regering betreft aan de hand van de volgende vijf punten gebeuren.

Eén, de statutenwijzigingen moeten op gemeentelijk vlak worden verantwoord op basis van een grondige analyse van de budgettaire en financiële gevolgen. Deze analyse maakt deel uit van het dossier over de statutenwijziging dat aan de toezichthoudende overheid wordt voorgelegd zodat deze met kennis van zaken een uitspraak kan doen.

Twee, langetermijncontracten zijn in de elektriciteitssector niet ongebruikelijk. Wel moet erop gelet worden dat de duurtijd van de statuten de eventuele overgang naar de negotiated third party access niet in de weg staat. Het is aangewezen de gecumuleerde resterende duurtijd van de bestaande statuten samen met de duurtijd van de nieuwe statuten als één geheel op 18 jaar te brengen. Tot verlenging kan vandaag worden beslist maar de duurtijd van de intercommunale samenwerking neemt aanvang vanaf de datum van de beslissing en dient op dezelfde lijn te staan als het Europees gemiddelde, namelijk 18 jaar. Ze kan dus uiterlijk tot 2014 duren.

Ten derde, gezien de participatie van de intercommunales in de productie van Electrabel, zal worden nagegaan of er voldoende garanties in de contracten zijn ingebouwd die het rationeel energiegebruik bevorderen. De Vlaamse minister voor Economie wordt gelast om op korte termijn voorstellen uit te werken voor structurele mechanismen die het REG-beleid concretiseren.

Ten vierde, de overname van het distributiepersoneel moet mogelijk zijn op het einde van het contract doch kan voor ons niet vooraf contractueel bedongen worden. Na

Gabriels

afloop van de termijn behouden beide partijen alle vrijheid ter zake.

De heer Jaak Gabriels : Een concrete vraag, mijnheer de minister-president, geldt de strikte duurtijd van 18 jaar die tot 2014 loopt ook voor diegenen die nu in het zuivere statuut of in het gemengde statuut reeds een contract hebben afgesloten ?

Minister-president Luc Van den Brande : Dit geldt voor iedereen. Ten vijfde, gemeenten dienen in elk geval volledig ingedekt te worden tegen elk risico vanwege Electrabel, mocht de Europese Commissie bepaalde clausules verbieden. Dit is het standpunt van de Vlaamse regering, in het licht van de Europese richtlijnen en om de levering van de voorzieningen te waarborgen, waarbij we ten volle respect willen tonen voor de gemeentelijke autonomie en voor de besluitvorming in de intercommunes.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Indien ik het goed begrijp, dan stelt u dat de termijn tot achttien jaar wordt beperkt, met ingang vanaf nu. Een ander aspect betreft het personeel werkzaam in de distributie, waarvoor bepaalde zaken niet contractueel bedongen mogen zijn. Ik lees in de krant dat Gaselwest al een beslissing heeft genomen. Indien een aantal bepalingen in de statuten die zijn goedgekeurd, in tegenstrijd zouden zijn met de vijf punten, wat zijn dan de gevolgen en hoe wordt het opgelost ? U stelt dat een grondige analyse nodig is van de financiële en budgettaire gevolgen. Wat bedoelt u daarmee, en door wie moet ze worden uitgevoerd ? Is daar een rol weggelegd voor de administraties van de gemeenten of is dat een taak voor een extern bureau ? En bovendien, wie evalueert dit alles ?

De voorzitter : De heer Stevaert heeft het woord.

De heer Steve Stevaert : Mijnheer de minister, uw antwoord is duidelijk wat de toekomst betreft, maar er zijn een aantal gemeenten die reeds beslissingen genomen hebben die in tegenstrijd zijn met de vijf punten die u hier naar voren brengt. Hetzelfde geldt voor het financiële luik.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, onze voornaamste bekommernis in dit dossier was dat de Vlaamse regering onverwijld de motie zou goedkeuren die door het parlement, zij het met veel onthoudingen, is gestemd. Ik zou de minister-president ook willen aanraden om de stemverklaringen van de verschillende fracties na te lezen. Het zal hem dan ook niet verbazen waarom ik met overtuiging kan beweren dat het Vlaams Parlement aan de regering heeft gevraagd

om deze verticale integratie, die een aspect is van deze discussie, tegen te gaan. U hebt dat niet gedaan. Ik vind het een slechte zaak voor dit nieuwe parlement dat de regering de moties van de democratie niet uitvoert.

U hanteert vijf criteria voor de statutenwijziging. Ik ga ervan uit dat indien de nieuwe statuten geen rekening houden met de opmerkingen die door de Vlaamse regering in dit dossier naar voren zijn gebracht, de voogdijminister deze statuten niet zal goedkeuren krachtens het besluit van juli 1987. Dat geldt zowel voor de 38 procent van de gemeenten die zou beslist hebben, als die nog moeten beslissen. Het voogdijchap treedt inderdaad pas in werking wanneer de minister gevat is door de eventuele statutenwijziging. Normaal geldt dit ook al voor de genomen beslissingen.

Artikel 90 van het Europees verdrag voorziet uitzonderingen voor het algemeen belang. Het algemeen belang is van toepassing op de intercommunes, met name in hun functie als distributeur van energie. De vraag is echter of die uitzondering van artikel 90 van toepassing is op het moment dat een publiekrechtelijk orgaan gaat participeren in een commerciële firma.

Ten slotte, mijnheer de minister-president, blijf ik bij mijn opmerking dat in verband met de verticale integratie, zowel uzelf als de toenmalige voogdijminister, de heer Kelchtermans, hebben gezegd dat dit niet kan. U hebt het trouwens ook vermeld in uw laatste boek dat vorige week werd gepubliceerd. Ik snap niet waarom u, vanuit het homogene bevoegdheidspakket waarover u beschikt in verband met rationeel energiegebruik, geen gebruik maakt van uw wettelijke en democratische mogelijkheden om te zeggen : vanuit onze eigen bevoegdheden gaan we verbieden dat men zich inkoopt in de produktie. Wat dat betreft is uw antwoord niet alleen teleurstellend, maar een volledig teruggedraaien van de beslissingen en van de meningen door meerderheidsfracties in de Vlaamse regering in 1994 hier geuit.

De voorzitter : De heer Van Rompaey heeft het woord.

De heer Hugo Van Rompaey : Mijnheer Geysels, in verband met uw interpretatie van artikel 90 zou ik het volgende willen zeggen : men aanvaardt de activiteit van een distributie-intercommunale als zijnde van algemeen belang omdat deze functie is van de leveringszekerheid van energie. Welnu, ook de participatie staat in functie van het verzekeren van de levering van energie.

De heer Jos Geysels : Dat betekent dus heel concreet dat als diensten met een publiek en algemeen belang op een of andere creatieve wijze participeren in welk domein ook van private ondernemingen – en hier gaat het over 5 procent – dat dit aan privé-firma's – welk domein ook – de

Geysels

gelegenheid zou geven om artikel 90 te omzeilen ? Dit zou ik ongelooflijk vinden.

De heer Hugo Van Rompaey : Dit is niet omzeilen, dit is het toepassen van de geest van artikel 90.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer Geysels, is het niet zo dat de wijziging die op federaal vlak is gebeurd in 1994 juist de bedoeling had om de intercommunales toe te laten te participeren in produktie ? Of ben ik verkeerd ?

De heer Jos Geysels : Als ik goed ben ingelicht, dan werd artikel 180 in de programmawet 1995 ingevoerd omwille van een aantal opmerkingen van de minister-president en de heer Kelchtermans, die tegen de toenmalige federale Minister van Binnenlandse Zaken zeiden : je kan dat niet zomaar regelen ; je moet dat wettelijk regelen, niet omwille van artikel 85, 86 of 90, maar omwille van de wet op de intercommunales. Volgens die wet moet men daarvoor een uitdrukkelijke toestemming hebben. Dat was de reden waarom de heer Kelchtermans een pre-judiciële vraag heeft gesteld. Dat heeft met deze discussie als zodanig niets te maken.

Het gaat om de interpretatie van artikel 90, die de notie algemeen belang kent. De vraag is – en de heer Van Rompaey kent blijkbaar het antwoord al, alhoewel ik eerder zou afwachten wat de heer Van Miert hierover zal beslissen – of als je deelneemt in de produktie, dit betekent aandeelhouder wordt van een privé-firma, de uitzondering op artikel 90 dan nog wel van toepassing is. Ik durf dat – in tegenstelling tot anderen – te betwijfelen. Ik ben God niet. U hebt blijkbaar het antwoord al.

Ik zou daarom vragen dat we in dat verband de uitspraak van de Europese Commissie afwachten. Dit is voor mij natuurlijk weer een reden om te zeggen dat we dit dossier niet overhaast mogen afronden.

De voorzitter : De heer Van Rompaey heeft het woord.

De heer Hugo Van Rompaey : Mijnheer Geysels, u kent mijn aangeboren bescheidenheid. In dit verband weet ik echter waarover ik praat, en ik weet dat het de juiste interpretatie is.

De heer Jos Geysels : Ik waardeer uw bescheidenheid, maar ik baseer me altijd op de feitelijkheid.

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, ik zal vanop mijn bank reageren. Ik zal me ook zeer beknopt uitdrukken. Het antwoord van de regering en de reacties die hier spontaan zijn geuit door verschillende collega's bewijzen één ding : de beslissing van de regering komt te

laat. De verwarring is daarmee immers niet weggeveegd. Ik zou zelfs zeggen, integendeel. Er blijven nog vele vragen open. Deze beslissing komt te laat omdat de regering tot dusver verdeeld is opgetreden. Er was een duidelijk verschil in benadering van dit dossier tussen de minister van Binnenlandse Aangelegenheden en de rest van de regering.

Men ziet nu waartoe dit aanleiding geeft. Ik denk dat we niet gediend zijn met de manier van handelen zoals dat nu gebeurt.

Ik moet desondanks toegeven dat in de vijf punten die de minister-president naar voren heeft gebracht, men zich eigenlijk wel kan terugvinden. Het is alleen de manier waarop ze moeten worden toegepast die vele vragen opent. Die zullen de gemeentes en de intercommunales de nodige problemen bezorgen.

U stelt dat de Vlaamse regering zal oordelen op grond van alle juridische informatie waarover ze op het ogenblik beschikt. Dat sterkt me in de overtuiging dat men weinig of geen hinder zal ondervinden van de Europese Commissie.

Mijnheer de voorzitter, we hebben in het verleden en misschien ook nu nog, enige verwarring gezaaid voor de gemeenten. Dat moeten we in de toekomst voorkomen. De regering moet op voorhand de juiste informatie verstrekken aan de gemeenten. Men moet niet komen aandraven met het feit dat men daartoe niet voldoende gelegenheid heeft gehad. Dit dossier sleept immers al verscheidene jaren aan.

De voorzitter : De heer Gabriels heeft het woord.

De heer Jaak Gabriels : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik sluit me grotendeels aan bij de vorige sprekers. Er zijn vragen gesteld over de langere tijdsduur, bijvoorbeeld van dertig jaar. Dat geldt zowel voor de zuivere als voor de gemengde intercommunales. Eén van de voorwaarden is dat de maximum termijn achttien jaar bedraagt. Al die gemeenten zullen gevat zijn door deze nieuwe procedure. Het contract moet dus opnieuw op de gemeenteraad worden voorgelegd.

Ik sluit me aan bij de heer Beysen met betrekking tot de gevolgen van die maatregelen. Een aantal gemeenten hebben al in volle objectiviteit, volledig onafhankelijk en na het nodige studiewerk belangrijke beslissingen genomen. In sommige gevallen is die beslissing al in uitvoering gebracht. Die periode van dertig jaar is immers al terug aangebroken. Als ik u goed begrijp, worden ze nu verplicht om hun contract terug in herziening te stellen.

De gemeenten verwijten de Vlaamse regering nu al een te grote Jacobijnse rust : een veel te grote gedrevenheid om alles centraal te regelen. Indien men inderdaad bepaalde

Gabriels

maatregelen moet nemen – uiteraard overeenkomstig de algemene principes en de uitgetekende krijtlijnen – , waarom kan men dat dan niet op voorhand duidelijk maken ? Dan kan men ook op plaatselijk niveau volledig autonoom een beslissing nemen, weliswaar binnen een aantal krijtlijnen, wat ik volkomen respecteer. Wat nu gebeurt komt over als een veroordeling van een aantal gemeenten die al een beslissing hadden genomen en daarom de oekaze van de Vlaamse regering moeten ondergaan.

Het gaat me niet om de inhoud van de zaak, maar wel om de manier waarop de gemeenten eens te meer voor schut worden gezet. Daartegen protesteer ik met klem.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer de minister-president, ik stel vragen bij uw positieve benadering van de mededeling van de minister. Het siert u dat u met twee oren naar vier dingen tegelijk wil luisteren. Ik zou nog iets willen zeggen over de discussie die u in dit parlement eind vorig jaar hebt op gang getrokken over Telenet Vlaanderen. Alle collega's zullen zich bijzonder goed herinneren op welke wijze u ons in dit halfrond, en tijdens de commissievergaderingen, hebt opgejaagd om binnen een beperkt tijdsbestek met een decreet op de proppen te komen. U had daarbij vooral die vervaldatum van 1 januari 1996 op het oog, teneinde Telenet Vlaanderen toe te laten van start te gaan.

Vandaag stel ik, samen met u, vast dat de huidige planning van Telenet Vlaanderen als startdatum 30 september 1996 heeft. Ik ben doorgaans zeer goed ingelicht, mijnheer de minister-president. En dat zal wat deze datum betreft, ook het geval blijken te zijn. Ik begrijp uw enthousiasme niet. Tenzij u en uw regering daaraan andere zaken hebben verbonden. En dan vraag ik me bijvoorbeeld af wat de precieze draagwijdte is van het eerste van de vijf criteria die u hebt vermeld. U zegt dat u de dossiers zal bestuderen op basis van het feit dat ze vergezeld worden van een grondige analyse die alle financiële en budgettaire consequenties meteen ook verduidelijkt.

Gemeentebesturen hebben documenten ontvangen die grondige analyses van Electrabel bevatten. Zo zijn daarin bijvoorbeeld prognoses inzake dividenden voor de komende jaren opgenomen. Beantwoorden deze documenten aan dat criterium ? Vindt u dat men zo alle financiële en budgettaire consequenties verduidelijkt ? Of zegt u dat, naast deze eenzijdige analyse, ook minstens een analyse van het alternatief moet worden gemaakt ? En zegt u dat er ook een objectieve studie moet worden uitgevoerd van de financiële en budgettaire implicaties van dat alternatief ? Daarover kreeg ik graag enige duidelijkheid.

U spreekt over het rationeel energieverbruik. Daarover zal u van ons geen negatieve opmerkingen horen. We hopen wel dat het dit keer niet alleen bij woorden blijft. Overname van personeel is inderdaad een delicate materie. En u neemt daarover een positief standpunt in. Ik heb nog een vraag van eerder technische aard. Inzake de periode hebt u het over 18 jaar, die maximaal tot het jaar 2014 mag duren. Bedoelt u met die 18 jaar dat dit ook zou gelden voor de gemeenten die erin zouden slagen om de ten onrechte opgelegde tijdlimiet van Electrabel, april 1996, uit te stellen tot volgend jaar, of het jaar daarop ? Speelt dat tijdsbestek van 18 jaar dan vanaf dat ogenblik ? U hebt een ingewikkelde redenering gemaakt, die u zelf hebt moeten herhalen om ze helemaal te begrijpen ...

Minister-president Luc Van den Brande : Het is aangewezen om de gecumuleerde resterende duurtijd van de bestaande statuten, samen met de duurtijd van de nieuwe statuten, als één geheel op 18 jaar te brengen. Tot verlenging kan vandaag worden beslist. Maar dat hoeft niet. Dat is een onderdeel van de autonomie van de gemeenten en de intercommunales. Maar de duurtijd van de intercommunale samenwerking neemt een aanvang vanaf de datum van de beslissing. En die duurtijd moet het Europees gemiddelde, dat 18 jaar bedraagt, respecteren. Deze afspraak mag uiterlijk tot in 2014 lopen. Ik geef een concreet voorbeeld. Als men ertoe besluit om die beslissing slechts over twee of drie jaar te nemen, dan is de einddatum het jaar 2014. Daar zit een logica in. Als men over een of twee weken beslist, werkt men met een tijdsbestek van 18 jaar. In het andere geval wordt het lopende contract gerespecteerd. Dan beschikt men over een saldotermijn, die loopt tot aan het jaar 2014. Anders worden die termijnen gecumuleerd.

De voorzitter : Ik stel voor dat we dit als een niet-directe interventie beschouwen. Op basis van het Reglement kan ik na de tweede interventie van de regering immers alleen nog maar het woord geven aan de interpellant. Daarnet waren we immers overeengekomen het woord te geven aan de heren Denys en Taylor. Dat kunnen we afronden om vervolgens het woord te geven aan de regering.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Ik dank de minister-president voor de toelichting betreffende de termijn. Het is duidelijk dat de zaak hoe dan ook stopt in 2014. De vraag is natuurlijk of dit – hoe goed bedoeld ook – nu meteen geen neveneffect zal hebben. Daardoor neemt natuurlijk de tijdsdruk op de gemeenten in hun overleg, hun onderhandelingspositie met Electrabel toe. Electrabel is immers duidelijk vragende partij om het over een termijn van ten minste 18 jaar te spreiden. Kan je dit nu in de onderhandelingen voor je uit schuiven, dan kom je hoe dan

Bogaert

ook in een zwakkere positie. Dit even buiten beschouwing gelaten wil ik besluiten.

Mijnheer de minister-president, ik heb u niet horen reageren en neem aan dat uw stilzwijgen ter zake een devote vorm van schuldbekentenis is. Ik heb de regering verweten dat ze bijzonder nalatig is geweest door in het recente verleden geen enkel initiatief te nemen om de gemeenten op een objectieve, technisch onderbouwde manier de nodige informatie te verschaffen, om in deze materie tot een weloverwogen keuze te komen. Ik neem dus aan dat u het stilzwijgend met me eens bent.

Minister-president Luc Van den Brande : Dat zou pas echt Jacobijns zijn.

De heer Jean-Marie Bogaert : Technische informatie geven, gedocumenteerd, op een objectieve manier, niet eenzijdig uiteraard : dat zou de gemeenten meer mogelijkheden geven tot een verstandiger keuze dan vandaag het geval is.

Mijnheer de minister-president, nog een laatste bedenking die me toch ook van het hart moet. U moet toegeven dat de poging tot duidelijkheid die u nu met uw vijf criteria wil brengen het resultaat is van het feit dat we in dit parlement op die manier moeten interpelleren. Ik vraag de regering met nadruk hun werk beter te doen dan in het verleden.

Mijnheer Bossuyt, het is toch duidelijk dat wanneer de regering de voorbije maanden ter zake iets verstandiger te werk was gegaan, de verwarring op het veld in Vlaanderen niet zou zijn wat ze vandaag is. Wanneer de regering en de ministers, in plaats van elkaar tegen te spreken, meteen rechtlijnig een aantal criteria hadden vastgelegd en een eenduidig standpunt hadden ingenomen, dan zou er ter zake tenminste duidelijkheid geweest zijn. (*Applaus bij de VU*)

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, ik verkies een interpellatie te veel boven één te weinig, wanneer het over dermate belangrijke zaken gaat. Het was mijn bedoeling om nogmaals tussen te komen met een vraag over de inhoud.

Wat de procedure betreft hebben onze collega's duidelijk aangetoond dat we scherp en bitter reageren. Betreffende de inhoud zijn we tevreden over één punt, namelijk het feit dat de termijn ingekort wordt, zodat er duidelijkheid komt over de mogelijkheden tot liberalisering. Een punt blijft ons echter verbazen : het zogenaamde sociaal passief van het personeel op het einde van een eventuele termijn. Ik hoorde hier zeggen dat hierover opnieuw onderhan-

deld zal worden. Heb ik dat goed begrepen ? Volgens ons is het echter duidelijk dat dit nu moet vastliggen, dat het nooit op de rug van de gemeenten kan worden afgeschoven. Bestaat daar geen zekerheid over, dan zijn we natuurlijk verkeerd bezig. Laten we eerlijk zijn : het financieel voordeel dat vandaag aan de gemeenten gegeven wordt, de zogenaamde monopolierente, zou natuurlijk uitgehold worden indien zou blijken dat het sociaal passief naar de gemeenten kan worden doorgeschoven. We hebben ter zake een motie voorbereid.

We vinden met name dat het niet zou mogen kunnen dat het sociaal passief wordt doorgeschoven naar de gemeenten. In uw nivellering, mijnheer de minister-president, blijft deze mogelijkheid open : u zegt dat op het einde van de termijn dit opnieuw moet worden onderhandeld.

We zeggen echter dat dit niet kan, nu al moet duidelijk worden gesteld dat het sociaal passief nooit kan worden doorgeschoven naar de gemeenten. Ik zou hier graag duidelijkheid over krijgen. Indien die er niet komt, dan noopt u onze fractie tot het indienen van een motie van aanbeveling.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik had nog een paar vragen. Geldt de beperking tot het jaar 2014 alleen voor de gemengde intercommunales, of ook voor de zuivere intercommunales ? Baseert men zich alleen op de gemengde intercommunales ?

Ten tweede kunt u niet ontkennen dat er naar aanleiding van wat de jongste tijd is gebeurd heel wat verwarring en wantrouwen is ontstaan tussen de minister van Binnenlandse Zaken en de gemeentelijke mandatarissen. Anderzijds stelt de regering in haar regeringsverklaring een pact met de gemeenten voor. Het is belangrijk dat deze relatie hersteld en geoptimaliseerd wordt. Alle punten die naar voren worden gebracht geven alle vijf mogelijkheden tot discussies en verwarring, ook vanuit de Vlaamse regering. Eén en ander doet vragen rijzen over een positieve samenwerking in de toekomst.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik wilde alleen maar aankondigen dat we een met redenen omklede motie zullen indienen, waarin we vragen dat de Vlaamse regering de statutenwijziging niet goedkeurt, zolang het aangekondigde en door de minister gevraagde energiedebat in het Vlaams Parlement niet is afgerond. Ik hoop dat de minister van Energie dan aanwezig zal zijn.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, ik zal kort op de vragen antwoorden.

Mijnheer Taylor, we leven in een rechtsstaat – daar moet ik u niet van overtuigen – waar ieder van de dragende delen zijn deel opneemt van de verantwoordelijkheid, niet ten koste van het geheel, en het geheel niet ten koste van de verscheidenheid. Er wordt dus geen absolute rechtskracht en rechtsgevolg gegeven, noch aan de lokale autonomie, noch aan de gewestautonomie. We zijn partners in democratie, en ik weet dat u een en ander vanuit een intercommunale bewogenheid zegt. Ik wil niet de tegenstelling opzoeken die u wenst in te stellen. Er is een goed partnership tussen de Vlaamse regering en de gemeenten. We leven in een rechtsstaat, waarvan de gemeenten deel uitmaken.

Ik meen wel dat sommige zaken opnieuw tot reflectie moeten leiden. Ik doe dit heel snel, het is een antwoord op verschillende vragen.

Uw vraag ging over de grondige analyse van de budgettaire en financiële gevolgen. De Vlaamse regering, binnen de uitoefening van haar voogdij, is niet van oordeel dat daartoe eender welke auditdocumenten volgens eender welke voorwaarden moeten worden ingeleverd. Als het gemeentelijk niveau heeft afgewogen om een dergelijke overeenkomst te tekenen met een intercommunale, dan gaan we ervan uit dat dit is gebeurd op basis van een analyse van de budgettaire en financiële gevolgen. Dit behoort tot de normale goede regel van bestuur.

Sommigen hebben minder of weinig problemen met de inhoud, maar wel met de timing. Tot op heden zijn we op geen enkele manier geconfronteerd met een contractovereenkomst van verlenging – derde type generatie. Tot op heden is er nog geen dossier binnengekomen. Als dit wel zo is, was dit tijdens de voorbije 48 uren. Ik zal er dan de absolute voorrang aan hebben gegeven. Ik begrijp de heer Bogaert niet. Het Vlaams Parlement is de enige plaats waar men de lokale en provinciale verantwoordelijkheden van de entiteiten algemeen kan benaderen. Men zou ons terecht iets kunnen verwijten als we een gedragscode voor de gemeenten hadden opgesteld, waarbij we hen hadden gezegd slechts te mogen handelen onder bepaalde voorwaarden. Dat zou een uiting van centralisme zijn geweest.

De vijf punten, die ik heb aangehaald, situeren zich in het toetsingskader. Voor dit kader zijn negentig dagen voorzien.

We hebben dus niet te laat gehandeld. We hebben net tijdig gehandeld. De interpellaties van de heer Geysels en de heer Beysen kwamen ook net op tijd.

De voorzitter : Volgens het reglement kan men na de tweede tussenkomst van de minister, alleen nog het

woord krijgen met een motie van aanbeveling. Ik gaf de heer Stevaert het woord omwille van een persoonlijk feit, omdat het over Limburg ging. *(Gelach)*

De heer Johan De Roo : Mijnheer de voorzitter, allereerst zou ik willen vaststellen dat het in deze zaal heel aangenaam vergaderen is. Verder wens ik mee te delen dat mijn fractie met toepassing van het reglement binnen de 24 uur na het sluiten van de plenaire vergadering een motie zal indienen. Ik zal deze mededeling ook schriftelijk laten bevestigen.

Tot slot zou ik er bij de minister-president ten sterkste willen op aandringen dat de toepassingstermijnen voor alle intercommunales met dezelfde gestrengheid zouden worden toegepast zodat er sprake kan zijn van een behandeling op voet van gelijkheid.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, ik wil er de heer De Roo op wijzen dat de discussie die hier plaats heeft gevonden, betrekking had op type-contracten derde generatie van de gemengde intercommunales. De Vlaamse regering heeft daarover een standpunt ingenomen. Als politiek verantwoordelijke voor het gevoerde beleid zie ik geen reden waarom de voogdijoverheid een andere houding zou aannemen ten aanzien van de ene dan ten aanzien van de andere intercommunale.

Mijnheer de voorzitter, mocht daarover naar aanleiding van de diverse standpunten verdedigd door de vorige sprekers, twijfel zijn gerezen, dan wil ik daarin hic et nunc opnieuw klaarheid scheppen. Het standpunt dat ik verdedigd heb, is het unanieme standpunt van de Vlaamse regering.

De voorzitter : Collega's, met het oog op een billijke behandeling van de diverse fracties, moet ik nu het woord verlenen aan de heer Bogaert. De heer De Roo heeft immers een derde punt aangebracht.

De heer Carl Decaluwé : Mijnheer de voorzitter, ik ben al "vuf" minuten het woord aan 't vragen.

De voorzitter : Mijnheer De Caluwé, als u dat in het Algemeen Beschaafd Nederlands vraagt, dan zal ook u het woord krijgen. *(Hilariteit)*

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer de voorzitter, aangezien u ons er vriendelijk toe uitnodigt, zal ook mijn fractie binnen de 24 uur een motie van aanbeveling indienen. Ik was geërgerd door en had aanstoot genomen aan het antwoord van de minister-president die staande houdt dat het de parlementaire democratie siert dat de regering in dit halfroond haar standpunt is komen mededelen. Vandaar dat ik erop stond opnieuw het woord te vragen, desnoods door daarvoor een persoonlijk feit in te roepen.

Bogaert

Ik wil de uitspraak van de minister-president niet betwisten, maar hij zal zich wellicht toch herinneren, en minister Leo Peeters met hem, dat begin januari over dezelfde materie een actuele vraag door de heer Geysels werd gesteld. Op deze vraag heeft de minister, naar ik mag aannemen namens de hele regering, geantwoord dat er op dat ogenblik nog geen sprake was van een concreet dossier. Intussen hebben verscheidene gemeenten, waaronder ook Oostkamp in West-Vlaanderen, een rondschrijven ontvangen van Electrabel waarin zij zeer fier melding maken van Vlaamse gemeenten, zowel in Oost- als in West-Vlaanderen, die ter zake de knoop al hebben doorgehakt.

Ook de minister-president ontvangt deze briefwisseling en moet dus kennis hebben van de inhoud ervan. Als de minister-president dat ontkent, dan moet ik besluiten dat zijn dossierkennis ontoereikend is. Pas nu, als antwoord op de zopas gehouden interpellaties, heeft de regering haar standpunt ter zake aan het Parlement bekendgemaakt, maar in het belang van de politieke klaarheid had zij dat begin januari reeds moeten doen. Maar de bevoegde minister heeft in brief A standpunt A verdedigd, de minister-president reageert onmiddellijk met de inname van standpunt B in brief B, wat de minister noopt tot het schrijven van brief C met standpunt A.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heren Malcorps en Bogaert werd tot besluit van deze interpellaties een met redenen omklede motie ingediend.

Ze zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Door de heren Sleetx en De Roo, door de heren Van Rompaey en Taylor en door de heren Penris en Verrijken werden tot besluit van deze interpellaties met redenen omklede moties aangekondigd.

Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-

Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995

– 162 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Herman Suykerbuyk, verslaggever, heeft het woord.

De heer Herman Suykerbuyk, verslaggever (*Op de tribune*) : Ik dien verslag uit te brengen over de besprekingen in de commissie voor Buitenlandse Aangelegenheden in verband met een ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières en in Antwerpen, alsook over het ontwerp van decreet inzake de bescherming van de Maas.

Ik zal het kort houden. In het verslag dat u kreeg, worden de besprekingen binnen de commissie uitvoerig weergegeven. Ik wil er toch op wijzen dat deze beide verdragen een onderdeel zijn van de zogenaamde waterverdragen. Deze verdragen, die rond 1975 in het slop raakten, werden in het begin van de jaren negentig terug aangepakt. Het Verdrag van Helsinki – dat de notie stroomgebiedbenadering introduceerde – en het aan de gemeenschappen toegekende verdragsrecht, speelden hierbij een belangrijke rol. Binnen de commissie was er aandacht voor het probleem van de waterkwaliteit en het operationeel maken van dit verdrag. Er werd eveneens verwezen naar budgettering en verschillende actieprogramma's. De commissie was unaniem over de wijze waarop dit belangrijk verdrag in dit parlement moet worden opgevolgd. Ik verwijs naar de eindstemming waarbij dit ontwerp van decreet met 11 stemmen bij 1 onthouding werd aangenomen.

Ik wil wel even blijven stilstaan bij het amendement dat de heer Platteau heeft ingediend en dat werd verworpen. Inhoudelijk was dit amendement eerder onbelangrijk. Mijnheer Platteau stelde voor de formulering van het decreet te wijzigen en de vermelding dat het decreet werd ondertekend in Antwerpen te schrappen. De minister-president stipte reeds aan dat er een wezenlijk verschil is tussen het toetreden tot een verdrag en het ondertekenen

Suykerbuyk

ervan. Het toetreden gebeurde in Charleville-Mézières, de ondertekening in Antwerpen. Men kan met een verdrag instemmen door middel van een decreet maar ook door middel van een resolutie. Ik wil enkel zeggen dat een decreet waarbij men instemt met een verdrag een instemmingsakte is. Men kan instemmen of afwijzen, amenderen kan niet. Omwille van de precedentwaarde dat dit amendement kan hebben, haal ik het hier aan. Een amendement bij een verdrag is niet ontvankelijk.

Naar de toekomst toe kan dit zijn belang hebben. Vandaag gaat het om een onschuldig amendement, maar morgen kan het om wezenlijke zaken gaan. De wens om bij de voorbereiding en de ondertekening van verdragen meer te worden betrokken, leeft wel en is gerechtvaardigd. Maar dat is een ander debat. Hier gaat het erom of men zijn mening op een andere manier kan laten kennen dan met ja of met neen. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen (*Op de tribune*) : Dames en heren, ik dank de verslaggever, ook voor zijn bijdrage over de procedure voor internationale verdragen. De heer Platteau zei dat hij daaruit zijn besluiten zou trekken maar dat zal hij zelf waarschijnlijk meedelen. Ik wil mij aansluiten bij de verslaggever en vooral de synergie tussen de economische en ecologische belangen bij de behandeling van deze verdragen onderstrepen. De twee huidige verdragen tussen het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Frankrijk en Nederland vormen het sluitstuk van het eerder goedgekeurde, belangrijke verdrag over de Scheldeverdieping. De minister-president vroeg in de commissie terecht deze verdragen zo snel mogelijk goed te keuren omdat de relatie tussen Nederland en Vlaanderen daar nauw mee samenhangt. Ik wens net als bij mijn tussenkomst van 20 december laatstleden de tevredenheid van mijn fractie over de gunstige ontwikkelingen in het Scheludedossier te tonen. De internationale afspraken zijn duidelijk en ecologisch verantwoord. We hopen dat de Vlaamse regering erover waakt dat de uitvoering van deze verdragen geen vertraging oploopt. Dit dossier tracht ons vertrouwd te maken met het milieubeleid dat we in de toekomst zullen moeten voeren. Dat beleid koppelt de economische aan de ecologische belangen en probeert deze te verzoenen.

Onze fractie vraagt de Vlaamse regering wel om de bevolking op een objectieve manier te informeren inzake de uitvoering van de verdragen. Het is belangrijk dat de mensen zich betrokken voelen bij zowel de uitdieping als de bescherming van de Schelde. Het belang daarvan wordt volgens ons nog te vaak onderschat. Voor de regering is hier een belangrijke taak weggelegd.

Onze waterwegen zijn tegelijk belangrijke ecologische biotopen en verkeersaders. En het belang ervan zal in de toekomst ongetwijfeld nog toenemen. In dergelijke dossiers zal men steeds meer consequente keuzen moeten maken. Nu eens zal men voorrang moeten verlenen aan de economische en de welvaartbelangen, dan weer zal men moeten kiezen voor de vrijwaring van het leefmilieu. Deze evenwichtsoefening zal tijdens de komende decennia de kern uitmaken van elk efficiënt milieubeleid. Het is op grond van deze overwegingen dat onze fractie graag dit verdrag zal goedkeuren.

De voorzitter : De heer Platteau heeft het woord.

De heer Stefaan Platteau (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ook ik wens de verslaggever te feliciteren met zijn verslag en met de toelichting die hij heeft gegeven. Het deed me plezier dat hij de argumenten in verband met mijn amendement op een objectieve wijze heeft naar voren gebracht. Hij zei echter wel dat het amendement niet zo belangrijk is, maar vreesde wel dat het een precedent zou kunnen zijn. Hij heeft in zijn verslag toch uitvoerig aandacht geschonken aan het amendement, hoe onbelangrijk het ook is. Ik heb het amendement ingediend in commissie, en ik was van plan het ook hier te verdedigen. Ik ben ervan overtuigd dat ik gelijk heb, maar het is belangrijker ook gelijk te krijgen. En aangezien ik hier op het politieke vlak wellicht geen gelijk zal krijgen, heb ik besloten mijn amendement hier niet opnieuw in te dienen. Dat kon ik trouwens de heer Beysen niet aandoen. Ik bevestig wat ik reeds in de commissie heb gezegd, namelijk dat onze fractie en ikzelf heel gelukkig zijn met dit verdrag, omdat het een lange discussie beëindigt. Wat mij betreft had men geen jaar moeten wachten om dit aan het parlement ter goedkeuring voor te leggen. De termijn tussen de ondertekening en de goedkeuring hier is te lang. De heer Suykerbuyk heeft dat trouwens bevestigd.

Wat het amendement betreft, neem ik in feite de argumenten over van de Raad van State. Bovendien heb ik me de moeite getroost om een aantal juristen te raadplegen. Ze geven me unaniem gelijk. Het verdrag werd getekend in Charleville-Mézières en nadien is de Vlaamse regering toegetreden in Antwerpen. Juridisch ben ik overtuigd van mijn gelijk, maar ik dring niet aan uit sympathie voor de Antwerpenaren en voor de heer Beysen.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, ik dank uiteraard de heer Platteau dat hij de Antwerpenaars indachtig is, en dat Antwerpen niet wordt geschrapt. Ik ben ook blij met de ecologische ontboezemingen van de heer Beysen. Het blijkt toch dat het samenle-

Malcorps

vingscontract dat we in Antwerpen hebben, stilaan vruchten begint af te werpen. (*Hilariteit*)

De heer Ward Beysen : Mijnheer Malcorps, laat ons duidelijk zijn, daar heb ik absoluut niet op zitten wachten. Ik heb al gezegd – sinds 20 december – dat ik veel groener ben dan sommige van uw partijgenoten. (*Hilariteit*)

De heer Johan Malcorps : Ik wou dit ook positief benadrukken, mijnheer Beysen.

Terugkomend op mijn betoog wil ik zeggen dat de milieuzorg inderdaad werkt. Enkele weken geleden konden we in De Nieuwe Gazet de volgende optimistische titel lezen : Milieuzorg werkt. Terug vis in de Schelde. Dit artikel verscheen naar aanleiding van de pas uitgebrachte studie van biologen in opdracht van Aminal over de mogelijke ontwikkeling van visserij in de Schelde.

Het is van groot belang dat mensen beseffen dat een milieubeleid – zelfs op korte termijn – ook echte resultaten kan boeken. Zelfs de Schelde, die klinisch dood heette te zijn, is weer tot leven gewekt. Men telt er nu weer evenveel vissoorten als zowat 100 jaar geleden. Het goede nieuws is dus dat een verdrag ter bescherming van de kwaliteit van het Schelde- of het Maaswater echt kan werken, als de politieke wil er is.

Het slechte nieuws is echter dat we er nog lang niet zijn. Er staan ons nog heel wat inspanningen te wachten. De eerste stap van zeer slechte waterkwaliteit naar gewoon slechte waterkwaliteit is redelijk gemakkelijk te zetten. Gelukkig zijn we zo ver al, maar daarmee zijn we nog lang niet bij een echt goede waterkwaliteit aanbeland. Zoals na afloop van de Scheldeconferentie in Antwerpen in december vorig jaar werd gezegd : er is reden tot optimisme, maar niet tot tevredenheid.

Een strikt saneringsbeleid blijft dus een dwingende noodzaak. Spijtig genoeg zullen beide verdragsteksten die hier voorliggen, hier weinig concreets toe bijdragen. De verdragsteksten munten uit in vaagheden en algemeenheden. Het is duidelijk de vertolking van wat ik beschouw als een minimum-consensus, het minimum minimorum.

Wat eerst en vooral ontbreekt, zijn duidelijke doelstellingen. Opmerkelijk is bijvoorbeeld dat nergens wordt verwezen naar de hele reeks van Europese richtlijnen. Zo laat men – wellicht bewust – in het midden of men al of niet wil anticiperen op de EU-richtlijn die in voorbereiding is inzake de ecologische waterkwaliteit. In elk geval moet duidelijk zijn of, en tegen wanneer, de basiskwaliteit voor viswater, zwemwater en voor de produktie van drinkwater moet worden gehaald. Ook wat de kwaliteit van de waterbodems betreft kunnen we weinig aanvangen met de vage, obligate vermelding in de verdragstekst.

Nu kan men dit natuurlijk op twee manieren benaderen. In de commissie riep de minister-president de Europese regelgeving in om te vergoelijken dat deze verdragsteksten eerder vaag blijven. Men kan deze redenering natuurlijk ook omdraaien. Als alles al in andere verdragen en richtlijnen staat, zijn deze teksten eigenlijk inhoudsloos, een relict van moeizame onderhandelingen, waar ooit alles aan alles werd gekoppeld : verdieping, waterkwaliteit, Maas en Schelde. Hoe dan ook, met deze vage tekst heeft men een unieke kans laten liggen om op bilaterale basis verder te gaan dan of in de lijn van bestaande internationale verbintenissen concrete gezamenlijke actiepunten vast te leggen.

Een dergelijk mogelijk actieprogramma wordt gemakkelijkshalve doorverwezen naar de internationale Scheldecommissie. Daar hebben we toch een beetje problemen mee, want het is totaal onduidelijk welke armslag deze commissie krijgt. Men spreekt van samenwerking tussen verschillende landen en regio's, maar tegelijk wordt de uitvoering van een eventueel actieprogramma, uitgaande van de Scheldecommissie of de Maascommissie, overgelaten aan de verdragsluitende partij zelf die, en ik citeer : elk voor zich de klus moeten zien te klaren. Daardoor zet men eigenlijk zelfs een stap terug ten opzichte van bestaande bilaterale akkoorden of bijvoorbeeld ten opzichte van bestaande Noordzee-actieprogramma's in het kader van Noordzeeconferenties.

De Groenen vinden dat de Scheldecommissie of de Maascommissie zich moet ontpoppen als een heuse taskforce voor een zuivere Schelde of Maas met duidelijke bevoegdheden en een halfjaarlijkse voortgangsrapportering aan een interministeriële conferentie. Voor ons blijft immers de kwaliteit van de Schelde of de Maas een politieke verantwoordelijkheid. Wij aanvaarden niet dat men de induk geeft dat we zover zijn dat nu de ingenieurs het probleem wel kunnen oplossen. Heel snel zal dan immers blijken dat dit niet zo is en dat we wel degelijk nog steeds voor politieke keuzes staan. Bovendien is er, wat ons betreft, nood aan een objectief, internationaal georganiseerde controle op het naleven van doelstellingen.

In de commissie verzekerde de minister-president dat hij een dergelijke politieke opvolging inderdaad wenselijk acht. De vraag rijst of in deze verdragen voldoende garanties zitten dat alle verdragspartijen dit in gelijke mate en op dezelfde manier zullen invullen. Dus zelfs als we dit in Vlaanderen op een serieuze objectieve manier gaan doen, met de geëigende adviesorganen die we kennen, is het de vraag of dit inderdaad overal in alle verdragsluitende landen zo zal gebeuren.

We kunnen er toch niet onderuit dat de vervuiling die we binnenkrijgen uit het Waals en het Brussels Gewest een zware hypotheek blijft leggen op alle inspanningen die we

Malcorps

in Vlaanderen doen inzake waterzuivering. Ook de vervuiling die in Frankrijk gebeurt, blijft indirect een sterke invloed uitoefenen. We kunnen niet anders dan vaststellen dat de kwaliteit van het water van de Boven-Schelde – het stuk voorbij de grens met Henegouwen tot aan Gent – zwaar verontreinigd blijft, zeker aan de Waalse grens zelf, en ook rond Oudenaarde. Zo weten we ook allemaal dat de vervuiling van de Zenne een probleem van eerste orde blijft met een waterkwaliteit die varieert van slecht tot uiterst slecht. Natuurlijk zijn er acties aangekondigd, maar van een echt, gecoördineerd actieprogramma voor Maas of Schelde is spijtig genoeg vooralsnog geen sprake.

In deze verdragsteksten missen we een aantal zeer concrete punten. Met de groene partijen van Vlaanderen, Wallonië, Brussel, het noorden van Frankrijk en Nederland hebben wij wél dergelijke concrete actiepunten naar voren geschoven en ondertekend. Ik overloop ze heel kort, want ik wil het hier niet langer trekken dan strikt noodzakelijk is.

Ten eerste is er een Schelde- en Maascommissie nodig met reële bevoegdheden die op de voet wordt gevolgd door een ministerieel overleg en het aanstellen van een onafhankelijke internationale expertengroep voor de controle.

Ten tweede, het uitwerken van ecologische basishnormen per bekken, volgens de principes opgenomen in het voorstel van Bekkendecreet.

Ten derde, het voeren van een aangepast vergunningenbeleid in functie van deze ecologische kwaliteitsnormen.

Ten vierde, een beleid dat uitgaat van preventie is onze stelling, anders dweilen we met de kraan open.

Ten vijfde, een versneld investeringsprogramma voor waterzuiveringsinstallaties in grote stedelijke gebieden volgens de Europese richtlijn ter zake.

Ten zesde, het terugdringen van afval- en olielozingen en ruimschooling van de schepen, naar analogie van de Marcpol-verdragen.

Ten zevende, een duidelijke tijdsplanning met als einddatum 2002.

Van al deze concrete punten vinden we in deze verdragsteksten niets terug. Uiteraard zijn we het niet volledig oneens met wat er in de teksten staat. Wie kan daar nu in godsnaam tegen zijn ? We zullen deze teksten dan ook goedkeuren, maar met één groot voorbehoud, namelijk dat met het goedkeuren van deze verdragen de kous voor ons, de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement, niet af is. Het is onze plicht om de concrete uitvoering van

deze verdragen op de voet volgen. We hopen daar in de toekomst de nodige ruimte voor te krijgen.

Ik besluit met nog een opmerking naar aanleiding van een tussenkomst van de heer Suykerbuyk, die terecht schetste hoe beperkt de discussieruimte en het amendementsrecht eigenlijk op dit ogenblik is, naar aanleiding van dergelijke verdragsteksten. Het is misschien goed om vooraf – op het ogenblik dat een verdrag nog moeten worden afgesloten door de regeringen – in een commissie de discussie te voeren over de hoofdlijnen. Zo niet zijn we louter met een formaliteit bezig, waardoor nog weinig aanpassingen kunnen doorgevoerd worden.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?

Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, ik hou het kort. Ik dank de verslaggever, die in grote juridische duidelijkheid en met kracht de onontvankelijkheid bepleit heeft. Ik ga hier niet verder op in, maar ter informatie aan het parlement wil ik nogmaals zeggen dat wij niet toegetreden zijn tot het verdrag maar dat wij het verdrag in Antwerpen hebben ondertekend. Het onderscheid zit hem hierin : wanneer een bestaand verdrag nadien een nieuwe partner krijgt, treedt men toe tot het verdrag dat globaal reeds ondertekend was. Vermits we één van de partijen zijn die het basisverdrag sluiten, hebben wij dus in Antwerpen dit verdrag logischerwijze ondertekend. Daardoor stel ik vast dat dit debat zonder voorwerp is.

Ten tweede, in tegenstelling tot wat collega Malcorps beweert, hebben we het debat wel degelijk in commissie gevoerd. Dit berust op een misverstand. Hoe dan ook, ieder van de regio's-lidstaten heeft een aantal verplichtingen krachtens de Helsinki- en aanverwante akkoorden. We moesten niet op de kwaliteitsverbetering van Maas en Schelde wachten om deze verplichtingen in dit verdrag op te nemen. We waren hier trouwens al op voorhand mee bezig. Het uitstellen van de ondertekening en de niet-ondertekening in Charles-Ville-Mézière heeft geen gevolg gehad op het terrein. Het vernieuwende element is de samenwerking tussen de verschillende oeverstaten, is het feit dat men een globaal inzicht verwerft. Men zegt bijvoorbeeld niet dat de Schelde voor Frankrijk als bestemming de scheepvaart heeft, voor Vlaanderen viswater en voor Nederland drinkwater. Deze toegevoegde waarde is precies het argument om toe te treden tot een dergelijk samenwerkingsakkoord, waarin we ons deel van de verantwoordelijkheid zullen opnemen.

Ik dank hierbij de collega's die hun akkoord met dit voorstel betuigen. Het gaat hier om belangrijke afspraken die we hebben gemaakt en die aantonen dat niet enkel economische maar ook ecologische motieven een rol spelen.

Van den Brande

Principiële afspraken dienen echter ook uitgevoerd te worden. Ik ben ervan overtuigd dat het parlement dit unaniem zal goedkeuren. Het is van belang voor de continuïteit van het beleid, daar het leefmilieu over de verschillende regering heen centraal staat.

De voorzitter : Vraag nog iemand het woord ? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Schelde, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995, zal volkomen uitwerking hebben.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen morgen de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-

Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995

– 163 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Suykerbuyk, verslaggever, verwijst naar het verslag.

Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995].

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Het Verdrag tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waalse Gewest, de Franse Republiek en het Koninkrijk der Nederlanden inzake de bescherming van de Maas, ondertekend in Charleville-Mézières op 26 april 1994 en in Antwerpen op 17 januari 1995, zal volkomen uitwerking hebben.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 17 uur de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET betreffende de waterkeringen

– 196 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 7

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de algemene bespreking van het ontwerp van decreet betreffende de waterkeringen.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Lachaert, verslaggever, heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, heren ministers, collega's, dit verslag is de neerslag van de besprekingen in de commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer, naar aanleiding van het ontwerp van decreet betreffende de waterkeringen.

– *De heer Herman Suykerbuyk, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Het gaat terug naar de dijkenwet van 18 juni 1979, waarbij een erfdienstbaarheid van openbaar nut werd ingevoerd. Hierdoor werd het mogelijk om langs de Zeeschelde en de aan het getij onderhevige bijrivieren de werken aan te vangen zonder voorafgaande onteigening van de nodige gronden. Derhalve was het sinds 1979 mogelijk om in het Zeescheldebekken dringende waterkeringswerken uit te voeren, terwijl op termijn coördinatie en uniformiteit konden worden bereikt op het vlak van de bevoegdheden, en de verantwoordelijkheden inzake de dijken en de dijkwerken langs de aan het getij onderworpen rivieren. Het systeem dat door de dijkenwet in het leven werd geroepen, heeft tot op heden zonder wezenlijke problemen gefunctioneerd.

Niet alleen in het Zeescheldebekken, maar over het hele Vlaamse grondgebied moeten de nodige veiligheidswerken snel en efficiënt kunnen worden uitgevoerd, wat mogelijk wordt gemaakt door de dijkenwet decretaal uit te breiden tot de andere rivierbekkens. Deze maatregel heeft als bijkomend voordeel dat het Vlaams Gewest op termijn eigenaar wordt van alle dijken, zodat een uniform dijkbeheer mogelijk wordt.

Het voorliggende ontwerp van decreet regelt dan ook de uitbreiding van de dijkenwet van 1979 tot het volledige Vlaamse grondgebied. De bepalingen die erin zijn vervat, stemmen in grote lijnen overeen met die in de dijkenwet. Het toepassingsgebied van dit ontwerp is evenwel ruimer dan dat van de dijkenwet die erdoor wordt opgeheven, wat het Vlaams Gewest betreft.

In essentie komt het erop neer dat het Vlaams Gewest langs de waterlopen, zoals als bijlage bij het decreet ge-

voegd, alle noodzakelijke waterkeringswerken kan uitvoeren. Hierdoor kan het Vlaams Gewest ook alle werken tot aanleg en/of aanpassing van overstromingsbekkens en wachtbekkens en alle werken tot aanleg of aanpassing van de rechtstreekse toegangswegen tot de waterkeringswerken, overstromingsbekkens en wachtbekkens uitvoeren. Voor de uitvoering van de bedoelde werken wordt een erfdienstbaarheid van openbaar nut ingesteld.

De dijkwerken en de andere waterkeringswerken die als gevolg van dit ontwerp van decreet zullen worden uitgevoerd, zijn verzekerd van een geïntegreerde aanpak door de administratie.

Er bestaat in de commissie een consensus over het feit dat een Vlaams dijkendecreet, rekening houdend met de talrijke overstromingen van de jongste jaren, een dringende noodzaak is.

De minister verheugt zich erover dat de commissie, zij het met nuanceverschillen, positief tegenover het ontwerp staat. Hij bevestigt dat er in het investeringsprogramma wel degelijk de nodige middelen zijn voorbehouden om de meest noodzakelijke waterkeringswerken uit te voeren. Rekening houdend met de budgettaire beperkingen kan de minister echter niet anders dan prioriteiten leggen. Uiteraard wordt er daarbij gestreefd naar samenwerking over de grenzen heen, met name op het niveau van de administratie. Dit overleg is echter in de verschillende provincies anders gestructureerd.

Dit ontwerp van dijkendecreet kan en mag niet los worden gezien van het algemene waterbeheersingsbeleid. Dit beleid moet vooral worden toegespitst op de oorzaken van de wateroverlast, die van rivier tot rivier verschillen. Het beheersen van die wateroverlast moet gebeuren op een ecologisch verantwoorde basis, bijvoorbeeld door in bepaalde gevallen overstromingsgebieden aan te leggen, zoals ook voorzien in het ontwerp.

Dit waterbeheersingsbeleid in het algemeen en het dijkendecreet in het bijzonder kunnen ook niet los worden gezien van het beleid inzake ruimtelijke ordening en het op stapel staande Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Hoe zullen de door het ontwerp van decreet mogelijk gemaakte waterkeringswerken in het beleid inzake ruimtelijke planning worden ingepast ?

De minister merkt op dat de problematiek van het integrale waterbeheer buiten het bestek van dit beperkte ontwerp van decreet valt. Hij is het er volledig mee eens dat er dringend werk moet worden gemaakt van een dergelijk beleid en wijst op de reeds gestarte initiatieven in dit verband. De minister verbindt er zich toe om het dijkendecreet in dit meer algemene beleid van waterbeheer in te passen, op het moment dat dit beleid concreet gestalte krijgt. In afwachting daarvan is er echter behoefte aan

Lachaert

een instrument om een aantal acute problemen op te lossen, en daarmee kan niet worden gewacht tot een algemeen beleidskader is uitgetekend. Om dezelfde reden zou het onverstandig zijn te wachten tot het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen helemaal rond is.

Het decreet wijzigt de MER-reglementering niet. Het doet ook geen afbreuk aan de bestaande regels inzake het beheer van de waterlopen, ook niet wat de bevoegdheden van de lokale overheden betreft. Het maakt het voor de overheid enkel mogelijk om in bepaalde dringende omstandigheden snel te kunnen optreden. Een belangrijk en controversieel discussiepunt in de commissie was het onderscheid dat in het ontwerp van decreet werd gemaakt tussen de vergoedingen aan de eigenaars van bebouwde en van niet-bebouwde eigendommen. Een aantal leden maakten terecht een aantal specifieke opmerkingen over de vergoeding voor schade en waardevermindering, over de afbakening van het toepassingsgebied van dit decreet en over de verwittigingsprocedure. Hiervoor wordt verwezen naar de artikelsgewijze bespreking, waarbij met het merendeel van de opmerkingen rekening wordt gehouden. Het ontwerp van decreet werd hierdoor verfijnd.

Samenvattend kan worden gesteld dat dit noodzakelijke decreet op de waterkeringen in een vruchtbare sfeer werd besproken en dat een degelijk gestructureerd ontwerp, zowel qua inhoud als qua vorm, aan de plenaire vergadering wordt voorgelegd. Tevens gaat dank van de commissie uit naar de voorzitter, die met de gebruikelijke kordate hand de vergaderingen leidde en de minister die, waar hij kon, op de opwerpingen van de commissarissen passend inspeelde.

De commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer besprak op 21 februari 1996 het ontwerp van decreet.

Het decreet, zoals geamendeerd door de commissie, werd aangenomen met tien stemmen bij drie onthoudingen. Na de stemming verklaarde een lid dat zijn fractie zich heeft onthouden, omdat de minister niet is willen ingaan op de vraag om het onderscheid tussen de eigenaars van het ongebouwd en gebouwd roerend goed ongedaan te maken. Een ander lid motiveerde zijn onthouding door erop te wijzen dat het decreet weliswaar veel positieve aspecten bevat, maar anderzijds te weinig rekening houdt met de principes van het natuurtechnische oeverbeheer.

De voorzitter : Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche heeft het woord.

Mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche : Mijnheer de voorzitter, waarde collega's, de waterkeringen of dijkewet is wellicht een thema dat niet onmiddellijk het grote publiek aanspreekt. Toch is het een fundamenteel

instrument voor de bescherming van onze bevolking, bij wie overstromingen nog vers in het geheugen liggen. De roep naar overheidsingrijpen was dus geen emotioneel, eenmalig gebeuren. Het gaat om een roep naar zekerheid ; een roep naar een echte waterbeheersing ; en vooral een roep naar elementaire veiligheid in tijden van wateroverlast.

De ervaring uit de voorbije jaren heeft de nood aan een aanpassing van de oude dijkewet weer aan de orde gesteld. De uitbreiding van het toepassingsgebied van de oude dijkewet naar het gehele Vlaamse grondgebied schept de mogelijkheid om snel in te grijpen langs de rivieren en valleien die in een bijlage bij het decreet werden vermeld. Dat is een positieve zaak.

Verder waren we erg bekommerd over de rechtsbescherming in dit aangepaste decreet. Die bescherming was in de dijkewet minimaal aanwezig. Daar was geen sprake van onteigeningsrecht, noch van de formele waarschuwingsprocedure bij dreigend onheil, noch van enige verplichting van de overheid om na de ingebruikname van een overstromingsgebied op te ruimen. Dit zijn allemaal zaken die bij de recente overstromingen werden vastgesteld. Nu het toepassingsgebied van het nieuwe decreet zo groot is geworden, willen we een maximale waarborg voor de rechtsbescherming en het respect voor het eigendomsrecht.

De bespreking in de commissie is constructief verlopen. Dat heeft het mogelijk gemaakt om dit ontwerp met enkele belangrijke amendementen te verbeteren. Ik wil hier ook de verslaggever danken voor de getrouwe weergave van de commissiebesprekingen. Het statuut van de zogenaamde waterbeheerders werd erkend en gedefinieerd. Ook de ondergeschikte besturen Polders en Waterwegen kunnen thans advies uitbrengen bij concrete regelingen en werken op hun territorium. Alle waterkeringswerken moeten vooraf met de waterbeheerders worden besproken.

De gebruikers of pachters van de gebieden worden nu geïnformeerd door de eigenaars. Dat is verplicht. Die eigenaars worden hiervoor aangeschreven door Openbare Werken.

Het probleem van de schadevergoeding, met inbegrip van de kosten voor opruimingswerken, werd ingeschreven als werkelijk verhaalbaar. Dat zal heel wat wantrouwen wegnemen.

In artikel 7 blijft de zorg over de bepaling van het begrip onteigening voor de in artikel 4 bedoelde werken wel erg ruim door. Ik citeer : voor bijbehorende werken van natuurtechnische milieubouw en recreatie en landinrichting. Einde citaat. Het begrip landinrichting werd gelukkig geschrapt, omdat er hiervoor geëigende instrumenten en in-

Tyberghien-Vandenbussche

stellingen zijn. De verklaring van de minister dat alleen de bijbehorende werken bedoeld zijn die rechtstreeks met de hoogdringendheid van de waterkeringswerken zijn verbonden, is uiterst belangrijk. Er kon niet worden bereikt dat de werken zich moeten beperken tot de landstroken die onmiddellijk aan de waterloop grenzen omdat kunstwerken vaak landinwaarts nodig zijn.

Er rijzen toch enkele vragen van praktische aard. Kunnen eigenaars en gebruikers schadevergoeding eisen in het kader van de aanleg van potpolders? Is bij aanleg van kunstwerken alleen de plaats van het kunstwerk, of de gehele zone betrokken bij een schaderegeling?

Ik wil tot besluit nog onderstrepen dat dit decreet voor waterkeringen niet los mag worden gezien van het algemeen waterbeheersingsbeleid. Dat beleid moet worden toegespitst op de oorzaken van de wateroverlast die voor elke rivier verschillen. Dit decreet mag ook niet los staan van het beleid inzake ruimtelijke ordening en het op stapel staande Ruimtelijk Structuurplan. We rekenen er op dat de minister ernaar streeft om dit dijkendecreet in het meer algemene beleid van waterbeheer in te passen. Dat beleid moet zo vlug mogelijk worden concreet gemaakt.

De voorzitter : De heer Lachaert heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik dank ook mevrouw Tyberghien-Vandenbussche om de aanvullingen die gegeven zijn in het kader van de bespreking. Ik had deze niet in het verslag verwerkt, omdat dit document anders te uitgebreid zou zijn geweest.

Het standpunt van de VLD blijft zoals dit in de commissie vertolkt werd. We zullen ons onthouden en dit om een vrij principiële reden. Ten eerste staan we uiteraard positief tegenover het ontwerp van decreet betreffende de waterkeringen, rekening houdende met de ervaringen uit het verleden : de goede werking van de dijkenwet van 1979, de noodzaak ervan voor de toekomst alsook de uitbreiding van het voorwerp van de dijken, niet alleen voor de Zeeschelde, maar in feite voor alle waterlopen.

We kunnen het echter niet goedkeuren, heel eenvoudig omdat we vinden dat er geen juridische fundering is om een onderscheid te maken tussen wat men noemt de eigenaars van de bebouwde en de niet-bebouwde goederen. We hebben toch wel een aantal leden achter ons standpunt kunnen scharen. Ik neem aan dat het om meerderheidsredenen moeilijk was om dit standpunt te volgen, hoewel men ons in het hart gelijk gaf. We vonden dit ontwerp een uitstekende aanleiding om die discriminatie van de dijkenwet uit de weg te ruimen. Dat is niet gebeurd, hoewel de bespreking ervan zelfs aanleiding gegeven heeft tot een schorsing van de commissiewerkzaamheden,

opdat iedereen in de meerderheid op eenzelfde golflengte zou zitten. In ieder geval : we hebben het niet gehaald. Alhoewel we uiteraard positief staan tegenover het ontwerp, zullen we ons om die reden onthouden en hebben we opnieuw het amendement op de artikelen 8 en 9 van het ontwerp van decreet ingediend, om deze discriminatie weg te werken.

De voorzitter : De heer Penris heeft het woord.

De heer Jan Penris : Mijnheer de voorzitter, collega's, de essentie van de besprekingen in de commissie voor Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Verkeer werd reeds door de vorige sprekers aangehaald. Dit stelt me in staat me te beperken tot de essentie van wat ik nog wou zeggen namens mijn fractie. Ten eerste wens ik de commissieleden te bedanken voor de constructieve manier waarop zij dit ontwerp van decreet aangepakt hebben. Ook wil ik de minister bedanken voor de positieve manier waarop hij onze constructieve voorstellen tegemoet heeft willen treden. Ook wens ik de voorzitter, die hier helaas niet meer aanwezig is, te bedanken voor de manier waarop hij de commissiewerkzaamheden geleid heeft. De heer Lachaert wees er reeds op dat zowel zijn fractie als de onze een aantal bezwaren en bedenkingen van technische aard hadden met betrekking tot de artikelen 8 en 9. Mijnheer Lachaert, het spreekt voor zich dat we uw amendement met betrekking tot deze artikelen zullen blijven steunen, zoals we dat reeds deden in de commissie. Dat neemt echter niet weg dat ook wij ons amendement met betrekking tot artikel 8 zullen aanhouden.

Dit artikel bepaalt dat wanneer waterkeringswerken aanleiding geven tot waardevermindering van de grond waarop de werken worden uitgevoerd, deze waardevermindering moet worden vergoed – wat nogal logisch is – zij het met een vrijstelling van 20 percent. Tegen dat vrijstellingsprincipe hadden wij principiële bezwaren.

De minister heeft ter zake het argument aangevoerd dat dit franchisestelsel veel voorkomt in soortgelijke wetten met betrekking tot de vestiging van het soort erfdiensbaarheden van openbaar nut waarover het hier gaat. Mijnheer de minister, wij vinden dat we de afwijkingen die onze federale voorgangers hebben toegestaan niet per se moeten volgen. Ten tweede zei u dat het niet toestaan van deze vrijstelling onze budgetten zwaar zou belasten. Daarop zeggen we dat wanneer iemand in het algemeen belang een offer doet tegenover de gemeenschap, die gemeenschap bereid moet zijn dit offer volledig te vergoeden, zoals trouwens ook voorzien wordt in het gemeene aansprakelijkheidsrecht, met name de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. Deze artikelen zijn regelmatig bij de bespreking in commissie opgedoken.

Penris

We hebben tijdens de stemming kunnen vaststellen dat een aantal leden van de meerderheid, na de schorsing waarvan mevrouw Tyberghien-Vandenbussche en de heer Lachaert gewag hebben gemaakt, toch de beleefdheid hebben gehad om zich te onthouden. Zij hebben zich weliswaar niet aangesloten bij ons amendement, maar we vonden dit zeer sympathiek. We rekenen er echter op dat diezelfde leden van de meerderheid, daarin gesteund door een aantal gelijkgezinden, ons amendement mee zullen goedkeuren. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil mij aansluiten bij de vorige sprekers die de mensen hebben bedankt die de voorbereidingen hebben gedaan.

In essentie is dit decreet een noodwet. Het regelt vooral, maar niet uitsluitend, de snelle onteigening in noodsituaties. Het is ook een actualisering van de dijkenwet van 1979 : het omzetten naar gewestelijke bevoegdheid en het uitbreiden van de toepassingsregio voor het ruimere Scheldebekken en het Maas- en Ijzerbekken. Door dit decreet krijgt het Vlaamse Gewest een snelle interventiemacht, niet in de betekenis van een legermacht, maar een machtiging om snel te interveniëren in noodsituaties.

Men kan de vraag stellen wat daar nu tegen ingebracht kan worden. Op het eerste gezicht zou ik zeggen : niet veel, want dit decreet wordt ingepast in bestaande wet- en decreetgeving, wetten rond polders, onbevaarbare waterlopen en wateringen, maar ook in wetten in verband met ruimtelijke ordening, landinrichting en milieueffectenrapportering. Dit decreet zou ook nog kaderen binnen de nog op te maken decreetgeving rond integraal water- en bekkenbeheer. Dit alles, mijnheer de minister, hebt u in het verslag laten opnemen. Dit decreet wordt enkel toegepast in noodsituaties, zonder dat deze hoogdringendheid heel accuraat kon worden omschreven.

Mijnheer de minister, toch zijn we bezorgd. Tussen 1979 – het moment waarop die dijkenwet in voege trad – en 1996 is er heel wat water gestroomd en is er ook veel overstroomd. Toch lijkt het alsof er weinig is gebeurd als we de twee zaken – dijkenwet en dit decreet – naast elkaar leggen. Er wordt met geen woord gerept over de nieuwe inzichten die de jongste jaren zijn ontstaan over integraal waterbeheer. Dat kan ook niet, want er is nog geen decretale basis – ik kan moeilijk verwijzen naar een wet die er nog niet is. Ondanks het overaanbod aan wetten en decreten is er nog geen letter geschreven over integraal waterbeheer. Dit decreet wordt dus een van de zovele end of the pipe-decreten.

Rudimentair beschreven kan men het zo stellen : men stelt wateroverlast vast, men verstevigt de dijken en verder stelt men weinig vragen over de oorzaken. Het gevolg is dat de problemen verergeren – meer wateroverlast, hogere dijken en dus ook hogere kosten.

Daarom moet dit dijkendecreet een uitzondering worden in integraal waterbeheer. De jongste jaren wijzigden de inzichten van een eenzijdig veiligheidsconcept naar een integraal concept.

Dit veiligheidsconcept houdt hogere en sterkere dijken in en vooral snellere afvoer. Het integraal concept houdt ook rekening met veiligheid en economische aspecten, maar houdt vooral rekening met preventie – tegengaan van erosie, tegengaan kanaliseren van rivieren enzovoort. Dit komt neer op het vertragen van de waterafvoer en het vergroten van de opslorplingsgraad van de bodem.

Het houdt ook het beveiligen van woongebieden in via methoden van milieutechnisch oeverbeheer, het geven van meer vrijheid aan water – de groene overstromingsgebieden – en onderzoek van de waterbalans in de rivierbekkens. Het integraal waterbeheer vertrekt vanuit al deze aspecten, maar we vinden er niets van terug.

Het is dus hoog tijd dat deze inzichten een decretale vertaling krijgen, anders blijft een zeer mooie theorie voor de rest dode letter. Daarom mag dit decreet enkel een sluitstuk of een noodrem zijn van het beleid van integraal waterbeheer. Het mag geen beginpunt zijn.

Gezien de noodsituaties willen we niet dwars gaan liggen, maar we vragen toch een aantal ecologische garanties. We twijfelen hier zeker niet aan de goede bedoelingen van de minister, maar dit decreet zal toch verder gaan dan één minister, tenzij de huidige minister nog tot in de eeuwigheid op die stoel blijft zitten. Daarom moeten een aantal garanties worden ingebouwd, en daarom stellen we een ecologische opfrissing van dit decreet voor via ons amendement.

Een ander amendement stelt dat de waterkeringswerken uitgevoerd moeten worden volgens de principes van het natuurtechnisch oeverbeheer. Er bestaan genoeg studies en uitspraken van gerenommeerde ingenieurs over deze principes.

We zijn van oordeel dat dit decreet vooral een snelle onteigeningsprocedure regelt en daarbij het juiste evenwicht probeert te vinden tussen het privé-belang van eigenaars, pachters en gebruikers enerzijds en het algemeen belang anderzijds. Het algemeen belang moet verder durven gaan wegens de ecologische belangen. Zonder technisch te worden, is de ecologische dijkenbouw perfect mogelijk en zeker zo duurzaam als de betonboer-dijken.

Stassen

Gesterkt door de MINA-raad en door ervaringen op het terrein met de potpolder van Kruibeke vragen we uitdrukkelijk in ons laatste amendement dat het Vlaams Gewest ook ten alle tijden kan onteigenen voor de aanleg van overstromingsgebieden. In onze visie op waterbeheer maken deze groene overstromingsgebieden integraal deel uit van een nieuw beleid. Om de problemen en tegenkanten op het terrein te vermijden – en ik kan er over meespreken – moet dit decreet de minister toelaten ook hier snel op te treden. Enkel een goed uitgebouwd systeem van overstromingsgebieden kan én voor de nodige veiligheid én voor een ecologische verbetering zorgen. In hetzelfde amendement vragen we de herinvoering van het woord landinrichting, dat in het oorspronkelijke ontwerp van decreet wel stond. We willen de ministers de mogelijkheid geven om voor bijkomende werken van landinrichting te allen tijde te kunnen onteigenen. We begrijpen niet goed waarom de minister is bezweken onder de druk van een deel van zijn coalitiepartner. Als we de principes van integraal waterbeheer toepassen op de verdieping van de Schelde, moeten we toegeven dat er veel te weinig rekening wordt gehouden met preventief beleid. Als de Schelde dieper wordt uitgebaggerd, moeten er veel meer compensaties voorbehouden worden voor het aantal slikken en schorren dat verloren gaat. De Schelde moet dus veel meer ruimte krijgen op Vlaams grondgebied door ontpoldering en door meerdere groene overstromingsgebieden.

Ten slotte nog dit :

Bij de overstromingen van twee winters terug verschenen er beelden in de pers van protesterende bewoners – vooral boeren – die zwaaiden met een bord met als opschrift : "dankzij de groenen hebben we hier geen goede dijken". We zijn het gewoon om van veel onheil de schuld te krijgen. Alsof we de oorzaak waren van de zware regenval, van het slechte onderhoud van dijken of van de ruimtelijke ordening die toeliet dat mensen binnen winterdijken gingen wonen. Alsof we de oorzaak waren van de ruilverkaveling die alle grachten ofwel dichtgooit of rechttrekt. Alsof we de oorzaak zijn van het volledig volbouwen, vol betonneren of asfalteren van Vlaanderen.

Mijnheer de minister, na de commissievergadering waar over het ontwerpdecreet werd gesproken en gestemd, wist ik wel beter. Niet de groenen zullen de werken aan de dijken vertragen. Het georganiseerd verzet van de Boerenbond en hun lobby binnen de CVP zal het programma ter verbetering van de dijken vertragen. De vertegenwoordigers van de boerenbond zullen immers het onderste uit de kan : een maximale beveiliging, een maximale financiële vergoeding en een financiële tussenkomst bij opkuiswerken, ook al is de landbouw een grote

oorzaak van de watervervuiling. De financiële eisen waren zo hoog dat de minister moest tussenkomen om deze eisen te milderen. Want de minister stelde zelf anders wel geld te hebben om te onteigenen maar niet om werken aan de dijken uit te voeren. Bij de volgende overstroming krijgen we dan een nieuw protest : "dankzij de Boerenbond" krijgen we een hoge onteigeningsprijs, maar behouden we slechte dijken.

Om niet met alle zonden van Israël te worden overladen, en vooral omdat we begrip opbrengen voor de nood situatie van dit nooddecreet zullen we dit decreet goedkeuren, als onze amendementen worden aanvaard. In het andere geval zullen we ons onthouden.

Nood breekt wet, maar nood breekt geen natuurwet. Water zal altijd zo snel als het kan naar de zee of naar het laagste punt stromen, met of zonder dijkendecreet.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik dank van harte de verslaggever voor zijn uitgebreid, stipt en correct verslag. Ik dank eveneens de commissarissen die onder leiding van de commissievoorzitter dit decreet op zeer constructieve wijze hebben voorbereid. Ik zou tevens een woord van dank willen richten aan de sprekers die vandaag een positieve inbreng in het debat hebben gehad.

De bescherming van de bevolking tegen overstromingen vormt een van de beleidsprioriteiten van openbare werken. Met de twee vorige winters werd nogmaals aangetoond dat de beheersing van de waterstanden en het indijken van het overstromingsgevaar een permanente noodzaak zijn. Denk maar aan de wateroverlast in het Zeescheldebekken, langs de Maaskant en op de bovenrivieren of aan de stormschade aan de kust. Deze gebeurtenissen toonden aan dat de elementaire veiligheid van de bevolking bij overstromingen nog steeds niet voldoende is verzekerd. Een belangrijke oorzaak hiervan is de beperkte budgettaire ruimte. Een tweede belemmering voor een doeltreffende en snelle realisatie van waterbeheersingswerken is het feit dat de oevers en dijken niet allemaal de eigendom zijn van het Vlaams Gewest en dat we te maken hebben met een versnipperde eigendomsstructuur.

Hierdoor werd het mogelijk om langs de Zeeschelde en de aan het getij onderhevige bijrivieren de werken aan te vangen, zonder voorafgaandelijke onteigening van de benodigde gronden. De eigenaar kan wel onmiddellijk onteigening aanvragen wanneer indien de uitvoering van de grondwerken bijkomende grondinneming vergt zoals bijvoorbeeld bij de verbreding van een dijkbasis. Indien geen bijkomende ingebruikneming van gronden is vereist geeft de erfdienstbaarheid van openbaar nut geen recht

Baldewijns

op een vergoeding. De beveiligingswerken brengen voor de eigenaar in dat geval geen bezitsverlies met zich mee.

Integendeel, zijn patrimonium kent een waardevermeerdering door een meer doelmatige beveiliging tegen overstromingen. De eigenaar behoudt zijn rechten. Door het opleggen van de erfdienstbaarheid wordt zijn eigendomsrecht alleen maar beperkt en dit alleen in het voordeel van de gemeenschap.

Een ander voordeel van deze dijkenwet was dat op termijn coördinatie en uniformiteit kunnen worden bereikt op het vlak van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden inzake de dijken en dijkwerken langs de aan het getij onderworpen rivieren.

Hierbij moet worden onderstreept dat het systeem dat door de dijkenwet in het leven werd geroepen, tot nu toe zonder wezenlijke problemen heeft gefunctioneerd.

De beveiliging van onze laag gelegen gebieden vereist echter dat niet alleen in het Zeescheldebekken maar over het hele Vlaamse grondgebied, de nodige veiligheidswerken snel en efficiënt worden uitgevoerd. De mogelijkheid hiertoe wordt geboden door de dijkenwet decretaal uit te breiden tot de andere rivierbekkens.

De bepalingen van het Vlaams dijkendecreet stemmen dus in grote lijnen overeen met deze in de dijkenwet. Deze bepalingen zullen van toepassing zijn op de onroerende goederen langs de Zeeschelde en haar bijrivieren, langs de IJzer, de Leie, de Bovenschelde, de Dender en de gemeenschappelijke Maas. Ze zullen ook van toepassing zijn in de valleien van onbevaarbare waterlopen met een stroomgebied van minimaal 5000 hectaren, die in de voornoemde waterlopen uitmonden.

De regeling komt er in essentie op neer dat het Vlaams Gewest de bevoegdheid krijgt om langs de voornoemde waterlopen en na voorafgaandelijke overleg met de Polders en Waterringen, de provincie, de gemeenten en de bevoegde administratie van het Vlaams Gewest alle noodzakelijke waterkeringswerken uit te voeren. Maar hierdoor kan het Gewest ook alle werken tot aanleg of aanpassing van overstromings- en wachtbekkens, en alle werken tot aanleg of aanpassing van de toegangswegen tot de waterkeringswerken, overstromingsbekkens en wachtbekkens uitvoeren.

Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche haalde de verwittigingsprocedure aan. Dit is een belangrijke aangelegenheid. De werken mogen slechts worden uitgevoerd nadat een verwittiging aan de eigenaars werd betekend. Die moeten op hun beurt vruchtgebruikers, pachters en iedereen die enig recht op het onroerend goed uitoefent op de hoogte brengen, op straffe van hoofdelijke aansprakelijk-

heid tot herstel en schadeloosstelling. Voor de uitvoering van de bedoelde werken wordt een erfdienstbaarheid van openbaar nut ingesteld. Indien bijkomende grondinname noodzakelijk is, is het Vlaams Gewest ertoe verplicht op vraag van de eigenaar het nodige bijkomende terrein aan te kopen of te onteigenen. De volledige afwikkeling van de aankoop- of onteigeningsprocedure moet niet worden afgewacht, zodat dit in geen geval de aanbestedingen en de uitvoering van de werken kan verhinderen.

Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche kan ik zeer concreet meedelen dat de potpolders als overstromingsgebieden worden beschouwd. De kunstwerken worden samen met de onmiddellijke omgeving bekeken.

Indien het Gewest het nodig acht samen met de waterkering ook werken van natuurtechnische milieubouw en recreatie uit te voeren, dan kunnen de nodige gronden zo spoedig mogelijk worden aangekocht of onteigend. Het spreekt vanzelf dat het Gewest – in zijn streven naar een voldoende vrijheid van handelen in het algemeen belang – in elk geval de rechtszekerheid van de grondeigenaars en gebruikers wil waarborgen. Indien het onroerend goed door de werken meer dan 20 percent in waarde daalt, is het Vlaams Gewest een permanente vergoeding verschuldigd. Indien een bebouwd privé-erf een waardevermindering ondergaat, wordt het Vlaams Gewest ertoe verplicht om op vraag van de eigenaar het erf geheel of gedeeltelijk aan te kopen of te onteigenen. De kosten van opruiming van roerende goederen en verontreiniging, veroorzaakt door de werken op een onroerend goed, zullen ten laste worden genomen door het Vlaams Gewest.

De heer Stassen sprak over een ecologische opfrissing van het ontwerp van decreet. De dijkwerken en de andere waterkeringswerken – die als gevolg van dit voorliggend decreet zullen worden uitgevoerd – zullen door mijn administratie op geïntegreerde wijze worden aangepakt. Dit principe van geïntegreerde aanpak van de waterbeheersingsplannen werd als voorwaarde gesteld door de beslissing van de Vlaamse regering van 2 februari 1994. In mijn administratie startten nadien verschillende werkgroepen waarin ook de diensten van minister Kelchtermans zijn vertegenwoordigd. Ook het Instituut voor Natuurbehoud dat de wetenschappelijke invulling van de projecten op het vlak van het leefmilieu verzekert, werkt hieraan mee. Deze geïntegreerde aanpak wordt ondermeer gestuurd door de projecten algemene milieu-impactstudie van het Sigmaplan dat de milieu-effecten van dit Sigmaplan onderzoekt. Deze vernieuwende aanpak leidde reeds tot interessante ontwikkelingen en gewijzigde visies. Dit geldt ondermeer voor het Schelde-, Maas- en IJzerbekken.

Mijnheer de voorzitter, de commissie voor Ruimtelijke Ordening heeft de tekst besproken en we hebben op 8 februari 1996 heel wat amendementen aangenomen. Enkele

Baldewijns

amendementen, die in de commissie niet werden aangenomen, werden door de parlementsleden opnieuw ingediend. Ik zou hier graag kort willen op ingaan. Er waren de amendementen van de heer Penris, betreffende het uitbreiden van de aansprakelijkheid van het gewest naar foutloze aansprakelijkheid bij de uitvoering van dijkwerken. Ik antwoordde reeds en herhaal dat dit enerzijds een zware financiële last betekent, die er wel eens zou kunnen toe leiden dat de werken niet worden uitgevoerd. Daardoor kan de veiligheid van de betrokken inwoners in het gedrang komen. Anderzijds wil ik erop wijzen dat men in dit geval ook eens zou mogen nadenken over de terugwaarde indien door de uitgevoerde werken het terrein in waarde stijgt.

Het amendement van de heren Lachaert en Beysen is van een andere orde en werd niet in overweging genomen in de commissie. Het gaat hier opnieuw over de verplichte aankoop door het Gewest van elk onroerend goed dat een waardevermindering ondergaat zonder de vastgelegde beperking van 20 percent, ook zonder onderscheid tussen bebouwd en onbebouwd. Men oppert dat dat onderscheid een discriminatie inhoudt. Dat klopt echter niet omdat alle bebouwde en onbebouwde percelen gelijk worden behandeld. Daarnaast mag men niet vergeten dat een gelijkschakeling van de twee domeinen tot serieuze financiële gevolgen kan leiden zodat het doel van het decreet, namelijk de bevolking beschermen tegen overstromingen, misschien niet wordt gehaald.

Een tweede argument, mijnheer Lachaert, is het te dogen percentage van 20 percent. Dit stond reeds in de vorige dijkwet en wordt gehanteerd door stedenbouw. We hebben hier niets veranderd. Het heeft tot doel de kleine waardeverminderingen niet te moeten vergoeden. Dankzij dit ontwerp van decreet kan het Vlaams Gewest over een instrument beschikken om het hele grondgebied beter en sneller te beveiligen tegen wateroverlast. Zo kan heel veel menselijke ellende worden voorkomen. Ik hoop dat deze vergadering het decreet morgen zal goedkeuren. *(Applaus bij de heer Marc Van Peel)*

De voorzitter : Mevrouw Tyberghien-Vandenbussche heeft het woord.

Mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche : Ik wil nog even nuanceren. De MINA-raad heeft in zijn advies heel wat vragen gesteld over de waardevermeerdering van het patrimonium. Bij de algemene opmerkingen onder punt 4 stelt de MINA-raad dat men in de memorie van toelichting nogal lichtvaardig spreekt over een waardevermeerdering van het patrimonium. Dat is lang niet altijd het geval : noch in de sector natuur, omdat de natuurwaarden dalen, noch in de sector landbouw, omdat men vaak grond in beslag moet nemen voor deze dijken, noch in de

drinkwaterwinning, noch in enige andere economische sector. Dit is een interpretatie waar men vragen kan bijstellen maar die uiteindelijk niet zo belangrijk is, gezien de dringendheid en noodzakelijkheid van de werken.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, ik beaam wat mevrouw Vandenbussche heeft gezegd. Ik heb ook duidelijk gesteld dat we dit als argument zouden kunnen invoeren, maar deze aangelegenheid moet in vele omstandigheden met de nodige nuances worden bekeken.

De voorzitter : De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet betreffende de waterkeringen.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

De artikelsgewijze bespreking is geopend.

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de grondwet.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder :

1° waterkering : iedere natuurlijke hindernis of kunstmatige constructie om het water te bedwingen, inzonderheid de oevers, bandijken, binnendijken, overstroombare dijken, waterkeringsmuren, stuwen, duikers en andere constructies met waterkerende werking ;

2° bandijk : iedere in beginsel onoverstroombare verhoging die langs een waterloop of landinwaarts is aangebracht om de hoge waterstand in die waterloop te keren ;

3° binnendijk : iedere verhoging die niet rechtstreeks aan het water ligt en aangebracht is om de overstroming te beperken wanneer de bandijk overloopt of het begeeft ;

4° gecontroleerd overstromingsbekken : door bandijken en binnendijken begrensd gebied, dat bij een vooraf vastgestelde hoogwaterstand overstroomd wordt ;

5° wachtbekken : ingericht of natuurlijk, geheel omsloten of afgelijnd overstromingsgebied, al dan niet gescheiden van de waterloop, voor het opvangen van de wasdebieten ;

6° bevoegde administratie : de administraties van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, die de bevoegdheid hebben over de bevaarbare waterlopen en hun dij-

Voorzitter

ken eensdeels en over de onbevaarbare waterlopen anderdeels ;

7° waterkeringswerken : het aanleggen, verhogen, versterken en onderhouden van waterkeringen;

8° waterbeheerders : de bevoegde administratie van het Vlaamse Gewest, de provincie, de gemeenten, de polders en wateringen.

Op dit artikel is er een amendement ter invoeging van de heer Stassen dat luidt als volgt :

Artikel 2

De volgende zin toevoegen :

"Dit decreet heeft tot doel de wateroverlast te vermijden rekening houdend met de principes van het integraal waterbeheer."

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

Artikel 3

De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing, ongeacht tot wiens eigendom ze behoren, op de onroerende goederen gelegen langs de rivieren en bijrivieren opgesomd in de bijlage bij dit decreet, of gelegen in de valleien van de onbevaarbare waterlopen opgesomd in dezelfde bijlage, voor zover de bedoelde onroerende goederen nodig zijn voor het uitvoeren van de in artikel 4 bedoelde werken.

– *Aangenomen.*

Artikel 4

Het Vlaamse Gewest kan alle noodzakelijke waterkeringswerken, alle werken tot de aanleg of aanpassing van overstromingsbekkens en wachtbekkens, en alle werken tot de aanleg of aanpassing van de rechtstreekse toegangswegen naar de waterkeringswerken, overstromingsbekkens en wachtbekkens uitvoeren op onroerende goederen, bedoeld in artikel 3.

Bij de uitvoering van waterkeringswerken dient, voorafgaand, overlegd te worden met de waterbeheerders.

Op dit artikel is er een amendement ter invoeging van de heer Stassen dat luidt als volgt :

Artikel 4

Een derde lid toevoegen, dat luidt als volgt :

"Waterkeringswerken dienen uitgevoerd te worden vol-

gens de principes van het natuurtechnische oeverbeheer."

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

Artikel 5

De uitvoering van de werken bedoeld in artikel 4 mag pas aangevat worden 30 dagen nadat de eigenaars van de onroerende goederen, waarop de werken worden uitgevoerd, bij een ter post aangetekende brief hiervan in kennis zijn gesteld.

De bovengenoemde eigenaars die in kennis werden gesteld, geven op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor herstel en schadeloosstelling binnen de 5 dagen te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening bij ter post aangetekende brief kennis van het schrijven dat hen werd betekend, aan de huurders, pachters, gebruikers en alle personen die enig recht uitoefenen op het onroerend goed.

In dringende gevallen evenwel mag met de uitvoering van de werken worden begonnen onmiddellijk nadat daarvan kennis is gegeven aan de burgemeesters van de gemeenten op het grondgebied waarvan de betrokken onroerende goederen gelegen zijn.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels in verband met de kennisgeving.

– *Aangenomen.*

Artikel 6

Behalve in geval van onteigening als bedoeld in artikel 7 brengen de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde werken en de bijbehorende voorbereidingen en activiteiten geen bezitsverlies mee, maar vormen ze een erfdienstbaarheid van openbaar nut.

Indien voor het realiseren van de in artikel 4 bedoelde werken bijkomende grondinnemingen noodzakelijk zijn, is het Vlaamse Gewest verplicht, op vraag van de eigenaar van het erf dat met deze erfdienstbaarheid bezwaard is, het benodigde bijkomende terrein aan te kopen of te onteigenen.

Het indienen van de aanvraag schorst de uitvoering van de werken niet.

Wanneer de aankoop niet in der minne geregeld kan worden, is de procedure van artikel 7 van toepassing.

– *Aangenomen.*

Artikel 7

Het Vlaamse Gewest kan te allen tijde onteigenen, zowel voor de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde werken als

Voorzitter

voor de bijbehorende werken van natuurtechnische milieubouw en recreatie.

De onteigeningen gebeuren overeenkomstig de spoedprocedure bepaald in artikel 5 van de wet van 26 juli 1962 betreffende de onteigeningen ten algemene nutte en de concessies voor de bouw van de autosnelwegen.

– *Aangenomen.*

Op dit artikel is er een amendement van de heer Stassen dat luidt als volgt :

Artikel 7

Het eerste lid vervangen door wat volgt :

"Het Vlaamse Gewest kan te allen tijde onteigenen, zowel voor de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde werken als voor de bijbehorende werken voor natuurtechnische milieubouw, recreatie en landinrichting, als voor de aanleg van overstromingsbekkens en wachtbekkens."

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

Artikel 8

Het Vlaamse Gewest moet een vergoeding betalen wanneer door de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde werken het onroerend goed in waarde daalt. Deze waardevermindering wordt vastgesteld op grond van de bestemming en het geoorloofd gebruik van het onroerend goed in kwestie op het ogenblik dat tot de uitvoering van de werken beslist wordt. Tot twintig ten honderd van de waarde van het goed vóór de uitvoering van de werken moet de vermindering evenwel ge-doogd worden.

Op dit artikel is er een eerste amendement ter schrapping van de heer Penris dat luidt als volgt :

Artikel 8

De laatste zin schrappen.

Op dit artikel is er een tweede amendement ter vervanging van de heren Lachaert en Beysen dat luidt als volgt :

Artikel 8

Dit artikel vervangen door wat volgt :

"Op vraag van de eigenaar van een onroerend goed dat door de uitvoering van de in artikel 4 bedoelde werken in waarde daalt, is het Vlaamse Gewest verplicht het onroerend goed geheel of gedeeltelijk aan te kopen of te onteigenen. Deze waardevermindering wordt vastgesteld op grond van de bestemming en het geoorloofd gebruik van

het onroerend goed in kwestie op het ogenblik dat tot de uitvoering van de werken beslist wordt.

Wanneer de aankoop niet in der minne geregeld kan worden, is de procedure van artikel 7 van toepassing."

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

Artikel 9

Op vraag van de eigenaar van een gebouwd privaat erf dat een waardevermindering ondergaat, is het Vlaamse Gewest verplicht het erf geheel of gedeeltelijk aan te kopen of te onteigenen.

Wanneer de aankoop niet in der minne geregeld kan worden, is de procedure van artikel 7 van toepassing.

Op dit artikel is er een amendement ter schrapping van de heren Lachaert en Beysen dat luidt als volgt :

Artikel 9

Dit artikel schrappen.

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

Artikel 10

De kosten voor de opruiming van roerende goederen en verontreiniging veroorzaakt door de werken op een onroerend goed bezwaard met een erfdienstbaarheid ingevolge de toepassing van dit decreet valt ten laste van het Vlaamse Gewest.

– *Aangenomen.*

Artikel 11

Het is verboden zonder de toestemming van het Vlaamse Gewest wijzigingen aan te brengen aan de op grond van artikel 4 aangelegde waterkeringen, overstromingsbekkens, wachtbekkens en toegangswegen.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels voor het verkrijgen van de toestemming.

– *Aangenomen.*

Artikel 12

Het Vlaamse Gewest schouwt geregeld de waterkeringen. De Vlaamse regering wijst de daartoe bevoegde ambtenaren aan en stelt de frequentie van de schouwingen vast.

Voorzitter

Deze ambtenaren moeten te allen tijde toegang krijgen tot de waterkeringen, ook wanneer ze geen eigendom zijn van het Gewest.

– *Aangenomen.*

Artikel 13

De bepalingen van dit decreet doen geen afbreuk aan de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen en de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders. Het Vlaamse Gewest staat evenwel in voor het aanleggen, onderhouden en verbeteren van de waterkeringen binnen het gebied van de polders, vastgesteld ter uitvoering van artikel 2, eerste lid van de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders en binnen het gebied van de wateringen, vastgesteld ter uitvoering van artikel 2, van de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen.

– *Aangenomen.*

Artikel 14

Onverminderd de plichten van de officieren van gerechtelijke politie, zijn de in artikel 12 bedoelde ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan en met de opsporing en de vaststelling van overtreding van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Vlaamse regering kan de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie toekennen aan de beëdigde ambtenaren van de bevoegde administratie.

– *Aangenomen.*

Artikel 15

Wie de uitvoering van de werken zoals omschreven in artikel 4 verhindert, wordt gestraft met ofwel een gevangenisstraf van acht dagen tot één maand, ofwel een geldboete van honderd frank tot vijfduizend frank, ofwel beide straffen.

Bij herhaling binnen een jaar na een vorige veroordeling, kan de straf op het dubbel van het maximum wordt gebracht.

– *Aangenomen.*

Artikel 16

Wie de ambtenaren of officieren, genoemd in de artikelen 12 en 14, opzettelijk belemmert of hindert bij de uitvoering van hun opdrachten, wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot één maand of met een geldboete van honderd frank tot vijfduizend frank, of met beide

straffen, onverminderd de toepassing van de straffen, bepaald bij de artikelen 271 tot 274 van het strafwetboek.

Bij herhaling binnen een jaar na een vorige veroordeling kan de straf op het dubbel van het maximum worden gebracht.

– *Aangenomen.*

Artikel 17

Artikel 85 van het Strafwetboek is mede van toepassing op de misdrijven in deze wet omschreven.

– *Aangenomen.*

Artikel 18

De dijkwet van 18 juni 1979 wordt opgeheven.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 17 uur de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

MOTIE VAN ORDE

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Ik heb een voorstel tot aanvulling van de agenda : we vragen de aanvulling van de agenda met de motie van mevrouw Avontroodt en van mezelf betreffende een belangenconflict. Daarin vragen we om de procedure te schorsen met betrekking tot het wetsontwerp houdende sociale bepalingen, dat voor het ogenblik in de Senaat wordt besproken. (*Instemming*)

De voorzitter : We zullen morgennamiddag voor de stemmen de grond van de zaak behandelen.

VOORSTEL VAN DECREET van de heer Johan Sauwens c.s. houdende bescherming van landschappen – 69 (BZ 1995) – Nr. 1 tot 4

Algemene bespreking

De voorzitter : Aan de orde is de algemene bespreking van het voorstel van decreet van de heer Johan Sauwens c.s. houdende bescherming van landschappen.

Een wijziging van de dagorde werd aangenomen met betrekking tot het voorstel van decreet van de heer Sauwens. Elke fractie gaat ermee akkoord om dit voorstel nu te behandelen, wanneer de verslaggever naar zijn verslag verwijst, er geen tussenkomsten zijn en we de algemene bespreking kunnen openen en sluiten. Gaat men ermee akkoord om het voorstel van decreet houdende bescherming van landschappen op die manier te behandelen ? (*Instemming*)

Ik neem aan dat de verslaggever naar zijn verslag verwijst ? Mijnheer Quintelier ?

De heer Leonard Quintelier : Inderdaad mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar het schriftelijk verslag.

De voorzitter : De algemene bespreking is hierbij dan gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet van de heer Johan Sauwens c.s. houdende bescherming van landschappen.

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Dit decreet regelt de bescherming van landschappen en de instandhouding, het herstel en het beheer van de in het Vlaamse Gewest gelegen beschermde landschappen.

– *Aangenomen.*

Artikel 3

Dit decreet verstaat onder :

1° landschap : een begrensde grondoppervlakte met een geringe dichtheid van bebouwing en een onderlinge samenhang waarvan de verschijningsvorm en de samenhang het resultaat zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen ;

2° historisch permanent grasland : grasland gekenmerkt door het langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide ofwel met cultuurhistorische waarde ofwel met een soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten waarbij het milieu meestal wordt gekenmerkt door aanwezigheid van sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones ;

3° akkerland : gronden die een actueel gebruik hebben als akkerbouwteelten inclusief groenbemesters en tijdelijk raaigrasland, tuinbouwteelten, boomteelten en laagstamfruitteelten ;

4° administratie : de bestuursentiteit, bevoegd voor monumenten en landschappen ;

5° gemachtigde : de aangewezen ambtenaren van de onder 4° vermelde administratie ;

6° beheer : het geheel van de in de beschermings- en toelatingsbesluiten vermelde maatregelen, werken en handelingen die erop gericht zijn de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische of andere sociaal-culturele waarden van het beschermde landschap in relatie tot de andere functies van het betrokken landschap in stand te houden, te verbeteren of te herstellen.

– *Aangenomen.*

Artikel 4

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van het Vlaamse Gewest, hierna de Koninklijke Commissie genoemd, heeft tot taak de Vlaamse regering te adviseren inzake de beschermingen als landschap.

De Vlaamse regering bepaalt de wijzigingsregels inzake de samenstelling, bevoegdheden en werking van de Koninklijke Commissie, rekening houdend met alle andere onderscheiden sectoren.

Bovendien heeft de Koninklijke Commissie tot taak bij de Vlaamse regering, ofwel op eigen initiatief ofwel op verzoek van de Vlaamse regering, met redenen omklede adviezen uit te brengen inzake landschapszorg, inzonderheid over :

1° beleidsinzichten die voor het geheel van de landschappen een continue leefbaarheid beogen en de eigenheid ervan waarborgen ;

2° de studies, de methodes en de middelen om de in artikel 2 bepaalde doelstellingen te bereiken ;

3° de coördinatie van de landschapszorg met andere beleidsdoelstellingen die daarop invloed kunnen hebben.

Zij verricht verder werkzaamheden die haar bij of krachtens dit decreet zijn opgedragen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK II

De beschermingsprocedure

Artikel 5

Een landschap, dat van algemeen belang is wegens zijn natuurwetenschappelijke, historische, esthetische of sociaal-culturele waarde, kan worden beschermd met inbegrip van een overgangszone die deze waarden van het landschap ondersteunt.

– *Aangenomen.*

Artikel 6

§ 1. De Vlaamse regering stelt de voorlopige bescherming als landschap vast.

Het besluit tot voorlopige bescherming vermeldt de redenen die tot bescherming aanleiding geven.

§ 2. Het besluit tot voorlopige bescherming bevat inzonderheid :

1° de benaming van het landschap en een plaatsbeschrijving ;

2° alle maatregelen en richtlijnen die door of krachtens dit decreet worden opgelegd met het oog op de instandhouding en het onderhoud van landschappen, met inbegrip van de erfdienstbaarheden van openbaar nut en van de beperkingen op de uitoefening van de eigendoms- en gebruiksrechten ;

3° de doelstellingen van het toekomstige beheer, die de optimale verwezenlijking van de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming, omschrijven ;

4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap en het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden aangeeft.

§ 3. Het besluit tot voorlopige bescherming kan de teelkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken voor wat betreft :

1° akkerland ;

2° gronden gelegen in het 'agrarisch gebied' met uitzondering van het agrarisch gebied van ecologisch belang, vallei-gebied, het agrarisch gebied met bijzonder belang en historisch permanent grasland.

– *Aangenomen.*

Artikel 7

§ 1. Het besluit tot voorlopige bescherming en het dossier dat een inhoudelijke beschrijving en evaluatie bevat, worden gelijktijdig bij ter post aangetekende brief :

1° voor advies voorgelegd aan de bestuurlijke entiteiten, bevoegd voor ruimtelijke ordening, landinrichting, economie, natuurbehoud, landbouw, waterbeheer en infrastructuur en aan de betrokken gemeente(n) en provincie(s). Deze adviezen worden binnen zestig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post, uitgebracht ; zoniet worden ze geacht gunstig te zijn ;

2° bij de betrokken gemeentebesturen neergelegd voor het openen van een openbaar onderzoek en het opstellen van een proces-verbaal waarin de opmerkingen en bezwaren worden opgenomen. Een bericht omtrent het openbaar onderzoek wordt aangeplakt bij de toegangswegen van het landschap zoals aangeduid op het plan.

Het openbaar onderzoek gaat in uiterlijk veertien dagen na de afgifte ter post van de betekening en duurt dertig dagen. Tijdens het openbaar onderzoek zal het besluit tot voorlopige bescherming en het dossier ter inzage liggen bij de betrokken gemeente(n). Bij het verstrijken van de termijn wordt het openbaar onderzoek door de gemeente(n) afgesloten. Binnen vijftien dagen na het afsluiten zenden zij hun proces-verbaal over aan de betrokken buitendienst van de administratie.

Bij ontstentenis van een binnen de voorgescreven termijn geopend openbaar onderzoek kan de gouverneur van de betrokken provincie dit onderzoek organiseren. In dit geval gaat de termijn van het openbaar onderzoek in uiterlijk vijftien dagen na de datum van afgifte ter post van het bericht dienaangaande vanwege de administratie.

§ 2. De administratie brengt het besluit tot voorlopige bescherming bij aangetekend schrijven ter kennis aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van het ontwerp. Zij kunnen hun opmerkingen en bezwaren indienen bij de betrokken buitendienst van de administratie binnen een termijn van dertig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post. Gedurende deze termijn ligt het dossier ter inzage op de betrokken buitendienst van de administratie.

§ 3. De personen die overeenkomstig § 2 in kennis werden gesteld van het besluit tot voorlopige bescherming, geven bij ter post aangetekende brief kennis aan de huurders of bewoners, pachters of gebruikers, van het besluit tot voorlopige bescherming dat hun betekend werd, binnen tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening, op straffe van aansprakelijkheid voor het herstel, de schadeloosstelling en sanctionering zoals bepaald in artikel 20 van dit decreet.

§ 4. De personen die overeenkomstig § 2 in kennis werden gesteld, geven bij ter post aangetekende brief kennis van de eventuele gewijzigde eigendomstoestand aan de betrokken buitendienst van de administratie, binnen tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post, op straffe van aansprakelijkheid voor het herstel, de schadeloosstelling en sanctionering zoals bepaald in artikel 20 van dit decreet. De nieuwe eigenaars, erfpachthou-

Voorzitter

ders, opstalhouders en vruchtgebruikers krijgen op hun beurt een kennisgeving overeenkomstig § 2.

§ 5. Bij overdracht of toewijzing van een onroerend goed of van een op een onroerend goed betrekking hebbend zakelijk recht, gelegen in een voorlopig beschermd landschap, moet de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte of toewijzingsakte vermelden dat bedoeld onroerend goed binnen een voorlopig beschermd landschap ligt en de eventuele overdracht meedelen aan de administratie.

De overdrachts- of toewijzingsakte vermeldt alle maatregelen en richtlijnen die door of krachtens dit decreet worden opgelegd met het oog op de instandhouding en het onderhoud van landschappen, met inbegrip van de erfdiensbaarheden van openbaar nut en van de beperkingen op de uitoefening van de eigendoms- en gebruiksrechten die van toepassing zijn op het onroerend goed.

§ 6. Het besluit tot voorlopige bescherming als landschap of tot opheffing daarvan wordt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

§ 7. Na afloop van de in § 1, § 2, § 3 en § 4 van dit artikel bepaalde procedure wordt het dossier aan de Koninklijke Commissie voor een met redenen omkleed advies overgezonden.

– *Aangenomen.*

Artikel 8

§ 1. Vanaf de kennisgeving van het besluit tot voorlopige bescherming zijn op de in het besluit tot voorlopige bescherming vermelde onroerende goederen gedurende een termijn van maximaal twaalf maanden al de rechtsgevolgen van de bescherming voorlopig van toepassing. De termijn gaat in vanaf de datum van de afgifte ter post van de in artikel 7, § 1 vermelde voorlegging.

§ 2. Voor de personen, bedoeld in artikel 7, § 2, zijn al de rechtsgevolgen van de bescherming voorlopig van toepassing vanaf de kennisgeving tot de datum waarop de in § 1 bepaalde termijn afloopt.

§ 3. De rechtsgevolgen gelden voor elke andere natuurlijke of rechtspersoon vanaf de publikatie in het Belgisch Staatsblad tot de datum waarop de in § 1 bepaalde termijn afloopt.

§ 4. Bij een met redenen omkleed besluit kan de Vlaamse regering deze einddatum éénmaal met ten hoogste zes maanden verdagen. Dit besluit wordt ter kennis gegeven aan de openbare besturen, vermeld in artikel 7, § 1, en aan de personen, bedoeld in artikel 7, § 2, en bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

§ 5. Het besluit tot voorlopige bescherming als landschap vervalt van rechtswege indien vóór de in § 1 of § 4 bedoel-

de einddatum geen besluit tot definitieve bescherming is genomen.

§ 6. De Vlaamse regering kan, nadat de Koninklijke Commissie gehoord is, het besluit tot voorlopige bescherming als landschap bij gemotiveerd besluit geheel of gedeeltelijk opheffen.

– *Aangenomen.*

Artikel 9

De Vlaamse regering stelt, nadat de Koninklijke Commissie gehoord is, de definitieve bescherming vast van de in het besluit tot voorlopige bescherming vermelde goederen.

Het besluit tot definitieve bescherming vermeldt de redenen die tot de bescherming aanleiding geven.

– *Aangenomen.*

Artikel 10

§ 1. Het besluit tot bescherming bevat inzonderheid :

1° de benaming van het landschap en een plaatsbeschrijving ;

2° alle maatregelen en richtlijnen die door of krachtens dit decreet worden opgelegd met het oog op de instandhouding en het onderhoud van landschappen, met inbegrip van de erfdiensbaarheden van openbaar nut en van de beperkingen op de uitoefening van de eigendoms- en gebruiksrechten ;

3° de doelstellingen van het toekomstige beheer die de optimale verwezenlijking van de waarden die aanleiding hebben gegeven tot de bescherming omschrijven ;

4° een plan als bijlage dat de grenzen van het landschap en het relevant actueel gebruik van het geheel van de gronden aangeeft.

§ 2. Het besluit kan de teeltkeuze van actueel agrarisch geëxploiteerde gronden niet beperken voor wat betreft :

1° akkerland ;

2° gronden gelegen in het 'agrarisch gebied' met uitzondering van het agrarisch gebied van ecologisch belang, valleigebied, het agrarisch gebied met bijzonder belang en historisch permanent grasland.

In het beheersplan zoals bepaald in artikel 16, § 3, kan evenwel op basis van vrijwilligheid overeengekomen worden het aantal teelten te beperken.

– *Aangenomen.*

Voorzitter

Artikel 11

§ 1. Het besluit tot bescherming als landschap wordt in het Belgisch Staatsblad bij uittreksel gepubliceerd en ter kennis gegeven aan de openbare besturen, vermeld in artikel 7, § 1, en bij aangetekend schrijven aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van dit besluit. Het besluit wordt overgeschreven op het kantoor van de hypotheekbewaarder.

§ 2. De personen die overeenkomstig § 1 in kennis werden gesteld van het besluit tot bescherming, geven bij ter post aangetekende brief kennis aan de huurders of bewoners, pachters of gebruikers, van het besluit tot bescherming dat hun betekend werd, binnen tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening, op straffe van aansprakelijkheid voor het herstel, de schadeloosstelling en sanctionering zoals bepaald in artikel 20 van dit decreet.

§ 3. De personen die overeenkomstig § 1 in kennis werden gesteld, geven bij ter post aangetekende brief kennis van de eventuele gewijzigde eigendomstoestand aan de buitendienst van de administratie, binnen tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post, op straffe van aansprakelijkheid voor het herstel, de schadeloosstelling en sanctionering zoals bepaald in artikel 20 van dit decreet.

§ 4. Bij overdracht of toewijzing van een onroerend goed of van een op een onroerend goed betrekking hebbend zakelijk en/of persoonlijk recht, gelegen in een beschermd landschap, moet de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte of toewijzingsakte vermelden dat bedoeld onroerend goed binnen een beschermd landschap ligt en de eventuele overdracht meedelen aan de buitendiensten van de administratie.

De overdrachts- of toewijzingsakte vermeldt alle maatregelen en richtlijnen die door of krachtens dit decreet worden opgelegd met het oog op de instandhouding en het onderhoud van landschappen, met inbegrip van de erfdienstbaarheden van openbaar nut en van de beperkingen op de uitoefening van de eigendoms- en gebruiksrechten die van toepassing zijn op het onroerend goed.

– *Aangenomen.*

Artikel 12

Het besluit tot voorlopige of definitieve bescherming als landschap is bindend. Er mag alleen van worden afgeweken in de door dit decreet bepaalde gevallen en vormen.

De besluiten tot voorlopige of definitieve bescherming als landschap hebben een individueel karakter en fungeren als aanvulling en verfijning op de sectoriële wetgevingen. Zij mogen geen erfdienstbaarheden vaststellen die in absolute zin werken of handelingen verbieden die met de geldende plannen van aanleg overeenstemmen, noch de verwezenlijking van die plannen en hun bestemmingsvoorschriften kunnen verhinderen.

– *Aangenomen.*

Artikel 13

De gehele of gedeeltelijke opheffing of de wijziging van het besluit tot bescherming als landschap gebeurt onder de voorwaarden en in de vorm, vastgesteld voor de bescherming.

Tot de vaststelling van het besluit tot definitieve wijziging of opheffing van de bescherming als landschap blijven de rechtsgevolgen van het vorige besluit van kracht.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK III

Beschermingsvoorschriften

Artikel 14

§ 1. De Vlaamse regering kan algemene beschermingsvoorschriften vaststellen.

§ 2. De eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers van een voorlopig of definitief beschermd landschap zijn verplicht door de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken, het in goede staat te houden, het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.

Niemand, met inbegrip van gebruikers en personen die dieren onder hun hoede hebben, mag het voorlopig of definitief beschermd landschap ontsieren, beschadigen of vernielen.

§ 3. Met betrekking tot de binnen de grenzen van een voorlopig of definitief beschermd landschap gelegen goederen zijn alle vergunningverstrekkende instanties voor de vergunningsaanvragen verplicht binnen tien dagen na ontvangst van het dossier advies in te winnen bij de Vlaamse regering of haar gemachtigde.

Dit advies is bindend voor zover het negatief is of voorwaarden oplegt.

Voorzitter

§ 4. Werken of handelingen die strijdig zijn met de maatregelen en richtlijnen van het besluit en niet vergunningsplichtig zijn, zijn onderworpen aan een toestemming, te verlenen door de Vlaamse regering of haar gemachtigde.

§ 5. De Vlaamse regering stelt de voorwaarden en de procedure vast voor het verlenen van het in § 3 vermelde advies en de in § 4 bedoelde toestemming.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK IV

Register en herkenningsteken

Artikel 15

De administratie houdt een register bij van voorlopig beschermde en van definitief beschermde landschappen. De Vlaamse regering stelt de inrichting van het register vast. De gemeente en de provincie houden, elk wat hen betreft, een register bij van definitief beschermde landschappen. Iedereen kan inzage hebben in en afschrift verkrijgen van het register.

De beschermde landschappen komen in aanmerking voor het aanbrengen van een herkenningsteken. De Vlaamse regering stelt het model van het herkenningsteken vast en bepaalt de voorwaarden voor het aanbrengen ervan.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK V

Beheer en definitief beschermde landschappen

Artikel 16

§ 1. Met het oog op het verwezenlijken van de beheersdoelstellingen wordt voor elk beschermd landschap een beheerscommissie opgericht.

In deze commissie zijn de eigenaars, met inbegrip van de pachters en huurders, de verenigingen die het herstel en het beheer van het natuurlijk milieu en/of het betrokken landschap tot doel hebben, de betrokken administraties en de betrokken gemeente(n) vertegenwoordigd.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de samenstelling en de werking van de beheerscommissie.

§ 3. De beheerscommissie maakt binnen een termijn van twee jaar, ingaande bij de definitieve bescherming, voor het beschermde landschap of een deel ervan een beheersplan op.

Het beheersplan omvat :

a) de motivering ;

b) een opsomming van de concrete maatregelen, werken en handelingen ;

c) de uitvoeringsvoorwaarden en -termijnen ;

d) een gedetailleerd plan waarop de geplande maatregelen, werken en handelingen zijn aangegeven.

De Vlaamse regering of haar gemachtigde kan aanvullende voorwaarden voor de opmaak en uitvoering van het beheersplan vaststellen.

§ 4. Bij ontstentenis van een goedgekeurd beheersplan voor het gehele beschermde landschap binnen de in § 3 gestelde termijn stelt de administratie een beheersplan voor het beschermde landschap vast.

Dit beheersplan wordt ter kennis gebracht van de betrokken gemeente(n) en achteraf bekendgemaakt via aanplakking zoals vermeld in artikel 7, § 1, 2°.

§ 5. Het beheersplan wordt goedgekeurd door de Vlaamse regering, nadat zij de Koninklijke Commissie gehoord heeft.

§ 6. De uitvoering van het beheersplan gebeurt op vrijwillige basis door middel van een beheersovereenkomst.

– *Aangenomen.*

Artikel 17

§ 1. Binnen de perken van de begrotingsmiddelen stelt de Vlaamse regering met het oog op de verwezenlijking van het beheersplan een financiële regeling vast.

§ 2. Deze financiële regeling betreft de instandhouding, het onderhoud, het herstel, de ontsluiting, het beheer, het onderzoek en de voorlichting over het definitief beschermd landschap zoals vastgelegd in het door de Vlaamse regering goedgekeurde beheersplan.

§ 3. De premie wordt toegekend aan de instantie of de persoon die met goedkeuring van de betrokken eigenaars en houders van zakelijke en/of persoonlijke rechten, de door haar of hem aangevraagde werken uitvoert.

De premie is samengesteld uit de bijdragen van het Gewest, de betrokken provincie(s) en de betrokken gemeente(n), in de volgende procentuele verhouding :

1° voor het opmaken van het beheersplan :

Gewest : 80 %, met een maximum te indexerende bijdrage van 800.000 frank ;

2° voor instandhoudings- en onderhoudswerken :

Gewest : 40 % ;

Voorzitter

3° voor herstel- en verbeteringswerken :

Gewest : 25 %

Provincie : 7,5 %

Gemeente : 7,5 % ;

4° voor ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden :

Gewest : 20 %.

Indien de aanvrager een vereniging zonder winstoogmerk of een instelling van openbaar nut is, opgericht overeenkomstig de wet van 27 juni 1921, met als één van haar statutaire doelstellingen de instandhouding, het onderhoud, het herstel en de ontsluiting van het landschap, worden de bijdragen sub 2°, 3° en 4° verdubbeld.

§ 4. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden en de procedure van de financiële regeling.

– *Aangenomen.*

Artikel 18

Ingeval het definitief beschermde landschap of een gedeelte ervan in gevaar komt als het in bezit blijft van één of meerdere eigenaars, kan de Vlaamse regering, nadat de Koninklijke Commissie gehoord is, in die mate tot de onteigening ten algemene nutte van die onroerende goederen beslissen. De Vlaamse regering kan het provinciebestuur of het College van Burgemeester en Schepenen de toestemming verlenen om, in haar plaats, tot deze onteigening over te gaan.

De eigenaars en de overige belanghebbenden die bewijzen dat de waarde van het goed wordt verminderd door de voorschriften van de definitieve bescherming, kunnen van het Vlaamse Gewest een schadevergoeding eisen. Indien de eigenaar bewijst dat de waardevermindering van dit goed de helft van zijn koopwaarde overschrijdt, kan hij van het Gewest de verwerving daarvan eisen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK VI

Toezichts- en strafbepalingen

Artikel 19

§ 1. De gemachtigde heeft, voor het onderzoek naar de waarden tot bescherming, toegang tot de gebieden die voor bescherming in aanmerking kunnen komen, uitgezonderd woningen en gebouwen bestemd voor beroepsactiviteiten.

Hij heeft toegang tot de in het voorlopige of definitieve beschermingsbesluit vermelde gebieden, uitgezonderd woningen en gebouwen bestemd voor beroepsactiviteiten, om alle nodige opsporingen en vaststellingen te verrichten.

§ 2. De leden van de Koninklijke Commissie hebben toegang tot de in het voorlopige of definitieve beschermingsbesluit vermelde gebieden, uitgezonderd woningen en gebouwen bestemd voor beroepsactiviteiten.

§ 3. De gemachtigde, de provinciegouverneur en de burgemeester zijn bevoegd om de inbreuken op de bepalingen van dit decreet op te sporen en vast te stellen. Hun vaststellingen worden vastgelegd bij proces-verbaal dat bewijskracht heeft tot het tegendeel bewezen is.

§ 4. De Vlaamse regering wijst de gemachtigden aan die voor de toepassing van dit decreet de hoedanigheid van agent of officier van gerechtelijke politie hebben als haar beëdigde ambtenaren.

§ 5. De gemachtigde, de provinciegouverneur of de burgemeester kunnen bevelen om de werken stil te leggen, die worden uitgevoerd met overtreding van de bepalingen die bij of krachtens dit decreet zijn opgelegd. Zo nodig doen zij een beroep op de gewapende macht en gaan zij over tot het leggen der zegels en de eventuele inbeslagname van de werk- en voertuigen.

Het bevel om de werken stil te leggen moet in het proces-verbaal worden vermeld.

Het proces-verbaal wordt binnen vijftien dagen na de vaststellingen bij ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs ter kennis gebracht aan de opdrachtgever en aan de uitvoerder van de werken.

– *Aangenomen.*

Artikel 20

§ 1. Onverminderd de toepassing van de bij het Strafwetboek of bij andere wetten of decreten bepaalde straffen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden en een geldboete van 100 tot 100.000 frank of met één van deze straffen :

1° de eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of vruchtgebruiker die nalaat de mededeling aan de huurders of bewoners, pachters of gebruikers, te doen overeenkomstig artikelen 7, § 3 en 11, § 2 van dit decreet, of die nalaat de kennisgeving te doen aan de administratie overeenkomstig artikelen 7, § 4 en 11, § 3 van dit decreet ;

2° de instrumenterende ambtenaar die nalaat in de overdrachtsakte of toewijzingsakte de vermelding in te schrijven overeenkomstig artikelen 7, § 5 en 11, § 4 van dit decreet ;

Voorzitter

3° hij die werken uitvoert of handelingen stelt die strijdig zijn met de maatregelen en richtlijnen van de besluiten tot voorlopige of definitieve bescherming van het landschap overeenkomstig artikelen 6, § 2, 2° en 10, § 1, 2° van dit decreet ;

4° hij die werken uitvoert of handelingen stelt die strijdig zijn met de overeenkomstig artikel 14, § 1 vastgestelde algemene beschermingsvoorschriften ;

5° de eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of vruchtgebruiker die nalaat de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken uit te voeren aan de goederen, gelegen in een voorlopig of definitief beschermd landschap, of die deze goederen ontsiert, beschadigt of vernielt ;

6° eenieder, met inbegrip van de gebruiker en de persoon die dieren onder zijn hoede heeft, die goederen, gelegen in een voorlopig of definitief beschermd landschap, ontsiert, beschadigt of vernielt ;

7° hij die zonder de in artikel 14, § 4 vermelde of in strijd met de verleende toestemming, werken onderneemt of handelingen stelt in een voorlopig of definitief beschermd landschap.

§ 2. De in § 1 vermelde straffen worden verdubbeld :

1° indien de inbreuk gepleegd wordt door een persoon die uit hoofde van zijn beroep met betrekking tot de beschermde goederen een daad van koophandel stelt ;

2° indien de inbreuk het herstel op korte termijn van de beschermde goederen onmogelijk heeft gemaakt.

§ 3. De straffen, vermeld in § 2, kunnen in voorkomend geval worden samengevoegd.

– *Aangenomen.*

Artikel 21

Bij elk vonnis van veroordeling wordt bevel gegeven het goed of de goederen in hun vroegere toestand te herstellen op kosten van de veroordeelde, onverminderd de schadeloosstelling en de opgelegde dwangsom.

Bij het verstrijken van de in het vonnis vastgestelde termijn kan de Vlaamse regering of haar gemachtigde de werkzaamheden op kosten van de veroordeelde laten uitvoeren.

Indien herstel niet mogelijk is kunnen op vordering van de Vlaamse regering aanpassingswerken worden bevolen.

– *Aangenomen;*

HOOFDSTUK VII

Overgangs- en opheffingsbepalingen

Artikel 22

§ 1. De wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972, 14 juli 1993 en 6 juli 1994, wordt opgeheven voor de in het Vlaamse Gewest gelegen landschappen.

§ 2. De onder het stelsel van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972 en 14 juli 1993, begonnen procedures tot bescherming als landschap worden voortgezet overeenkomstig bedoelde wet.

De beschermingsbesluiten genomen bij toepassing van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 1972 en 14 juli 1993, behouden hun rechtskracht tot zij overeenkomstig dit decreet worden gewijzigd of opgeheven. Ten aanzien van deze beschermingsbesluiten gelden alle gevolgen die dit decreet verbindt aan de besluiten tot bescherming, met uitzondering van de verplichting om binnen de twee jaar een beheersplan op te stellen.

– *Aangenomen.*

We zullen morgen de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

BELEIDSNOTA Cultuur, gezin en welzijn in Vlaanderen. Werken aan netwerken in een menswaardige samenleving. Beleidsprioriteiten 1995-1999

– 129 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 3

Debat

De voorzitter : Aan de orde is de beleidsnota Cultuur, Gezin en Welzijn in Vlaanderen. Werken aan netwerken in een menswaardige samenleving. Beleidsprioriteiten 1995-1999. (*Opmerkingen van mevrouw Kathy Lindkens*)

De heer André Denys : Ik vind het voorstel van mevrouw Lindekens toch wel goed. Wat onze fractie betreft, hebben we wel een onderscheid gemaakt. Er zijn collega's die tussenkomen inzake welzijn en cultuur. Het zou misschien goed zijn mochten we vlug kunnen afspreken wie voor welzijn en wie voor cultuur tussenkomt.

De voorzitter : Er zijn enkele fracties die dat hebben gedaan, maar de anderen hebben dat nog niet gedaan. Misschien is het praktisch dat men dat bij de fracties organiseert, terwijl de verslaggevers het woord voeren.

De heer André Denys : Ik wil de verslaggevers het woord niet ontnemen, maar is het nu echt noodzakelijk dat we nog een verslag krijgen van beleidsbrieven ?

De voorzitter : De verslaggevers kunnen natuurlijk naar hun verslag verwijzen.

De heer André Denys : Men vraagt ons juist om tussen te komen over de krachtlijnen van de beleidsbrief, om het beperkt te houden.

De voorzitter : Ik kan moeilijk meer doen dan de verslaggevers vragen bondig te zijn.

De heer André Denys : Natuurlijk, mijnheer de voorzitter. Ik doe enkel een suggestie.

De voorzitter : Ik denk dat dat een goede suggestie is.

De heer Cannaerts doet eigenlijk al hetgeen u vraagt ; hij verwijst naar zijn verslag.

Mijnheer De Ridder, u bent de tweede verslaggever. U hebt het woord, indien u dat wenst.

De heer Peter De Ridder : Ik verwijs ook naar het verslag.

De voorzitter : Dank u wel, mijnheer De Ridder.

Mevrouw Grouwels, u bent de derde verslaggever. Wenst u het woord te voeren of verwijst u naar het verslag ?

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mijnheer de voorzitter, ik zou graag het woord voeren.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels, verslaggever (*Op de tribune*) : Geachte collega's, ik zal proberen om mijn verslag niet te lang te laten duren.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels, mag ik u even onderbreken ? Als we de suggestie van de heer Denys opvolgen, dan zou ik nu wel aan de fractieleiders willen vragen dat ze hun sprekers zouden willen vragen om zich aan te bieden hetzij voor cultuur, hetzij voor welzijn. Anders kunnen we het niet indelen zoals het door u werd gevraagd.

Mevrouw Grouwels, u hebt het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik ben dus eigenlijk verslaggever voor het luik Welzijn in het kader van de beleidsnota Cultuur, Gezin en Welzijn in Vlaanderen. Ik begrijp dat men vraagt om liever niet meer te veel op dat debat terug te komen, want het eigenlijke debat in commissie is reeds een tijdje geleden, namelijk in november van vorig jaar gehouden. Het liep toen samen met de begroting '96. Ik wil er – als verslaggever – toch op wijzen dat de beleidsnota door de mi-

nister werd opgevat als een discussienota waarmee hij een open debat heeft beoogd. In de loop van de discussie is het echter duidelijk geworden dat er over verschillende deelterreinen concrete beleidsbrieven mogen verwacht worden in de nabije toekomst.

Het is een feit dat de beleidsnota zeer snel op tafel lag en de toen nieuw aangetreden minister heeft zich doelbewust beperkt tot de algemene contouren en niet tot concrete actiepunten. Ik wil – als verslaggever – er ook op wijzen dat inzake de koppeling Cultuur en Welzijn in één nota in de commissie het gevoel overheerst heeft dat dit intellectueel wellicht zeer interessant is, maar praktisch niet altijd haalbaar is.

Voor het inhoudelijk verloop van dit vrij algemeen – maar zeker interessant debat – verwijs ik graag naar het verslag, op één punt na. Ik geef toe dat ik een beetje gebruik maak van de situatie, maar ik zou – niet alleen als verslaggever, maar ook persoonlijk – voor dit punt graag uw aandacht vragen.

Het betreft een aantal bezorgdheden in verband met deze beleidsnota, en dan specifiek het luik Welzijn, in verband met de Vlamingen in onze hoofdstad.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, ik heb geen bezwaar dat mevrouw Grouwels hier een persoonlijke tussenkomst houdt, maar dan zou ik toch wel willen vragen dat men afwisselt. Ik bedoel dat dit dan eigenlijk moet worden beschouwd als een CVP-tussenkomst. De VLD zou dan de eerste tussenkomst kunnen doen. Het is het één of het ander. Men moet toch een beetje de logica volgen.

De voorzitter : U hebt gelijk.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Het is natuurlijk wel een deel van het verslag. Het is een punt dat in het verslag staat, dat ik nu uit het verslag neem.

De heer André Denys : Laat er geen verwarring ontstaan : ofwel geeft u uw persoonlijke mening, ofwel treedt u op als verslaggever.

U kan er niet zomaar eentje uitpikken.

De voorzitter : Ik vraag dat de verslaggever zich aan het verslag houdt.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Goed, dan zal ik hier tijdens het debat op terugkomen. Ik beëindig mijn verslag hier.

De voorzitter : Ik heb begrepen dat de heren Cannaerts en De Ridder het woord niet zullen voeren. De heer Vandebussche, vierde verslaggever, zal ofwel evenmin het woord voeren ofwel later komen opdagen. We kunnen veronderstellen dat hij naar het verslag zal verwijzen. We kunnen dus de bespreking openen met een toelichting

Voorzitter

van de minister. Mijnheer de minister, we zullen het debat beginnen met de sector cultuur, en daarna welzijn aan bod laten komen. Ik heb de onderverdeling van de CVP, de SP, de VU en Agalev al ontvangen. Ik wacht nog op de VLD en het Vlaams Blok.

(Overleg op de tribune tussen de voorzitter en afgevaardigden van de fracties)

Ik stel voor dat we de bespreking aanvatten. Ik heb het onderscheid niet kunnen maken. Elke fractie heeft een opdeling gemaakt. We beginnen met cultuur.

De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, om te beginnen wil ik mijn ontgoocheling uitdrukken over het feit dat we op dit late uur met zo een belangrijk onderwerp moeten beginnen als de bespreking van de beleidsbrief Cultuur, Gezin en Welzijn. We zijn de agenda op elkaar aan het persen aan de vooravond van een reces van drie weken. Ik stel voor dat we in de toekomst wat van die drie weken afknippen om in de aldus vrijgekomen tijd dit soort belangrijke zaken te behandelen.

We strijden nu met uitgedunde gelederen. Dat is niet fijn voor de mensen die achterblijven. Cultuur, gezin en welzijn verdienen beter dan dit. *(Applaus bij de VLD en AGALEV)*

Zoals ik al in de commissie vermeldde, vind ik het jammer dat drie items als cultuur, gezin en welzijn samen worden behandeld. Cultuur is immers een wijdvertakte, complexe materie, die niet zomaar te verenigen is met andere, weliswaar belangrijke departementen als welzijn en gezin. Door het samenvoegen van deze drie items wordt geenszins een dienst bewezen aan de waarde van cultuur in onze samenleving. Integendeel zelfs.

Een groot deel van de zaken die door de overheid als cultuur worden gereguleerd en gesubsidieerd, bevindt zich eigenlijk in de grijze zone tussen onderwijs, vorming, welzijn en cultuur. Een duidelijke afbakening – wat nog niet wil zeggen een verenging – is zeker noodzakelijk om het zuivere begrip cultuur te situeren en op te waarderen. Daarom pleit ik ervoor om in de toekomst de cultuur los te koppelen van de gegevens welzijn en gezin.

In begrotingstermen uitgedrukt is cultuur het zwakke broertje van welzijn. Wanneer deze sectoren samen worden besproken, dreigt het gevaar dat cultuur wordt onderdrukt, om niet te zeggen weggedrukt, door het machtiger welzijn. Het cultuurbeleid dreigt bijgevolg de noodzakelijke aandacht te verliezen. Het is trouwens symptomatisch dat bij alle mogelijke betogen van culturele autonomie

het belang van cultuur nog steeds moet worden beklemtoond.

Vanuit die optiek, en omwille van het strategisch belang kan de Vlaamse Gemeenschap zich geenszins veroorloven om het departement cultuur als ondergeschikt te beschouwen. Zeker in het Europa van de 21ste eeuw zal het ontwikkelen van een eigen identiteit heel belangrijk zijn. In dat opzicht betreurt ik dat het luik Internationaal Cultureel Beleid in de beleidsnota met een paar regeltjes wordt afgedaan. Wat me nog meer verontrust, is dat er geen enkel woord wordt gerept over onze relatie met Nederland. Nochtans zal Nederland op het Europese forum onze belangrijkste partner zijn om belangrijke zaken als onze culturele identiteit te verdedigen en te vrijwaren.

Hoe zie ik nu als liberaal de taak van de overheid in de culturele sector ? Volgens mij mag de overheid zich niet inlaten met de inhoud. Dat lijkt het intrappen van een open deur. We hebben echter in een recent verleden de discussie meegemaakt over de subsidiëring van een film, waarbij men aan het advies van de filmcommissie voorbijging. De discussie is nog steeds actueel. Dat het debat toen gevoerd werd met de minister van Economie, is niet relevant.

De overheid moet de vraag naar cultuur stimuleren via kunstzinnige opvoeding, in en buiten het algemeen en het kunstonderwijs. Ook over de link tussen onderwijs en cultuur vind ik weinig terug in de beleidsnota, vooral niet over de rol van het onderwijs als stimulator van een culturele reflex bij de mensen. De overheid moet dus met een cultuurbeleid de samenleving sensibiliseren en haar bewust maken van het belang van cultuur. Dat betekent geenszins dat de overheid moet betuttelen en bevoogden. Ze moet er integendeel voor instaan dat de cultuur zich in een zo groot mogelijke vrijheid kan ontwikkelen, los van de zogenaamd zorgzame maatschappelijke werkers, die menen te weten wat goed is voor de mensen. De overheid moet trachten zoveel mogelijk mensen bij het cultureel leven te betrekken. Kunst en cultuur zijn voor elke burger bestemd, en moeten dus ook voor iedereen beschikbaar zijn.

Daarnaast heeft de overheid ook de cruciale taak om bepaalde kunstrichtingen, die economisch niet zo goed in de markt liggen, in bescherming te nemen. De overheid moet een gediversifieerd kunstaanbod garanderen.

Inzake het hedendaags kunstbeleid verdedig ik de volgende opvattingen. Kunst en cultuur zijn a priori avantgardistisch. Zij zijn een venster op de wereld en het denken van morgen. Een kunstbeleid moet de creativiteit stimuleren. De overheid moet er zich voor hoeden om van de kunstenaars ambtenaren te maken. Het kunstbeleid is geen sociaal beleid, of een werkgelegenheidsbeleid. De overheid

Keulen

moet enkel de voorwaarden scheppen opdat kunst en cultuur zich kunnen ontwikkelen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de evidente overheidsopdracht om het culturele erfgoed uit het verleden te beschermen.

Cultuur is niet iets louter individueel. Cultuur wordt vaak in een sociale omgeving geconsumeerd. Het rijke Vlaamse verenigingsleven heeft aan belang ingeboet door de overreglementering die dateert uit de jaren zeventig en tachtig. Het sociaal-culturele leven moet uit dit keurslijf worden bevrijd. De overheid kan daartoe bijdragen. Zij moet via decreten een operationele infrastructuur, met gekwalificeerd personeel, ter beschikking stellen. Culturele centra en openbare bibliotheken vormen zo draaischijven van het culturele leven in de gemeenten. Elke persoon kan er terecht, als individu of als lid van een organisatie. Het pluralistisch intern beheer van de infrastructuur garandeert dat iedereen aan bod komt. Ook de ongeorganiseerden komen zo aan bod. Door een evenwichtige kostenverdeling tussen centrale overheid, plaatselijke overheid en gebruiker zal het aanbod aan de vraag worden gekoppeld. In die zin zal onze fractie, mijnheer de minister, in de nabije toekomst een initiatief op wetgevend vlak nemen.

Wat die wetgevende initiatieven betreft, heeft de minister in zijn beleidsbrief er heel wat aangekondigd. Ik zal er enkele opnoemen : een verfijning van de regelgeving inzake de volksontwikkeling, een decreet op de culturele vrijetijdsbesteding, een decreet op het regionaal jeugdwerk, een vernieuwd decreet op het landelijk jeugdwerk, een bijsturing van het decreet op het gemeentelijk jeugdwerkbeleid, een museumdecreet, een herziening van het bibliotheekdecreet, ...

Tussen haakjes wil ik hier stellen dat vele collega's, die eventueel ook op gemeentelijk vlak actief zijn, graag willen dat alle decretale verplichtingen inzake verloning worden nagekomen. Verder voorziet de minister nog een decreet voor de oprichting van een Vlaams Centrum voor Cultuurbeleid, een decreet op het roerend cultureel erfgoed, een decreet op familiewapens, enzovoorts. Dat is een hele boterham.

Maar uit de praktijk blijkt dat we nog steeds op onze honger blijven zitten. U hebt tijdens de laatste commissievergadering gezegd dat een aantal van die wetgevende initiatieven zich in een eindstadium bevinden. Dat is niks te vroeg. Uw proefperiode heeft 10 maanden geduurd. Ik geloof dat we dus veel geduld aan de dag hebben gelegd. Mijn ervaring inzake gemeentelijke politiek leert me dat de oppositie daar meestal niet zo tolerant is. Ik ben dus benieuwd, en hoop dat we snel de door u aangekondigde decretale initiatieven kunnen bespreken.

De voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer Marc Van Peel (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil mijn betoog beperken tot één opmerking en tot één vraag. Deze opmerking werd reeds door verschillende collega's in de commissie gemaakt. Zij heeft betrekking op een vrees die in de culturele sector leeft. Het feit dat de beleidsmateries cultuur en welzijn in één goede ministerhand – de uwe – verenigd zijn, is prima. Maar dat zou er wel eens kunnen toe leiden dat er negatieve gevolgen komen voor de beleidsaandacht die naar cultuur uitgaat. We vragen ons af of een te grote vermenging van beide niet zou moeten worden vermeden. Er bestaan natuurlijk grote dwarsverbindingen tussen cultuur en welzijn. Maar dat is evenzeer het geval voor de relatie tussen cultuur en onderwijs, of tussen cultuur en economie, zoals de studie van professor Debraebander aantoonde. We vrezen dat in uw toekomstig beleid cultuur zou kunnen verworden tot het kleine broertje. Dat is nog niet het geval, maar we willen daar wel al voor waarschuwen. Omdat de welzijnsnoden in onze samenleving zo immens groot zijn, omdat welzijn op budgettair vlak zo'n grote slokop is, omdat het niet evident is om voor de sector cultuur prioritaire beleidsaandacht te vragen, lijkt het goed om een duidelijk onderscheid te maken tussen beiden.

Dat geldt zeker voor de kunstensector, waarvan de relatie met welzijn allesbehalve duidelijk is, maar ook voor de sector van het sociaal-culturele werk. Deze sector vinden we heel belangrijk in het kader van het sociaal weefsel, waarover we het allen zo graag hebben. Sociaal-cultureel werk mag echter niet worden gedefinieerd als een soort preventief apparaat opdat mensen niet in het welzijnswerk zouden belanden. Dat kan geenszins de bedoeling zijn. Ik wil deze vrees hier uitspreken, ook omdat het gesprek in de commissie er naar ons aanvoelen niet toe geleid heeft deze vrees weg te nemen. In de toekomst zullen we discussies krijgen over de verdere bovenbouw van de culturele sector. Zowel wat de kunsten als de sociaal-culturele sector betreft, dringen we sterk aan op een aparte behandeling van het beleidsdomein van de cultuur.

Dat was mijn opmerking. Mijnheer de minister, ik heb ook nog een vraag voor u over de podiumkunsten, eveneens een actueel thema. U hebt zich al een paar keer uitgelaten over uw niet zo grote sympathie voor de nominatim-subsidies. U stelde dat elke subsidiëring eigenlijk onderhevig zou moeten zijn aan een reglementaire of zelfs decretale norm. De raad van advies is nu bezig met zijn werkzaamheden over de tekst-theaters. Ik vraag men af of we de omgekeerde weg niet eens moeten durven behandelen. Momenteel worden ballet, opera en filharmonie nominatim gesubsidieerd, vanuit de redenering dat dit grote instellingen zijn die alle kansen moeten krijgen. Als het daar artistiek fout loopt, dan moet de artistieke direc-

Van Peel

tie en niet het gezelschap gesanctioneerd worden. Ik stel de vraag of dezelfde redenering niet moet gevolgd worden voor de grote repertoiretekst-theaters, die nu dreigen terecht te komen in een negatieve spiraal. Ze worden artistiek, dus wat subsidies betreft, bestraft als ze het niet goed doen, maar kunnen daardoor steeds minder voldoen aan hun opdracht, namelijk groot repertoiretheater te brengen in heel Vlaanderen. We evolueren nu naar een toestand waarin die drie grote repertoiregezelschappen alle instellingen van openbaar nut zullen zijn. Ik hoop vurig dat we ook evolueren naar een toekomst waarin deze gezelschappen iets meer zullen samenwerken. Zoals voor opera, filharmonie en ballet is er veel voor te zeggen om ook daar een nominatim-subsidie te verstrekken. De bestraffing zou er dan uit bestaan de falende artistieke directie te verwijderen en een nieuwe kracht aan te nemen, zoals dat trouwens ook in de andere sectoren het geval is. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, wij hebben zelfs de culturele sector opgedeeld. Ik zal het dus hebben over cultuur, maar de heer Lauwers zal het hoofdstuk over het sociaal-cultureel werk behandelen. Mijn bezorgdheid is ingegeven door een aantal uitspraken en een aantal beloften. Ik moet zeggen dat daardoor eerder mijn begeerte zou kunnen opgewekt zijn. Deze uitspraken blijven echter vaag ; vandaar een aantal vragen om verduidelijking. Mijnheer de minister, u belooft een museumdecreet. Het uitblijven van dat decreet laat me vermoeden dat u in feite nog niet klaar bent met de financiering. Ik zou u willen vragen zo snel mogelijk de krachtlijnen van dergelijk decreet bekend te maken. Ik heb immers de indruk dat de functies van een museum nogal verscheiden zijn. Er moeten niet alleen dingen verzameld worden en collecties moeten niet enkel bewaard worden. De collecties moeten ook bestudeerd worden. Er moeten ook publikaties samengesteld worden en tentoonstellingen worden ingericht.

Dit alles kost geld. Eigenlijk wordt in het verslag nogal eenzijdig de nadruk gelegd op het didactische, en op het educatieve. Een museumfunctie die zichzelf au sérieux neemt moet echter dieper graven. Aan het bewaren en verzamelen moet men niet alleen grote zorg kunnen besteden, maar men moet dus ook aandacht besteden aan de studie van deze collecties. Ik zou dus ook willen vragen dat in het toekomstig museumdecreet met deze functies rekening zou worden gehouden.

Dan hoop ik dat de tentoonstellingen in onze musea niet alleen als permanente tentoonstelling, maar ook in de vorm van tijdelijke tentoonstellingen, nieuw publiek naar deze musea zullen lokken. Op die manier worden de

musea niet alleen een verzamelplaats van dingen die worden bewaard, maar zijn ze ook telkens weer een confrontatie met de inzichten in de huidige samenleving.

Alleen wil ik u erop wijzen dat de discussie over het alleenrecht die u weer wilt aanzwengelen waarschijnlijk tal van gemoederen in beweging zal brengen, en ik vraag mij af of het sop de kool wel waard zal zijn.

Ik ben van mening dat de leesbevordering nog altijd een belangrijke en prioritaire doelstelling is. Af en toe wordt gewaarschuwd voor de ontleding van onze samenleving. Ik stel vast dat de bibliotheken die een echte uitwisseling van diverse media zijn, groot succes kennen. De mensen zijn bereid om voor de ontleening van CD's en videobanden geld op tafel te leggen, zodat deze nieuwe afdelingen zelfbedruipend zijn. Ik wil ervoor pleiten om deze regel niet toe te passen op de boeken. Hiermee beoog ik niet de auteurs hun rechtmatig loon te ontzeggen, maar ik meen dat de bibliotheek op de eerste plaats de mensen naar het boek moet brengen, en het boek naar de mensen.

Mijnheer de minister, in verband met de culturele centra hadden we al een gedachtenwisseling in de commissie. Ik wil er dan ook geen diepzinnige beschouwingen aan wijden, maar ik stel vast dat u nogal pleit voor een eigen functie van culturele centra en kunstencentra, tenzij ik dat verkeerd heb begrepen. Ik denk dat het goed zou zijn dat we deze scheiding niet al te zeer beklemtonen.

Ik ben het ermee eens dat de kunstencentra een suprarregionale functie hebben, maar ieder zichzelf respecterend cultuurcentrum moet ook een beetje een kunstencentrum zijn voor zijn eigen regio. Het moet de plaats zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar amateurgezelschappen en sociaal-culturele verenigingen ruimte vinden om hun werk te doen. Ze moeten ook de ruimte zijn waar de vernieuwende accenten net zo goed aan bod komen, opdat die kloof tussen avant-garde en publiek daar zou kunnen worden gedicht.

Ik denk dat zelfs de culturele centra een rol kunnen spelen in de tekorten van repetitieruimten bij een aantal gezelschappen. Dit moet niet stelselmatig of het hele jaar door gebeuren, maar één of twee keer per jaar kan elk cultureel centrum gastvrijheid verlenen om repetitieruimten ter beschikking te stellen tegen bepaalde voorwaarden. Ik denk dat u niet alleen inzake podiummanagement pleit voor grotere samenwerking. De culturele centra zijn zich zelf sterk bewust van de hoge kostprijs van een kwaliteitsprogrammatie, en onze gemeenten worden bijzonder weinig geholpen wanneer ze dit willen helpen invullen.

Ik waarschuw voor de vermarkting van het culturele leven. Onze culturele centra mogen zich niet teveel op de

Maes

commerciële toer begeven, om een serieuze programmatie te kunnen laten financieren. Momenteel geeft u een subsidie voor een staf van medewerkers in culturele centra en een aantal bijkomende subsidiëringen. Ik denk dat het terrein van de subsidiëring moet worden uitgebreid, opdat in ieder cultureel centrum de garantie zou bestaan op een belangrijk en vinnig aanbod van culturele producties, zowel op het gebied van podiumkunsten, tentoonstellingen, dans en muziek.

Dit brengt ons bij het probleem van infrastructuur. De Vlaamse regering mag zich hier niet vanaf maken door te zeggen de infrastructuursubsidies te hebben afgeschaft en alles in het Investeringsfonds te hebben gestoken. Daarvoor is er te weinig geld. Gezelschappen als het Ballet van Vlaanderen en de Vlaamse Filharmonie zijn wanhopig op zoek naar podia in Vlaanderen, waar ze hun producties in een kwaliteitsvolle omgeving kunnen brengen. Heel vaak moeten ze in het buitenland optreden, omdat Vlaanderen zelf hen te weinig podia kan bieden om hun producties met succes aan het publiek te tonen. Dit is beneden alle peil. De Vlaamse regering moet zich bezinnen over haar rol inzake de creatie van ruimte voor culturele infrastructuur en culturele ontmoetingen. Sommige dingen kunnen nu eenmaal niet. Ik begrijp dat het Ballet van Vlaanderen heeft geweigerd om nog op te treden in turnzalen. De kwaliteit van hun voorstellingen is niet gebaat met een infrastructuur die deze kwaliteit naar beneden haalt.

De cultuurproductie is één van uw grote bezorgdheden. U verwijst naar de scheppende kunstenaar, maar u doet niet zoveel. Het statuut is een federale aangelegenheid en de beurzen zijn een marginale aangelegenheid. Voor de vorming bent u mee verantwoordelijk voor het huidige beleid. Ik stel vast dat in de groepering van de hogescholen het kunstonderwijs in de verdrukking raakt. We hebben daarvoor gewaarschuwd. We hebben gevraagd dat in functie van het behoud van de specificiteit van het kunstonderwijs, dit onderwijs in eigen banen zou worden geleid. Men heeft het op één hoop gegooid met tal van andere vormen in het HOBV, die niets te maken hebben met de vorming van individuele kunstenaars. Ik zal de minister voor Onderwijs hierover interpellieren. Vanuit uw bezorgdheid voor de scheppende kunstenaar, moet u vaststellen dat de vorming van enorm belang is. Ik verwijs naar de Nederlandse regeling voor beeldende kunsten, waar men overigens vanaf is gestapt. We hadden een bloeiend kunstonderwijs, dat een kwalitatief hoogstaande vorming gaf en geeft. Dit moet zo blijven. Dat kunstonderwijs geeft kunstenaars de mogelijkheid om hun kunsten, vaardigheden en inzichten over te dragen aan leerlingen, in een verhouding die in de kranten nogal meesmullend een verhouding van meester tot gezelschap wordt genoemd. Altijd zal het ambachtelijke en formele een be-

langrijke rol blijven spelen in de vorming van een kunstenaar, omdat hij nu eenmaal de middelen moet verwerven om zijn gedachten, inzichten en emoties tot uitdrukking te brengen. Het kunstonderwijs in Vlaanderen is uniek voor het aanleren van deze taal. Dit moeten we bewaren. Als we op dit ogenblik toonaangevend zijn en fier mogen zijn op wat onze kunstenaars presteren, heeft dit te maken met de kwaliteit van de vorming en met de sociale en professionele zekerheid die we hen in het kunstonderwijs konden bieden. Dat gaf hen de mogelijkheid om te leven als een burger in de welvaartstaat. Mijnheer de minister, dit zijn een viertal grote bekommernissen.

Ik besluit met het hoofdstuk Vlaanderen in de Wereld, dat ook het slotstuk is van het hoofdstuk dat we samen hebben besproken. Er werd reeds gesteld dat dit een ontgoochelend stukje is. Ik wil nog eens ingaan op de discussie over Brussel als venster, als platform voor de Nederlandse cultuur in Vlaanderen. Ik ben bevreesd dat we, door stelselmatig te spreken over Vlaamse cultuur, onszelf isoleren van de grote stam van de Nederlandse cultuur waartoe we behoren en waarvan we misschien een merkwaardige variant zijn. We maken er wel integraal deel van uit. We mogen ook nooit vergeten dat Brussel in Vlaanderen ligt. Brussel hoeft zich dus niet uitgesloten te voelen als we over Vlaanderen spreken. Brussel is niet alleen onze hoofdstad maar geografisch gezien ligt Brussel ook in Vlaanderen. Brussel werd alleen voor een stukje institutioneel losgehaakt. De geografische werkelijkheid zal echter nooit veranderen. Het zou dan ook gek zijn niet de nodige conclusies uit die geografische werkelijkheid te trekken.

Dit brengt mij tot de taal. Ik was beschaamd over de spellingsoorlog. Wanneer na zoveel jaren discussie de berg eindelijk een muis gebaard heeft en deze muis dan nog zulke rare streken blijkt te vertonen, dan vraag ik me toch af of onze specialisten echt niet beter kunnen. Als ik de commentaren van onze taalkundigen in de kranten lees, dan kan ik niet anders dan vragen naar eenvormigheid en duidelijkheid. Vlaanderen heeft jarenlang gebruik gemaakt van een vorm van progressieve spelling. Bij de discussie in de spellingscommissie werd die van tafel geveegd. We hadden eigenlijk de indruk dat het in die richting zou moeten evolueren. Vandaag zijn we in een situatie beland waarin de voorkeurspelling dikwijls nog een model van modernisme lijkt te zijn. Er is bovendien grote verwarring over een aantal specifieke hoofdstukken, ik noem de tussenletters en de koppeltokens. Ik wil geen inventaris opmaken, maar ik zou u willen vragen hoe ver het nu staat met de afspraken binnen het Nederlands taalgebied. Ik hoor dat er afspraken werden gemaakt tussen de uitgeverijen van de woordenboeken en het groene boekje. Dit stelt mij, als taalminnaar, niet gerust. Men kan wegens zakelijke redenen wel afspraken hebben gemaakt,

Maes

maar eigenlijk zou ik willen dat onze taal een aantrekkelijk, goed hanteerbaar instrument wordt dat we aan de volgende generaties kunnen doorgeven en waarmee we ons adequaat en liefst ook sierlijk kunnen uitdrukken.

De samenwerking met Nederland stond met geen woord vermeld in uw beleidsbrief maar heeft vandaag gelukkig een bekroning opgeleverd, die van de film *Antonia*. Die film is een co-productie tussen Vlaanderen en Nederland, gelukkig bestaat zo iets wel meer. Moet dat er ons op wijzen dat aan deze zijde van de grens meer gebeurt dan alleen spellingsdiscussies of discussies over waterverdragen? Mijnheer de minister, wij verwachten van u spoedig veel decreten. Ik heb er liever minder als het goede decreten zijn – dat wil zeggen: waarbij de financiering verzekerd is en waarbij u getuigt van een brede visie. Een visie die niet te veel verwaterd is in de verzuilde welzijnswerking maar die klaar en duidelijk hoopvolle perspectieven biedt voor cultuur. (*Applaus bij de VU, AGALEV en de SP*)

De voorzitter: Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens (*Op de tribune*): Indien ik op een podium stond, zou ik nu zeggen: kom een beetje dichterbij, hier vooraan zijn nog plaatsen vrij.

De samenvoeging van Welzijn en Cultuur in de beleidsnota heeft uiteraard gevolgen voor de twee domeinen maar ook ik wil me nu even toespitsen op Cultuur. In de commissie stelde de minister dat er een algemeen forum ontbreekt om cultuur meer aandacht te geven. Binnen elke fractie zou iedereen overtuigd moeten zijn van het belang van cultuur – dat is echter lang niet zo. Ik wil proberen met enkele elementen de discussie op gang te brengen. Kunst en cultuur zijn natuurlijk niet zo duidelijk te vatten als cijfers over tewerkstelling, de stand van zaken in de mobilisector of de bewegingen van de beurs. Het is een vluchtig gegeven en daarom kan ik me voorstellen dat nogal wat mensen de indruk hebben dat cultuur niet zo belangrijk is. Toch werd de economische impact ervan nu door professor De Brabander bewezen. Het zijn de kunstenaars die door hun manier van denken en van zijn de wereld een ruimere dimensie geven. Zonder dichters en denkers zou onze wereld er veel kouder, saaier en simpeler uitzien. Er zou minder worden nagedacht over de vormgeving en invulling van onze biotoop van morgen. Wat de consument betreft, het is maar door de krant of een boek te lezen, door film en theater te bezoeken, door muziek te beluisteren dat men een kritische en open geest kan ontwikkelen. Cultuur is best wel tastbaar als je dat wil. Ondanks het feit dat in de politiek langs alle kanten met de Vlaamse cultuur gekoketeerd wordt, kent de ondersteuning van de uitingen van kunst maar een inferieure belangstelling. Dat zou een vermakelijke constatering

zijn, ware het niet zo pijnlijk. Er is een discrepantie tussen het begrip cultuur en datgene wat het beleid onder cultuur verstaat. Binnen het huidige cultuurbeleid kunnen grosso modo drie terreinen onderscheiden worden: sociaal-cultureel werk, sport en kunst. Het samenbrengen van deze drie onder één noemer, namelijk cultuur, is op zich al niet gemakkelijk. Sociaal-cultureel werk richt zich op het leren omgaan met anderen, gemeenschapszin, samen creatief werken, mondigheid. Dat vind je ook terug in de sport, samen een ploeg vormen, maar daar heb je ook de ultieme professionele persoonlijke creatie, de samenwerking tussen hoofd en spieren, die een hele natie in vervoe-ring kan brengen. Ten slotte is er de kunst, waar we een onderscheid moeten maken tussen de kunst-creatie, wat vaak ontstaat in eenzame afzondering, los van en tegen de premissen in van alle sociale netwerken, gemeenschapszin en zonder directe maatschappelijke relevantie. Dan heb je de kunstbeleving door anderen, wat zowel individueel als in groep gebeurt, afhankelijk van de kunstvorm. Elk van deze drie domeinen vraagt een aparte benadering ondanks de gemeenschappelijke kenmerken.

Het is de moeilijke opdracht van een minister van Cultuur om een cultuurbeleid te voeren waarin evenveel aandacht is voor zowel de kunst – en daarbinnen de positie van de creatieve kunstenaar – als voor het sociaal-cultureel werk, als voor de sport. Deze taak wordt natuurlijk extra bemoeilijkt op het ogenblik dat diezelfde minister ook de verantwoordelijkheid draagt voor nog twee andere beleidsdomeinen, namelijk welzijn en gezin, twee domeinen met een eigen concrete problematiek en complexiteit. Vreemd genoeg koos de minister er toch voor om in zijn eerste beleidsnota met prioriteiten voor de komende vier jaar, de drie beleidsdomeinen die hem zijn toegewezen, samen te behandelen. Het resultaat kan niet anders dan vaag en weinig concreet blijven, gezien de geschetste verscheidenheid van de materies.

Een visie op cultuur en welzijn kan eventueel nog wel samen worden ontwikkeld, maar een kunstbeleid bijvoorbeeld, vindt binnen een dergelijk kader al moeilijker een plaats. Want hoe moeten we begrippen als gezin, creatieve en zorgzame omgevingen, lokale samenhang, en gemeenschapservaring, begrijpen als het gaat over de creatieve kunstenaar? Met andere woorden, waar kunstbeleid ideaal een autonome bevoegdheid zou moeten zijn, dreigt ze binnen deze constellatie totaal marginaal te worden. Problemen inzake het welzijn van de bevolking zijn immers altijd dringender dan de nood aan goede voorwaarden voor de ontplooiing van de kunstenaar. De woorden kunst en kunstenaar komen nauwelijks in deze beleidsnota voor. Het interesseert me dan ook te weten hoe een beleidsbrief – kunst – er in de visie van onze minister uit zou zien.

Lindekens

Ik pleit niet zo vanzelfsprekend voor het verlaten van de koppeling cultuur – welzijn. Een koppeling binnen één beleidsplan kan echter alleen positief zijn als ze een meerwaarde geeft voor beide segmenten. En die meerwaarde is me tot op heden nog niet duidelijk.

Elke sector – en daarbinnen nog eens de deelsectoren – heeft – en liever vandaag dan morgen – een eigen beleidsbrief nodig. Anders dreigen de vaagheid, de algemeenheden en de geforceerde verbanden die her en der worden gelegd, nooit te worden ingevuld met duidelijke standpunten en visies. Ik hoop, mijnheer de minister, dat u snel werkt aan de aparte beleidsbrieven.

De moeilijkheid met betrekking tot het combineren van bevoegdheden uit zich trouwens nu al in het feit dat er voor cultuur sinds de commissievergadering over het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar drie maanden geleden, nauwelijks nog vergaderingen met een serieuze agenda zijn geweest. Anderzijds ligt de frequentie van de werkzaamheden binnen welzijn duidelijk hoger. Maar misschien past het wel hiervoor een pluim te geven aan mevrouw Merckx.

Wanneer zal het aangekondigde brede debat plaatsvinden over de wijzigingen in het podiumdecreet ? Wanneer wordt het aangekondigde museumdecreet voorgelegd ? Hoever staat het nu met het in de commissie zo ter discussie gestelde systeem van de culturele ambassadeurs ? Komt er nu een onafhankelijk centrum voor cultuurbeleid, en hoe zal dit centrum zich verhouden tot de bestaande adviesraden en -commissies ? Zal de minister van de oprichting van dit centrum gebruik maken om een eind te maken aan de politisering van de adviesorganen ? Ik hoop dat er werk wordt gemaakt van dergelijke belangrijke verschuivingen binnen het cultuurbeleid, en dat de concrete plannen over niet al te lange tijd in de commissie worden voorgelegd.

Doordat deze beleidsbrief in vrij algemene termen spreekt over zowel cultuur, gezin als welzijn, blijven een aantal uitspraken volstrekt onduidelijk. Hoe moeten we bijvoorbeeld uiteenlopende begrippen als verbondenheid, eigenheid en creativiteit, begrippen in het perspectief van een gegeven als kunst ? Hoe moeten we de aandacht voor de bedreigde traditionele gezinsstructuren rijmen met aandacht voor vernieuwers, die de gebaande paden verlaten ? Zou het niet zinvoller zijn om precies al die mensen die geen plek meer vinden in een traditioneel gezin, extra te steunen ? Ik denk hierbij aan kinderen van gescheiden ouders, alleenstaande ouders, homoseksuelen, daklozen. Dezelfde redenering kunnen we maken met de aangekondigde – actie jongeren – , waarin aandacht voor de jongeren wordt gereduceerd tot aandacht voor de traditionele jeugdbewegingen, terwijl juist alternatieve organisaties

voor kansarme jongeren, of de multi-culturele jeugdhuisen meer ondersteuning nodig hebben.

Jongerencultuur – rock-cultuur – is in de beleidsnota welhaast onvindbaar. Kom mij niet vertellen dat rock-cultuur per se commercieel is en geen ondersteuning behoeft. Het aantal jongeren dat op een zinvolle, creatieve manier van straat zou kunnen worden gehouden door ze een infrastructuur aan te bieden waar ze met hun eigen muziekvormen – rock, acid, hiphop – kunnen experimenteren, is zonder twijfel zeer groot. Dit is maar één idee, dat buiten het gezin en de traditionele jeugdgroepen valt, maar dat toch zeker relevant is als we het hebben over de koppeling tussen cultuur en welzijn.

Al deze voorbeelden geven weer hoe onnauwkeurig toch wel essentiële begrippen in deze beleidsnota vaak worden gehanteerd. Ze worden niet vooraf gedefinieerd, waardoor we als buitenstaanders dan ook het raden hebben naar wat de precieze intenties zijn van onze nieuwe minister van Cultuur.

– *De heer Norbert De Batselier, voorzitter, treedt op-nieuw als voorzitter op.*

Ik hoop nogmaals dat de aangekondigde beleidsbrieven per deeldomein er snel zullen komen, zodat de collega's in de politiek en alle betrokkenen uit de verschillende sectoren – over sociaal-cultureel werk, sport en bibliotheken zullen straks mijn collega's tussenkomen – duidelijker zullen weten welke verwachtingen we kunnen koesteren en hoe we constructief mee kunnen werken aan een hopelijk coherent en verrassend beleid inzake één van de meest verwaarloosde materies in de politiek, namelijk cultuur.

Ik hoop dat het eerste parlementaire jaar van de nieuwe legislatuur niet voorbij gaat zonder dat we meer duidelijkheid hebben gekregen van de minister over zijn cultuurbeleid en zonder een aantal serieuze, concrete werksessies in de commissie Cultuur. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, na de vorige spreker kan ik eigenlijk geen enkele negatieve opmerking maken. We vinden het echter wel spijtig – net zoals de vorige spreker – dat cultuurbeleid wordt gemengd met achtenswaardige dingen die daar weinig mee te maken hebben, maar die toch tot die bevoegdheid behoren als gevolg van de alchemie van de verdeling van die portefeuille.

Mijn verwachtingen waren hooggespannen. Eigenlijk 25 jaar na de eerste pogingen van onze voorgangers in Mechelen in 1971 dacht ik dat u in een zelfstandig parlement een grote verklaring zou afleggen over hoe het nu verder

Verrijken

moet met de Zuidnederlandse bijdrage tot de Europese cultuur. Meer is de Vlaamse cultuur immers niet.

Toen ik uw beleidsbrief las, was ik dus wel degelijk teleurgesteld. Ik heb begrepen dat uw hart elders ligt. U noemt bijvoorbeeld veertien keer in uw nota de migranten en twee keer Europa, en dan nog niet eens in verband met de Europese cultuur.

Ik moet in een zeer korte tijd kritiek uiten op enkele concrete feiten die ons cultureel leven belasten en ervoor zorgen dat er geen vrije uiting mogelijk is die we voor een volk zouden mogen verwachten, zeker in een federale staat, waar dan toch op cultureel gebied gehoopt kon worden dat er zelfstandigheid zou ontstaan.

Inzake de musea spreekt u over de versnippering van onze collecties. Ik vind dat zeer ongelukkig. Het ligt dan misschien in de aard van uw volledige ministerie, van uw volledige regering dat u clusters gaat oprichten, dat u misschien een cultuurcombinat gaat oprichten. De werkelijk unieke vrijheid van het Vlaamse volk en de unieke verwezenlijking van dit klein Vlaams volkje dat teruggaat tot de vroege Middeleeuwen is de verscheidenheid in kleine steden, in grote steden, in dorpen, zelfs van cultuurbezit en cultuurwaardering.

Wat is de oplossing voor ons inderdaad mank lopend museumbeleid? We weten het van onze broeders uit Nederland. Zij weten op museumgebied veel meer dan wij.

Op een punt durven we een klein voorbehoud maken bij de sympathieke uiteenzetting van mevrouw Lindekens. Er is niets dat meer kost dan de meest etherische kunst, de muziek, die gelukkig heel de wereld kan aanspreken. Een eenvoudige opvoering van een symfonie kost een fortuin. Het kost dus geld, en de Vlaamse regering heeft daar nooit geld aan besteed.

Wij kunnen ook iets presteren. In de herfst komt er een Jan Steen-tentoonstelling in Nederland, waarvoor men nu al tickets kan bestellen. Ik had trouwens schuchter verwacht dat u onze commissie zou hebben uitgenodigd om samen naar de Vermeer-tentoonstelling te gaan, want alleen geraakt men er niet meer binnen.

Het grote schandaal tegenover Vlaanderen was dat na de uitbarsting van de Memling-tentoonstelling, wat niemand had verwacht, eindelijk een Vlaams instituut zou worden opgericht ter bestudering van de Vlaamse primitieven, in Brugge natuurlijk. Dat is geweigerd door wat we de bende van drie noemen. Dit zijn gauchistische Wallinganten. Driemaal kan geen toeval zijn.

Dehousse, Dardenne of Daerden en Ylief. Die drie Wallinganten zijn bevoegd voor de zogenaamd nationale ma-

teries inzake cultuur. Dat is de reden waarom u zich bewust of onbewust hebt laten beetnemen toen u het Sint-Michielsakkoord hebt gesloten. België is de meest centralistische staat van Europa. Deze staat moet twee tegenover elkaar staande volkeren bij elkaar houden. Dat gebeurde in de negentiende eeuw onder enorme dwang. Alles wat met cultuur te maken had, werd onder de hoede van Brussel gebracht. Alles! Ik zou daarover uren kunnen spreken. Brussel houdt de tien rijkste en grootste instellingen als nationale materie onder haar hoede. Vooraan staat natuurlijk het Museum voor Schone Kunsten. Dat Museum staat volgepropt met wat men in Vlaanderen in de loop van de negentiende eeuw heeft weggehaald. De Katholieke Universiteit van Leuven is een achtenswaardige instelling. Maar het is toch wel wat barbaars dat die instelling haar bibliotheek heeft opgesplitst. Parenummers gingen naar Leuven, onparenummers naar Louvain-la-Neuve. Dit kan gerust ook met het bezit van het Museum van Schone Kunsten te Brussel gebeuren.

Het programma van het Museum voor Schone Kunsten is de moeite waard. Nog voor het einde van deze eeuw worden er drie tentoonstellingen georganiseerd. Dat gebeurt op onze kosten. Die tentoonstellingen zullen opgebouwd worden rond Delvaux, die ik bewonder, Magritte, en James Ensor. Vlaanderen komt er dus niet aan bod. Hoewel Ensor meer en meer in mijn achting stijgt, want ik heb gehoord dat hij een activist was. Wat ik erg vind, is het feit dat men het cultuurbezit van de provincie Brabant heeft verdeeld. Het centraliserende element van de Belgische staat heeft er voor gezorgd dat daar enorm veel cultuur is verzameld. In Antwerpen bijvoorbeeld is de verzamelde hoeveelheid onbenullig van omvang. Men heeft de Rik Woutersen aan het Museum voor Moderne Kunst in Brussel geschonken. Niettegenstaande het feit dat de stad waar er zich het grootste aantal Rik Woutersen bevinden, Antwerpen is. Dat is een gevolg van de verzamelzucht van de vrienden van het Antwerpse museum, en voornamelijk ook van een gift van dokter Van Bogaert, die zijn grootste afnemer was. Die Rik Woutersen horen dus in Antwerpen. Of in Oostende, zegt u het maar. Uw meerderheidspartijen hebben die Rik Woutersen weer weggegeven. Bij een verdeling had men consequent moeten zijn, en die werken verdelen tussen Waals- en Vlaams-Brabant. Maar alles is in Brussel gebleven, en dat is verkeerd.

We hebben een voorstel. In het jaar 2000 zal er op cultuurgebied bijzonder veel gebeuren. De Wereldtentoonstelling van Hannover zal dan plaatshebben. Het kleine Vlaanderen moet zijn plaats in Europa nog opeisen. Vlaanderen kan dat op één gebied waarmaken. Met alle respect voor de technologische sectoren, maar dat gebied is de kunstwereld. We stellen voor dat u een grote wereldtentoonstelling van Vlaamse kunst organiseert. De primi-

Verrijken

tieven in Brugge ; de moderne kunst in Gent ; de barok in Antwerpen ; de onovertroffen schilderschool ; de zilversmeedkunst ; de boekdrukkunst ; de ivoorbewerking ; de wandtapijten van Mechelen en Oudenaarde. En om Limburg niet te vergeten – dat is in zekere zin de bakermat van onze beschaving : de Romeinse invloed op onze volksstammen in Tongeren. Als u dit voorstel niet steunt, dan verliest u mijn achting. Dat voorstel moeten we samen organiseren. Een nieuwe technologietentoonstelling van tweede rang – meer kunnen we met onze zes miljoen frank toch niet aanvangen – heeft geen zin. Maar een Wereldtentoonstelling in alle Vlaamse steden : dat zou uniek zijn. Even dacht ik daarbij aan de Bruegels in Brussel. Wellicht weet u dat Pieter Bruegel de Oude naar Brussel was getrokken als gevolg van een huwelijkscontract. Hij had het te bont gemaakt in Antwerpen. Zijn zonen zijn daarna terug naar Antwerpen gekomen. Maar hoe dan ook : als die Bruegels in Brussel terecht komen, dan zie ik niet goed in waar. Dat kan zeker niet in het Museum voor Schone Kunsten.

De grootste schandvlek is ongetwijfeld het Paleis voor Schone Kunsten. Daar regent het binnen. Daar werd die mislukte en schandalige tentoonstelling over Fiamminghi a Roma gehouden. Die tentoonstelling was ons ontstolen. Er stonden emmers klaar om het binnensijpelende regenwater op te vangen. Werk van Horta stond er bloot aan de regen. Horta, die toch een geslaagd product van de Belgische cultuur is. Ik weet wel dat u daarvoor niet bevoegd bent, maar u bent zo welwillend mij hier te aanhoren. Onze schilderijen horen ons toe, om ze aan ons nageslacht door te kunnen geven. Ik zie niet goed in waar u de Bruegels zou kunnen tentoonstellen. Men zou ze kunnen repatriëren naar Antwerpen. Maar hoe dan ook : ik zie niet goed in wie tegen dit voorstel zou kunnen zijn.

Ik heb over enkele concrete punten concrete kritiek. Want ik weet iets over geld en kunst. Vlaanderen heeft een Vlaamse Loterij nodig.

De wijze waarop Vlaanderen door de Nationale Loterij wordt behandeld, is een schande. Dat weet u ook. Enkele jaren geleden heeft één van de bende van drie – ik geloof dat het Daerden was – de kans gehad om een unieke Memling te kopen. Het betrof het portret van Olbrecht, de allereerste Vlaamse componist van wereldse muziek. Men heeft dat werk niet gekocht. Olbrecht heeft het eerste wereldse, niet-godsdienstige motet van de Vlaamse kunst geschreven.

Nu wil ik nog iets zeggen over iets wat mijn partij en mezelf na aan het hart ligt. Het betreft de Vlaamse Opera, die nu in twee steden huist.

De oudste opera werd geschreven door Karel Hackaert in 1610. En iedereen leert op school dat de eerste opera-componist Monteverdi was ! Ik wil uw aandacht vestigen op het schandaal van de Vlaamse opera. Geen enkele opera kan met zo'n budget iets verwezenlijken. Het gaat om een budget van 400 miljoen frank, waarvan 40 miljoen frank onmiddellijk verdwijnen als kosten voor het vervoer tussen Gent en Antwerpen. Weet u wat een ernstige opera kost ? Een minder ernstige, zoals de Monnaie, is zijn Vlaamse naam niet waard. Daar is de klucht begonnen, met de Stomme van Portici, waar de agitators, betaald door de Franse koning, hun diensten presteerden.

Over de opera van Gent en Antwerpen heeft het meest gespecialiseerde operatijdschrift, namelijk Opernwelt, zoals te verwachten een Duits tijdschrift, geschreven : die beste kleine Bühne Europas. In een soort mondiale wedstrijd is de opera van Vlaanderen als vierde van de wereld gerangschikt, met 400 miljoen. Dat is totaal uniek, maar het kan ook niet blijven duren. Het gebouw staat letterlijk op instorten, wat dan weer een probleem voor uw collega is. Zo ver zijn we.

Samen met die van Praag is de opera van Antwerpen de enige democratische opera ter wereld. Er was immers een Franse opera, de Lyrique zoals die te Antwerpen heette, waar nog geen Vlaming binnen kon. Waar de franskiljons en de adel zich gedurende honderd jaar uitsluitend bediend hebben van eindeloze Carmens en nog van die zaken. En dan is er Peter Benoit : hij alleen, met de wil van het Antwerpse volk, met het geld van de kleine Antwerpenaar, heeft die opera bijeengespaard. Dat bestaat nergens anders, behalve in Praag : dit om analoge redenen, met name de Duitse heerschappij. Na de dood van Benoit werd de opera dan fier geopend, in 1907.

Dat maakt zo'n ongelooflijk geheel uit, mijnheer de minister, waar wij als Antwerpenaren aan houden. Vóór de opera had men een prachtig monument gebouwd : niet op zijn Belgisch, met vlaggen, sabels en zwaarden, maar een heel rustig watervlak, waaruit een harp uit marmer op verschillende vlakken water liet zakken. Je kan geen boek openslaan over modern art, in het Frans heet dat Art Deco, van de jaren 20' en 30', of die fontein staat erin. Men heeft die in Antwerpen afgebroken omdat er verkeersproblemen waren. Ik moet u echter wijzen op het Eros-standbeeld op Picadilly, dat er nog steeds staat, hoewel er tienmaal meer auto's voorbijkomen dan in Antwerpen.

Nadat men Brussel vol spaghetti-tunnels heeft gebouwd, zodat men niet meer weet vanwaar men waarheen rijdt, vraagt Vlaanderen voor haar grootste stad één enkel tunneltje, van de Frankrijklei naar de Italiëlei. Dat vragen we al 25 jaar. Op die manier kan het verkeer omgeleid wor-

Verrijken

den en die fontein, die de hulde is van het kleine Vlaamse volk aan de man die deze opera gewild heeft, weerkeren.

Weet u dat daar 77 Vlaamse opera's in première zijn gegaan ? Het was immers een militante opera. Het waren natuurlijk niet allemaal meesterwerken, maar wel de uiting van de volkskunst. Sommige werken zijn overgebleven en worden nog opgevoerd. De Herbergprinses is het absoluut waard nog gezien en gehoord te worden. Eventueel ook de Bruid der zee. Dat is zo slecht niet voor het kleine Vlaanderen.

Met alle respect voor de Waalse muziek heeft men dan eens een Belgisch-Brussels produkt van de Monnaie opgevoerd. Het heeft maar één vertoning gekend : blijkbaar haalden we niet het niveau. Dat ding heette : De hond van de hovenier. Het is misschien een tip : men zou het bij de beëindiging van hun staat kunnen opvoeren. Het begon met de Stomme van Portici en kan wellicht eindigen met De hond van de hovenier.

Mijnheer de minister, mag ik even een lans breken voor een ander idee, waarmee we niet alleen staan ? Voor het jaar 2000 zouden we, als die wereldtentoonstelling er dan toch komt, de vier volledige dagen van de Ring der Nibelungen willen opvoeren. Dat is een Antwerpse traditie. Mag ik, om elke geur van rechtse manifestaties uit te schakelen, even kort een commentaar voorlezen, voor iemand die in ons aller hart begraven is, namelijk Ernest Van Dijck – ik moet er aan toevoegen dat dit een Antwerpenaar was en de grootste Wagner-zanger die er ooit geweest is – waar Antwerpen zo fier op was. Hij was uit den vreemde overgekomen. Hij zong Parsifal. Toen we de trap verder afdaalden voelden we ons verrijkt, in een sfeer van milde bloeseming van hartstocht en heilig heldendom opgestegen. Ons hoofd, ons hart was als gelouterd, met een onsterfelijk zaad bevrucht. Alles gonsde binnen ons. Dit werd in 1963 – nogal laat voor een dergelijke tekst, vind ik – geschreven door burgemeester Craybeckx, die we allen betreuren en op dit ogenblik zo nodig hebben in Antwerpen. Op het gebied van de film is het toch zo erg gesteld. Ik dacht dat u daar tenminste, dankzij het Filmfonds, in de Vlaamse of, zoals vorige spreker stelde, grootnederlandse richting zou gaan. Er was het wereldsucces van Daens, nu is er op een ander gebied She Good Fighter, die er ook mag zijn. Momenteel komt Elixir d'Anvers uit, waarin zes jonge regisseurs een kans krijgen. Wat het genre ook is : wij zijn de liberalen van de kunst. Nu verscheen in een klein zaaltje in Antwerpen – de grote, bekende zalen weigerden het – een Belgisch produkt, dat wij mee betaald hebben. Ik heb me daarover in de bioscoop geïnformeerd : het is de laagste bezetting die ze ooit gekend hebben. Het heet A perte de vue ; de vertaling en flamand is de ooggetuige. Het mees-

terwerk staat in Antwerpen in het Frans op de affiche en is een collaboration RTBF-BRTN. Onder de affiche staat : Le Gouvernement de la Communauté Française. Het Filmfonds van Vlaanderen mag ook meedoen – dat mag waarschijnlijk het geld geven. Zoiets is werkelijk onduidelijk. Als er op dit moment één kunstvorm opgang maakt in Vlaanderen en Nederland, dan is het wel de filmkunst. Ik neem dat het initiatief niet van u komt, mijnheer de minister, want u bent daarvoor nog niet lang genoeg minister, maar zoiets moet u bestrijden met de grootst mogelijke radicaliteit.

Ik wil het dan ook even hebben over de gebouwen. In Antwerpen zijn er wantoestanden die voor heel Vlaanderen van belang zijn. Men heeft het huis van Otto Venius afgebroken. Het huis van de meester Rubens heeft men tegen de grond geslagen, om daar een kliniek voor arbeidsongevallen te bouwen die tot de haven behoort. Het gaat immers om havenarbeiders, maar de kliniek ligt op vijftig kilometer, midden in een grootstad. Er zijn nog meer misbruiken, en het is een echte schande, onder meer werd een ander historisch gebouw afgebroken om er sociale woningen op te trekken voor bewoners van allerlei kleuren.

Ik stel hier echter een opbouwende vraag. Bokrijk is wat uit de mode, het was een spijtige vergissing van twee generaties. Het idee van de boerderijen, zoals opgevat in Denemarken is goed, op die manier leren de kinderen pluimvee en veestapel kennen. Het oorspronkelijk idee komt uit Denemarken, maar men heeft het hier verkeerd begrepen : het was in de tijd van het beginnend federalisme op cultuurgebied. Men heeft er allerlei historische stadsgebouwen bijgevoegd, doch het resultaat zijn straten zoals in een film in Hollywood. Men wil Bokrijk nu opgeven en de historische gebouwen die er staan teruggeven van waar zij komen. Dat is jammer.

Wij danken de niet-aanwezige oud-minister Sauwens voor zijn verbeterde strijd tegen het Belgisch centralisme. Hij heeft getracht weerstand te bieden tegen de koninklijke druk die mij aan Lodewijk de Veertiende doet denken. Tel est mon bon plaisir. Alzo moest het laatste echte woud van Vlaanderen eraan geloven.

Men wil er nu Franse nonnen in opbrengen. De nonnen zijn een slecht symbool, want in 1902 heeft de grote anticlericaal le petit père Combe alle kloosterlingen uit Frankrijk gejaagd in een extreme opwelling van anticlericalisme. Al die nonnen zijn naar Vlaanderen gekomen in enorme legioenen. Waar de paters naartoe zijn gegaan is mij een raadsel.

Die nonnen hebben twee tot drie generaties meisjes verknoeid – het klassiek geval van de betere klasse : de jongen ging naar Leuven of Gent studeren, hij voelde zich

Verrijken

flamingant en verkeerde met een Vlaams meisje, dat echter in het Frans door de nonnen was opgevoed, en hun kinderen spraken dan ook Frans. Dit is een tragedie die wij aan die Franse nonnen te danken hebben, en nu komen ze terug ! Het zijn wel contemplatieven, die zich zullen inmuren, maar ik zou ze toch maar in het oog houden. Ik zou voorstellen ze in Bokrijk onder te brengen, bij de andere antiquiteiten. Er is plaats genoeg ! (*Applaus bij het VB*)

Ik wil een oproep doen aan u, mijnheer de minister. U moet meer doen voor de taal, wij zijn er enorm op vooruitgegaan, maar wij zijn er nog lang niet. Mag ik er u aan herinneren dat twee zo verschillende mensen – Godfried Bomans en Kruithof, nog zo'n vriend van het Vlaams Blok – beiden hebben gezegd dat het een mirakel is dat het Nederlands nog leeft in Vlaanderen, na die dwang en het centralisme van de Belgische staat in de negentiende eeuw. Het cultuurbeleid van de Belgische regering in de negentiende eeuw bedroeg vijf frank – het waren wel gouden franken – die Leopold I gaf aan Conscience omdat hij de Leeuw van Vlaanderen had geschreven. Het schijnt dat het geld uit de persoonlijke zak kwam van Leopold I, de meest sympathieke van de koningen, omdat hij ten minste was wat hij was, namelijk een Duitse prins.

Op taalgebied is er veel te doen. In mijn jonge jaren hebben wij Frans klassiek toneel moeten volgen – het was ook onze eerste seksuele ervaring, want er waren meisjes bij. Dat was klassiek toneel, en wij kennen thans nog Molière en Corneille.

U moet een groot Nederlands toneel oprichten, dat in steden van Nederland en Vlaanderen aan iedereen en in het bijzonder aan de jeugd niet alleen Van de Vondel en Bredero vertoont, maar de hele Europese literatuur van hoge waarde. Dat is belangrijk. We hebben dit in het Frans meegemaakt, en hoe we er ons ook tegen hebben verzet, het maakt deel uit van mijn generatie. We hebben nood aan een groot Nederlands toneel. De tijd is rijp. De opposities relativeren deze samenwerking met Nederland. Tachtig procent van de boeken van Hugo Claus worden verkocht in Nederland. Men kijkt niet meer neer op de Vlaming zoals in de tijd van boerke Naas. Het moet gebeuren en het zal gebeuren. Het volk zal met meer fierheid zijn taal spreken. We moeten hulde brengen aan televisie en radio, omdat ze inderdaad de dialecten verdringen. We zijn geen volk van monumentenbouwers, we zullen er wel een paar afbreken. Wanneer Vlaanderen onafhankelijk wordt, zullen de schroothandelaars hun werk krijgen. Het Vlaams Blok wil één monument oprichten voor die twee reuzen die het Vlaams in de negentiende eeuw hebben gered : de dorpsonderwijzer en de onderpastoor. Zonder die twee nederige figuren, zouden we nu

Frans spreken. Dat zeggen Bomans zowel als Kruithof. Onze taal moet haar rechten krijgen in de strijd voor onafhankelijkheid. Diep in jullie harten, weten jullie waarschijnlijk dat we gelijk hebben.

Ik zou willen eindigen met een oproep. Het is nog niet te laat, maar het is hoog tijd. De film over 1302 was prachtig en romantisch. De echte heldenstrijd van het Vlaamse volk was de boerenkrijg, de kleine arbeider en boer die met riek en zeis opstonden tegen het Franse geweld, dat dertig jaar later terugkwam door betaalde spionnen van de koning van Frankrijk. Ze hebben gevochten, samen met Andreas Hofer in Tirol. Twee kleine volkeren hebben verbeterd gevochten tegen de Franse revolutie en de Napoleaanse overheersing. De eerste schermutselingen vonden plaats in 1796. Dit jaar tweehonderd jaar geleden. De schoonste en de meest tragische herinnering is de nederlaag in de slag van Hasselt op 5 december 1798. Er zou misschien een grote epische film kunnen worden gemaakt over die boerenkrijg. Het is de krijg die ons allemaal verenigt. Het was de boerenkrijg van de kleine man, die Vlaams wilde zijn en zijn God wilde bidden in zijn taal tegen de overheersing van een imperium. Daarin vindt het Vlaamse volk zich volledig terug. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's. De beleidsbrief voor Cultuur, Gezin en Welzijn is zo globaal en allesomvattend, dat hij te vaag en te ruim is. Er staat bovendien zoveel in, dat er kan worden verondersteld dat hier weinig tegen in te brengen is.

Welzijn en Cultuur samenbrengen in één beleidsbrief is inderdaad misschien een leuke intellectuele oefening. Voor een concreet beleid is de relevantie echter beperkt. We moeten dit concreter maken voor de verschillende beleidsdomeinen. We hebben de beleidsbrief een aantal maanden geleden besproken. Na een tijd worden bepaalde zaken duidelijker en andere zaken minder belangrijker. Dat is ook gebeurd met de beleidsbrief. Deze beleidsbrief lijkt wat gedateerd. Enerzijds kunnen we verwijzen naar de problemen die in het algemeen welzijnswerk, de buitenlandse adoptie, de sociaal-culturele sector en de podiumkunsten werden aangehaald.

Anderzijds werd door verschillende collega's reeds benadrukt dat er nog geen decreet werd goedgekeurd. Er werden heel wat ideeën geformuleerd, maar er werd nog niets geconcretiseerd. Het grote probleem is het beschikbare budget. Ik wil graag een aantal voorbeelden aanhalen. In de welzijnssector zijn er de problemen in de jeugdzorg, het plaatstekort voor volwassenen met een

Stassen

meervoudige handicap, de uitvoering van de resolutie over autisme.

Ook in de culturele sector zijn er aantal dergelijke probleem dossiers omwille van een gebrek aan budgettaire ruimte. Van juni 1995 tot nu kunnen we een aantal zaken opsommen. Denk maar aan de mooie actie – de kreet van het jeugdwerk – van het nationale jeugdwerk bij de start van de Vlaamse regering en bij de begroting. Ook de 50 miljoen frank van het sociaal-cultureel werk blijven een hypotheek op de decreten die tijdens de vorige zittingsperiode werden gestemd en nu moeten worden uitgevoerd. Dan zijn er de zeer beperkte subsidies voor diverse onderdelen van de podiumkunsten. Elke nieuwe gegadigde wordt als een bedreiging voor de eigen inkomsten beschouwd. De reactie van de Adviesraad voor het Danstheater op de erkenningsaanvraag van de Vlaamse Mimefederatie is daar een voorbeeld van. Dan zijn er de reacties van de theaterwereld op het niet verlengen van het decreet op de podiumkunsten. Daardoor valt een stuk zekerheid weg, ook financieel. Denk maar aan de heisa rond het ontslag van Franz Marijnen. Het liep uiteindelijk – altans voorlopig – goed af voor de KVS. Andere theatermensen vragen zich af of dit nu de aangewezen tactiek is. De effecten van de rel rond de film van Jan Bucquoy op de hele Vlaamse filmwereld zijn niet te overschatten. Er is trouwens een nieuwe rel te verwachten in de Vlaamse filmwereld. Ditmaal niet rond een controversieel figuur maar rond een adellijk persoon, Stijn Coninx. Zes jaar geleden kreeg hij zeer terecht de hoogste bekroning voor zijn Daens-film. Zijn nieuw project wordt afgewezen door de audiovisuele selectiecommissie. Op die manier sturen we hem naar Amerika. Dan is spreken over Vlaamse cultuur en Vlaamse verankering nogal cynisch. Wat er juist mis liep in de selectiecommissie, weet ik niet, maar het heeft alweer met geld te maken. Dan is er het schrappen van subsidies uit besparingsoverwegingen bij ondermeer het sportmuseum, het Europees centrum voor Opera en Vocale Kunst, het concert in open lucht van het filharmonisch orkest.

De conclusie is duidelijk : ondanks een onderbouwde visie – die discutabel is – is het aanscherpen van het budget voor Welzijn en zeker voor Cultuur de grootste uitdaging. Op termijn moeten we naar een verdubbeling om een breed en geloofwaardig cultuurbeleid te voeren.

Ik wil met een niet-financiële noot eindigen. Enkele weken geleden kwam het ontzuilingsvoorstel van de heren Geysels en Lauwers. Ze hebben een voorstel van decreet klaar voor de bovenbouw van het sociaal-cultureel werk. Er wordt komaf gemaakt met de zuilgebonden koepels die worden vervangen door koepels die volgens werkvormen worden ingedeeld. Dit zou ook een financië-

le besparing betekenen. Dit is tevens een trendbreuk die geen geld, maar enkel politieke moed kost.

De voorzitter : De heer Coens heeft het woord.

De heer Joachim Coens (*Op de tribune*) : Dames en heren, op dit late uur zal ik mijn tussenkomst beperken tot een aantal essentiële punten. Ik zal het vruchtbare debat van de commissie niet herhalen. Ik zal ook niet opnieuw spreken over de bibliotheek als centrum van informatie. Mijn eerste punt is het werk dat u wil maken van het museumdecreet. Dit is een prioriteit voor de CVP, het Vlaamse cultuurbeleid heeft dringend nood aan een museumbeleid. We hopen dat de aangekondigde beleidsbrief vlug besproken wordt in de commissie. Het museumdecreet heeft pas zin als er middelen beschikbaar zijn. Met 55 miljoen voor 400 musea kan men geen degelijk beleid voeren. We weten dat de middelen niet onbeperkt zijn en daarom pleiten voor een voorafgaand overleg met de gemeenten en provincies. Een gedecentraliseerd en gecoördineerd beleid is het enige mogelijke. Coördinatie moet ervoor zorgen dat een type-museum, bijvoorbeeld het sportmuseum, zijn plaats vindt in Vlaanderen. Gekoppeld aan de vraag naar middelen, stelt zich het probleem van erkenning en subsidiëring. Welke musea zullen een officieel label krijgen ? Betekent dat dan ook steun ? Een belangrijk criterium voor erkenning is in elk geval publieksgerichtheid. Dit decreet wil de musea toch toegankelijker maken ? Hun collecties zijn te waardevol om te laten verkommeren op zolders en in kelders. Ze moeten opnieuw boeiend en toegankelijk worden gemaakt.

Wij vragen ook uw aandacht voor het sportbeleid. Bij de bespreking van de dotaties viel op hoe weinig impact het Vlaams Parlement heeft op het sportbeleid. Dit wordt dan ook zeer summier vermeld in uw beleidsbrief. We kunnen enkel de dotatie van Bloso goed- of afkeuren. Daarom hechten wij zoveel belang aan de doorlichting van deze instelling. Na een grondig debat op basis van de doorlichting en de beleidsbrief Sport moeten de subsidies voor sport grondig worden geheroriënteerd. In deze tijd van rationeel budgetbeleid kan het overgrote deel van het geld niet langer naar een overheidsinstelling gaan. De financiële middelen moeten ten goede komen aan de sportkampen, aan de clubs, aan de gemeentelijke sportinfrastructuur. De Vlaamse overheid moet niet de pretentie hebben alle sportactiviteiten zelf te willen organiseren. Ze moet een politiek van subsidiariteit voeren. De overheid schept de voorwaarden voor de particuliere sector en komt tussen waar deze tekort schiet. Door de samenhang tussen sport, vrije tijd en recreatie moet overlegd worden met de andere bevoegde instanties over de buitendiensten van Bloso. De particuliere sector is daar ook vaak bij betrokken. Kan Bloso bijvoorbeeld nog altijd jachthavens uitbaten ? We moeten een meer gedecentraliseerd sportbeleid voeren. Elke gemeentelijke sportdienst moet eigen

Coens

initiatieven kunnen uitwerken, afhankelijk van de noden en in overleg met de sportraad. Daarbij kan rekening worden gehouden met de kostenbeheersing, samenwerking, promotionele kwaliteit en renovatie van de bestaande infrastructuur. De CVP wil met dit pleidooi voor een ander sportbeleid opkomen voor de meer dan één miljoen sporters in Vlaanderen. We vragen specifiek aandacht voor de jeugdsport, voor het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar. In de commissie bleek dat het enige knelpunt daar de opleidingsvergoeding is.

Ons standpunt is duidelijk : er kan geen opleidingsvergoeding meer worden gevraagd die de overgang van de ene club naar de andere kan verhinderen. Juridisch is dit trouwens niet meer mogelijk. We begrijpen de bezorgdheid van de jeugdclubs. We vragen de minister om begeleiden de maatregelen tijdens de overschakeling. Ook Bloso zou extra training kunnen organiseren voor de jeugdbegeleiders en bij de jeugdsportcampagne meer de nadruk leggen op jeugdopleiding.

Een ander alternatief, dat weliswaar nog in commissie moet worden behandeld, betreft de collectieve licentievergoeding. Op die manier kunnen federaties zelf hun reglement opstellen om clubs met een goede jeugdopleiding te belonen. Tot daar enkele aandachtspunten. Ik heb het gehad over de informatie in de bibliotheek, het museumbeleid, de sport, en vooral over de jeugdsport. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Mevrouw Van Nieuwenborgh heeft het woord.

Mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wil het graag even hebben over de bibliotheken. In uw beleidsnota stelt u dat de bibliotheek een noodzakelijke gemeentelijke culturele voorziening is. Toch hebben we in het verleden te maken gehad met een soort contractbreuk met de gemeenten wat de subsidiëring betreft. Die gemeenten voelen zich nu, overigens terecht, bedrogen en miskend. De in de wetgeving voorziene uitwisselingstoelagen werden verminderd en zelfs volledig geschrapt. Bovendien werden de toelagen voor het personeel, en dan nog met terugwerkende kracht, afgebouwd. Dit kan een vermindering van het personeelsbestand tot gevolg hebben, in een periode waarin velen wanhopig op zoek zijn naar werk. Minder personeel betekent ook een minder goede dienstverlening. De gemeenten kregen ook geen enkele inspraak bij het tot stand komen van die maatregel.

De beleidsnota blijft zeer vaag inzake het bibliotheekbeleid. Zoiets wekt wantrouwen, gezien het verleden. Men vreest dat de aankondigde herziening van het decreet

weer besparingen beoogt ten nadele van de gemeenten. Bovendien lijkt het erop dat men de gemeentelijke verantwoordelijkheid wil afbouwen. Ik zou in dit verband beroep willen doen op de kunstenaar Fred Eerdekens. U stelt in uw nota ondermeer dat de regels enigszins moeten worden bijgestuurd, maar u zegt nergens in welke zin die bijsturing dient te gebeuren. De heer Eerdekens zou dit wellicht – kennelijk verborgen – noemen. Ik citeer u : De intercommunale samenwerking wordt aangemoedigd. Einde citaat. Moeten we daaruit afleiden dat die gemeenten die achttien jaar na het decreet nog steeds geen inspanning hebben gedaan, nu een extra tegemoetkoming zouden krijgen die de andere gemeenten die wel die inspanningen deden, niet kregen en hen ook nu onthouden wordt. Dat zou de heer Eerdekens misschien – bepaald willekeurig – noemen.

In 1995 werden de soms al toegezegde kredieten voor auteurslezingen niet, of slechts gedeeltelijk toegekend. De realiteit leert dat de meeste leesbevorderende initiatieven van de bibliotheken grotendeels door de gemeenten zelf worden bekostigd.

U hebt het ook over een sereen gesprek over het kosteloze karakter van de ontleningen. Staat echter het invoeren van leengeld niet haaks op uw bedoelingen om bepaalde publieksgroepen, zoals laaggeschoolden, minder- en niet-gemotiveerden en kansarmen, tot lezen aan te zetten ?

Ik ben het volledig eens met de taakverdeling en de netwerkvorming. Een eventuele wijziging van de reglementering zou moeten voorzien in een gestructureerde samenwerking. Een dergelijke wijziging zou bovendien aan een grondige evaluatie moeten worden onderworpen. Er is een vorm van contract nodig tussen de Vlaamse Gemeenschap, de provincies en de gemeenten, naast duidelijkheid in verband met de taken van de COB's.

De geplande invoering van Internet is op zich een goede zaak, gezien de democratisering van de informatie, maar het zou het best gebeuren in overleg met de bibliotheken. Wat heeft een grote bibliotheek bijvoorbeeld aan slechts één terminal ? Dit betekent dat de verdere uitbouw van deze dienstverlening opnieuw op kosten van de gemeenten zal gebeuren. Anderzijds zal de traditionele werking nog jarenlang de ideale dienstverlening blijven waarvoor de meeste mensen een bibliotheek bezoeken. Het boek moet dan ook de prioriteit blijven krijgen. Voor die dienstverlening vermindert u zelfs de middelen. Concreet betekent dit geen uitrusting meer, geen investeringsmogelijkheden, geen of minder personeel, en minder filialen. Om het nog eens met de woorden van Eerdekens te zeggen – er zijn zaken en er zijn bijzaken.

Mag ik ervoor pleiten, mijnheer de minister, dat u in de toekomst heel subtiel zou zijn. De gemeenten moeten de

Van Nieuwenborgh

nodige inspraak krijgen en niet zoals nu voor voldongen feiten worden geplaatst. Ik hoop dat de gemeenten in uw effectief beleid meer aandacht zullen krijgen dan in uw beleidsbrief. Daar ben ik ook van overtuigd. (*Applaus bij de SP en de CVP*)

De voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers : Gezien het gevorderde uur zal ik maar enkele punten behandelen, mijnheer de voorzitter. Mevrouw Maes had het daarnet over de kunsten-sector. Ik zou even de sociaal-culturele sector aan bod willen laten komen, zonder daarmee te willen insinueren dat het om tegenpolen gaat. Eerst en vooral wil ik onderschrijven dat het nuttig zal zijn om de decreten te evalueren. En als het inderdaad zo is dat er een aantal misbruiken of ongewenst effecten zijn, moeten we die corrigeren.

Ten tweede wil ik het in vogelvucht over de bibliotheken hebben, zoals ook mevrouw Van Nieuwenborgh en anderen hebben gedaan. Ik wil ervoor waarschuwen dat het idee van de enveloppefinanciering misschien op een ongelegen moment komt. Momenteel staat het in Vlaanderen, en niet helemaal ten onrechte, gelijk met een besparingsmaatregel. De ervaringen in het hoger onderwijs hebben geleerd dat de enveloppefinanciering niet altijd een gelukkige zaak is geweest voor de kwaliteit ervan en, wat de invoering betreft, heel wat moeilijkheden met zich meebrengt. Bij de bibliotheken en de gemeenten bestaat wel degelijk de vrees dat een enveloppefinanciering inhoudt dat de middelen worden bevroren op het huidige niveau van 1,5 miljard frank, terwijl dit slechts ongeveer vijftien tot twintig procent vertegenwoordigt van wat ons bibliotheekwezen kost. Daarvan wordt vijftig procent door de gemeente gedragen.

Gezien het feit dat velen in dienst zijn getreden na het nieuwe decreet, is het personeelsbestand redelijk jong. De anciënniteiten, die in gelijke tred groeien, zouden worden afgewenteld op de steden en gemeenten, wanneer men een enveloppefinanciering met een historisch forfait invoert. Daarnaast is er in de huidige subsidiëring een koppeling gemaakt tussen het subsidiëringvolume aan de ene kant en het leesbereik van een bibliotheek aan de andere kant. Het leesbereik schommelt in Vlaanderen gemiddeld rond 25 procent, wat een zeer behoorlijk resultaat. De subsidiëring is echter geplafoneerd op maximaal twintig procent. Dit wil zeggen dat de bibliotheken voor het leesbereik daarboven dank zij de promotie en de dienstverlening aan bepaalde doelgroepen, niet meer worden gesubsidieerd, vermits de subsidiëring is geplafonneerd op twintig procent. Het gevaar bestaat dus dat de gemeenten te veel vrijwilligers inschakelen in het bibliotheekwezen. Ik heb er geen enkel probleem mee dat een

aantal taken, zoals dienst aan huis, administratieve taken en misschien zelfs een aantal niet-publieksgerichte taken, door vrijwilligers worden opgenomen, integendeel. Maar de echte professionele taken, zoals de samenstelling van collecties, de ontsluiting van de bibliotheken en de begeleidingsinitiatieven voor klassen en leesclubs, kunnen niet door vrijwilligers worden uitgevoerd, omdat we dan toch wel duidelijk een stap terugzetten ten opzichte van wat het bibliotheekdecreet heeft gerealiseerd. Tot daar de bedenkingen die ik in verband met het bibliotheekwezen wil maken.

Ten slotte wil ik het nog hebben over de bovenbouw. Natuurlijk is het belangrijk dat er een soort cultuurcentrum komt dat zowel aan het beleid als aan de sector een bepaalde wetenschappelijke ondersteuning biedt. Ik verneem trouwens dat we met ons cultuurwezen in zijn totaliteit af en toe nogal wat Europese centen missen, omdat we momenteel onvoldoende over een instrument beschikken dat weet hoe congressen, seminaries en projecten op cultureel vlak vanuit Europa kunnen worden ondersteund.

Dat neemt niet weg dat ik me vragen durf te stellen over een te ambitieus cultuurcentrum. Als we én de kunsten-sector, én het sociaal-cultureel werk, én het jeugdwerk, én het bibliotheekwezen, én de culturele centra, én de musea, allemaal onderbrengen in één groot cultuurcentrum, zullen we dan niet evolueren naar een bureaucratische mastodont die niet werkt en niet zal kunnen doen wat we ervan verwachten ?

Dat geldt dan a fortiori natuurlijk ook voor de Culturele Raad. Daar zouden de secties als dusdanig ten minste een eigen adviesrecht moeten hebben. Ik durf toch het al te grootschalige, een te grote vermenging van de verschillende culturele sectoren in zo'n centrum in vraag te stellen. Ik wil me tenslotte aansluiten bij wat de heer Stassen zei, namelijk dat ik in het kader van die bovenbouw samen met de heer Geysels een voorstel van decreet heb ingediend, dat in de lijn ligt van wat uw voorganger reeds gepoogd heeft. De bovenbouw van het sociaal-cultureel werk zou moeten kunnen gebaseerd zijn op een werksoortige organisatie, niet op een ideologie. Ik geef graag toe dat de cultuursector in vergelijking met bijvoorbeeld onderwijs al zeer ver gegaan is in de ontwikkeling, dat bibliotheken, culturele centra, maar ook de basiseducatie al initiatieven in deze sector zijn waar men al een verregaand pluralisme heeft gerealiseerd. Dat is een positief aspect van het cultuurbeleid van de voorbije jaren. Ik zou durven zeggen dat we hier nu voor het sluitstuk staan : de ont-ideologisering van de topstructuur van het sociaal-cultureel werk. Ik weet dat u zelf een overtuigd, ideologisch onderbouwd christen-democraat, maar tegelijkertijd, of misschien precies daarom, ook een uitgesproken pluralist bent. Dit laatste in de betekenis dat pluralisme

Lauwers

geen kwestie is van neutraliteit of politieke evenwichten, maar een confrontatie, ontmoeting of samenwerking van meningen. Mijnheer de minister, in die zin hoop ik dat u samen met de commissie bereid zal zijn deze laatste noot in het ontzuilingsproces in de culturele sector te kraken. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, weinige collega's, mijnheer de minister, bij het doornemen van uw beleidsnota is het mij en waarschijnlijk heel wat collega's opgevallen dat slechts in zeer geringe mate aandacht wordt besteed aan een beleidsdomein dat nochtans maatschappelijk belangrijk is, namelijk de sport. U heeft al verklaard dat dit niet het gevolg is van een gebrek aan interesse voor de sector, maar eerder van een gewilde afwachtende houding. Sta me toe wat onrust te stoken in die afwachtende houding en een aantal ballen in uw richting te schoppen.

Zelfs de korte passages in de beleidsnota roepen bij mij een aantal bedenkingen op, niet alleen door wat er staat, maar evenzeer, zoniet vooral, door wat er niet in is opgenomen. De beleidsnota beperkt zich in de meeste gevallen tot het in iets met meer bewoordingen hernemen van de weinige, in zeer algemene termen geformuleerde passages uit de regeringsverklaring. Met andere woorden, nergens wordt concreet ingegaan op de reële invulling ervan. Dat is bal één.

Het klimaat in de topsport moet verbeterd worden en in het sportbeleid moet kwaliteit vooropstaan, schrijft de minister. De vraag is uiteraard hoe dit concreet moet worden ingevuld. Het staat voorlopig nog nergens vermeld. Dat is bal twee. Natuurlijk moeten jongeren tot een bepaalde leeftijd vrij en ongebonden hun sport kunnen beoefenen bij de sportclub van hun keuze. Nergens wordt daaraan een even fundamenteel recht van het kind en de jongere gekoppeld : het recht, namelijk, op een degelijke sportopleiding. Een intern systeem van maatregelen van de eigen organisatiestructuur van de sportfederatie tegenover de clubs, die op dat vlak inspanningen leveren, moet mogelijk zijn, los van enig subsidiëringssysteem. Dat is bal drie.

In de beleidsnota wordt gesteld dat sportpromotie alle aandacht moet krijgen. Door kringen die de minister nochtans gunstig gezind zijn, wordt echter de afbouw van het sportpromotiebeleid binnen het Bloso bepleit. Dat ligt voor ons zeer moeilijk. Het is mij trouwens opgevallen dat de jongste twee jaar nogal aan negatieve stemmingmakerij werd gedaan vanuit een bepaalde hoek, ook via verklaringen in de pers. Ik heb dat trouwens ook uit-

voerig in de commissie Cultuur en Sport van enige maanden geleden verklaard.

Terechte kritiek moet kunnen, maar in dit geval gaat het om het publiekelijk verspreiden van op geen enkel concreet gegeven gebaseerde valse of foutieve informatie. Men huldigt blijkbaar de tactiek : als men maar voldoende dezelfde leugens verspreidt, dan zal een deel van de publieke opinie ze uiteindelijk toch geloven. Sedert de start van de parastatale Bloso is het personeelsbestand met meer dan 10 percent gedaald. Nog nooit werd zoveel uitgegeven aan subsidiëring. Sinds de start van de pararegionale zijn de hiervoor uitgetrokken middelen met 20 percent gestegen.

Deze toename is vier maal groter dan de stijging van de dotatie, nochtans werd openlijk het tegengestelde beweerd. Ik kan nog zo verder gaan. Ieder rechtgeaard lid van deze vergadering heeft beseft dat hier een loopje werd genomen met de waarheid. Uiteindelijk werd zo het pad geëffend voor het belangrijkste voorstel van de minister – de doorlichting van het Bloso.

Volgens de minister zal die gebeuren op basis van een bevraging, en moet ze leiden tot een definiëring van de taken van het Bloso. Laat mij vooraf één zaak duidelijk stellen : ik ben niet gekant tegen een doorlichting van het Bloso, maar ik heb wel grote twijfels over de aanpak zoals die reeds een aantal malen door de minister is beschreven. De einddoelstelling is reeds verkeerd : deze doorlichting moet niet leiden tot een herdefiniëring van de taken van het Bloso. Zij moet nagaan of het Bloso de taken die haar zijn opgelegd door de decreetgever worden uitgevoerd op een wijze die tegemoet komt aan de wensen van sportend Vlaanderen.

Met het laatste bedoel ik duidelijk de Vlamingen die aan sport doen of wensen te doen, zowel in een georganiseerd als niet-georganiseerd verband. Een bevraging als eerste fase om te komen tot een doorlichting moet dus peilen naar de wensen en verwachtingen van de mensen. Ze mag niet verworden tot een bevraging van de sportstructuren – privé of openbaar – die in de sportsector actief zijn. Die wensen duidelijk alleen maar geldelijke middelen met zo min mogelijk inhoudelijke verantwoording.

Hierin verschilt de sport duidelijk niet van de andere beleidsdomeinen. Aan een dergelijke bevraging heeft Vlaanderen geen boodschap. Wel is er nood aan een degelijk onderzoek, zoals het reeds vele jaren geleden is gebeurd door professor Claeys, waarbij onderzocht werd wie aan sport doet en waarom, en wie niet en waarom niet. Wanneer men deze gegevens kent, kan men nagaan in hoeverre het Bloso met de wijze waarop zij de haar opgedragen taken vervult tegemoet komt aan de wensen, verzuchtingen en verwachtingen van de effectieve of po-

Van Nieuwkerke

tentiële sportbeoefenaar. Een doorlichting op basis van een dergelijk onderzoek en met die doelstellingen krijgt mijn volle steun.

Elke andere aanpak is niet zinvol, tenzij de ware bedoelingen verschillen van de officieel verwoorde doelstellingen. Kortom, ik hoop dat wij weldra hier en in de commissie voor Cultuur en Sport een open en constructieve wedstrijd kunnen spelen, met als enig doel het scheppen van een democratisch, dynamisch en kwalitatief sportbeleid voor allen in Vlaanderen. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Vandenbussche heeft het woord.

De heer Michiel Vandenbussche (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, kunstminnende collega's, kunstminnende mensen van de pers, indien ik mijn spreektijd wil overschrijden, dan zou ik moeten beginnen met het aanhalen van alle positieve elementen die in de beleidsbrief van de minister staan. Ik vrees dat ik dan niet toekom aan een paar kritische punten, en daarom laat ik de positieve punten even terzijde, al zijn ze niet minder gemeend.

Bij de opening van dit nieuwe Vlaams Parlement was de ingebruikname van dit gebouw de aanleiding om vanuit diverse hoeken de wens uit te drukken dat dit ook de start zou zijn van de opbouw van een nieuwe politieke cultuur – ik meen dat dit terecht is. Als wij de notie ernstig nemen, betekent dat meteen per definitie dat een en ander in het verleden is misgelopen.

Tot mijn spijt moet ik vaststellen dat de beleidsbrief voor Cultuur, Gezin en Welzijn van onze nieuwe minister van Cultuur hetzelfde paadje bewandelt, in plaats van een trendbreuk te vormen. Los van wat de Vlaamse regering budgettair over heeft voor de sector cultuur – en dat is beschamend weinig als we dit toetsen aan het cultureel beleid in onze buurlanden – suggereert het samenbrengen van deze drie belangrijke beleidssectoren dat cultuur een restbeleidstak vormt, die met andere beleidsdomeinen wordt samengeveegd. Dat is een politieke keuze, waarmee ik het niet eens ben. Cultuurbeleid is te belangrijk om het in een driehoeksverhouding te laten opgaan. Wat me vooral zorgen baart, is dat cultuur andermaal de dupe van de historie zou kunnen worden.

Wat het fundament betreft, ademt de beleidsnota een fatalisme uit over de potentialiteiten van de mens. De mens wordt voorgesteld als een zwak en onzeker wezen en het cultuurbeleid als een paternalistische oefening om die zwakke mens te helpen. Het is evident dat bij ouderen, jongeren en gezinnen een segment bestaat van hulpbehoevenden en zwakkeren. Dit segment zwelt aan met de groei van onze duale samenleving. Een cultuurbeleid zou zich niet alleen mogen beperken tot deze aspecten. Daar-

voor zijn andere elementen in het globale beleid noodzakelijk. Een cultuurbeleid moet de inspanningen van privé-liefdadigheidscampagnes overstijgen. De rol van de overheid in een cultuurbeleid dat zich richt tot de totale samenleving en dat het fundament vormt van een democratische samenleving, is fundamenteel.

Ik ben blij dat deze zijde niet aanwezig is. Als je in Europa extreem-rechts bekijkt, zie je dat ze de cultuur beschouwen als één van hun gevaarlijkste tegenstanders. We moeten als democraten opletten.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik weet niet of de heer Vandenbussche de tussenkomst van de heer Verrijken heeft gehoord. Deze tussenkomst toonde in ieder geval het tegendeel aan van wat hij hier beweert.

De heer Michiel Vandenbussche : Ik heb met zeer veel interesse geluisterd. Ik stel vast dat in heel Europa extreem-rechts cultuur als de grootste vijand beschouwt voor hun eigen politieke opvattingen. Lees er de verschillende analyses van extreem-rechts op na, die werden gepubliceerd in Europa. Deze analyses zijn wetenschappelijk goed onderbouwd.

Cultuurbeleid waarin de grootheid en de enorme potentialiteit van de mens kan worden ontwikkeld, wordt in de beleidsnota het zwakke broertje. Andere collega's hebben dit ook al onderstreept. We hebben begrip voor een minister die het traditioneel gezin als één van de belangrijkste waarden onderstreept. Hij mag deze opvatting zijn toegedaan, maar we willen op een ernstige manier in dialoog treden met de minister, die de globale cultuur van een samenleving als de hoeksteen van de maatschappij en dus van zijn beleid beschouwt.

Ik zie de keuze die u maakt als onderbouw van uw nota, als een verdere uitholling van de culturele bevoegdheden van de overheid. Een trend die zich ook elders uit, als we zien hoe bevoordeeld in de beleidsopties van de Vlaamse regering de taakverdeling wordt geregeld.

We zitten op een fundamenteel verkeerde weg. Is het in de beleidsbrief stellen dat het om een traditionele begroting gaat, een uiting van een nieuwe politieke cultuur ? Moet de markt, de vermarkting van de cultuur zoals mevrouw Maes het noemt, als allesregelend instrument worden beschouwd ? Bekleedt het cultuurbeleid slechts de tweede plaats ? Kan het cultuurbeleid van de overheid op deze wijze een hefboom zijn voor een emancipatiebeleid dat gericht is op ernstige, maatschappelijke veranderingen ? Ik vrees er een beetje voor. Ik wil daarover graag met u een discussie aangaan.

Vandenbussche

Wat over de culturele sector in het algemeen werd gezegd, geldt mutatis mutandis ook voor de sociaal-culturele sector, als belangrijk onderdeel van het cultuurbeleid. Mede dank zij de inspanningen van enkele collega's werd voor de begroting 1996 de boot van het knellend enveloppesysteem afgehouden, een systeem dat in andere sectoren niet zonder tegenstand door de Vlaamse regering werd opgedrongen. We zullen in de begrotingsdiscussie 1997 hopelijk meer ademruimte kunnen bekomen voor deze sector.

Het is duidelijk dat de legitimiteit van de Vlaamse regering in de sector niet versterkt werd na de discussies over het gebrek aan financiële armslag voor de uitvoering van de nieuwe decreten voor de sociaal-culturele verenigingen, organisaties en diensten. Ook de sociaal-culturele sector dreigt gekneld te raken tussen enerzijds het onderwijs- en cultuurbeleid en anderzijds een zorgbenadering waarin vooral moeilijke, zwakke groepen tot de doelgroepen van het sociaal-cultureel beleid zouden behoren. Mijns inziens moet het sociaal-cultureel werk en het volkswikkelingswerk de modale burger betrekken bij maatschappelijk relevante thema's. Dit dient geen afbreuk te doen aan de inspanningen die in het kader van een welzijnsbeleid moeten gebeuren.

Het traditionalistisch karakter van deze beleidsbrief blijkt ook uit een gemis aan nodige aandacht voor internationale contacten. De Taalunie, het cultureel verdrag met Nederland, het Vlaams-Nederlands huis in Brussel, komen niet aan bod. De internationale culturele dimensie moet in een cultuurbeleid, die naam waardig, aanwezig zijn. Zoniet dreigen culturele materies ondergeschikt te worden gemaakt aan hun functie van visitekaartje, aan de staatkundige betrekkingen tussen regio's en staten, aan economische belangen. Ik neem aan dat u persoonlijk geen vragende partij was voor de talrijke amputaties in de bevoegdheidssfeer van cultuur. We moeten er hier in het parlement op een ernstige manier kunnen over praten.

Ten slotte kan ik niet voorbij gaan aan de Brusselse dimensie van de beleidsbrief. Die brief is volledig op Vlaanderen gericht, Brussel komt er niet in voor. De Vlaamse gemeenschap als zodanig, met inbegrip van Brussel, komt er niet in voor. Een modern, offensief beleid van de Vlaamse regering zou juist speciale aandacht moeten schenken aan de Vlamingen in Brussel, een minderheid. Cultuurbeleid kan een hefboom zijn om met anderstalige culturen een volwaardige, kwaliteitsvolle relatie op te bouwen. Dat is wat wij in deze multiculturele hoofdstad willen doen. We stellen vast dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie in de beleidsbrief niet eens vernoemd wordt. Dat is vreemd, daar de minister uitdrukkelijk bevoegd is voor deze materie.

Hij spreekt bijvoorbeeld wel over de provinciebesturen als gesprekspartners in zijn beleid. Waarom is dat intermediair niveau in Brussel totaal afwezig? Er zijn in het Brusselse materies met een specifiek Brusselse dimensie, dat is juist. Die zouden ook door de minister van Cultuur op een specifieke manier moeten worden aangepakt. Denk aan het museumdecreet, de Brusselse musea, het bibliotheekwezen, waar ook de Vlaamse Gemeenschap bij betrokken zou moeten zijn. We hebben er op gewezen dat de naam van het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme veranderd is in Toerisme Vlaanderen. Langs Franstalige zijde was Brussel heel uitdrukkelijk inbegrepen in het toerismebeleid, dat was spijtig genoeg niet de optie van de Vlaamse regering. De beleidsbrief bevat heel wat positieve elementen die ik nu niet aanhaal maar u hebt bij de bespreking beloofd dat er op korte termijn een nieuwe beleidsbrief zou komen als gevolg van de discussie. Ik hoop dat u die belofte snel nakomt en dat we een vruchtbaar cultuurbeleid kunnen uitstippelen voor de komende decennia. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : We hebben alle sprekers over cultuur gehad. Ik stel voor dat we nu eerst de minister laten antwoorden.

Mevrouw Van Cleuvenbergen ?

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, ik heb een tussenkomst over de twee onderwerpen samen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Als lid van de twee commissies zal ik de twee materies samen bespreken. Een aantal collega's hebben gepleit voor een betere omschrijving van bepaalde definities in de beleidsnota. Deze beleidsbrief is dus eigenlijk een beleidsnota. Een nota gaat over alle domeinen waarvoor de minister bevoegd is, een brief is specifiek.

Ik wil eerst op een aantal gemeenschappelijke kenmerken wijzen. De minister is blijkbaar bevoegd voor alle terreinen met financiële problemen. Het lijkt wel of men al die dingen heeft samengebracht. We pleiten voor meer regelgeving en decreten, maar we zouden beter heel wat decreten afschaffen. Er zijn heel wat decreten aangekondigd door de minister, ik hoop dat er dan ook telkens één afgeschaft wordt anders gaat dit verstarrend werken. Ik pleit eerder voor evalueren en aanpassen van de bestaande decreten. Deelname aan het culturele leven is nog altijd de beste manier om overtuigd te zijn van het belang van deze sector. Kansarmen nemen te weinig deel aan het cultureel gebeuren, dat klopt, maar ook de modale Vlaming gaat te weinig naar concerten, toneel en tentoonstellingen. Dat mogen we niet vergeten.

Van Cleuvenbergen

Ik verwijs voor een deel naar wat gezegd werd in de commissie. Het verslag is voor cultuur uitgebreider dan voor welzijn, omdat aan dit laatste de begroting werd gekoppeld, waardoor de beleidsnota zelf minder aandacht kreeg.

In de eerste plaats wil ik het hebben over het monumentenbeleid. De vorige minister die verantwoordelijk was voor het monumentenbeleid, de heer Sauwens, heeft een duidelijk signaal gegeven voor de waardering van monumenten. Ik hoop dan ook, mijnheer de minister, dat u deze lijn zult aanhouden. Laat me alvast een aantal suggesties doen. In de eerste plaats wil ik ervoor pleiten om het monumentenbeleid te bekijken vanuit de sites. Ik denk hierbij vooral aan steden als Antwerpen, Gent, Brugge, Dendermonde en Tongeren. Voor al deze steden is een totaalconcept van monumentenbeleid nodig. Het zijn allemaal steden met een aanzienlijk patrimonium aan beschermde monumenten, die bovendien veel investeren in restauratie. Ze worden vaak geconfronteerd met het probleem van bestemming en onderhoud. Zou men bij de bescherming van de monumenten niet vaker moeten uitgaan van het concept site, en er dan telkens een totaalvisie op de stadinrichting aan koppelen? Men kan er dan een verkeersplan bij betrekken en ook bijvoorbeeld maatregelen nemen tegen overdreven lichtreclames tussen de beschermde monumenten. Men werkt wel best samen met de lokale overheden.

Niet alleen in steden kan het monumentenbeleid op deze manier worden bekeken, maar ook in regio's. Als voorbeeld geef ik hier de streek van Haspengouw, die rijk is aan natuur, kerken, kastelen, kapellen en vierkantshoeves. Een totaalconcept is hier zinvoller dan de bescherming van specifieke monumenten. Het decreet op de landschappen kan hier een rol spelen. In de mijnstreek werd, in het kader van het monumentenbeleid en het toerisme, het idee gelanceerd om te werken rond het kolen-spoor. Het betreft hier een spoorlijn die een verbinding zou vormen tussen de mijnsites, de bestaande musea en de groen- en ontspanningsgebieden. Bovendien zijn er nog vele andere voordelen aan verbonden. Ik denk bijvoorbeeld aan de streek van de mijnsites, waar vele nationaliteiten leven, elk met zijn eigen cultuur. Vanuit een algemene visie op cultuur kan men, met name in de mijnstreek, het cultuurbeleid koppelen aan het monumentenbeleid. Een goed monumentenbeleid, mijnheer de minister, is belangrijk als waardering voor onze eigen geschiedenis, voor onze eigen buurt. Bovendien is er een lage drempel voor de betrokkenheid van de bevolking.

In de tweede plaats biedt een goed monumentenbeleid ook een kans op bestemming van bepaalde gebouwen die nu leeg staan. Wat staat ons bijvoorbeeld in de weg om

bepaalde leegstaande grote monumenten om te bouwen en ter beschikking te stellen van artistieke gezelschappen?

Een goed monumentenbeleid biedt uiteraard ook kansen voor tewerkstelling en opleiding, zowel voor laaggeschoolden als hogeschoolden, op korte termijn, maar ook op lange termijn.

Een goed monumentenbeleid, bekeken vanuit een cultuurvisie, betekent een economische meerwaarde voor een regio. Het valt me trouwens op dat de streekplatforms hier overal op inspelen om hun eigen economische planning te maken. Ik zou het betreuren indien deze bevoegdheid naar een andere minister zou gaan.

Een tweede onderdeel van mijn tussenkomst in verband met cultuur gaat over het sociaal-cultureel werk en over de volksontwikkeling als een bindmiddel tussen verschillende sectoren als welzijn, cultuur, maar ook onderwijs, tewerkstelling enzoverder. Het is een emancipatorisch onderdeel van het cultuurbeleid. Vanuit volksontwikkeling hebben velen onder ons stappen gezet naar nieuwe informatie en werden ze gestimuleerd om aan de samenleving deel te nemen. Vanuit de volksontwikkeling werden ook heel wat bijdragen geleverd aan een creatief Vlaanderen. Volksontwikkeling is enorm drempelverlagend. Velen van ons gaan naar tentoonstellingen en naar toneel vanuit deze benadering. Ik ben me er ook van bewust dat in deze sectoren veel vrijwilligers werken, die via hun inzet de kans krijgen om te groeien. Daarom is het bijzonder belangrijk dat volksontwikkeling de nodige ondersteuning krijgt.

In deze zin wil ik even de aanpassingen aan het decreet op het socio-culturele werk in herinnering brengen, aanpassingen die tegen de zin van ons allemaal, maar uit rationele overwegingen werden doorgevoerd. Anderzijds hebben we het, naar aanleiding van de bespreking in commissie, ook gehad over het gevecht met de administraties dat daar bezig is.

Mijnheer de minister, we zijn nu vier maanden verder. Iedereen is met zijn nota's naar de administratie getrokken om maar te voldoen aan het decreet van vorig jaar. Er zijn verenigingen die een bestelwagen hebben moeten huren om hun kilo's papier naar de administratie te brengen. Er zijn heel wat verenigingen die fax-toestellen hebben moeten bijkopen, waarvan het personeel administratieve in plaats van begeleidende taken heeft moeten verrichten. Dit decreet, zoals het nu is, is een administratieve ballast. Mijn vraag is dan ook heel concreet: kan u niet op erg korte termijn, nu er een nieuw kwartaal begint, toch veranderingen aanbrengen aan die administratieve ballast of dit alles voorlopig toch opschorten? Dit kan zo niet verder. Controles moeten geen controles zijn van papieren, die men waarschijnlijk toch niet nakijkt en ge-

Van Cleuvenbergen

woon naar een of andere papierslag gaan. Controle en inspectie zijn goed, maar laat het ons dan eerder, zoals in het onderwijs, een begeleidende controle uitwerken.

Verder, mijnheer de minister, wou ik even aansluiten bij uw nota over het ouderenbeleid, die u vanuit een culturele visie hebt geschreven. Wat goed is, wordt soms te weinig gezegd. Ik ben blij dat u daar aandacht voor hebt in deze beleidsbrief, want ouderenbeleid wordt heel vaak alleen maar naar de welzijnssector verwezen. Ouderenbeleid is essentieel een cultureel beleid. Het merendeel van onze ouderen hebben én veel tijd én behoorlijke financiële middelen. Ik denk vooral aan de jongere ouderen, die er financieel goed voorstaan. Ook zij nemen graag actief aan dit culturele leven deel. In die zin, mijnheer de minister, is het goed dat u een pleidooi hebt gehouden voor het ouderenbeleid vanuit cultuur, en niet zozeer vanuit welzijn.

Ik ben nu feitelijk aan het overgaan naar de welzijnssector, die ik gedeeltelijk wil benaderen vanuit het gezin. Het gezin staat momenteel onder druk door de voortdurende dreiging van de werkloosheid en ook door andere maatschappelijke evoluties. Van het gezin wordt momenteel veel verwacht, niet alleen vanwege de partners tegenover elkaar, maar ook vanwege de jongeren over de toekomst van het gezin.

Als bevoegd minister, wilt u het gezin ondersteunen. We doen dat op verschillende terreinen, onder andere via een jeugdwerkbeleidsplan, door organisatie van onze samenleving, door het waarderen van verantwoordelijkheid voor anderen.

Hier leg ik dan duidelijk het verband met het welzijnswerk. In de eerste plaats, mijnheer de minister, om toch nog eens de wachtlijsten onder ogen te brengen die er op dit ogenblik zijn voor de opvangsvormen van onder andere licht mentaal gehandicapten die in hun eigen gezin worden opgevangen, maar die overdag ondersteuning nodig hebben. Er zijn heel wat vormen. Ik denk aan begeleid wonen, thuisbegeleiding, dagopvang, beschermde tewerkstelling. Maar overall is een tekort aan opvangsmogelijkheden van deze dagzorg. Dan pleiten voor gezinsopvang, is alleen maar mogelijk als dit wordt ondersteund door daginitiatieven.

Mijnheer de minister, ik pleit ervoor om wachtlijsten te bekijken vanuit een gezinsvisie. Wat ter plaatse gebeurt, én in de gezinnen én in de onmiddellijke omgeving, is belangrijk voor de sociale integratie en de participatie. Als u dan pleit voor een gedifferentieerd aanbod van deze voorzieningen, denk ik dat u dit niet alleen maar op basis van cijfergegevens provinciaal mag bekijken, zoals het vaak gebeurt.

Dagopvang moet vanuit een regio worden bekeken. Een regio echter, dicht bij het gezin, zodat de ouders niet iedere dag 60 km moeten afleggen om op zoek te gaan naar kinderopvang.

Ik denk hierbij aan de jeugdsector, die de speelpleinwerking organiseert. Ik denk aan voor- en naschoolse opvang. Verder gaat het om kinderdagverblijven en onthaalmoeders, maar ook om bestaande initiatieven van buitenschoolse kinderopvang. Vooral deze laatste initiatieven, de zogenaamde IBO's, staan voor het ogenblik onder druk, omdat er zo veel onduidelijkheid is over hun toekomst. Enerzijds is er het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten, dat niet zelf voor de financiering van deze diensten zorgde, maar er wel een doorgeefluik van was. Anderzijds gaat het om de toekomstige financiering van de IBO's, die economisch belangrijk zijn en allicht daarom werden gefinancierd uit tewerkstellingsfondsen.

Deze initiatieven bieden ook werkgelegenheid. Als de mensen die er zijn tewerkgesteld, horen dat er veranderingen op til zijn, dan voelen ze zich onmiddellijk bedreigd in hun concrete tewerkstelling. Het is niet zinvol om dit gevoel te laten heersen.

Mijnheer de minister, ik pleit voor een creatieve kijk op de sectoren waar u voor bevoegd bent : cultuur, gezin en welzijn. Er moet worden gewerkt in samenspraak met alle betrokken partners, zowel in dit parlement als in de sector zelf. Ten slotte pleit ik bij al deze sectoren voor kwaliteitszorg als norm voor een toekomstig beleid. *(Applaus bij de CVP)*

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik heb met aandacht geluisterd naar uw kritiek en suggesties. Net als de bespreking in de commissies zijn die in heel wat opzichten leerrijk. Enkele ervan getuigen van een grote eruditie.

Mijnheer Verrijken, ik heb met veel plezier geluisterd naar uw erudiete kennis van de culturele sector en het cultuurleven over grenzen en tijd heen. Ik stel vast dat sommige mensen in bepaalde opzichten beter zijn dan de theorie die ze in andere opzichten aanhangen. Ik kan alleszins heel wat van uw ambities onderschrijven, maar verschil ook op één punt grondig met u van mening. Het gaat om de definitie van cultuur van uw fractie. Net als identiteit is cultuur geen statisch gegeven. De Vlaamse eigenheid is door de geschiedenis heen gegroeid in een aantal confrontaties over de landsgrenzen. Ook morgen kan die cultuur alleen haar waarde putten uit de voortdurende dialoog met andere culturen, in het buitenland maar ook binnen de landsgrenzen. Dat heeft ook in het verleden onze rijkdom en onze kracht uitgemaakt. Die opmerking doet niets af van de waarde van uw betoog, maar is wel fundamenteel voor mij.

Martens

Ik constateer drie algemene opmerkingen. Ten eerste stel ik vast dat heel wat parlementsleden bezorgd zijn over het samengaan van cultuur, gezin en welzijn. Ik heb daar veel begrip voor. Ik geef hen gelijk dat het cultuurbeleid of het welzijnsbeleid vanuit zijn eigenheid moet worden benaderd. Het is echter eveneens waar dat er interacties tussen deze sectoren zijn, en dat interferenties mogelijk zijn. Door een aantal raakvlakken te expliciteren kan er een kracht ontstaan.

We moeten een eigenheid ontwikkelen om daar een goed evenwicht in te ontwikkelen.

Ik kan me dus volledig aansluiten bij diegenen die ervoor pleiten om cultuur in zijn eigen finaliteit te respecteren. Dat geldt ook voor het welzijnsbeleid, hoewel ik het evenzeer belangrijk vind dat er tussen jeugdwerk en jeugdzorg raakvlakken bestaan, zoals ook tussen ouderverenigingen en ouderenzorg, tussen gezinsbeleid en verenigingsleven. Bij wijze van uitdaging kunnen die sectoren eens samen gezet worden en zou kunnen worden onderzocht op welke vlakken ze elkaar ondersteunen. De finaliteiten van het cultuur- en welzijnsbeleid, elk in hun specifieke betekenis, convergeren immers in de doelstellingen van cultuur en welzijn in een meer sociologische betekenis van het woord. Het is duidelijk dat cultuur in zijn specifieke betekenis niets anders is dan een soort distillaat, concentraat van de doelstellingen die we met onze Vlaamse Gemeenschap in een breder perspectief voor ogen hebben. De verwantschap met een aantal doelstellingen van het welzijn in zijn sociologische betekenis, zoals nagestreefd door onze mensen in het verenigingsleven, met de steun van het vrije initiatief of de overheid, is onmiskenbaar groot.

Voor mijn tweede bedenking sluit ik me aan bij de opmerking die de heer Stassen en mevrouw Van Cleuvenberghen hebben gemaakt : ons beleid stuit op een aantal budgettaire beperkingen. Toevallig heb ik gisteren een nota aan de minister-president overhandigd, met een berekening van de budgettaire behoeften voor het cultuurbeleid in 1997. Ik wil de sector wat zuurstof geven en schat de minimale bijkomende financiering op 751 miljoen frank. Hierbij ga ik niet uit van tactische overwegingen en mik ik niet hoger, omdat ik vrees dat de pijl zal dalen tijdens zijn vlucht. Ik weet echter dat dit bedrag niet voorhanden zal zijn. Ook de komende jaren zullen we met een aantal budgettaire beperkingen moeten blijven werken en leven. Deze beperkingen kunnen ons ook dwingen tot een zeer grote creativiteit.

Merkwaardig genoeg publiceert de Monde Diplomatique van maart een artikel over L'exceptionnelle créativité en Belgique. Bij nader toezien gaat het over La culture flamande toujours rebelle, de rebelse Vlaamse cultuur. Deze

althans voor Europa gezaghebbende krant stelt vast dat Vlaanderen erin slaagt met weinig middelen een merkwaardige creativiteit te ontwikkelen. We verwijzen graag naar de budgetten in het buitenland ; hun omvang is inderdaad verpletterend.

Het Vlaamse danstheater is toonaangevend in Europa. Onze Vlaamse toneelkunst wordt erg gewaardeerd in Nederland, waar men niet meer begrijpt wat er zich op de scène afspeelt. Gezelschappen als de Blauwe Maandagcompagnie, maar ook andere, worden gevraagd te tonen wat ze kunnen. Deze gezelschappen werken nochtans vaak fundamenteel vernieuwend en durven nieuwe sporen trekken voor de toekomst. Zo kan ik nog een tijdje doorgaan. We hebben dus bijzonder veel te bieden en slagen er blijkbaar in om alle budgettaire beperkingen te trotseren en een zeer grote slagkracht te ontwikkelen.

Mijnheer Vandenbussche, is de grondvisie er één van fatalisme ? Zoals u weet, is dat niet mijn aard. Ik herken me daarin niet. Door de tekst in één adem te lezen neemt u misschien het ene hoofdstuk mee naar het volgende en zo kan u de indruk krijgen dat het cultuurbeleid zich enkel tot dezelfde specifieke groepen richt als het specifieke welzijnsbeleid. Quod non. De grondvisie is er een van vertrouwen in de menselijke persoon, de persoon an sich en het engagement dat hij in zijn leven wil aangaan.

Zelf heb ik een groot vertrouwen in het eigen initiatief van mensen en van verenigingen. De overheid dient ter zake een complementaire en ondersteunende rol te spelen. Maar ik verwacht in de eerste plaats dat het vrije initiatief voldoende creativiteit aan de dag legt om de ruimte te creëren waarin de cultuur zijn uitdrukking kan krijgen.

Tot slot wil ik nogmaals beklemtonen dat de voorliggende nota slechts een discussienota is. Ik heb dit ook uitdrukkelijk herhaaldelijk zo gesteld. Als kersvers minister schets ik er de contouren in van de beleidsoriëntaties waarmee ik het terrein in de commissie voorzichtig wil verkennen. Voor mij is ondertussen een en ander duidelijker geworden. Ik wil proberen dieper in te gaan op een aantal meer punctuele aangelegenheden.

De heer Van Peel en mevrouw Lindekens hebben het gehad over de podiumkunsten. We moeten er nu in de eerste plaats voor zorgen dat de budgetten worden bestemd voor de vier kunsten. Dat is nu de uitdaging. Met betrekking tot de kunstencentra, het danstheater en het muziektheater hebben we dat reeds gedeeltelijk kunnen doen. De komende weken moeten we dat kunnen verwezenlijken voor het teksttheater. We hebben dat gedaan met respect voor het gekende budgettaire kader. De vroeger erkende verenigingen die opnieuw een gunstig advies ontvangen, mogen dus rekenen op een behoud van het subsidiëeringsniveau. De komende weken moet blijken of

Martens

de Vlaamse regering bereid zal zijn om voor de podiumkunsten bijkomende middelen vrij te maken. Wij pleiten hiervoor, omdat nieuwe erkenningen op die wijze een kans krijgen.

Inzake de nominatims denk ik dat er een stap achteruit moet worden gezet. We staan in dat verband bloot aan kritiek van het Rekenhof. Vele van die nominatims hebben een eigen geschiedenis. Men zou uit een historische analyse van de opeenvolgende cultuurbegrotingen kunnen afleiden wie er zich in de omgeving van de ministers van cultuur bevond. En wie er hen van heeft overtuigd om dit of dat theater of kunstcentrum te steunen. De vraag is enkel of dat vandaag ook in dezelfde mate moet gebeuren. Ik denk van niet. We zouden de moed moeten hebben om eigenlijk ook onze eigen initiatieven te onderwerpen aan hetzelfde advies waaraan alle andere ensembles, centra en gezelschappen onderworpen zijn. Ik denk dan aan de Opera, het Ballet van Vlaanderen, de Singel.

De heer Marc Van Peel : Mijnheer de minister, het probleem waarmee we worden geconfronteerd wortelt niet zozeer in de nominatimsubsidies voor opera, filharmonie, ballet, en eventueel ook teksttheater. Het echte probleem is eigenlijk het feit dat er geen sanctionering mogelijk is. Een raad voor advies zou aan de bevoegde minister moeten kunnen zeggen dat de opera op artistiek vlak sterk achteruit gaat, en dat er zich een wijziging van de artistieke directie opdringt. De beleidsvoerders moeten dan beslissingen nemen.

Vandaag gebeurt het omgekeerde. Laten we het voorbeeld van het theater nemen. Als daar in de raad van advies gezegd wordt dat de kwaliteit achteruit gaat, dan zegt men dat men minder subsidie zal ontvangen. Daardoor zal de kwaliteit van het geleverde werk natuurlijk nog verder achteruit gaan. Dat wordt vermeden in de sector van opera, filharmonie en het ballet. En dat lijkt me niet verkeerd. Dat systeem mag mijns inziens zelfs voor een aantal grote taken uitgebreid worden, op voorwaarde dat de minister, geadviseerd door een aantal deskundigen, kan ingrijpen op het ogenblik dat er zich problemen voordoen. Liefst zou u moeten ingrijpen nog voordat er zich een groot probleem voordoet. Vandaag is de sanctionering steeds een sanctionering van het hele gezelschap, en kom je in een vicieuze cirkel terecht.

Minister Luc Martens : Mijnheer Van Peel, als er iets fout gaat, zijn er vaak meerdere oorzaken. De oorzaak kan bij de artistieke directie liggen. Maar er kunnen ook andere oorzaken zijn. Maar u zal een sanctioneringssysteem slechts kunnen ontwikkelen in de mate u dit in een bepaalde procedure kan integreren. Wat u zegt kan daar dan een onderdeel van vormen. Vandaag bestaat die procedure niet. Er bestaat slechts de jaarlijkse nominatim-

subsidie, waarvan ze enkel hopen dat die enveloppe meer zal bevatten dan het voorgaande jaar werd ontvangen.

Er werden vragen gesteld met betrekking tot het jeugdwerk. Mijnheer Stassen, ik denk dat we een poging hebben gedaan bij de opstelling van de begroting voor 1996 om onze beloften zoveel mogelijk te vervullen. De resultaten blijven hoe dan ook ondermaats. Het decreet landelijk jeugdwerk is, in vergelijking met vorig jaar, beter uitgevoerd. Maar het resultaat is niet perfect. Hier stelt zich een wezenlijk probleem. Mevrouw Van Nieuwenborgh heeft dat ook aangeraakt, toen zij sprak over de relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap en de gemeenten. De centrale overheid gaat engagementen aan die men enkele jaren probeert te verwezenlijken. Maar naderhand stelt men vast dat men dat engagement niet meer kan waarmaken, onder meer omdat die initiatieven zich profileren. Naarmate de initiatieven organisatorisch vorm krijgen, blijkt dat men een verkeerde inschatting van de benodigde middelen heeft gemaakt. Vandaar dat ik ook bijzonder voorzichtig wil te werk gaan alvorens nieuwe initiatieven het groene licht te geven. Dit probleem stelt zich op vele terreinen, zoals de bibliotheken, de culturele centra en de ensembles.

Mijnheer Lauwers, u sprak over het plaatselijk jeugdwerkbeleidsplan. U pleit voor de betrokkenheid van de administratie. Wel, een eerste evaluatie werd door de administratie gemaakt. Daarin schuilt veel stof tot nadenken, ook voor de Commissie. Misschien is dat niet op decretaal niveau het geval. Maar dat is daarom niet minder belangrijk. De actieve werking van de commissie Welzijn is overigens het gevolg van het feit dat de commissieleden me uitgedaagd hebben om toelichtingen te geven, en niet omdat er meer decreten of beleidsbrieven werden besproken. De parlementaire werking mag dus niet herleid worden tot de stemming van wetten en decreten, of tot de bespreking van beleidsbrieven. Er zijn vele invalshoeken van waaruit we van gedachten kunnen wisselen om het beleid te verfijnen. Ik daag u uit om die mogelijkheden ten volle te benutten.

Een aantal mensen verwijzen naar de noodzaak oog te hebben voor de internationale dimensie, en terecht, wanneer we het hebben over Nederland, de Nederlandse Taalunie, de goede invulling van het verdrag dat tot stand is gekomen en recent werd goedgekeurd. Ook hebben ze het over de internationale projecten waaraan wij werken, het project van culturele ambassadeurs, dat grondig is hertekend, zowel in zijn opzet als in de procedure volgens welke deze ambassadeurs zullen worden aangewezen. Dat geldt ook voor de budgettering, in die zin dat de titel van cultureel ambassadeur niet noodzakelijk meer betekent dat men middelen zal krijgen en dit dus een vorm van verdoken subsidiëring, wordt met als doel ontbrekende middelen aan te vullen. Met andere woorden, de opdracht

Martens

wordt duidelijk gesteld : het eigen talent uitdragen in het buitenland en de Vlaamse Gemeenschap op een waardige manier vertegenwoordigen. Er zijn overigens een aantal instellingen die bijna per definitie een internationale opdracht hebben. De Opera en het Ballet van Vlaanderen moeten geen bijkomende middelen krijgen om in het buitenland op te treden. Eigenlijk zou dit deel moeten uitmaken van hun budget. Zij moeten dat niet verwerven via een cultureel ambassadeurschap, maar moeten voldoende middelen hebben om deze internationale opdracht op een waardige manier te vervullen. Er moest dus één en ander hertekend worden.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Mijnheer de minister, op de hele wereld bestaat er geen enkele opera die met 360 miljoen Belgische frank kan rondkomen. Dat is een schande als men weet dat de Munt 1,2 miljard frank heeft voor één zaal en de opera twee zalen heeft. U kent ook de uitvoersproblemen. Dat is uniek en schandalig in die zin dat het buiten de normen valt. Daar kan u iets aan doen en u moet er iets aan doen.

In Bayreuth wacht men vijf jaar om een ticket te krijgen. Zoals men zegt in de economie – er is wat dat betreft een gat in de markt – voor u. Dank u.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ja, maar het bedrag waarover ze beschikken is niet 360 miljoen frank. U zei reeds zelf dat het hier over 400 miljoen frank ging. Daarenboven krijgen ze ook nog telkens 90 miljoen frank van de steden, wat het totaalbedrag op ongeveer 600 miljoen frank brengt. Voorts is er ook een niet onbelangrijke bijdrage van de sponsors, wat maakt dat het budget eerder rond de 800 miljoen frank schommelt. U zal dan nog zeggen : dat is onvoldoende. Tegelijk zegt u zelf dat we tot de besten in de wereld behoren en vierde in de rangschikking, in de top tien staan. Daarmee verwees u naar één van de grote bladen, de grote kritieken die er daaromtrent bestaan. Als ik de orde van grootte waarover u spreekt hoor, dan vrees ik dat wij dat niet zullen hebben. De creativiteit zal erin bestaan het niveau te blijven ontwikkelen vanuit de middelen waarover we vandaag beschikken. Ik zou liever doen waarvoor u pleit : ik zou liever gul kunnen zijn en op spontane manier zeggen dat het een ietsje meer mag zijn. Ik vrees alleen dat dit niet de werkelijkheid is. Er is zoveel vraag en in het totale budgettaire kader moeten wij onze prioriteiten kunnen kiezen. Deze zullen we vervolgens trachten te realiseren. In één van de commissies sprak u over het belang van die Vlaamse miniaturen en vroeg u of en op welke wijze ze naar Vlaanderen zouden gebracht worden. Ik kan u hierop antwoorden : ze zullen

naar Vlaanderen komen, tot mijn spijt niet naar Brugge, maar wel naar Antwerpen.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Het is niet mijn bedoeling hier en nu met u een dialoog daarover te ontwikkelen. Slechts een opmerking over dit laatste punt. Door de Koninklijke Bibliotheek werden gedurende 180 jaar werken uit onder meer de Vlaamse kloosters, weggesleept. Nu moet u met al uw kunde, ervaring en autoriteit maar eens trachten die miniaturen afkomstig uit Vlaamse kloosters en abdijen in een tentoonstelling in Antwerpen te krijgen. Ik ken immers de denkwijze van de Nationale Bibliotheek én van het Prentenkabinet en zeker van het Museum van Schone Kunsten. Sta me echter toe nog een klein opbouwend woord te zeggen, aansluitend bij uw overigens sympathieke uiteenzetting. Het feit dat de opera's van Gent en Antwerpen dat niveau bereiken, hebben we te danken aan het bijna geniale talent van onze directeur, wiens naam ik niet zal noemen, maar die elk jaar naar de Juilliard school in New York, samen met Salzburg de beroemdste school van de wereld voor zangtalent, gaat. Daar vindt hij jaar na jaar goedkope, jonge zangers, waarvan enkelen nu wereldniveau bereiken. En dan moet men vaststellen : niet meer betaalbaar voor Antwerpen, wat eigenlijk ook weer een schandaal is.

Minister Luc Martens : Spreken we over het internationale, dan spreken we ook over de belangrijke rol die Brussel aan sich te vervullen kan hebben. Hier leveren we, denk ik, toch ook substantiële inspanningen. Ik denk onder meer aan de middelen die we vrijmaken voor het KunstenFestival/Festival des Arts, Rosas, Parts, net als aan wat we doen op het vlak van de positieve discriminatie van Brussel.

Het feit dat wij Brussel zouden verwaarlozen klopt niet met de realiteit. Ook met betrekking tot de infrastructuur willen wij ervoor zorgen dat er een goede Vlaamse infrastructuur is in Brussel, die gaat over de Beurs en de KVS. Men heeft al grote inspanningen gedaan – het Luna-theater, het Kaaitheater, de studio's – waar men tientallen miljoenen frank in heeft geïnvesteerd. De werken zijn niet volledig af, maar men is bijzonder ver gevorderd, en men heeft een aantal podia kunnen afwerken. Hierdoor heeft men duidelijk kunnen tonen aan de Brusselaars, maar ook aan de wereld, wat wij kunnen en waar wij inhoudelijk voor staan.

Ik deel uw zorg met betrekking tot de taal. Ik behoor niet tot de aanhangers van Harry Mulisch, die denkt dat zijn taal, waarmee hij vandaag grote successen boekt en waarop hij zijn rijkdom bouwt, morgen zal verdwijnen. Ik deel echter meer de mening van Jozef Deleu : of die taal zal verdwijnen of niet zal meer afhangen van onszelf.

Martens

Mevrouw Maes stelde een vraag over de spelling. Ik denk dat er nu absolute duidelijkheid is, de beslissing is genomen en zij is wat zij is. Wij zijn gekomen tot een eenduidig woordbeeld, de spellingdeskundigen van Van Dale en de Groene Bijbel zijn gaan samenzitten, en op een lijst van 110.000 woorden zijn er 170 verschilpunten tussen de beiden. Als men dan nog weet dat een aantal verschilpunten te maken hebben met commerciële belangen die Van Dale wilde behartigen, dan moet men zeggen dat het gaat over bijzonder marginale fricties in het geheel. Het gaat niet eens over één percent meningsverschillen.

Het komt er nu op aan een en ander leerbaar en onderwijsbaar te maken, en wij zullen de komende maanden ook initiatieven nemen voor ambtenaren en het brede publiek.

Ik denk dat de zorg voor de taal ook inhoudt dat wij spanningen doen voor schrijf- en spreekvaardigheid. Er zijn een aantal initiatieven op het niveau van de scholen, en recent is er een experiment geweest in Merksem, waar men een jonge Gouden Uil-prijs uitreikte. Een en ander ging gepaard met een heel debat waar ook de taal in centraal staat. Het is de bedoeling dit uit te breiden. Een aantal dingen beginnen door de korst van de bodem heen te groeien en worden langzamerhand aantrekkelijke paasliedjes.

In verband met het sociaal-culturele leven hebben wij het debat in het vooruitzicht gesteld. Het gaat niet alleen over de middelen. Ik stel vast dat de sector het debat in eigen omgeving is gaan ontwikkelen. Binnen de Hoge Raad voor Volksontwikkeling denkt men na over kwaliteitsontwikkeling, zij discussiëren onderling over prioriteitsbepalingen en denken zelf na over hoe de administratieve rompslomp kan worden teruggedrongen. Het zijn punten waaromtrent zij zelf voorstellen zullen aanreiken.

Wij hebben in elk geval het decreet laten starten binnen de condities die ons bekend waren. Als een vereniging mij een foto stuurt van de administratieve paperassen, dan heb ik medelijden met de mensen die gedurende weken alles hebben moeten invullen. Ik heb evenveel medelijden met de ambtenaren die dit achteraf zullen moeten ontleiden. Ik deel uw mening, dit is natuurlijk krankzinnig.

De heer Coens, mevrouw Maes en mevrouw Van Nieuwenborgh vragen aandacht voor het bibliotheekwezen. Daar wordt aan gewerkt. Ook hier hebben we te maken met erfenissen uit het verleden. Het bibliotheekdecreet werd goedgekeurd in 1978. Sommige gemeenten waren weigerachtig om dit uit te voeren, en daarom werd dit tot tweemaal toe verlengd. Er zijn nog altijd meer dan twintig gemeenten die niet tot uitvoering zijn overgegaan. Hoe moeten we daar mee omgaan ? We hebben vastgesteld

dat het hier om een aantal kleinere gemeenten gaat. Sommige gemeenten hebben zelfs minder dan 5.000 inwoners. Moeten we hen dwingen om een plaatselijke openbare bibliotheek te openen ? Ik meen dat ze zich moeten inschrijven in een breder netwerk. We proberen op dit vlak een aantal lijnen uit te tekenen, die uiteindelijk zullen resulteren in een wijziging van het decreet zoals het vandaag bestaat. We bepleiten een verschuiving van de middelen, niet zozeer naar infrastructuur, maar naar manier van werken en kwaliteitsvolle ontwikkeling van het bibliotheekwerk zelf, samen met andere partners in de gemeente.

De infrastructuur is een belangrijk budgettair systeem. We werken aan een oplossing voor de dossiers van het Ballet van Vlaanderen en de Filharmonie. We hopen reeds een oplossing te vinden in de begroting van 1997 door middelen van de uitdovende budgetten om te zetten in nieuwe middelen. Ik denk hierbij aan het museum van Raveel. Deze operatie zou moeten kunnen lukken. De inspanningen voor de KVS moeten kunnen slagen in het kader van Brussel 2000.

Mevrouw Maes sprak over de problemen in verband met het statuut van de scheppende kunstenaar. Dat ligt buiten onze mogelijkheden en moet arbeidsrechtelijk, sociaalrechtelijk en fiscaal worden geregeld via de federale overheid. Er zijn een aantal problemen in verband met de relatie met het hoger onderwijs. Deze problemen hebben te maken met misvattingen en de verkeerde inschatting van de eigen aard en betekenis van het kunstonderwijs. Tijdens de volgende maanden zal daar een oplossing voor moeten worden gevonden.

Mevrouw Lindekens stelde vragen over de Raad voor Cultuur en het Centrum voor Cultuurbeleid. Een aantal collega's sloot zich hierbij aan. Er is een voorontwerp van beleidsbrief klaar over de samenspraak en de daarmee samengaande onderbouw. We hopen over deze beleidsbrief met de administratie te kunnen praten. Deze beleidsbrief leidt immers tot een aantal herschikkingen. We mogen die niet brutaal opleggen. Tegelijkertijd willen we voorzien in een verdere uitbouw, waardoor men met kennis van zaken kan gaan werken. We zijn naar Nederland geweest en hebben gesprekken gevoerd met leden van het Sociaal-Cultureel Planbureau. Dat heeft ons geïnspireerd en verschillende mogelijkheden geboden op het vlak van data-verzameling en -beheer. Ons cultuurbeleid van vandaag is een beleid met een natte vinger. We kennen de economische gevolgen nauwelijks. We weten nauwelijks hoe het zit met de participatie. We weten niet hoe dat alles zich inschrijft in de tijdsbesteding van de mensen. In Nederland heeft men daar wel goed zicht op. We kunnen ons daarop baseren om te komen tot een krachtig instrument, dat voldoende groot is om tot een doordacht en wetenschappelijk verantwoord beleid te komen.

Martens

Ik hoop dat we er in slagen om de politisering achter ons te laten. Het succes van deze uitdaging zal afhangen van de goede wil van de verschillende politieke partijen. Het cultuurpakt, het decreet en de wet op het cultuurpakt blijven bestaan. Als er geen spontane bereidheid of geen akkoord is om ervoor te zorgen al deze breekbare evenwichten achter ons te laten, zullen we daar niet in slagen.

Mijnheer Lauwers, koepels en federaties moeten hun legitimatie zoeken bij hun eigen achterban. Een overheid moet deze niet subsidiëren. De middelen moeten ter beschikking staan van aangesloten verenigingen, organisaties en instellingen, die de vrijheid hebben om zichzelf te organiseren. De legitimatie moet van onderuit komen en niet van bovenuit.

Ik neem nota van de aanmoediging van mevrouw Lindekens om meer aandacht te besteden aan alternatieve circuits. De vraag is waar deze alternatieve circuits beginnen en waar ze eindigen. Hoe substantieel is dat alternatieve echter? Mevrouw Lindekens verwijst ondermeer naar de rockclubs. Sommige vragen rijzen, omdat de oude decreten niet voldoende middelen bieden. Er is een soort subsidiëtoerisme, waarbij bijvoorbeeld centra die werken met jongeren in het oude decreet hun groei niet kunnen realiseren en een aantal nieuwe projecten opzetten, om naderhand te proberen een nieuwe decretale regeling af te dwingen die meer middelen zou genereren. We moeten hier de waarheid van nep onderscheiden.

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens : Mijnheer de minister, u noemt die vormen van cultuur alternatief. In de jongerenwereld wordt dat anders gevoeld. Dat is hun cultuur en die is groter dan u vermoedt.

Wat gisteren alternatief was, is vandaag in of omgekeerd. Denk maar aan de retrostijlen.

Iemand maakt zich zorgen om Bokrijk. Dit hoort echter niet tot onze bevoegdheid. Ik ben er echter zeker van dat iets als Bokrijk perfect moet kunnen werken en renderen. Ik verwijs ook naar Denemarken. Wie Gamle By in Århus bezocht, weet dat dit kan.

Een aantal collega's vroeg aandacht voor jeugdopleiding in de sport. Hieraan zullen we inderdaad bijzondere aandacht schenken. We werken een globaal plan voor de sport uit, daarin zal ongetwijfeld de plaats en de opdracht van Bloso aan bod komen. Hoe kunnen we van Bloso een snedig, toekomstgericht instrument maken? Er zal heel wat nadruk op de kwaliteit van de vorming en de begeleiding worden gelegd.

Ik neem ook nota van de vragen inzake monumentenzorg van mevrouw Van Cleuvenbergen. U bevestigt mijn voorstellen de uitgezette krijtlijnen te volgen. We zullen er moeten voor opletten dat de monumenten niet alleen tot een museumfunctie worden herleid. We moeten onderzoeken hoe ze een functionele plaats en betekenis kunnen krijgen. Ik was dit weekend in Eisden, in het mijnengebied. Daar zijn er prachtige gebouwen. Als we die echter allemaal willen renoveren en een functie willen geven, moeten we de helft van Vlaanderen naar Limburg verhuizen. Dat is een moeilijke opdracht.

Er liggen heel wat interessante gedachten voor. We moeten concrete stappen proberen te zetten, denk maar aan het museumdecreet. Daar zijn we al vrij ver gevorderd, op één artikel na is het klaar. Ofwel kan dit museumdecreet zo aan het parlement worden voorgelegd, ofwel kan die ingepast worden in een beleidsvisie. Ik opteer voor de laatste oplossing. Ik zou het museumdecreet liefst aan een museumbrief koppelen. Daarvoor zijn er echter bijkomende middelen nodig. Die zijn vandaag beperkt. Het budget zou van 50 naar 100 miljoen frank moeten kunnen worden opgetrokken. De verantwoordelijkheden zullen tussen de verschillende overheden hertekend moeten worden.

Ondertussen gebeuren, buiten het parlement om, ook een aantal dingen. Denk maar aan de oprichting van de Vlopera en de uitvoeringsbesluiten met betrekking tot de gemeentelijke sportdiensten. We proberen ook wat meer slagkracht te geven aan onze eigen administratie. Zo werken we aan een grondige herschikking van de begroting. Dit zijn allemaal werkzaamheden die in stilte gebeuren, maar die in de komende maanden langzamerhand boven water zullen komen. Ik hoop dat ze op dit ogenblik iets meer enthousiasme bij u allen kunnen oproepen.

De voorzitter : Dank u wel, mijnheer de minister.

De vergadering wordt geschorst gedurende 20 minuten.

– *De vergadering wordt geschorst om 20.18 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 20.57 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, we hervatten de vergadering.

De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer Bart Vandendriessche (*Op de tribune*) : Onze fractie is zich bewust van het weinig courante statuut van voorliggende beleidsnota. Wij hebben begrepen dat dit een discussienota is, geen kant en klaar produkt. In die zin dat een behandeling per thema binnenkort aan de orde is. Graag kregen we een overzicht van de specifieke beleidsbrieven die op komst zijn. Het is niet zinvol elk onderdeel steeds opnieuw te bespreken. De bewuste keuze

Vandendriessche

van de bevoegdheden cultuur en welzijn samen te behandelen in één document is niet overtuigend, zelfs al zijn er bepaalde interferenties. Het komt wat kunstmatig over, wat gezocht en de ongetwijfeld doordachte bedoelingen kunnen ons niet bekoren.

Ik grijp deze tussenkomst aan om enkele bekommernissen en knelpunten doorheen uw beleidsnota aan te kaarten. Knelpunten met vooral budgettaire consequenties. Prioriteiten in een beleid vertalen zich natuurlijk het best door de middelen die men toekent. Het budget is niet onbeperkt. Er mag op termijn geen aversie ontstaan ten gevolge van een voortdurend vragende welzijnssector die geconfronteerd wordt met een overheid met schaarse middelen. De aanwezige dynamiek mag niet leiden tot een stijgend ongenoegen. Het is goed ook buiten begrotingsbesprekingen bakens uit te zetten, te bepalen wat de overheid prioritair voor haar rekening neemt. De overheid kan niet alles en niet alles moet in termen van kwantitatieve evolutie worden gezien. Uit de discussies die wij her en der konden voeren, blijkt een noodzaak aan bijsturing, aan het financieel op punt stellen van een aantal dossiers.

Bij herhaling hebben een aantal fracties u gewezen op de structurele tekorten in het Algemeen Welzijnswerk. Het heeft geen zin dit probleem voor u uit te schuiven en zo nog te vergroten. U zelf in de eerste plaats bent daarvan overtuigd. Ongetwijfeld zal binnen de komende weken het uur van de waarheid daaromtrent aanbreeken. De begrotingsaanpassing van 1996 moet dit dossier rechttrekken. Na talrijke tussenkomsten in de commissie, na een unanieme motie in dit parlement en na uw uitdrukkelijk engagement kan natuurlijk niets meer mislopen. Niettemin herinneren wij u hierbij aan de voorwaarden van de engagementen en het unanieme verzoek aan de Vlaamse regering. De Vlaamse regering dient aanvullende middelen vrij te maken voor het Algemeen Welzijnswerk. Middelen hiervoor afpakken van de gehandicapten of de Bijzondere Jeugdzorg lijkt ons niet de beste oplossing. In de begrotingsbespreking heeft de minister trouwens uitdrukkelijk gesteld dat hij zijn beleid niet zal baseren op de kas-kredieten van de VOI's.

De voorzieningen moeten zo snel mogelijk de middelen krijgen waar ze recht op hebben. Het is ongehoord dat deze voorzieningen op de bedeltoer zouden moeten gaan om niet in grote liquiditeitsproblemen te komen. Dit heeft alles te maken met het beeld van de betrouwbare, geloofwaardige overheid. Er werden afspraken gemaakt. Een overheid kan zich daar niet ongestraft aan onttrekken. Hetzelfde geldt trouwens voor kinderopvang. Ook hier werd bij herhaling gewezen op de beloften tot subsidiëring. Uit een principiële erkenning volgt normalerwijze

dat de overheid de werking zal subsidiëren. Verenigingen kunnen niet begrijpen dat ze toestemming krijgen om een gebouw te zetten, maar dat er nadien geen kinderopvang in mag plaatsvinden. Ook hier dient de minister duidelijkheid te scheppen. Er moeten middelen komen om de investeringen optimaal te doen renderen. En wat met de onthaalgezinnen ? De vraag naar deze goedkope kwalitatieve kinderopvang stijgt voortdurend. Kunnen hier perspectieven geboden worden ? Van een andere orde is de buitenschoolse kinderopvang, heeft de minister inmiddels zijn concept ontwikkeld en wat is de opdracht van de verschillende actoren ter zake ? Kan de minister anderzijds een eerste summier evaluatie maken van de door Kind en Gezin opgerichte consultatiebureaus ? Is het juist dat het aantal consultaties drastisch vermindert ?

Voor de begroting van het Vlaams Fonds van 1997 kunnen zich grote problemen voordoen. Het Rekenhof heeft daar trouwens op gewezen. Tijdens de bespreking in de commissie hebben verschillende collega's aangedrongen op een grondige evaluatie van het gehandicaptenbeleid en haar uitgavemechanismen. Heeft de minister werk gemaakt van deze evaluatie ? Hoe evolueert het gehandicaptenbudget inmiddels ? Wat met het Vlaams Fonds als VOI en pararegionale B ? In een economische recessie komt de tewerkstelling van de laaggeschoolden eerst in de verdrukking. De zwaksten van de laaggeschoolden zijn dikwijls de werknemers uit de beschuttende werkplaatsen.

Meer dan 2500 plaatsen zijn tot op heden niet ingevuld in de beschuttende werkplaatsen. Wordt dit verholpen ?

En wat met het interprofessioneel gewaarborgd minimumloon of minimuminkomen in de beschutte werkplaatsen ?

De minister heeft blijk gegeven van zijn bereidheid om het nodige geld, één miljard frank, uit te trekken voor de creatie van bijkomende tewerkstelling in de social-profit-sector.

De CVP vraagt in dit verband eerst en vooral oog te hebben voor de bestaande tewerkstelling die dreigt verloren te gaan door de afschaffing van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten. Wij vinden het belangrijk dat aan de mensen de garantie wordt gegeven dat ze niet moeten vrezen voor hun baan of voor het verlies van kinderopvang, gezins- of bejaardenhulp. Het akkoord waarover momenteel wordt onderhandeld met de federale regering zou dus niet alleen nieuwe tewerkstelling mogen betreffen, maar het zou ook de deur open moeten laten voor maatregelen tot behoud van de banen die op de tocht staan.

In verband met de nieuwe, bijkomende tewerkstelling die zal worden gecreëerd, zouden we graag vernemen aan

Vandendriessche

welke sectoren en welk soort banen precies wordt gedacht. De laaggeschoolden zijn de grootste en moeilijkst te plaatsen groep onder de werklozen. Anderzijds vraagt kwaliteitszorg en zorg op maat, vaak de inzet van hoger gekwalificeerd personeel. Hoe kan men deze twee gegevens met elkaar verzoenen en vooral, hoe kan de nood aan gekwalificeerd personeel worden gekoppeld aan de intenties van de federale regering, die de tewerkstelling wil aanmoedigen via de vermindering van de loonkosten op de lage lonen ? Wat zal de precieze inbreng zijn van de Vlaamse regering in het tewerkstellingsplan voor de social-profit sector ?

De bijkomende middelen voor taalessen voor migranten waren in de begroting 1996 zonder meer geannuleerd. Het overgrote deel van de fracties heeft daarover zijn verontwaardiging geuit. De minister heeft toen een oplossing aangekondigd. Hoever is dit dossier inmiddels geëvolueerd ?

Ten slotte wil ik nog een kleine, maar belangrijke opmerking maken in verband met de uitbouw van tussenvoorzieningen voor ouderen. Op een recent ouderencongres werd het belang van dag- en nachtopvang, evenals kortverblijf sterk in de verf gezet. Er moet hiervoor een extra impuls komen als ondersteuning van de thuiszorg.

Mijnheer de minister, ziedaar een beknopt overzicht van de bekommernissen, een round-up van problemen die op korte termijn om een oplossing vragen. We zijn ervan overtuigd dat in een goede samenwerking met de commissie voor Welzijn, we tot een optimale middelenaanwending zullen komen. De toon van een open en constructief overleg is trouwens al maanden in de commissie gezet. De steun van onze fractie voor uw beleidsnota hebt u alvast. Gezien het algemeen kader en de belofte van specificering per item, zal onze fractie wachten met moties van aanbeveling. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik had een vriendelijke tekst voorbereid, maar toen ik deze middag op de persbanken een persmededeling van u zag liggen, waaruit ik kon opmaken dat u deze voormiddag aan de pers een beleidsnota buitenschoolse kinderopvang heeft bekendgemaakt waarvan wij geen kennis hebben, heb ik een wat bozere tekst opgesteld.

Minister Luc Martens : Mag ik u even onderbreken. Het is juist dat ik deze morgen een beleidsbrief buitenschoolse kinderopvang heb neergelegd, maar ik heb reeds gisteren namiddag opdracht gegeven hem naar de parlementsleden te sturen.

Mevrouw Patricia Ceysens : We hebben hem alvast niet ontvangen, en ik heb zelfs naar het commissiesecretariaat getelefoneerd om te vragen of hij daar was aangekomen, maar ook die mensen waren er niet van op de hoogte.

Ik wil het hebben over het gezinsbeleid enerzijds en het welzijnsbeleid anderzijds.

Laten we eerlijk erkennen dat het gezin de hoeksteen van de samenleving vormt. Iedere ouder wil een zo normaal mogelijk leven voor zoon- of dochterlief. Elke ouder droomt ervan ooit grootvader of grootmoeder te worden. En wanneer ze zien dat het huwelijk van hun kind reeds na een jaar op de klippen loopt, zullen ze eerder een strengere echtscheidingswetgeving wensen dan een soepele. Neen, dit is geen citaat uit de vandaag besproken beleidsnota van de minister van Gezin en Welzijn. Het aangehaalde stukje komt uit het boek *Zwart op Wit*. De auteur, SP-voorzitter Louis Tobback, steekt er de CVP-minister van Gezin wel mee naar de kroon, want veel verder dan de vaststelling dat de druk op de gezinnen is toegenomen en dat hij sterke gezinnen wil, komt de minister in zijn beleidsbrief niet. En dat is jammer.

Het moet inderdaad worden betreurd dat de minister van Gezin zijn bevoegdheid als minister van Gezin niet weet te gebruiken. Hij treedt op als minister van Cultuur of Welzijn, maar als minister van Gezin is hij nauwelijks te bespeuren. Nochtans is hij in die hoedanigheid vandaag meer dan ooit nodig.

Wellicht beseft men nog te weinig het belang van deze portefeuille. Bij onze noorderburen ligt er precies vandaag een voorstel ter tafel om eindelijk een minister voor gezinstaken te benoemen. Wij hebben er één en zouden ons dus gelukkig mogen prijzen, ware het niet dat hij geheel afwezig blijft in het debat. Het debat zelf is er nochtans wel. Het doet zich voor onder verschillende gedaanten. Ik wil daarvan slechts twee voorbeelden aanhalen.

In de eerste plaats is er de actuele discussie rond de samenlevingscontracten. Dat is een federale bevoegdheid, zult u zeggen. Minister Van Asbroeck was nochtans niet te beroerd om het debat naar het regionale vlak trekken en dan meer bepaald naar het kabinet. Maar hoort het daar thuis ? Heeft u als minister van Gezin niet minstens evenveel affiniteiten met dit thema ? De discussie die over het homohuwelijk momenteel in Nederland wordt gevoerd, toont dit zeker aan. Zo waarschuwen een aantal auteurs, maar ook een lid van de PVDA ervoor dat, indien men de zogenaamde discriminatie jegens homoseksuelen wil wegwerken, men het daarbij niet kan laten. Nederland is een multi-culturele samenleving en ook daar bent u een voorstander van. Wat denkt u van moslim-huwelijken, waar bigamie de regel is ? Discrimineert het huwelijksstelsel de tweede vrouw van een Marokkaan, met

Ceysens

wie geen huwelijk voor de wet kan worden afgesloten en die dus als het ware een vreemde blijft, ook niet ?

Laat ons eerlijk zijn in het debat over een statuut voor alternatieve samenlevingsvormen. Hiermee raken we eigenlijk aan het fundament van ons huwelijksstelsel. De vrije tribune van de heer Pol Pataer in de Morgen van gisteren is eigenlijk ook niet mis te verstaan. Hij pleit voor het huwelijk à la carte, wat zoveel als het einde van het huwelijk betekent. Als minister van Gezin mag u in die discussie niet langer afwezig blijven.

Een tweede voorbeeld is dat van de kinderopvang en de buitenschoolse kinderopvang. Deze thema's worden meestal al snel ondergebracht in het welzijnsdebat, waardoor de discussie snel een louter operationeel karakter krijgt. Op dit ogenblik hebben we nochtans nood aan een inhoudelijk debat over de groeiende eisen van ons economisch systeem met alle gevolgen vanden voor de kwaliteit van het leven, voor de kwaliteit van menselijke relaties, in het bijzonder die van het gezin. We moeten ons vragen durven stellen over de ethische grenzen van kinderopvang. Is het bijvoorbeeld verantwoord dat kinderen vanaf de eerste dag na de geboorte terecht kunnen in de kinderopvang, daar waar de dierenbescherming verbiedt dat men puppy's jonger dan 6 weken bij de moeder weghaalt ? Is het verantwoord steeds langere openingsuren te blijven voorzien ? Zijn er geen grenzen aan de maximumduur dat een kind buitenshuis mag worden opgevangen ?

Ik meen dat we eerst een inhoudelijk debat moeten voeren over de relatie arbeid-gezin en de grenzen van kinderopvang, alvorens we het hebben over programmering en flexibiliteit. Op studiedagen laat u hier blijkbaar wel af en toe iets los, maar in de beleidsnota rept u hierover met geen woord. Dat vind ik een gemis.

Hieraan gekoppeld en gelet op dit alles, meen ik dat het de hoogste tijd wordt dat we ons meer toespitsen op het gezinsbeleid en dat we ons meer moeten inlaten met de fundamentele uitdagingen waar die gezinnen zich voor geplaatst zien. Om dit te doen, zal ik aan de voorzitter van het parlement vragen de commissie Welzijn en Gezondheid voortaan de benaming Gezin, Welzijn en Gezondheid te geven. Deze naamswijziging moet erop duiden dat het ons ernst is met de hoeksteen van de maatschappij, waaraan zovelen de lippendienst bewijzen, doch waarin niemand echt de tanden durft te zetten.

Ik ga nu over naar het welzijnsbeleid. Naast minister van Gezin bent u uiteraard – en zo kennen we u eigenlijk beter – minister van Welzijn, een even belangrijke bevoegdheid. U weet dat mijn fractie heel wat van uw werk op dit terrein weet te waarderen. Mijn collega's zullen het straks hebben over een aantal deelaspecten van uw be-

voegdheid. Zelf wil ik het nu even in het algemeen hebben over het door u in de beleidsnota voorgestelde gelijke-kansenbeleid. Terecht eist u deze term voor u op. We vragen ons dan wel af waarom er nog een afzonderlijke minister van gelijke kansen moet zijn. Wij zien hierin alvast een aantal nadelen.

Ten eerste krijgen we niet alleen een versnippering van bevoegdheden tussen het federale en het regionale niveau, maar blijkbaar ook al binnen de eigen Vlaamse regering. Dit kunnen we niet goedkeuren.

Ten tweede kunnen we ons niet van de indruk ontdoen dat beide uitgangspunten nogal verschillend zijn. Minister Van Asbroeck heeft het over een doelgroepenbeleid, een soort kastensysteem, een vijandig maatschappijconcept waarbij verschillende segmenten uit de bevolking moeten trachten in de gunst van de politiek te geraken, om van daaruit bedeed te worden. Wij verwerpen deze politiek en geloven veeleer in een beleid gericht op het algemeen welzijn, of zoals u het formuleert : gericht op het creëren van gelijke kansen, de versterking van betrokkenheid en communicatie en gericht op bevordering van emancipatie en participatie van de bevolking.

We staan dus in deze aan uw zijde, maar we vinden dat het niet kan dat de regering over het gelijke-kansenbeleid uit twee monden en op zo'n verschillende wijze spreekt. U draagt daarin verantwoordelijkheid.

We vragen verder dat de beleidsbrief van minister Van Asbroeck ook spoedig in deze openbare vergadering zal worden besproken, zodat het duidelijk wordt wat haar beleid nu eigenlijk inhoudt.

Ten slotte wil ik het nog kort hebben over de Vlaamse openbare instellingen in het welzijnsdomein. De beleidsnota zegt niets over deze Vlaamse openbare instellingen, waar nochtans een groot deel van uw bevoegdheid naar gedelegeerd werd. We hebben tijdens de commissievergaderingen begrepen dat uzelf moet ervaren hoe een deel van uw politieke slagkracht verloren is gegaan. De VLD heeft nooit geloofd in een delegatie van bevoegdheden naar deze VOI's, evenmin als in het steeds maar oprichten van allerlei fondsen die onze democratie onoverzichtelijk en blijkbaar ook minder goed bestuurbaar maken. We zijn dus zeker vragende partij om de werking van de VOI's te evalueren en we willen u steunen om hun statuut, waar nodig, aan te passen. Te meer daar de verzuiling hen parten blijkt te spelen en het beleid dat er gevoerd wordt al te zeer wordt afgestemd op de belangengroepen en niet op de belanghebbenden.

De belanghebbenden rekenen nochtans op u. We zullen niet toestaan dat u ze in de steek laat, en zullen vanuit het parlement en vanuit onze fractie nauwgezet toezien of uw beleid op de bevolking is afgestemd. We zullen u blijven

Ceysens

bestoken met interpellaties, vragen om uitleg en resoluties, omdat we ervan overtuigd zijn dat de bevolking pas om de politiek zal geven als ze merkt dat de politiek ook om haar geeft. (*Applaus bij de VLD en de CVP*)

De voorzitter : De heer Swennen heeft het woord.

De heer Guy Swennen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, waarde collega's, als ik mijn gedachten laat dwarrelen over de diverse opmerkingen in verband met uw gecombineerde beleidsbrief, dan stel ik een spervuur aan kritische bedenkingen vast. Dat is niets nieuw. We hebben het daar in de marge van de begrotingsbespreking waarin de beleidsbrief eveneens ter sprake kwam, ook al over gehad. De kritiek die steeds terugkomt, heeft betrekking op de vrijblijvende vaagheid van de brief.

U repliceert dat dit een contourennota is. Als we daar genoeg mee nemen, dan kunnen we er containerbegrippen in terugvinden. Het zijn begrippen die men naar eigen goeddunken kan invullen. De invulling wordt voor het grootste gedeelte nog van u verwacht. Ik zal dit niet nog eens aanklagen, maar bij wijze van preventieve parlementaire controle de handschoen opnemen. Ik maak van de nood een deugd door bij wijze van test zo een containerzin in te vullen.

U schrijft dat u bijzondere inspanningen zal leveren om de werkgelegenheid te doen toenemen in de sectoren die u zijn toevertrouwd. Zoals u weet, kom ik zo bij de brandende actualiteit terecht. De zaak werd helemaal actueel ten gevolge van de gemeenschappelijke verklaring van 20 september 1995 van de Vlaamse regering en de sociale partners. Daarbij is sprake van nieuwe werkgelegenheid om aan de behoeften inzake social-profit dienstverlening te voldoen. Op dit ogenblik proberen de Vlaamse en de federale regering hun respectievelijke plannen af te ronden. Al in de vorige legislatuur waren er inspanningen op dat vlak, maar volgens berekeningen heeft dat slechts 3.500 banen opgeleverd, waarvan 2.900 tijdelijke. We hopen dat het resultaat deze keer tastbaarder is. De uitdaging is niet alleen kwantitatief. Er wacht ons ook een gigantische kwalitatieve uitdaging.

Vooraleer ik het heb over de zes principes die we fundamenteel achten voor de op stapel staande operatie, wil ik twee punten aanhalen : het doelgroepenbeleid en de problematiek van de beschutte werkplaatsen. Wat betreft het doelgroepenbeleid, moet de Vlaamse regering en in het bijzonder u, de minister van Welzijn, een tandje bijsteken. De regering dreigt dit beleid te vergeten. Uit studies als het armoedeverslag blijkt nochtans dat de beste vorm van welzijnszorg voor kansarmen gewoon een baan is. In het kader van de preventieve aanpak van de problemen van

deze doelgroepen moet in de eerste plaats iets worden gedaan aan hun slinkende kansen op de arbeidsmarkt. Ik verwijs hierbij bijvoorbeeld naar de jonge migranten van de tweede generatie. Ik verwijs ook naar de wurggreep rond de beschutte werkplaatsen. Het gaat om een resem risicogroepen die worden bedreigd met uitsluiting op de arbeidsmarkt. Daaraan moet paal en perk gesteld.

Een adequaat doelgroepenbeleid is dus noodzakelijk. Mijnheer de voorzitter, ter invulling van de containerzin refereren we aan het Canadese doelgroepenmodel. Dat model huldigt het principe van de evenredige participatie. Het legt de nadruk op het samenspel van publieke en privéverantwoordelijkheid. Regelmatig komen in het parlement globale rapporten over deze positieve actie aan bod. Naast de financiële stimulus voor aanwerving van specifieke doelgroepen is ook dat belangrijk.

Werkgevers die personen uit deze doelgroepen in dienst nemen, moeten kunnen genieten van een specifieke verlaging van de loonkost. Dit mini-banenplan moet in de komende jaren een krachtige impuls kunnen geven aan de afbrokkelende tewerkstellingskansen voor de risicogroepen op de arbeidsmarkt. We weten dat er mogelijkheden voorhanden zijn. Het kan gedeeltelijk worden gefinancierd door een inbreng te vragen van bedrijven, overheden en gesubsidieerde sectoren die zich onvoldoende inspannen om tot een evenredige participatie te komen.

Mijnheer de minister, ik weet dat dit aan uw bevoegdheid voorbijgaat, maar u kunt er tijdens het overleg met de federale overheid voor pleiten om een systeem van trekingsrechten vast te leggen.

Een aantal werknemers kan niet in het gewone arbeidscircuit terecht en vindt een baan in de beschuttende werkplaatsen. Op dit ogenblik zijn de lonen zo laag dat de werknemers zelfs niet in aanmerking komen voor de vermindering van de werkgeversbijdrage voor de lage lonen. Dit is een dossier dat de voorbije jaren is blijven liggen. Vijfenzeventig tot tachtig percent van de werknemers van de beschutte werkplaatsen verdient minder dan tweehonderd frank per uur. Ook hier dient zich weer een unieke kans aan in het kader van het banenplan social profit om dit te verhelpen.

Zoals aangekondigd rond ik af met kort zes principes aan te snijden. Vandaar dat ik even stelde dat dit een vorm van preventieve parlementaire controle en invulling tegelijkertijd is.

Het eerste principe – waar ik ook het minst lang bij moet blijven stilstaan, omdat de invulling evident lijkt – is het principe van de samenhang. De federale overheid en de Vlaamse overheid moeten aan één koord trekken en er moet coördinatie en eenstemmigheid zijn bij wat wordt gerealiseerd.

Swennen

Voor de invulling van het tweede principe van kwaliteit voor kwantiteit, ben ik meer bevreesd. We weten allemaal dat Vlaanderen over een breed uitgebouwde welzijnssector beschikt, maar de kwaliteit laat nog heel wat te wensen over. We hebben de recente probleemgevallen in de rusthuissector gekend. We hebben ook het gegeven dat veel kwaliteitsproblemen voortkomen uit de hoge werkdruk, en dit zowel in de residentiële sector als in de thuiszorg. Daarom moeten bijkomende banen worden ingezet voor kwaliteitsverbetering, eerder dan voor lineaire capaciteitsuitbreiding, alhoewel die op selectieve basis zeker nog noodzakelijk is. Dus betere bedden in plaats van meer bedden. Bovendien moeten er vooral mensen worden aangeworven in nieuwe of recente initiatieven, zoals begeleid wonen, buurtconciërges, zelfstandig wonen voor ouderen, boodschapsdiensten, woningonderhoud, enzovoort. Al deze gekende innovatieve werkvormen kampen met een gebrek aan middelen.

Over een derde principe heeft de heer Vandendriessche het al zijdelings gehad. We moeten namelijk streven naar een gepaste inschakeling van laaggeschoolden. De professionalisering in de welzijnssector heeft heel wat hooggeschoold personeel aangetrokken. In heel wat gevallen komen laaggeschoolden niet aan de bak in deze sector. Daarom moeten we dringend komen tot een adequatere verdeling van de taken over de verschillende personeelsgroepen in de zorgsector. Nu worden bepaalde taken, meer in de ambulante dienstverlening dan in de intramurale zorg, nog te veel uitgevoerd door te gespecialiseerd en te geschoold personeel : niet-medische lichaamsverzorging door thuisverpleegkundigen, poetsen door bejaardenhulpsters, enzovoort. Ook dit is volgens ons een bijsturende uitdaging.

Een vierde principe dat we graag in de operatie gerespecteerd zouden zien, is wat we de corrigerende selectiviteit noemen : meer ambulant, minder residentieel. Dit betekent dat de extra banen op de juiste plaatsen moeten worden ingezet. Hierbij moet vooral aandacht gaan naar de eerste en tweede-lijnsvoorzieningen. De keuze voor een desinstitutionalisering van de welzijnssector met veel meer aandacht voor ambulante en transmurale dienstverlening wordt tot nu toe onvoldoende waargemaakt. Dit blijkt overduidelijk uit het gegeven dat het overgrote deel van de jobs uit het vorige banenplan uiteindelijk zijn terechtgekomen in de residentiële sector, met name in de gehandicapteninstellingen. Deze louter eenduidige benadering is niet voor herhaling vatbaar. Er moet resoluut worden gekozen voor het versterken van bestaande en het opstarten van nieuwe initiatieven in de eerste en de tweede lijn.

Voor het volgende, houd ik helemaal mijn hart vast, namelijk het principe van de bescherming van de openbare dienstverlening. Anders gezegd, wij vrezen dat deze naar aanleiding van de social-profit banenoperatie, naar de achtergrond zou worden verdrongen. We hopen dat dit niet zo zal zijn.

Openbare dienstverlening in de verzorgingssector dreigt om twee redenen buiten de prijzen te vallen. Ten eerste, de statutaire werknemers kunnen niet genieten van de verlaging van de werkgeversbijdrage zodat de maatregel zich uitsluitend op de contractuelen zou richten. Ten tweede, in de openbare sector worden meestal hogere weddeschalen gehanteerd, zodat de lage-loonmaatregel er weinig of niet van toepassing zou zijn. Wie zijn personeel dus wat meer betaalt zou uit de boot vallen. De beste manier om te voorkomen dat de openbare sector het slachtoffer wordt van een onterechte en ongelijke concurrentiestrijd, is de Vlaamse regering in staat te stellen zelf de middelen toe te kennen. Ook voor dit probleem biedt ons inziens een systeem van trekkingsrechten een oplossing, waarbij de Vlaamse regering de middelen dus zelf op een selectieve wijze kan toekennen.

Een laatste principe slaat op de doorstroming naar reguliere banen, vanuit DAC en IBF bijvoorbeeld. Werknemers mogen niet hun hele loopbaan in dergelijke tewerkstellingsprogramma's doorbrengen. Een heroriëntering van de tewerkstellingsprogramma's in die zin is noodzakelijk. Ook dit is niet nieuw : het wordt opgediept uit vorige tewerkstellingsconferenties.

Mijnheer de minister, tot slot wil ik u nog meegeven dat hier naar onze mening een heel gamma aan kansen, aan uitdagingen ligt. Meer nog, het zijn onontbeerlijke denkaders om het banenplan voor de social-profitsector met een sturende meerwaarde te bedenken. Indien u de bakens die wij uitzetten, volgt, kunt u ervoor zorgen dat het vervolg geen blinde kwantitatieve operatie wordt, maar wel terzelfder tijd een toonbeeld van kwalitatief beleid. Zo kan het banenplan voor de social-profitsector méér betekenen dan alleen maar banen. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Aers heeft het woord.

De heer Wilfried Aers (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, collega's, in de inleiding van uw beleidsnota schrijft u, ik citeer, we willen met de parlementsleden van meerderheid en oppositie, met alle betrokkenen, een open gesprek aangaan. In die positieve geest wil ik enkele beschouwingen naar voren brengen. Onder de noemer maatschappelijke ontwikkelingen lees ik : er is de snelle internationalisering van onze maatschappij. Bovendien zijn wij in een multiculturele samenleving aanbeland. Mijnheer de minister, uit deze tekst blijkt dat u ervan overtuigd bent dat de multiculturele sa-

Aers

menleving een vaststaand en onomkeerbaar feit is. U staat met die uitspraak evenwel niet alleen. De jongste jaren is het in Vlaanderen bon ton om op deze manier over de multicurele samenleving te spreken. Vlaanderen, de Vlamingen, wensen dit niet. Ook u moet toch weten dat een multicultureel gegeven nooit heeft gewerkt en nooit zal werken, ook niet in Vlaanderen. Het is een kunstmatig en niet-werkzaam gewrocht.

Mijnheer de minister, de Vlamingen zijn geen egoïsten en ze zijn ongetwijfeld bereid zich in te zetten voor minder welstellende volkeren, voor zover deze dan wel in hun eigen land vertoeven. Is het niet veiliger en beter voor onze eigen toekomst in die richting oplossingen te zoeken voor het vreemdelingenprobleem ?

In de beleidsbrief heeft de minister het voortdurend over kansarmen en kansarmoede. Ook met die vage begrippen heb ik het moeilijk. Het verheugde me dan ook dat vorige week tijdens de commissievergadering een collega een vraag stelde in dit verband. Het begrip kansarmoede behoort tot het vakjargon van de linkse sociologen, de producten van mei '68. Voor hen levert het woord niets dan voordelen op vermits niemand weet welke vlag de lading dekt, ze kunnen met de term alle kanten op. Ze kunnen het begrip zo eng of zo breed hanteren als ze zelf nodig achten en het zelfs voorbehouden voor die groepen in de maatschappij waarnaar hun voorkeur uitgaat uit politieke overwegingen. Het lijkt me dan ook beter dit mistige woord niet langer te gebruiken en de verscheidene geleidingen van onze maatschappij bij de naam te noemen. Dan pas zal het duidelijk worden wie wel en wie niet van de ter beschikking gestelde gelden en subsidies kan genieten.

Er is nog iets wat ik niet goed begrijp inzake welzijnszorg : wie zijn daar de bewuste verkenners en vernieuwers ?

Onder de titel Welzijnsbeleid vond ik dan een kort stukje terug over gehandicaptenzorg. Ik ben van mening dat deze mensen onze echte – en ik gebruik voor één keer wel dit modewoord – kansarmen zijn. Daarom ook ben ik ervan overtuigd dat we ze als onze prioritaire doelgroep moeten beschouwen.

In de beleidsbrief staan vele goede voornemens. Maar in de praktijk ontbreekt er nog zeer veel. Volgens de huidige regeling moeten de gehandicapten rekening houden met twee instanties. Enerzijds is er het ministerie van Sociale Zaken dat de graad van handicaptheid moet bepalen, en de uitkering moet toekennen. Anderzijds is er het Vlaams Fonds, dat moet instaan voor de integratie. In de praktijk is dat dus voor het materiaal, zoals de rolstoelen en dergelijke. Voor de patiënten is dat erg ingewikkeld.

Voorals het Vlaams Fonds de bal terugspeelt naar Sociale Zaken. Verschillende instanties kunnen beslissen of een gehandicapte recht heeft op uitkeringen, hulpmiddelen, enzovoort. Daarover kunnen zowel het regionaal Vlaams Fonds, als het federale ministerie van Sociale Zaken of het ziekenfonds beslissen.

Wie als gehandicapte geen goede maatschappelijk werker heeft komt gewoon niet te weten hoe een en ander administratief functioneert. En dan komt hij of zij ook niet te weten waarop men recht heeft. Het blijft voor de gehandicapten een zoektocht langs de verschillende nationale en federale instanties om van hun zogenaamde normale rechten te kunnen genieten.

Ik bezocht vorige week enkele gehandicapten. Ik zal niet beweren dat alles wat me werd verteld ook juist is. Maar dit alles toont aan wat er onder de mensen leeft. Zo kwam ik bij een dame waarvan de echtgenoot als taxi-chauffeur enkele duizenden franken teveel verdiende, waardoor zij niet in aanmerking kwam voor een vergoeding. Dat is mijns inziens fout. Zoals voor de kinderbijslag een kind een kind is, mag ook voor de toelagen aan een gehandicapte het gezinsinkomen geen rol spelen. Deze mensen hebben reeds genoeg problemen. Men mag ze niet straffen omdat hun echtgenoot hard werkt om boven water te blijven.

Er is verder ook de zogenaamde graad van zelfredzaamheid, en het behalen van punten om die graad van invaliditeit te bereiken. Hier speelt in sommige gevallen de willekeur van de medische adviseur.

Het Vlaams Fonds laat de patiënten te lang wachten op de uitslag van de evaluatievergaderingen, en geeft te weinig uitleg. Zo kan het gebeuren dat een gehandicapte na drie maanden wachten enkel te horen krijgt dat men de aanvraag heeft ontvangen.

Een dame heeft vijf jaar moeten procederen om toekenning van een vergoeding te verkrijgen. Ondertussen werd haar toestand slechter en nu verblijft ze in een pijnkliniek. Hoe wordt dit alles berekend ? Wat zijn de gehanteerde criteria ? Dat is allemaal erg duister.

In de beleidsbrief spreekt men over de ontwikkeling van de persoonlijke creativiteit. Wat is de precieze betekenis van dit woord ? Een gehandicapte die zelfredzaam en creatief wil zijn, en bijvoorbeeld alleen met een rolstoel op straat komt, wordt voortdurend geconfronteerd met kapotte voetpaden, het ontbreken van op- en afritten aan de voetpaden, of met openbare instellingen waarvan de gehandicapteentalud zo is gevormd dat men er als gehandicapte alleen niet op kan. En zo kan ik nog vele voorbeelden aanhalen.

Aers

Uit dit alles blijkt duidelijk dat er dringend werk moet worden gemaakt van het overhevelen van alle bevoegdheden inzake gehandicaptenbeleid naar één instantie, naar één parlement, en dit moet uiteraard het Vlaams Parlement zijn.

Ik wil kort nog even iets zeggen over de ouderen en de ouderenzorg. De minister schrijft terecht dat de ouderen volwaardig moeten kunnen deelnemen aan de opbouw van onze samenleving. Het is ook juist dat we de negatieve beeldvorming moeten ombuigen tot een positieve waardering. Bij het woord ouderen denkt men nogal vlug aan zogenaamde oude mannekens en oude vrouwtjes, die invalide en hulpbehoevend zijn. Niets is echter minder waar ! Een meerderheid van wat men bejaarden noemt is gezond, valide en actief.

Onze maatschappij heeft in vele gevallen schuld aan dit negatieve beeld over bejaarden. Zo komt het dat sommige ouderen door dit vals beeld hun eigenwaarde verliezen en zelfs aan dit beeld beginnen te beantwoorden.

Hoe voelt een man zich die als vijftigjarige naar een brugpensioen wordt gedreven ? Hoe voelt een politicus zich als hij op 65 jaar te oud is voor een mandaat ? Hoe zal een dokter zich straks voelen als hij, 65 jaar geworden, niet meer zal mogen werken ?

Wanneer mensen echt oud zijn, beginnen in veel gevallen de problemen. In de eerste plaats is er het probleem van de onveiligheid. Er is de onveiligheid in het verkeer, maar de belangrijkste bedreiging voor de veiligheid van de ouderen is de straatcriminaliteit, zeker in de steden. Naast de nodige preventieve maatregelen, is er nood aan meer begeleiding en opvang van de oudere slachtoffers van wat men met een eufemisme steeds maar weer de kleine criminaliteit noemt. Mijn zuster werd een paar weken geleden van haar handtas beroofd, en ik kan haar maar met moeite uitleggen dat dit eigenlijk de kleine criminaliteit is. Ik geloof dus niet in dat woord.

Een groot probleem voor de ouderen is ook de financiering van de rusthuizen en de ontoereikende pensioenen. Een goede oplossing voor dit probleem is enkel mogelijk na de volgende maatregelen : gelijkschakeling van de basispensioenen, onder meer tussen de zelfstandigen en de werknemers, het optrekken van de minimumpensioenen en het aftoppen van extreem hoge pensioenen. Het is duidelijk dat de minimumpensioenen moeten overeenstemmen met het leefminimum. Nu denken sommigen waarschijnlijk dat dit een utopie is. Dit is echter niet het geval : in een onafhankelijk Vlaanderen zou dit perfect mogelijk zijn. Denken we maar aan de huidige miljardenstroom naar Wallonië, waar niemand nog aan twijfelt. Vlaanderen zou dan ook pensioenfondsen kunnen oprichten en

op die manier investeren in het bedrijfsleven. Ik denk dat we daar in Nederland een zeer goed voorbeeld van hebben. Laten we niet vergeten dat het grote drama van de Vlaamse gepensioneerde ligt in het feit dat België geen enkele reserve heeft opgebouwd door kapitalisatie en derhalve over geen overschot beschikt voor de pensionering van de vergrijzende bevolking. Het is een schandaal dat al jaren voort duurt in dit land.

Zonder de andere verzorgings- en huisvestingsmogelijkheden in vraag te stellen of te verwaarlozen, denk ik dat er toch enige prioriteit moet worden verleend aan toelagen voor gezinnen die hulpbehoevende ouders verzorgen. Ik denk hier onder andere aan toelagen voor de aanpassing van de woning, waarbij dit zeker geen nadelige financiële gevolgen mag hebben. Ook denk ik bijvoorbeeld aan het kadastraal inkomen, dat daardoor niet mag toenemen. Ik weet het echter, mijnheer de minister : ook in deze materie is het Vlaams Parlement niet bevoegd, zoals in vele zaken.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik gaf u enkele voorbeelden om te beklemtonen – u weet dat trouwens – dat ons parlement op zeer vele terreinen machteloos is. Een eerste noodzakelijke maatregel is de splitsing van de sociale zekerheid. Ik wil niet beweren dat dan alle problemen opgelost zullen zijn, maar het zou een belangrijke stap zijn in de goede richting. Deze splitsing kunnen we verwezenlijken als wij, Vlaamse Volksvertegenwoordigers, dit allen samen echt willen. Ik dank u voor uw aandacht. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik denk niet dat iedereen de heer Martens tijdens de pauze gehoord heeft. Hij zei dat de collega wiens betoog het kortst is een etentje verdient. Ik zal mijn best doen om dat te verdienen, zeker als u de toespraken van de andere fracties optelt maak ik kans. Mijnheer de minister, toen we naar aanleiding van de begroting tegelijkertijd de beleidsnota bespraken, bleek dat er geen grote meningsverschillen waren over de grote principes die u voorstaat betreffende dat welzijnsbeleid. We willen allen een Vlaamse samenleving waarin dé mens meer tot zijn of haar recht komt. We willen allen kwaliteit, preventie, zelfstandigheid, aandacht voor gezinnen enzovoort. U geeft aan dat u goede bedoelingen hebt.

Moeilijker wordt het om volmondig ja te zeggen wanneer wij willen nagaan hoe u dit wil doen. Uw beleidsnota blijft – en ik val een beetje in herhaling – op vele terreinen vaag en moet in de loop van deze legislatuur concreet worden ingevuld. Ook zijn er sinds het verschijnen van de

Van den Heuvel

nota nieuwe welzijnsvragen en -problemen gerezen en daarover moeten wij zeker ook nog van gedachten wisselen.

Mijn tussenkomst zal er dan verder ook in bestaan enkele punten aan te halen en suggesties te doen, al streef ik geen volledigheid na, over zaken die mij na aan het hart liggen. Ik hoop dat zij in de commissie en bij andere gelegenheden de nodige aandacht zullen krijgen.

Wat mij het meest getroffen heeft in uw nota, is het hoofdstuk vier, waar u het heeft over de instrumenten, en dan vooral de eerste alinea – en ik citeer : Het belangrijkste instrument voor het bereiken van meer welzijn en meer culturele ontwikkeling ontsnapt in belangrijke mate aan onze controle, namelijk de werkgelegenheid. Werk, een vaste betrekking, is essentieel om een plaats te vinden in de samenleving, om er echt bij te horen, en om zich tenvolle te kunnen ontplooiën. Daarom is het tewerkstellingsbeleid een noodzakelijke voorwaarde voor een zinvol cultuur- en welzijnsbeleid.

Mijnheer de minister, u slaat de nagel op de kop en geeft tegelijkertijd aan hoe moeilijk het zal zijn om dat beleid waar te maken. Maar eigenlijk bent u door deze alinea ook ingedekt wanneer zou blijken dat u er niet in slaagt alles te verwezenlijken.

Een eerste punt waarover ik het wil hebben is de gezinszorg. Ik ga niet zover als mevrouw Ceysens om een hevig pleidooi te houden voor het gezin als hoeksteen van de maatschappij. Toch zou ik willen tussenkomen over de kinderopvang en de mogelijkheden die u ziet om die te vergroten, vooral waar u tracht het aanbod te optimaliseren en in overeenstemming te brengen met de noden.

Het moet mij van het hart dat kinderopvang geen vraag van kinderen is. Het is een vraag van ouders, maar eerder nog een vraag van werkgevers van die ouders. Ik zou u willen aansporen het belang van het kind centraal te blijven stellen. Het is duidelijk dat het probleem van moeilijke opvangmomenten zeer complex is en niet eenvoudigweg kan worden opgelost door een uitbreiding van de opvangduur.

De echte oplossing ligt in een andere arbeidsorganisatie, waarbij iedereen meer ruimte krijgt voor het privé-leven en de opvoeding van de kinderen. Ik hoop dat u het met mij eens wilt zijn dat wij moeten vermijden in een situatie te belanden waar de overheid zorgt voor kinderopvang en een uitgebreid net van buitenschoolse voorzieningen, terwijl de werkgevers aan hun werknemers ongestoord de meest onmogelijke arbeidsduur kunnen opleggen, vermits de belangrijkste hinderpaal – de kinderopvang – wordt opgeruimd. Dat past ook perfect in uw pleidooi voor sterke ge-

zinnen, want wat het meest essentieel is om een gezin te vormen, is tijd om samen door te brengen. (*Rumoer*)

Over het algemeen welzijnswerk is al veel tussengekomen, maar ik verwacht bij de eerste begrotingscontrole dat wij de tekorten kunnen wegwerken en dat hiermee ook de problemen zijn opgelost.

Over de migranten en het gelijke kansenbeleid kan ik heel kort zijn, mijnheer Vermeiren. In deze sector wordt hard gewerkt en wordt ook vooruitgang geboekt, zij het soms op een manier zoals de processie van Echternach dat doet. Ik zou u willen vragen één maatregel bijzonder onder de aandacht te brengen : stemrecht voor migranten die vijf jaar in ons land verblijven. Dit is een allereerste en zeer belangrijke voorwaarde om aan die integratie te werken. Ik zou ook graag van gedachten willen wisselen over een inburgeringsbeleid voor nieuwkomers, waarbij taallessen zeer belangrijk zullen zijn.

Als laatste punt wil ik ingaan op de ouderenzorg. Ouderenzorg moet ruimer zijn dan gezins- en bejaardenhulp. De behandeling van deze problematiek moet ook verder gaan dan een eenvoudige personeelsuitbreiding, zoals die nu wordt ingeschreven. Ouderen hebben behoefte aan andere woonvormen, en daar moeten we dan ook aandacht aan besteden. Ook de invoering van een voorkeursbehandeling voor aandeelhouders mag geen hinderpaal vormen voor de algemene toegankelijkheid van serviceflats voor niet-aandeelhouders, noch vandaag, noch in de toekomst. Het grote gevaar van dit financieringssysteem is dat men zich meer gaat richten op het bewaken van de voorrechten van de kapitaalkrachtige investeerders dan op het bevorderen van een sociaal woonbeleid voor ouderen.

Wat de intramurale zorg betreft, het verblijf in een rusthuis moet betaalbaar worden voor elke rusthuisbewoner. Iedereen moet beschikken over een minimum aan eigen zakgeld. Dit kunnen we vastleggen bij decreet. Bij gezinnen waarvan één persoon wordt opgenomen, zijn er soms enorme financiële problemen en ook daar moet een minimuminkomen gegarandeerd blijven voor de thuisblijvende partner.

De witte woede schijnt niet volledig geluwd, steekt zelfs opnieuw de kop op. We konden in de krant lezen dat dokter Van de Woude op een congres heeft gezegd dat ongeveer dertig tot veertig percent van de bejaarden in rustoorden en verzorgingstehuizen in meer of mindere mate tekenen van ondervoeding vertonen. Dit zou te wijten zijn aan het personeelstekort : het personeel kan te weinig aandacht besteden aan de toediening van de voeding.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze beleidsnota laat voldoende ruimte om in te gaan op

Van den Heuvel

hete hangijzers en nieuwe problemen. De begroting van '96 was een overgangsbegroting. We kijken met nieuwsgierigheid en vol hoop uit naar de begroting van '97. We hopen dat u uw intenties effectief zult kunnen waarmaken.

De voorzitter : Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de beleidsnota die de contouren voor het welzijnsbeleid wil aanreiken stelt het gezin centraal. Door de combinatie van cultuur, gezin en welzijn krijgt de aandacht voor gezinnen en individuen precies in hun relatie met hun buurt en gemeenschap, meer kansen. In die zin was het niet zo onverstandig om dit binnen één beleidsnota aan ons voor te leggen.

Onze fractie onderschrijft de ambitie om via een eigen Vlaams cultuur- en welzijnsbeleid iedereen kansen te geven om hun eigen identiteit te ontwikkelen en het gevoel te geven erbij te horen. We willen hen ook stimuleren om nieuwe ziens- en zijnswijzen te ontwikkelen. Mensen moeten zich inderdaad kunnen ontwikkelen als personen, die zelfstandig en met zin voor verantwoordelijkheid met anderen in gemeenschap leven.

Het gezin is de basis – elk recent waardenonderzoek en wetenschappelijke enquête zal dit onderschrijven – van waaruit het gros van de leden van de samenleving geëmancipeerd wil participeren.

Het gezin verdient dan ook alle maatschappelijke stimulansen, haar draagkracht dient beveiligd en bevorderd. Dit moeten wij in de eerste plaats doen door ervoor te zorgen dat er een coherent beleid komt.

Het begrip gezin heeft verschillende betekenissen en inhouden die tijd- en cultuurgebonden zijn. In de enge betekenis noemen we een gezin de basiseenheid van verwantschap, gedragen door een heterosexuele huwelijksrelatie, bestaande uit vader, moeder en een of meerdere kinderen.

Thans wordt het begrip gezin echter vaak in een ruimere betekenis gebruikt. Tal van varianten op het traditionele gezinstype worden immers ook als gezinnen aangeduid : éénoudergezinnen, samengestelde gezinnen, adoptiegezinnen, kinderloze gezinnen, homoseksuele relaties.

Iedereen heeft het recht zijn of haar persoonlijk leven uit te bouwen in het type relatie waarin hij of zij zich geborgen voelt. De mate waarin de overheid die relatie ondersteunt, is afhankelijk van de duurzaamheid en de maatschappelijke relevantie ervan.

Het gezin steunt op een gevoelsrelatie, een gevoel bijeen te horen. De gezinsleden voelen zich in de eerste plaats thuis. Het is een gevoel een plaats te hebben, ruimte te krijgen, verzorgd te worden, gedragen te zijn.

Hoe deze subjectieve relatie juridisch ook wordt vertaald, het gevoel van veiligheid en een groeiend zelfvertrouwen van partners en kinderen, vormen de kiem tot het evenwichtig, emancipatorisch groeien voor alle betrokkenen. Evenwichtig omdat precies vanuit deze subjectieve gezinservaring ook de bereidheid tot solidariteit groeit.

In dit samengaan van zelfvertrouwen en solidariteit ligt de kern van onze maatschappelijke structuur, of in termen van vroeger : de hoeksteen van de samenleving. Deze gezinsbenadering noopt de Vlaamse wetgever en het beleid ertoe aandacht te hebben voor alle gezinnen, hoe zij ook zijn samengesteld.

Het gezin verdient alle maatschappelijke stimulansen. Haar draagkracht dient beveiligd en bevorderd te worden. Het is onze taak ervoor te zorgen dat er een coherent beleid komt. De gezinseffectrapportering zal in dit verband een essentieel beleidsinstrument worden. Het is ons inziens de taak van de overheid permanent te evalueren en na te gaan of de menselijke waardigheid voldoende kansen krijgt zich in de meest intieme sfeer van onze samenleving te ontwikkelen.

Onderzoekt de Vlaamse regering bij elke maatregel de gevolgen voor de gezinnen ?

Ik wil namens onze fractie nogmaals het belang onderschrijven van dergelijke toetsing : om dit nog beter structureel te verankeren, is het dringend nodig dat een methodologie ontwikkeld wordt om een gezinseffectenrapportering mogelijk te maken.

De Vlaamse regering heeft zich hiertoe geëngageerd in haar regeerverklaring. Wij verwachten een spoedige concretisering. Samen met dit instrument zal er evenwel een lange termijnoptie nodig zijn om de zelfvernietigende kringloop waarin de huidige ontwikkeling van gezinnen gevat is te kunnen doorbreken. Volgens professor Bouckaert van de KUL zou een eerste optie moeten zijn, het tot stand brengen van een andere arbeidsverdeling tussen gezin, economie en staat. Het gezin is in deze optiek niet langer een consumptie-eenheid maar een produktie-eenheid met een eigen vorm van maatschappelijke produktiviteit. Gezinsarbeid en vrijwillige sociale arbeid moeten naast economische beroepsactiviteit als volwaardige arbeidsvormen in de samenleving erkend en beschermd worden. Ook binnen het gezin is een goede herverdeling van de drie vormen van arbeid over alle gezinsleden noodzakelijk om te komen tot een participatief gezinsleven. Naast de arbeidsorganisatie zijn opvoeding en cultuurschepping een hefboom voor het tot stand brengen

Merckx-Van Goey

van een participatieve samenleving en een participatief gezinsmodel.

In het gezinsbeleid moet aandacht uitgaan naar de plaats van het kind in het gezin. De volwaardige ontplooiing in het gezin houdt inderdaad in dat men het kind een eigen specifieke plaats moet laten bekleden. Het welzijn van het kind staat hierbij centraal. We merken de laatste decennia een groeiende consensus hierover. Tegelijk zien we hoe het concept mensenrechten in de discussie omtrent de positie van kinderen werd geïntroduceerd. Kinderen zijn mensen en dus ook dragers van mensenrechten.

Er is evenwel nog steeds het debat over hun wettelijke bekwaamheid om deze rechten ook zelfstandig te kunnen uitoefenen. Het verdrag inzake de rechten van het kind vermeldt nergens expliciet dat mensenrechten gelden voor alle kinderen. Het verdrag kent wel voor het eerst in de geschiedenis expliciet en fundamenteel een aantal mensenrechten toe aan kinderen. Het debat omtrent mensenrechten versus kinderrechten staat duidelijk nog in zijn kinderschoenen. De spanning tussen aparte kinderrechten en algemene kinderrechten blijft vooralsnog bestaan. De ontwikkeling van bescherming van kinderen naar bescherming van rechten van het kind zet zich door. Deze generatie is de eerste in de westerse cultuur die rechten van kinderen wil en kan vorm geven. Het kan niet anders dan dat dit een zoekend gebeuren is. Die bezorgdheid voor een betere toekomst voor kinderen en dus voor een betere samenleving, roept de oprichting van heel wat hulpverleningsstructuren op : jeugdbijstand, kinderconsultaties, thuisbegeleiding, begeleid wonen ...

Het zijn geen signalen van een maatschappij die verziekt, wel van een samenleving die haar best doet om ook de minder fraaie kanten aan het daglicht te brengen. Vertrouwensartsencentra horen hier bij. Kindermishandeling is al lang geen taboe meer in Vlaanderen. Het organiseren van de hulpverlening aan slachtoffers van kindermishandeling en -verwaarlozing heeft geleid tot de ontdekking van een onvermoede put van ellende waaraan nog niet altijd een behoorlijke oplossing kan worden geboden. De enkele vertrouwensartsencentra met een te beperkt werkingskrediet kunnen dit niet alleen oplossen. Er blijft een structureel tekort aan middelen. Mijnheer de minister, bijsturen hier, corrigeren daar zal niet doeltreffend zijn als de maatregelen niet geschraagd worden door een toekomstgerichte visie. Het Vlaams Parlement heeft als eerste in ons land het Verdrag van de Rechten van het Kind geratificeerd. Door die ratificatie onderstreepten wij dat de erin vervatte rechten en vrijheden verder als richtsnoer zullen dienen, bij de aanpassing van decretale wetgeving in het Vlaams Parlement, bij de controle op dit beleid. Zoals voor de gezinnen zal ook hiervoor een syste-

matische effectevaluatie van beleidsbeslissingen vanuit de maatschappelijke positie van kinderen nodig zijn.

Door de oprichting van het centrum voor de bevordering van het welzijn van kinderen en gezinnen werd door de vorige Vlaamse regering gepoogd op een onafhankelijke en nadrukkelijke manier de aanwezigheid van de belangen van kinderen in het beleidsvormingsproces te waarborgen. Vlaanderen maakte een andere keuze dan Wallonië : *Délégué général aux droits de l'enfant et à l'aide à la jeunesse*. Behalve de oprichting en opstart van dit centrum is er voor ons weinig zichtbaars of tastbaars gebeurd. Nochtans is het een essentieel onderdeel van de rechten van kinderen. Mijnheer de minister, u zal er wel meer over weten. Kan u ons inzicht geven in de verwezenlijkingen, en welke opdrachten kreeg dit centrum reeds van u ? Ik stel mij de vraag of we wel voldoende tegemoetkomen aan een plicht ingevolge het verdrag om een systeem van belangenbehartiging voor kinderen op te zetten. Mijnheer de minister, wie vraagt nu op een systematische wijze bij alle beleidsniveaus aandacht voor de belangen van het kind, ter verbetering van de maatschappelijke positie van kinderen.

Mijnheer de minister, zowel als minister van Welzijn als van Cultuur beschikt u over de instrumenten om ervoor te zorgen dat gezinnen gedragen worden, dat de noden van zorgkinderen worden opgevangen en dat zij beter zouden kunnen participeren in plaats van uitgesloten te worden. Misschien kan dit het voorwerp uitmaken van een specificering van uw beleidsnota in een beleidsbrief : Kinderen. De tijd is er rijp voor. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer De Groot heeft het woord.

De heer Etienne De Groot : We hebben een sociale zekerheid die bijna in alles voorziet. Er bestaat zelfs in de afdeling kinesitherapie een nomenclatuurnummer voor collectieve voorbereiding op de bevalling-zonder-vrees – maximaal drie personen – voor verstrekkingen die worden verricht bij rechthebbenden die in een tijdelijke of definitieve gemeenschappelijke woon- of verblijfplaats van bejaarden verblijven. (*Hilariteit*)

Er heeft zich dus een enorme boom ontwikkeld van iets dat we sociale zekerheid noemen. Anderzijds leven nog talrijke mensen in een onnoemelijke ellende.

Eén van de onbetwistbaar belangrijkste sectoren in het welzijnsbeleid is het gehandicaptenbeleid. Zoals in alle welzijnssectoren is de vraag naar meer zelfstandigheid, meer integratie, ook de welzijnssector niet vreemd gebleven. Gehandicapten eisen hun rechten op, op een volwaardig leven als mens, als actor in de maatschappij, als werknemer in het arbeidsproces, als deelnemer in de cultuurmaatschappij.

De Groot

Eén van de meest duidelijke emancipatorische bewegingen die we vandaag vaststellen binnen de groep van gehandicapten zelf, is de vraag naar een persoonsgebonden budget, waarmee de gehandicapte zelf de hulpverleners die hij kiest betaalt voor het werk dat hijzelf kiest. Het is dan ook bijzonder spijtig dat dit verlangen botst op veel tegenstand, met name van mensen die vrezen dat de eigen belangen in het gedrang zullen komen, dat instellingen hun cliënten zullen verliezen, dat de gehandicapte misschien niet verder beroep gaat doen op verpleegsters, de gezins- en bejaardenhulpsters van hun zuil. Het gaat om een belangengroep die vreest door dit systeem zijn greep op de werknemers in de sector te verliezen aan meer op zelfstandige basis werkende mensen.

Ik hoop, mijnheer de minister, dat u als beleidsverantwoordelijke in dit dossier het belang van de gehandicapte zal behartigen, en niet dat van die groepen die op u druk uitoefenen, niet de belangen van de zuilen, niet de belangen van de instellingen.

Een ander emancipatorisch element is natuurlijk de tewerkstelling. Professioneel actief zijn geeft de mens een eigenwaarde, biedt hem sociale contacten, laat hem een rol spelen in het economisch leven, verleent hem een inkomen dat hem toelaat financieel onafhankelijk te zijn.

Er bestaan een aantal manieren om gehandicapten tewerk te stellen. Dat kan via het gewone arbeidscircuit, waarbij mits een aanpassing van de arbeidsomgeving en de arbeidsinstrumenten, mits een tegemoetkoming voor het verminderd arbeidsrendement, gehandicapten in de gewone economische activiteit worden ingeschakeld. Het succes is in de praktijk niet overweldigend gebleken. Dat is te wijten aan zeer veel factoren : de enorme werkloosheid voor alle categorieën van werknemers, de administratieve rompslomp die nodig is opdat de werkgever alle tegemoetkomingen zou kunnen ontvangen voor de tewerkstelling van de gehandicapte. En misschien moet hier van overheidswege een veel grotere inspanning worden gedaan om te werken met eenvoudige procedures, waardoor de gehandicapte op een zeer eenvoudige wijze kan worden in dienst genomen door de werkgever.

En ik meen dat hier een enkel medisch dossier, dat geldt voor alle tegemoetkomingen voor gehandicapten, zowel voor deze gefinancierd vanuit het federale niveau als deze gefinancierd vanuit het Vlaamse niveau, toch heel wat administratieve rompslomp zou kunnen voorkomen. Daarbij zou één enkel formulier van de werkgever dat aan toont dat hij een gehandicapte werknemer heeft aangevraagd, kunnen volstaan om op basis van zijn dossier te bepalen welke tegemoetkoming verschuldigd is ter compensatie van rendementsverlies, welke vergoeding nodig is voor de aanpassing van het werkinstrumentarium.

Een tweede manier om gehandicapten tewerk te stellen zijn de beschutte werkplaatsen. De problemen zijn hier gekend, maar er wordt bijzonder weinig gedaan om ze te verhelpen. De financiële toestand van de beschutte werkplaatsen is, eufemistisch uitgedrukt, problematisch. Ze raken in moeilijkheden wegens de slechte economische situatie. Ze ondervinden concurrentie van enerzijds de lage-loonlanden en anderzijds de sociale werkplaatsen, dus eigenlijk van langdurig werklozen. Maar uit de studie-Andersen, die tijdens de vorige zittingsperiode werd toegelicht in de commissie Welzijn, is gebleken dat vooral de onbetrouwbaarheid van de overheid als subsidiërende instantie het beschutte werkplaatsen onmogelijk maakt om, gegeven de economische situatie, een beleid te voeren.

Nochtans is het ook om budgettaire redenen interessant na te denken over de tewerkstelling van gehandicapten in beschutte werkplaatsen. Uit onderzoek van het VLAB blijkt dat een gehandicapte die werkt in een beschutte werkplaats meer opbrengt dan kost. De subsidiëring van de beschutte werkplaatsen heeft een totale netto-baat van 240 miljoen frank voor de overheid. Schaft men de beschutte werkplaatsen af, dan zullen er meer werklozen komen en elke werkloze kost de overheid 763.916 frank. Daarnaast zullen de uitgaven voor de inkomensvervangende tegemoetkomingen aan gehandicapten en de integratietegemoetkomingen, fors stijgen.

Ik denk dus dat om al deze redenen, maar vooral voor de gehandicapte zelf, de Vlaamse regering een nieuw beleid voor de beschutte werkplaatsen moet uittekenen.

Ondanks mijn pleidooi voor meer onafhankelijkheid voor de gehandicapte in Vlaanderen, wens ik toch ook aandacht te schenken aan al diegenen die in een instelling verblijven. Voor een aanzienlijk aantal gehandicapten blijft residentiële opvang noodzakelijk. De Vlaamse overheid heeft dan ook als taak deze opvang op een zo menselijk mogelijke wijze te organiseren. In de commissie vorige week zijn we hierbij tot een aantal spijtige conclusies gekomen. Personen met een zware handicap vinden geen opvang, ook niet in acute situaties. Autisten die meerderjarig worden, vinden geen opvangplaats die is aangepast aan hun handicap.

Er stelt zich dus een probleem. De minister heeft beloofd oplossingen te zoeken via de verhoging van capaciteit en via de omzetting van opvangplaatsen voor minderjarigen in opvangplaatsen voor meerderjarigen.

Er is echter meer. De medische wetenschap boekt ongekende vooruitgang in de detectie van specifieke handicaps en in nieuwe methodes om gehandicapten op een meer aangepaste wijze te begeleiden.

Dikwijls zien we dan dat de wetgever er te lang over doet om zich aan te passen aan de gewijzigde situatie.

De Groot

Instellingen zetten zich vaak met heel veel enthousiasme – en vaak ook met veel financiële risico's – in om de wetenschappelijke bevindingen om te zetten in een concrete nieuwe aanpak, behandeling en begeleiding. De strijd die ze moeten leveren om deze behandeling door de overheid te laten aanvaarden, de omzeiling van normen die daarvoor noodzakelijk zijn en het onbegrip van de overheid zijn soms onwaarschijnlijk. De overheid slaagt er duidelijk niet in de reglementering binnen relatief korte tijd in overeenstemming te brengen met de nieuwe vormen van zorg. Spijtig genoeg kunnen die nieuwe vormen niet altijd in de bestaande regels worden ingepast.

Mijnheer de minister, ik weet dat u graag verwijst naar de Vlaamse openbare instellingen en hun autonomie, en naar uw beperkte mogelijkheden om ter zake in te grijpen. U bent persoonlijk voorstander van hervorming. De VLD wil met u die weg opgaan. In afwachting hoop ik dat er meer kansen zullen worden geboden aan pilootprojecten, aan instellingen die hun nek durven uitsteken en daardoor soms ongelooflijke dingen presteren.

De op één na grootste, maar wellicht ook moeilijkste uitdaging waarover ik het zal hebben, is de bestrijding van de armoede. We hebben in onze korte geschiedenis al een aantal projecten ter bestrijding van de kansarmoede gekend. Ik denk bijvoorbeeld aan het Vlaams Fonds voor de Integratie van Kansarmen, waarvan het succes betwistbaar is. Na de publikatie van het armoederapport is de politieke wereld in elk geval wakker geschud. Er moet dringend een actieprogramma komen ter bestrijding van de armoede. Dat programma moet zich richten op alle domeinen van het maatschappelijk bestel, en moet coherent zijn.

Mijnheer de minister, u kondigt een actieprogramma ter bestrijding van de armoede aan. Ik neem aan dat het Sociaal Impulsfonds, dat nu al in de commissies wordt besproken, niet in uw algemeen actieprogramma is besloten en dat we dus nog meer mogen verwachten.

Ik hoop dat de rol van het OCMW als centrale spilfiguur in de armoedebestrijding wordt verstevigd. Uiteindelijk zouden de kansarmen via dat medium in contact kunnen komen met alle hulpvormen die voorhanden zijn. Daarom pleit ik ervoor om het OCMW naast de functie van uitbetalingsinstelling ook steeds meer een begeleidende en ombudsoverheid te laten vervullen. Het kan kansarmen begeleiden in hun contacten met parastaten van de sociale zekerheid, zodat het recht op kinderbijslag en gezondheidszorg kan gegarandeerd blijven. Het kan bij sociale huisvestingsmaatschappijen en bij privé-eigenaars bemiddelen om een huurwoning te vinden. Het kan in contact treden met scholen om er uitsluiting te voorkomen. Tenslotte kan het kansarmen de weg naar het wel-

zijn tonen, zodat voor de problemen een oplossing ten gronde kan worden gevonden.

Het is belangrijk dat men begeleidt en niet in de plaats treedt van de betrokkenen. Het uiteindelijke doel van elke instelling die zich bezighoudt met de bestrijding van de armoede is immers zichzelf overbodig te maken. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het pijnpunt uit de beleidsbrief dat ik zou willen aanraken, is de jeugdhulpverlening, waarbij ik me sterk betrokken voel. Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het er eerder ook al over gehad. Het idee van een beleidsbrief Kinderen vond ik trouwens een mooi idee.

De studiedag van de Cirkel in Antwerpen en de hoorzitting in de werkgroep Gelijke Kansen, die in het teken stond van de plaatsing van kansarme kinderen ten gevolge van armoedesituaties, bevestigen nogmaals de complexiteit van de hulpverlening aan jongeren en de risico's die aan de plaatsing van kinderen zijn verbonden. Dit debat moet worden uitgebreid tot de volledige hulpverlening. Het moet los van de belangen van de verschillende voorzieningen gevoerd worden, uitsluitend vanuit de bezorgdheid kinderen en jongeren in hun natuurlijke omgeving zoveel mogelijk kansen te geven zich te ontplooiën.

Bij deze discussie moeten alle actoren worden betrokken : de bijzondere jeugdzorg, Kind en Gezin, het OCMW en het algemeen welzijnswerk. Iedereen weet intussen dat de hulpverlening aan kinderen en jongeren vastloopt. Het wordt bewezen aan de hand van cijfers en van voortdurende klachten uit de sector. We kunnen en mogen er niet meer omheen. De comités kunnen het aantal oproepen niet meer beantwoorden. De instellingen zitten meer dan vol, met het resultaat dat sommige jongeren naar de gevangenis worden doorverwezen. Dat heeft onder andere het geval Kim Saadelin ons geleerd. Ook de ambulante hulpverlening zit vol. De comités kunnen dus niet doorverwijzen naar de ambulante sector en de ambulante sector niet naar de comités. Het kind blijft in de kou, wordt niet opgevangen en de problemen escaleren.

Ook bij de vertrouwensartsencentra krijgen we dezelfde klachten. Hun doorverwijsmogelijkheden, namelijk de kinderdiensten van de diensten voor geestelijke gezondheidszorg, voor zover die kinderdiensten er al zijn, zitten vol. Voor therapeutische begeleiding van kinderen moet men soms weken of maanden op een wachtlijst. Als alternatief voor de residentiële crisisopvang worden kinderen dan naar ziekenhuizen overgebracht.

Lindekens

Het ontbreekt ons momenteel aan een doordacht globaal beleidsplan inzake hulpverlening. Ik heb wel begrepen dat de minister daaraan werkt. Mijnheer de minister, wanneer kunnen we van dat denkwerk resultaten verwachten? Op welke termijn is een plan voor een betere functionering van de jeugdzorg mogelijk?

Problemen van kinderen en jongeren worden in eerste instantie opgevangen in de zogenaamde basisinstituten: gezin, school, vrijetijdsmilieu. Maar die basisinstituten falen soms op twee vlakken. Ze slagen er niet in om een gepast antwoord te geven op de problemen en ze veroorzaken soms zelf problemen, voor het welzijn van de kinderen dus. Om dit falen op te vangen is een welzijnsbeleid nodig. Om dit falen te voorkomen is een inclusief beleid nodig. En om een inclusief beleid te voeren moeten alle beleidsdomeinen beter op elkaar afgestemd zijn en overleg plegen met elkaar. Dat gebeurt niet en zal ook niet gebeuren, zolang er geen structuur in het leven wordt geroepen die daar permanent op toeziet. Zolang we niet weten welke gevolgen alle verschillende beleidsbeslissingen voor kinderen en voor jongeren hebben, zal een jongerenhulpverlening vele malen voor niets zijn.

– *De heer Francis Vermeiren, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

In deze overtuiging werken we momenteel aan een voorstel van decreet tot oprichting van een Vlaamse Kinderombudsdienst. Ik doe nu al een oproep aan alle democratische fracties die in 1991 het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aangenomen in New York op 20 november 1989, hebben ondertekend, om binnenkort ook, consequent hiermee, dit voorstel van decreet mee te ondertekenen. Mijnheer de minister, ik hoop ook dat u deze ideeën zult ondersteunen.

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx (*Op de tribune*): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, schaarse collega's, laat ons hopen dat de aanwezigheid van hun ouders op nachtelijke parlementaire zittingen onze kinderen niet in de kansarmoede zal storten. Ik zal trouwens mijn best doen om langzaam te spreken, want ik denk niet dat een etentje met de minister ons beider politieke carrière ten goede zou komen. (*Gelach*)

Na enkele maanden commissie voor Welzijn en Gezondheid heb ik zo de indruk dat – waar dat voor gezondheid veel minder het geval is – iedereen het begrip welzijn zo'n beetje voor zichzelf invult. Daarom heb ik het eens opgezocht in enkele woordenboeken. Pater Verschueren omschreef in 1946 welzijn als staat van geluk. Dat komt aardig in de buurt, vind ik. In Van Dale wordt welzijn gedefinieerd als goede lichamelijke en geestelijke gezondheid,

thans met name in toepassing op het zich welbevinden in onstoffelijk opzicht. Hij zegt er nog bij: synoniem van welvaart. Met dat laatste slaat Van Dale volgens mij de bal volledig mis. Welvaart en welzijn zijn twee totaal verschillende dingen. Waar welvaart en ook gezondheid over het algemeen vrij objectief zijn vast te stellen, is welzijn een veel abstracter begrip. Welzijn heeft eerder te maken met het gevoelsleven van de mens. Persoonlijk zou ik het omschrijven als zich goed voelen of nog als het niet hebben van zorgen. Misschien ook tevreden zijn, al is het verschil met berusten dan weer klein. Maar van welke definitie ik ook uitga, het komt me voor dat er nog een groot welzijnstekort is in Vlaanderen. Erger nog, ik heb de indruk dat, in weerwil van het vele geld dat we er als gemeenschap tegenaan gooien, het algemeen welzijn afneemt.

Gaan we even terug naar het einde van de jaren vijftig, zeg maar naar 1958, het jaar van de Expo. Zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn dan auto's, TV's, echtscheidingen, werkloosheid, criminaliteit en druggebruik. De werkweek is lang, maar men heeft tijd. Het gezin moet worden gezien in de breedst mogelijke betekenis. Eigenlijk kan men beter spreken van de familie. De kinderen, ook de gehandicapte, worden opgevangen door hun moeder, grootmoeder, tante of oudere zus. Ook de buurvrouw voelt zich niet te beroerd om een handje te komen helpen, als de moeder ziek is. Er is trouwens veel sociaal contact met de buurt, ook in de steden. Bejaarde of zieke familieleden kunnen evenzeer terugvallen op de familie. Soms wonen drie en zelfs vier generaties onder één dak. In 1958 is het gezin de social profit-sector avant la lettre. Kwam dat door een sterk aanwezig verantwoordelijkheidsbesef of was dat noodgedwongen door het ontbreken van een goed sociaal vangnet? Waarschijnlijk beide. In ieder geval heerste er een sfeer van optimisme. Men zou dus kunnen zeggen dat er welzijn was, maar zeker geen welvaart. Als we de criteria van Kind en Gezin voor het vaststellen van kansarmoede op die mensen van toen zouden toepassen, zou je nogal wat zien. Deze criteria zijn: het maandinkomen per gezin, de opleiding van de ouders, de huisvesting, de ontwikkeling van de kinderen, de arbeidssituatie van de ouders en de gezondheid. In de wetenschap dat drie op zes al genoeg is om kansarm te zijn, liepen er toen wel een paar rond.

In de jaren zestig komt de felbegeerde welvaart zeer dichtbij. De lonen stijgen, auto's worden betaalbaar en de mobiliteit neemt enorm toe. Wie het zich kan permitteren, verlaat de stad en gaat aan de rand ervan wonen, te midden van het groen, liefst met een hoge afsluiting rond zijn eigendom. In de steden wordt hun plaats spoedig ingenomen door gastarbeiders. Het gevolg is nog meer stadsvlucht, verkrotting, vervreemding en criminaliteit. De sociale contacten verwateren, in vele gevallen kent

Strackx

men zijn burelen niet eens meer. 's Avonds kruipt iedereen op zijn eilandje voor zijn TV. Door de stijgende consumptiedrang en competitie zien de moeders zich verplicht om buitenshuis te gaan werken. Dus moet er kinderopvang komen. Niemand kan of wil nog opdraaien voor de verzorging van hulpbehoevende bejaarden en gehandicapten. Ze vormen immers een hinderpaal in de wedren naar zoveel mogelijk welstand en dus wordt ook deze zorg aan professionelen uitbesteed. De arbeidsduur vermindert en het woord stress wordt uitgevonden. Met de vrijgekomen tijd weet men nauwelijks iets zinnigs aan te vangen.

Op het einde van de sixties doet ook het alles-kan- en alles-mag-principe zijn intrede. Waarden gaan verloren en normen vervagen. Het gezin komt op de helling te staan. Het geboortencijfer daalt van jaar tot jaar. Partners stellen steeds hogere eisen aan elkaar en het aantal echtscheidingen neemt overhand toe. Kinderen worden losser opgevoed en vaak aan hun lot overgelaten. Sommigen vluchten in druggebruik. De onveiligheid neemt toe. Het lijkt erop dat welvaart in de plaats is gekomen van welzijn.

Maar de professionele welzijnswerkers zullen dat varkentje wel even wassen. Door de jaren heen groeien ze uit tot een waar leger van buurtwerkers, straathoekwerkers, maatschappelijke opbouwwerkers, drugpreventiewerkers en noem maar op.

Spijtig genoeg is de toestand er sindsdien niet op verbeterd. Integendeel, in 1996 worden we geconfronteerd met een recordaantal echtscheidingen, record-criminaliteitscijfers, recordcijfers inzake kindermishandeling, incest, kinderen in psychotherapie, soms zelfmoorden, instellingen die overvol zitten met jongeren met onaangepast gedrag. Recente cijfers tonen een verviervoudiging en zelfs een verzesvoudiging aan van het druggebruik bij jongeren onder de achttien jaar.

Het is bijzonder cynisch dat, uiterekend op een ogenblik dat het met het gezin slechter dan ooit gaat, men samenlevingscontracten wil invoeren. Op een ogenblik dat het traditionele gezin de grootste moeilijkheden heeft om kinderen op te voeden, vandaar het absoluut dieptepunt inzake geboortenaantallen, wordt er gepleit om die opvoedingstaken uit te breiden naar alternatieve gezinnen, samengesteld uit personen van hetzelfde geslacht. Mensen, waar zijn we toch mee bezig !

De haring van de multiculturele samenleving, die men toch zo graag zou doordrukken, braadt al evenmin. Onze steden zijn onleefbaar geworden, en worden geterroriseerd door vreemdelingenbenden. Het multicultureel onderwijs haalt het eens zo geroemde niveau van ons onderwijs gestaag naar beneden. De regering belooft er wat aan

te doen. Ze gooit er enkele extra miljarden tegenaan, en het leger welzijnswerkers wordt nog uitgebreid. Op geen enkel ogenblik vraagt men zich af of dit wel resultaten oplevert. Men beseft immers dat de resultaten minimaal zijn, en totaal niet in verhouding zijn met de enorme sommen aan geïnvesteerd gemeenschapsgeld. Zolang men blijft kurieren am Symptom, en weigert de oorzaken aan te pakken, zal dat zo blijven. Ik wil hier geenszins de steen werpen naar diegenen die zich in de welzijnssector inzetten. Er zitten ongetwijfeld idealisten tussen, met goede bedoelingen en veel inzet. Jammer genoeg heb ik de indruk dat velen eigenlijk niet goed weten wat hun taak is. Zodat zij die taak dan maar zelf invullen. Er duiken dan her en der projekten op, die ongetwijfeld goedbedoeld zijn en zelfs plezierig voor de initiatiefnemers, maar waarbij men zich toch ernstige vragen kan stellen naar de doelmatigheid en het nut ervan. Tussen het koren zit ook kaf : sinistere figuren die zich als enig doel stellen de jongeren een bepaalde ideologie bij te brengen. Dikwijls maken we eerder deel uit van het probleem dan dat zij een oplossing aanreiken.

Een grondige evaluatie van het welzijnswerk dringt zich dan ook op, met concrete vragen naar resultaten. De minister heeft zich in deze beleidsbrief tot doel gesteld de overlapping en de versnippering in het algemeen welzijnswerk tegen te gaan. Hij stelt een integrale benadering voorop. Dat zal in ieder geval op dat vlak een verbetering met zich meebrengen. Ook positief is de actie gezinsopvoeding, vooral omdat die de gezinnen meer relatiebekwaamheid beoogt bij te brengen. Zeker zijn er nog tal van positieve elementen in deze beleidsbrief naar voren te schuiven. Wij wachten met enig scepticisme af wat er in de praktijk van in huis zal komen. Hoewel de minister nog nieuw is en het voordeel van de twijfel verdient, kunnen we ons toch niet achter een beleidsbrief scharen die zo weinig ingrijpt in de oorzaken van de maatschappelijke problemen. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zal het over enkele concrete punten hebben die in de beleidsbrief of net niet in de beleidsbrief aanwezig waren. Adoptie was geen uitgesproken punt in de beleidsnota, maar genoot des te meer belangstelling in de media. Ik wil er echter op wijzen dat reeds voordien aangedrongen werd op een ratificatie van het Verdrag van Den Haag, dat garanties moet geven betreffende het verloop van de adoptieprocedure en vooral ook waarborgen voor het te adopteren kind moet inhouden. In het hele debat rond adoptie – ik meen dat ook wat dat betreft een beleidsbrief op korte termijn beloofd werd – wil ik een aantal aandachtspunten aanhalen. Enerzijds is het zo dat adoptie steeds een risicovolle – als je het zo mag noemen – onderneming kan zijn. Er is

Becq

geen vanzelfsprekende biologische band en we hebben het soms al moeilijk met de opvoeding van onze kinderen. Vaak komen de kinderen ook uit een andere culturele omgeving en kampen ze met gezondheidsproblemen. Ook kent men problemen op het vlak van hechting, die zich zowel van de kant van de ouders als van de kant van het kind kunnen voordoen. In die zin is het logisch dat een aantal criteria vastgelegd worden, een aantal voorbereidende stappen noodzakelijk geacht worden voor kandidaat-adoptanten. Dit zijn voorwaarden die garanties moeten inhouden voor het welslagen van een adoptie. In dat kader hoort de beginseltoestemming thuis waarover men het zo vaak heeft. De vraag rijst of diezelfde beginseltoestemming, die voorbereiding die nogal eens gesignaleerd wordt in het kader van interlandelijke adopties, ook niet aangewezen is voor binnenlandse adopties. Misschien lijken die wat meer vanzelfsprekend, maar is dat eigenlijk wel zo ?

Terloops wil ik de bedenking maken dat in het kader van de pleegzorg en de pleeggezinplaatsingen in de bijzondere jeugdzorg sinds 1 januari 1995 de verplichting bestaat dat pleeggezinplaatsingen moeten gebeuren via een dienst voor pleeggezinnen, ook wanneer men het kind plaatst bij een broer, een zus of een grootouder. Dat gebeurt precies om garanties in te bouwen voor begeleiding en opvolging van kinderen.

Daarnaast moet in dit hele adoptiedebat uitgeklaard worden welke fasen in de procedure samen en/of afzonderlijk moeten worden opgenomen. Men heeft het dan over de informatie en de voorbereiding, de selectie waar beginseltoestemming aan wordt gekoppeld, de eigenlijke adoptiebemiddeling en de nazorg.

De informatie en de voorbereiding moeten ertoe leiden dat er een zelfselectie gebeurt door de kandidaat-adoptanten. Zij moeten weten welke moeilijkheden zij kunnen tegenkomen, en zij moeten bij zichzelf nagaan of zij die problemen aankunnen. Zo moet ook het verband worden gelegd tussen de voorbereidende fase en de nazorg. In de nazorg kunnen knelpunten, criteria en attitudes verduidelijkt worden die het welslagen van de adoptie in de hand kunnen werken.

In het kader van de adoptiebemiddeling zelf beklemtonen de adoptiediensten het vertrouwen dat zij in het buitenland genieten. Controles zijn echter onontbeerlijk. Men hoort immers vaak dat het bij het grootste deel van de interlandelijke adopties niet direct gaat om straatkinderen, maar om kinderen die door hun ouders worden afgestaan. Het is ook belangrijk dat in elke fase van de adoptieprocedure kwaliteitscriteria worden ingebouwd. Inspraak kan hier een element van zijn.

Ik denk dat wij hier kunnen stellen dat er geen sprake kan zijn van perverse financieringsmechanismen, waar men beter van wordt als men meer kinderen kan laten adopteren, of wanneer men meer kandidaat-ouders een beginseltoestemming geeft. Wij zullen de gelegenheid nog krijgen om hierover verder te discussiëren.

In dat geheel van adopties gaat steeds meer aandacht naar open adopties. Die openheid betekent dat men meer voeling houdt met de biologische ouders. Dit bemoeilijkt de relatie tussen de adoptiefouders en het te adopteren kind.

Evolueren wij naar een continuüm waarbij het klassieke onderscheid teniet wordt gedaan tussen pleeggezinplaatsing, die eindigt in een terugkeer naar de biologische ouders, en volledige adoptie, met verbreking van de band met de biologische ouders ? Wij moeten in dat kader een ernstige know-how opbouwen in functie van begeleiding, selectie en nazorg.

Inzake bijzondere jeugdzorg wil ik volgende aandachtspunten naar voren brengen. De preventieopdrachten die nu aan de comités voor Bijzondere Jeugdzorg worden toegekend zijn niet altijd even duidelijk en coherent voor het hele land. Zo heeft het comité Halle-Vilvoorde in het kader van zijn preventiewerking een spel uitgewerkt, waarbij jongeren leren op welke voorzieningen in het algemeen welzijnswerk, jongerenadviescentra en dergelijke uit de buurt zij een beroep kunnen doen. Na de uitwerking van dit spel ontstond de idee dit initiatief uit te breiden naar de andere arrondissementen.

Dit is positief, maar het zou beter zijn mocht men coherent bedrijfslijnen uitwerken voor de preventiediensten, die nu vaak elk hun weg zoeken en hun werking de uitbouwen.

In verband met de hulpverleningsopdracht van de comités Bijzondere Jeugdzorg denk ik dat u op korte termijn een oplossing heeft gevonden door bijkomend personeel ter beschikking te stellen. De vraag naar een visie en een strategie op langere termijn blijft anderzijds bestaan. Dit heeft te maken met de wijze waarop de hulpverlening vanuit die comités Bijzondere Jeugdzorg wordt uitgebouwd. Deze hulpverlening hangt samen met de aanwezigheid van eerstelijns hulpverlening en basisvoorzieningen. Er moet worden nagegaan welke weg er moet worden gegaan met jongeren. Wanneer wordt een begeleiding geslaagd genoemd ?

We weten allemaal dat het in de Bijzondere Jeugdzorg al lang niet meer alleen om kansarme gezinnen gaat. Ouders voelen zich vaak in het nauw gedreven en achten zich niet meer bekwaam hun kinderen op te voeden. Ik zou dan ook een oproep willen doen om met alle middelen ouders te ondersteunen in de opvoeding van hun kinderen. We

Becq

kunnen hier het verband leggen met het cultuur- en het gezinsbeleid. Het zou niet mogen dat een vrachtwagenchauffeur, die vader is van drie kinderen, na het overlijden van zijn echtgenote, naar het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg stapt om mee te delen dat hij de kinderen materieel én psychologisch niet meer aankan. Dergelijke situaties moeten we aanpakken. We mogen geen enkele mogelijkheid onbenut laten.

In de loop van deze vergadering ving ik bij elke fractie een pleidooi op voor een gedegen gezinsbeleid, waarbij grenzen gesteld moeten worden aan de flexibiliteit en parallel de uitbouw van kindergeld. Een dergelijk pleidooi kan alleen maar aan geloofwaardigheid winnen, als wij zelf om kwart voor elf niet meer vergaderen. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer De Ridder heeft het woord.

De heer Peter De Ridder : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, op dit ogenblik bestaan er Buitenschoolse Kinderopvang-(BKO)projecten in 77 Vlaamse gemeenten. Er worden 12 regionale coördinatoren, 73 lokale coördinatoren en 625 meestal halftijdse weerwerkers in tewerkgesteld. Deze mensen begeleiden 20.459 ingeschreven kinderen.

Niet alleen kwantitatief stelt de BKO heel wat voor, ook de kwaliteit is zeer behoorlijk. Van bij het begin moest het immers gaan om kwaliteitsvolle projecten die aan bepaalde voorwaarden moesten voldoen. Deze projecten werden bepaald door de toenmalige minister van Tewerkstelling in het kader van het beschikbaar stellen van weerwerk-gesco's. De hoofdlijnen waren het buitenschools en netoverschrijdend karakter en het gemeentelijk initiatief.

De gerealiseerde kwaliteit is hoog. Onderzoek bij de Limburgse projecten heeft dat nog maar eens bevestigd. Indirect blijkt dat ook uit het feit dat de normen die de projecten op dit ogenblik hanteren, in grote lijnen overeenkomen met het eindrapport van de Vlaamse Kwaliteitscommissie : het belang van het kind, kwalitatieve opvang met een passende en minimale personeelsomkadering, lokaal overleg, netoverschrijdend karakter, buiten de school georganiseerd, een inbedding bij Kind en Gezin.

In de praktijk is gebleken dat kwaliteitsopvang te verzoenen is met tewerkstelling van laaggeschoolden. Dat maakt deze initiatieven zo waardevol : ze zijn een voorbeeld – het enige tot nu toe – dat de vervulling van maatschappelijke noden kan worden gekoppeld aan de tewerkstelling van laaggeschoolde langdurige werklozen. De initiatieven bieden hoogwaardiger werkgelegenheid dan de PWA's. Ze bieden een gestructureerd werkkader en er is mogelijkheid tot opwaartse mobiliteit voor de laaggeschoolden via de aangeboden opleidingen.

Ter uitvoering van het Vlaams regeerakkoord wordt van de minister verwacht dat hij op het vlak van de regelgeving over buitenschoolse opvang initiatieven neemt. Met het ontwerp van regelgeving voor initiatieven inzake buitenschoolse opvang, dat werd opgesteld door de kwaliteitscommissie, is echter nog steeds niets gebeurd.

In de begroting 1996 werden geen middelen vastgelegd voor de BKO. Intussen weet iedereen dat tegen 1 juli 1997 het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten opgeheven wordt. De Vlaamse Gemeenschap is niet voorbereid om deze taken over te nemen.

U kondigde tijdens enkele studiedagen een blauwdruk aan. Ondertussen stelt u wel een aantal basisprincipes, waarover de kwaliteitscommissie een consensus bereikte, terug in vraag : de vereiste opvangmomenten, de infrastructuur, het opzet, de professionalisering, de vorming. Uw uitspraken laten wel vermoeden dat de huidige projecten voor buitenschoolse kinderopvang of kinderclubs niet moeten vrezen voor hun voortbestaan. Er zal daarnaast wel een regenboog aan alternatieven blijven bestaan of zich ontwikkelen. De versnippering van dit werkveld in Vlaanderen zal hierdoor niet opgelost worden maar zal nog extra gestimuleerd worden. In andere welzijnsdomeinen pleit u dan weer principieel voor eenheid, harmonisering van de regelgeving, in het belang van de cliënt en de kwaliteit.

Deze uitspraken leiden opnieuw tot een grote bezorgdheid in de sector. Er worden vragen gesteld naar toekomstperspectieven, continuïteit, tewerkstelling van vele begeleiders en coördinatoren in het werkveld. Wat misschien nog erger is, mijnheer de minister, is dat u nergens uw waardering uit voor de vele goed functionerende projecten.

Wij zijn van mening dat de kinderclubs hun waarde reeds voldoende bewezen hebben, en dat zij niet opnieuw in vraag moeten worden gesteld. We vragen dan ook duidelijkheid. Er is dringend nood aan structurele financiële middelen en een decretaal kader.

Het belang van het kind moet hier centraal staan en niet de belangen van de verschillende departementen. Het kind mag zeker niet de speelbal worden van de verzuiling. Om dit vermijden moet er netoverschrijdend gewerkt worden, dat kan niemand meer ontkennen. Er moet ook met de belangen van de ouders rekening worden gehouden, echter niet ten koste van het belang van het kind. We moeten onder ogen durven zien dat de belangen van kinderen niet altijd overeen komen met de belangen van ouders. Er zijn grenzen aan de flexibiliteit. De beste manier om het belang van het kind met betrekking tot de BKO te garanderen, is het advies van de Centrale Kwaliteitscommissie zo strikt mogelijk te volgen.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Geachte voorzitter, mijnheer de minister, voor enkele dagen ontmoette ik een goede vriend. Met heimwee dacht hij terug aan zijn geboortedorp in Nederland. Hij vertelde me over de idyllische taferelen van toen. U weet wel, grootouders op de stoep, kleuters eromheen, adolescenten op de fiets. Maar hij sprak mij ook over wat hij noemde : de huidige hokjesmentaliteit. Woonwijken uitsluitend bestemd voor jonge gezinnen met kinderen, slaapsteden, betere wijken met heel weinig kinderen en daarnaast voorzieningen. Waar men de mensen opnieuw in hokjes verdeelt : gehandicaptenblokken, bejaardenghetto's. Samen werden we er een beetje droevig van. Het moet ook anders kunnen. In Nederland, maar ook in Vlaanderen. In de commissie hebt u beloofd dat u prioriteit wil schenken aan een zorg op maat, een bejaarden- en ouderenbeleid en dat u een nota zou voorstellen met de bedoeling de instrumenten die er zijn optimaal te benutten. De demografische uitdaging is waarschijnlijk de meest onderschatte van het moment : de dubbele vergrijzing, enerzijds door de verbetering van de gezondheidszorg en anderzijds door de daling van de geboorten. Om één cijfer te noemen : het aantal tachtigplussers zal van 530.000, waarvan meer dan een kwart dementeren, in 2010 verdubbelen, en in 2050 stijgen tot 1.070.000.

In de pers heeft men vooral aandacht voor het effect van de vergrijzing op de pensioenen maar als Vlaams Parlement, bevoegd voor persoonsgebonden materies, moeten wij oog hebben voor het menselijk effect van het bejaardenbeleid in de komende decennia. In deze beleidsbrief maar ook in die van uw voorganger, mevrouw Demeester-Demeyer, verscheen de zorg-op-maat-visie voor het eerst. De zorg voor bejaarden moet afgestemd zijn op de hulpvraag. We beschikken inderdaad over een waaier van zorgvormen, gaande van persoonlijke alarmsystemen over verzorgingsinstellingen, maaltijdbediening en service-flats tot bejaarden- en gezinshulp. U hebt ook gesteld dat de overgang naadloos moet zijn. Hoe goed ook bedoeld, moet men zich de vraag stellen : doen we de goede dingen en doen we ze goed ? Bejaarden overplaatsen naar een andere zorgvorm dient met de grootste omzichtigheid te gebeuren. De omzendbrief van mevrouw Demeester-Demeyer over service-flats was ter zake een zeer droevig voorbeeld waaruit de risico's van overregulering duidelijk bleken. U antwoordde trouwens dat de omzendbrief zou worden vervangen.

De evolutie in de bejaardenzorg, de vraag naar meer onafhankelijkheid vanuit de groep bejaarden zelf, Gaston Durnez formuleerde het zo : de grijze wolven hebben hun haar geverfd, hun emancipatie maakt dat wij het huidige bejaardenbeleid moeten bevragen naar zijn nut. Opmerkelijk is hier uw aankondiging dat de programmatie van

de ouderenvoorzieningen zal worden geëvalueerd en desgevallend herzien. Er wordt in Vlaanderen op het terrein een verschuiving naar thuiszorg vastgesteld, we zien het succes van de serviceflats met als gevolg dat de rusthuizen hun valide populatie kwijtspielen en meer en meer verzorgingstehuizen worden met alle financiële consequenties vandien. We zitten met de vraag naar kortopvang, crisisopvang, dag en/of nachtopvang. Een evaluatie is dus terecht. Ik hoop alleen, mijnheer de minister, dat u de commissie en dit parlement zult betrekken bij deze evaluatie. Hierbij zou ik u graag de 4 C's aanreiken van de zorgprogramma's : continuïteit van de zorg, complementariteit, coördinatie en communicatie.

Zoals gesteld neemt binnen deze nieuwe visie op bejaardenbeleid het belang van de thuiszorg in aanzienlijke mate toe. Ik verheug mij, mijnheer de minister, te kunnen vaststellen dat u in uw nota een op maat gesneden thuiszorg prioritair stelt. Nochtans vind ik weinig concrete aanwijzingen hoe u deze thuiszorg zal stimuleren. Demedicaliseren door een optimale thuisbegeleiding is de opdracht.

Optimaliseren kan op drie niveaus.

Ten eerste, het bevorderen van het blijven wonen in eigen huis. Daarvoor dienen aanpassingen aan de woning te gebeuren, zowel voor het voorkomen van ongevallen, als om – technisch – te kunnen blijven wonen. Hiertoe zouden de eerste lijnhulpverleners, met name huisartsen, verpleegkundigen, enzoverder, gevormd moeten worden voor risicoanalyse. Hierbij dient gesteld dat er vanwege het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie, geen tussenkomst is voorzien voor aanpassingen aan de woning van gehandicapte personen ouder dan 65 jaar. Dit is te betreuren. Bovendien zouden er vanwege de overheid stimuli moeten komen om het inwonen bij kinderen te bevorderen.

Ten tweede, de optimalisatie van de zorgverstrekking thuis. Mensen willen het liefst thuis zijn en blijven, ook als ze zorgbehoevend worden. Dit moet het uitgangspunt zijn van een modern thuiszorgbeleid. U hebt een eerste stap gezet naar een bevordering door het contingent personeel in de gezins- en bejaardenzorg te verhogen met 200 voltijdse betrekkingen. Het overwicht van bepaalde zuilgebonden organisaties in de sector is bekend, dus wellicht ook de verdeling van deze 200 bijkomende banen. Nochtans heeft dit parlement een resolutie goedgekeurd waarin ze een positieve inhaalbeweging ten aanzien van onafhankelijke groepen vroeg. Hiermee rekening houden zou getuigen van de nieuwe politieke cultuur waarover we ons zo lovend hebben uitgelaten bij de opening van dit huis.

In de thuiszorg staat de mantelzorg centraal. Ik vind bijzonder weinig aanwijzingen van wat u wenst te doen om deze te ondersteunen. De Nederlandse overheid heeft ingezien dat een totale verstaatsing van de ouderenzorg on-

Avontroodt

betaalbaar wordt, en dat niet de bakstenen, maar de mensen centraal moeten staan. De keuzevrijheid van het individu dient prioritair gesteld te worden. Het financieringsstelsel dient te worden gewijzigd van instellingsgebonden naar persoonsgebonden, zodat particuliere zorg en huisvesting ook voor minder draagkrachtigen bereikbaar wordt. Daarvoor is de invoering van het persoonsgebonden budget een stap in de goede richting. Wat de ondersteuning van de mantelzorger betreft, meen ik dat we als Vlaams Parlement meer creativiteit aan de dag moeten leggen. Ik verwijs hier eveneens naar een initiatief in Nederland waarbij mantelzorgers via een oproepcentrale voor enkele uren, zelfs voor één nacht beroep kunnen doen op mensen voor de oppas van de bejaarde. Het initiatief in Nederland wordt toegepast op dementerende ouderen, wat zeker de nodige ondersteuning en opleiding vereist. Ook lokaal bestaan er her en der netwerken van aanvullende thuiszorg. De vraag stelt zich hier of de gemeenschap zich in haar beleidsvisie niet moet inspireren om bij een positieve evaluatie deze initiatieven meer te ondersteunen. Coördinatie en centralisatie kunnen leiden tot meer deskundigheid en tot een lagere toegangsdrempel op het terrein. Ik denk hierbij ondermeer aan de Koning Boudewijnstichting en de BGJG.

Ten derde, de optimalisatie van de korte opnames. Soepele en korte opnames bij ingrijpende gebeurtenissen waarbij de nadruk gelegd kan worden op zo snel mogelijk terug huiswaarts keren. U stelt dat u het kortverblijf wil stimuleren. Op welke manier wil u het aanbod stimuleren? Nachtopvang wordt slechts aangeboden in 11 van de 709 rusthuizen, dagopvang in 12 percent van de rusthuizen, en kortstondige opvang in 39 percent van de rusthuizen.

Hetzelfde kan worden vastgesteld in verband met de dagopvangcentra, waar van de geplande 1754 verblijfseenheden er volgens de beleidsbrief van mevrouw Demeester slechts 194 zijn gerealiseerd. De financieringsmethode van deze initiatieven zal wellicht niet vreemd zijn aan het beperkte succes. Is de minister bereid ook hieraan te sleutelen? In verband met de residentiële zorg wil ik nog even terugkomen op de betaalbaarheid van het verblijf in het rusthuis. We hebben daar trouwens al uitgebreid over kunnen discussiëren in de commissie. Ik wil toch nog eventjes stilstaan bij het probleem van bejaarden waarvan één van beide partners omwille van dementie of zorgbehoefendheid moet worden opgenomen. U hebt in de commissie ter zake gevraagd of daar oplossingen voor waren. Ik denk dat die er misschien wel zijn, indien men de diensten voor gezins- en bejaardenhulpsters meer flexibiliteit zou toelaten. Uit enquêtes weet ik dat er dan zeker een bereidheid zal zijn om tijdens de avonden en nachten te werken indien nodig. In de andere gevallen weet u dat

het de overheid is die de mensen dwingt te kiezen voor de duurste oplossing, met een gedwongen opname van beide partners.

In dit kader kunnen we dan de vraag stellen naar een eventuele afhankelijkheidsverzekering. In de commissie hebt u mij geantwoord dat daarover binnen de Vlaamse regering nog niet is gepraat en dat ook de intentie om daarover binnen afzienbare tijd een debat te openen, niet bestaat. Ondertussen is – zoals u nu wel weet – bij de bespreking van de Sociale Programmawet in de commissie Sociale Zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers door de regering een amendement ingediend tot invoering van de dienstencheque voor bejaarden. Uit de discussie in de Kamer is gebleken dat de CVP de dienstencheque vooral als een eerste stap naar de uitbouw van de afhankelijkheidsverzekering voor bejaarden ziet, waarmee onmiddellijk wordt aangetoond dat de federale overheid zich op het bevoegdheidsterrein van de Vlaamse Gemeenschap begeeft. In het verleden heeft immers mevrouw Demeester, in haar hoedanigheid van minister van Welzijn, verklaard dat de afhankelijkheidsverzekering een Vlaamse bevoegdheid is. Deze theorie wordt bevestigd door de motie ondertekend door zowel meerderheid als oppositie, die de Vlaamse regering vraagt, ik citeer letterlijk: standpunten in te nemen ten aanzien van de federale regering inzake de zogenaamde dienstencheque, in verband met zorgen voor hulpbehoevende bejaarden.

Het is de vraag of de Vlaamse regering tegen de dienstencheque zal ageren. Laat Vlaanderen toe dat de federale overheid met de dienstencheque een afhankelijkheidsverzekering invoert? Was de minister van Welzijn door zijn federale collega ingelicht over deze maatregel. U schudt neen, minister Martens. Daarmee heb ik al één antwoord.

Gelet op het feit dat het ontwerp in kwestie nog steeds in bespreking ligt in de Senaat, vroeg ik me af of een belangenconflictprocedure niet was aangewezen. Dit institutioneel instrument zal het Vlaams Parlement veel sneller een antwoord brengen op de vraag of deze aangelegenheid tot de bevoegdheid van de Vlaamse gemeenschap behoort. Daarbij zal duidelijk worden welke houding de CVP en de SP ten opzichte van Vlaanderen aannemen. Deze partijen kunnen immers niet in het federaal parlement een bevoegdheid claimen, en tegelijkertijd in een motie in het Vlaams Parlement dezelfde bevoegdheid voor Vlaanderen opeisen.

We komen bij de vraag in welke mate, en hoe Vlaanderen met het voorhanden zijnde instrumentarium zijn visie op de bejaardenzorg kan realiseren. Het Vlaams Parlement moet de federale overheid duidelijk tonen hoe ver ze kan gaan. Die motie is inderdaad ingediend. Ik dacht dat het probleem van de hoogdringendheid al was opgelost. Indien er geen daadwerkelijk gevolg wordt verleend aan

Avontroodt

wat hier wordt goedgekeurd, zal de beeldvorming over dit parlement daar op lange termijn onder lijden. Collega's, u heeft nog een nacht om daarover te bezinnen. De beraadslaging staat morgen op het programma. Ik twijfel niet aan uw gezond verstand.

In de huidige situatie is een samenwerking met de federale overheid noodzakelijk om een coherent beleid mogelijk te maken. Dat is al uit voldoende voorbeelden gebleken. Ik zou er toch nog één aan willen toevoegen. De minister moet er in overleg met zijn federale collega voor zorgen dat er een verfijning van de RIZIV-forfaits plaatsvindt met het oog op een passende omkadering en een beleavingsgerichte zorg in de instellingen.

De uitbouw voor de thuiszorg is al aan bod gekomen. Over het Fonds voor Collectieve Uitrusting heeft mevrouw Beck het al gehad. Als voorlaatste aandachtspunt wil ik daarom de noodzaak onderlijnen van wetenschappelijk onderzoek naar epidemiologische gegevens, naar inzichten in psychisch en sociaal functioneren, naar diagnose mogelijkheden en naar hulpverlening en organisaties.

Mijnheer de minister, ik heb nog drie wensen tot besluit. Ik richt een oproep tot de Vlaamse bevolking. Er is een antwoord op de dubbele vergrijzing. Om een nulgroei te verwezenlijken zouden er gemiddeld per Vlaamse vrouw 2,1 kinderen moeten worden geboren. Nu is het gemiddelde 1,5.

De heer Jos Stassen : Is het dan wel verantwoord dat we 's avonds zo laat vergaderen ? (*Gelach*) Alhoewel, vele parlementsleden zijn al naar huis om gevolg te geven aan uw oproep.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ze zijn misschien al gestart met de ontgrijping van onze bevolking.

Een tweede oproep om in de toekomst niet langer de voorzieningen maar wel het individu centraal zal staan in de zorgverlening. De particuliere zorg mag niet langer elitair zijn, opdat alle bevolkingsgroepen van een volwaardige zorgverlening kunnen profiteren.

Mijn derde en laatste wens is dat de huidige experimenten met kleuters in rusthuizen, die naar verluidt goede resultaten opleveren, niet de status van experiment behouden, maar in de realiteit worden angewend. Ik bedoel daarmee uiteraard niet dat alle kleuters naar de rusthuizen moeten. Het gaat erom dat jong oud ontmoet en ervan leert, terwijl oud jong ontmoet en ervan geniet. Dat mag in Vlaanderen geen holle slogan blijven. Mijnheer de minister, indien u dat realiseert, zal het Vlaamse vertrouwen er wel bij varen. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de eindstreep is in zicht. Iedereen is moe, ook de voorzitter. Hij versprak zich zonet.

Voor u staat inderdaad de laatste spreker, tevens kandidaat voor het etentje met de minister, want ik ben van plan het kort te houden. Mijn CVP-collega's hebben zich immers bij alle thema's goed gemengd in het debat. Over één aspect hebben ze het niet gehad, en dat hebben ze aan mij overgelaten, namelijk het gezins- en welzijnsbeleid voor de Vlamingen in onze hoofdstad Brussel, met haar specifieke situatie.

Sta me toe een aantal bezorgdheden en suggesties in dit verband aan te brengen naar aanleiding van deze beleidsnota. Ten eerste zou in deze algemene kadernota duidelijk moeten worden gesteld bij de uitgangspunten dat de Vlaamse Gemeenschap in haar hoofdstedelijk gebied een evenwaardig welzijns- en gezinsbeleid wil voeren als in de rest van Vlaanderen. En dat de Vlaamse regering samen met het Vlaams Parlement werkt aan een strategie ter versterking van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel en aan de uitbouw van Brussel op een dienstige wijze voor Vlaanderen in zijn geheel. In dit verband wil ik er hier voor pleiten dat de Vlaamse Gemeenschap een systematische en automatische samenwerking voorziet met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), die een heel bijzonder en nuttig administratief instrument is voor de uitwerking van een gepast beleid voor de Vlamingen in Brussel.

Ten tweede vraag ik om politieke redenen de situatie van de Vlamingen in Brussel en de situatie van de Vlaamse randgemeenten niet in één adem te noemen. Dit zou passen in een strategie van de Franstaligen en komt liefst niet voor in Vlaamse teksten.

Ten derde, hoewel het eerder op het luik cultuur slaat, moet het me toch van het hart dat het in het hoofdstuk Vlaanderen in de wereld overkomt alsof Brussel in het buitenland ligt. Mijnheer de minister, ik zou hier willen voorstellen eerder te spreken over Brussel als onze poort naar de wereld.

Ten vierde en ten slotte, maar het betreft hier een zeer belangrijk punt, heeft de minister in zijn nota benadrukt dat er bijzondere inspanningen zullen worden geleverd voor de tewerkstelling in de sector gezin en welzijn. Dit kan ik uiteraard volledig onderschrijven, maar wanneer het welzijnsbeleid deels via tewerkstellingsprogramma's wordt gevoerd, levert dit voor Brussel problemen op. Zo viel Brussel in het verleden bijvoorbeeld reeds uit de boot bij de initiatieven in de buitenschoolse kinderopvang. Het Brusselse tewerkstellingsbeleid op dit ogenblik is niet af-

Grouwels

gestemd op de Vlaamse tewerkstellingsinitiatieven in de welzijns- en gezinssector, en biedt op korte termijn weinig perspectief hiertoe. Op deze wijze dreigen de Vlamingen in Brussel, en enkel zij, verstoken te worden van initiatieven in de welzijns- en gezinssector, waar ze evenzeer als elders in Vlaanderen vragende partij voor zijn. Daarom vraag ik de Vlaamse regering de nodige schikkingen te treffen opdat de Vlaamse gezins- en welzijnsinitiatieven in Brussel rechtstreeks toegang zouden krijgen tot de initiatieven genomen via het Vlaamse tewerkstellingsbeleid.

Mijnheer de minister, ik geloof dat ik het pleit heb gewonnen. Indien de voorzitter, die nauwkeurig de tijd opneemt, dit bevestigt, dan wil ik u graag enkele suggesties doen inzake goede restaurants in het Brusselse. Misschien kunnen we ooit nog eens het aangename aan het nuttige paren, en zal ik u met enkele van de vele Vlaams-Brusselse welzijnsinitiatieven laten kennis maken. Dank u.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik wil u uitdrukkelijk danken voor uw inbreng. Ik vind dat de tussenkomsten erg constructief, en van een hoog niveau waren. Ik vind er heel wat inspiratie in voor de verdere invulling van de eigen beleidsnota. Het zal nuttig zijn om met de kabinetsleden het verslag van deze zitting te bestuderen, en om te kijken hoe we in de verschillende deelsectoren het beleid verder kunnen vorm geven. Inzake heel wat punten heb ik kennis genomen van een rijke waaier van suggesties, die ik wil ter harte nemen.

Ik deel niet het defaitisme dat de heer Strackx heeft verwoord. Ik geloof in een positieve instelling, die op vele plaatsen in de samenleving leeft en ook hier werd vertolkt. Ik zal hier niet op alle waardevolle suggesties ingaan, op dit late uur vermeld ik er slechts enkele. Inzake het algemeen welzijnswerk staat de discussie op stapel. Wellicht zullen we binnen twee weken daarover duidelijkheid krijgen. Ik haak in dat verband niet af. Ik vind dat het verleden moet aangezuiverd worden. De huidige budgettaire bloedstorting moet worden ingedamd. We hebben een grondige doorlichting gemaakt van het algemeen welzijnswerk. De Inspectie van Financiën heeft haar rapport gedeeltelijk afgerond. We moeten daar dringend een oplossing voor vinden. Ik hoop dat die oplossing in nieuwe middelen kan worden gevonden. Al ben ik daar niet zeker van.

Ook inzake de problematiek van de kinderdagverblijven, mevrouw Van Cleuvenbergen, ligt een oplossing in het verschiet. We zullen een aantal investeringsmiddelen uit het VIPA omzetten in werkingsmiddelen. En we moeten er voor zorgen dat er een band ontstaat tussen de erken-

ning om binnen de programmatie een kinderdagverblijf op te starten, en de werkingsmiddelen die daarbij horen. Naarmate de feitelijke toestand de jure zal verankerd worden, zullen mensen die een initiatief opstarten ook de zekerheid hebben dat ze nadien ook over de nodige werkingsmiddelen zullen kunnen beschikken.

Ik ben wat ontgoocheld over het feit dat de beleidsbrief over kinderopvang nog niet bij alle collega's is toegekomen. Ik had nochtans daartoe gisteren de opdracht gegeven. Ik heb gevraagd dat u uiterlijk morgen die beleidsbrief zal ontvangen. Het is immers evident dat u als eerste daarover wordt geïnformeerd. Inzake de inhoud ben ik van oordeel dat de initiatieven op gemeentelijk vlak een rol moeten blijven spelen. Maar ik kan er niet van worden overtuigd dat kinderopvang, die gebeurt in een school, in goede omstandigheden, per definitie slecht is. En dat wanneer een kind wordt opgevangen binnen het eigen net, dit moet leiden tot mislukkingen. Ik vind niet dat goede kinderopvang enkel buiten de school of boven de netten kan.

Mevrouw Becq deed heel wat goede suggesties inzake adoptie. Ik neem die graag mee. Er is een ontwerp van beleidsbrief met betrekking tot interlandelijke adoptie in voorontwerp klaar. We zullen dit gedurende de volgende dagen finaliseren en hopen dit in elk geval kort na Pasen in het parlement en in de commissie ter discussie te kunnen voorleggen.

Heel wat collega's hebben nogal wat aandacht gevraagd voor het gehandicaptenbeleid, de rol van de betreffende VOI ; zij hebben de vraag gesteld naar het persoonsgebonden budget. Dit dossier is in de beginfase. Het zal na de zomer uit de startblokken komen ; u weet dat het een experimenteel karakter heeft. We zullen de resultaten van dit experiment moeten bekijken en onderzoeken in welke mate dit leidt tot goede, maar ook budgettaire beheersbare resultaten voor de betrokkenen. Dat laatste is immers niet onbelangrijk in dit verhaal. De bedoeling was steeds dat dit zou leiden tot een nuloperatie met betrekking tot de begroting. Men vraagt aandacht voor de beschutte werkplaatsen. Deze ochtend hebben we de aandacht van de Vlaamse regering gevestigd op de noodzakelijke uitvoering van de CAO 43. U weet dat terzake drie jaar geleden een akkoord werd afgesloten in het bevoegde paritaire comité. Dit akkoord blinkt echter niet uit door duidelijkheid, laat zich interpreteren, heeft overgangsmaatregelen in het vooruitzicht gesteld. Deze maatregelen zijn er vooralsnog niet gekomen. Omgekeerd kan het natuurlijk niet dat men op het federale niveau een akkoord afsluit om dan de rekening door te schuiven naar de overheid die niet eens mee aan tafel zat. Daar moeten wij toch nog wel even over praten. Dit dossier ligt dus voor. Ik heb de minister-president gevraagd dit aan de orde te stellen in het overlegcomité met de federale over-

Martens

heid. Er zijn nog een aantal andere suggesties die we graag meenemen.

Heel wat collega's vroegen aandacht voor de bejaarden-sector en brachten suggesties aan die ik gemakkelijk kan onderschrijven. Mevrouw Avontroodt, vanuit uw eigen deskundigheid vroeg u aandacht voor de thuiszorg. De suggesties die u aanreikt zijn waardevol en kunnen wat mij betreft integraal overgenomen worden. Het punt van de dienstencheque ligt iets delicaat, denk ik. Ik heb zelf de moeite gedaan om eens na te lezen wat de federale overheid precies heeft beslist in de programmawet, met name in het artikel 153. Daar voorziet zij een mogelijkheid – wat niet betekent dat ze het doet – om op de tegemoetkoming aan gehandicapten een aanvulling te verstrekken in de vorm van dienstencheques. Dit is eigenlijk bijna te begrijpen als een soort correctie op het huidige stelsel van tegemoetkomingen voor de hulp aan bejaarden. Lees ik dan wat een groep deskundigen heeft geschreven met betrekking tot de afhankelijkheidsverzekering, in welke richting men de dienstencheque als een eerste stapje beschouwt, dan is het duidelijk dat ook de juristen daar onderling niet zo eenduidig over zijn. Zo lees ik onder meer met betrekking tot de afhankelijkheidsverzekering : strikt juridisch gezien kan een afhankelijkheidsverzekering op beide bevoegdheidsniveaus georganiseerd worden. Uiteraard zal de concrete organisatie er anders uitzien naargelang deze verzekering op federaal dan wel op gemeenschapsniveau wordt geconcipeerd. Met andere woorden : de vraag of zich een bevoegdheidsconflict voordoeft hangt samen met de wijze waarop de invulling van dat kunnen gestalte krijgt. In die zin is de motie die men reeds eerder goedkeurde in het Vlaams Parlement een voldoende basis om te ageren. Ik denk dus dat u gelijk hebt, dat we vanuit de Vlaamse regering stappen moeten ondernemen om te peilen naar de intenties van de federale regering. Ten tweede moeten we onze belangstelling met betrekking tot de operationalisatie hiervan in handen nemen. Ik deel ter zake ten volle uw mening, maar ik denk dat we op de wijze waarop het vandaag werd geformuleerd, formeel-juridisch gezien nog een onvoldoende basis hebben om daadwerkelijk te spreken over een bevoegdheid.

Dat moeten wij de komende uren verder verkennen, en wellicht hebben wij dan de mogelijkheid om morgen in meer klaarheid na te gaan hoe wij ons als Vlaams Parlement in dit potentieel conflict het best kunnen situeren.

U weet dat het in de sociale programmawet is ingeschreven vanuit de optiek van het tewerkstellingsbeleid. Het is een element van waaruit men de tewerkstelling kan dynamiseren. Het is ingekaderd in de tegemoetkoming aan de gehandicapten en de hulp aan bejaarden. Dit vraagt nog

enige verdere verkenning en ik beschouw dit antwoord als een eerste proef, maar niet als een definitief standpunt. Ik neem aan dat u zich heeft geïnformeerd en niet zonder argumenten zult zijn. Wij zullen daar ook terug op kunnen komen.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Mijnheer de minister, ik heb duidelijk gezegd dat er een nachtje mag overheen gaan, dus de eerste voorwaarde is vervuld. Ik wil er duidelijk op wijzen dat het een en ander gebeurde in het kader van hulp aan bejaarden. Het was geen hulp aan gehandicapten.

Minister Luc Martens : Het is essentieel dat wij ter zake waakzaam zijn. Misschien willen u en uw fractie hierin verder gaan, maar dit maakt deel uit van het debat dat wij morgen of overmorgen in het parlement zullen houden over de motie als dusdanig.

Met betrekking tot de tewerkstelling in de social-profit-sector kan ik u zeggen dat de Vlaamse regering deze morgen haar goedkeuring heeft gegeven aan een nota die ik sinds enkele weken had ingeleid. De Vlaamse regering deelt aan de federale regering mee een budget te willen vrijmaken van 900 miljoen frank voor tewerkstelling in de sociaal-profitsector. Een en ander moet worden begrepen in de breedste zin van het woord, dus niet alleen datgene wat onder door de federale wetgeving valt, maar ook datgene wat valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse gemeenschap, met inbegrip van het sociaal-culturele werk.

Wij moeten dit nu verder onderhandelen, want met betrekking tot dit initiatief zijn er nog een aantal punten van onduidelijkheid ten aanzien van de federale regering, in de mate dat de federale regering haar inspanningen richt op de looncategorieën tot 60.700 frank per maand – voordien schommelde dit rond 50.000 frank per maand. De winst die hierin vervat zit is te beperkt om onze middelen ten volle aan te wenden. Dat leidt volgens onze berekeningen niet eens tot 200 miljoen frank. Wij zullen onderhandelingen moeten voeren met de federale regering om tot een doorbraak te komen om bredere mogelijkheden te organiseren.

We moeten ook blijven nagaan wat er gebeurt met het Vlaams Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten en ook de basisopdrachten die in dat Fonds zijn voorzien, zoals opvang zieke kinderen, flexibele opvang, de gezins- en bejaardenhulp, de bijdrage in de investering voor kinderdagverblijven. Wij zullen moeten nagaan hoe wij dit in de toekomst kunnen ondervangen. Het is een overleg dat vooralsnog niet tot resultaten heeft geleid, en dus ook niet tot een verlenging van het budgettaire engagement van de federale overheid. Ik weet dus niet of daardoor niet opeens een druk ontstaat op die 900 miljoen frank die binnen het Vesoc-overleg worden gedefinieerd.

Martens

Een volgende vraag betrof de taallessen voor migranten. Ik meen te weten dat minister Demeester hier een oplossing voor heeft. Ik neem aan dat zij ook haar woord gestand zal doen.

Het gezinsbeleid is een van de grote thema's. Verschillende sprekers – en dan vooral dames, maar het hoeft niet noodzakelijk een zaak van vrouwen te zijn, het kan ook een zaak van mannen zijn – hebben hun vertrouwen in het gezin uitgesproken. Er zijn goede dingen gezegd die ik in mijn beleid hard zal maken. Ik ben er ook van overtuigd dat een krachtig gezinsbeleid een bijzonder preventieve werking kan hebben.

De druk en de verwachtingen zijn zo groot, dat heel wat mensen mislukken. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is niet gering. We werken daaraan. Professor Dumon zou ons eerstdaags een rapport moeten bezorgen over een internationale ontmoeting. Ik heb daar ook al met professor Clicquet van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies over gesproken, waar men beschikt over de nodige knowhow. Een gezinseffectenrapport mag natuurlijk niet leiden tot een nieuwe vorm van bureaucratie. We moeten een methodologie aanreiken, die we op cases kunnen toepassen.

Ik ben ook voorstander van aandacht voor het kind. De zorg voor de meest kwetsbaren, zoals gehandicapten, bejaarden en kinderen, kan een uiting zijn van de menselijkheid van onze samenleving. Als men aandacht vraagt voor de kinderrechten, is dit terecht. In het Centrum voor de Bevordering van het Welzijn en in de vertrouwenscentra moeten we instrumenten vinden om resultaten te boeken. Eerstdaags verwachten we een jaarverslag van het Centrum voor de Bevordering van het Welzijn. Dit zal de basis zijn om samen met professoren Dumon en Verhelten tot concrete conclusies te komen. Mevrouw Merckx, aan de comités voor Bijzondere Jeugdzorg hebben we preventiemiddelen ter beschikking gesteld om te werken rond de rechten van het kind. Met dit doel hebben we ook een niet-gereguleerde toelage gegeven aan de voorzieningen voor Bijzondere Jeugdzorg. We voorzien ook een gesprek met de vertrouwensartscentra, waar zich spanningen kunnen voordoen tussen luisteren, doorverwijzen en opname. De kinder- en jongerentelefoon moet niet alleen helpen maar heeft ook een signaalfunctie. Ook Kind en Gezin besteedt aandacht aan deze problemen. We moeten dit verder uitspitten. Er zijn al een paar embryonale aanzetten, maar er is nog heel wat werk.

De armoede behoort niet tot mijn eerste bevoegdheid. Ik deel deze zorg samen met minister Peeters. Vandaag vond er een interministeriële commissie plaats, waar het armoedebestrijdend werd behandeld. We hebben bij de regering een nota ingediend met een aantal krachtlijnen over de schuldbemiddeling, de minimum-levering van nutsvoorzieningen als gas en elektriciteit, de zorgverdeling in

het onderwijs en het lokaal gezondheidsnetwerk. Meerdere elementen werden dus opgenomen.

Mijn mening over de Vlaamse Openbare Instellingen is bekend. Ik heb dit al in de commissie gezegd. Ik probeer koersvast te zijn. Wat ik heb gezegd, staat geschreven en ik zal proberen om daar naar te handelen.

De regularisatie van nepstatuten en de problematiek van de tewerkstelling zijn mij niet vreemd. Ondanks onze inspanningen is het voor sommige gehandicapten bijzonder moeilijk in het goede project terecht te komen. Het blijft een zeer zware opgave. We leven in een harde samenleving. Mensen met een fysieke, mentale of psychomotorische handicap hebben het bijzonder moeilijk.

We moeten dit moeizaam gevecht blijven leveren, ook als de resultaten soms ontmoedigend zijn. We hebben recent de OCMW's aangespoord hun taak op te nemen.

Mevrouw Grouwels vroeg aandacht voor de problematiek van Brussel en meer in het bijzonder voor de werkgelegenheid. Dit valt niet in dovemansoren. Juridisch formeel kunnen we daar niet zo snel een antwoord op formuleren. Ik zal echter niet nalaten dit met minister Kelchtermans te bekijken.

Men vroeg aandacht voor de bijzondere jeugdzorg. We hebben onlangs een schrijven gericht aan de voorzitters van de Comités voor Bijzondere Jeugdzorg, waarin we een overzicht geven van de maatregelen die mogelijk zijn op korte en op middellange termijn. Ik denk aan de samenvoeging van sociale diensten, het verloop en de aanpak van bureauvergaderingen, hoe omgaan met dringende en kortdurende opvang, profilering van verschillende comités, de samenwerking tussen de verschillende sociale diensten, het inclusieve beleid. Die brief zal in de komende weken in hun bezit zijn en kan aanleiding geven tot een verder gesprek in beperkte kring.

Ik ben wellicht niet volledig geweest en heb opmerkingen van bepaalde collega's veronachtzaamd. Ik heb echter gepoogd aandachtig te noteren. Het verslag dat we krijgen dank zij de goede diensten van het parlement zullen we met aandacht doornemen.

Ik wil toch nog vragen de kwaliteit van het beleid niet af te meten aan het aantal decreten. Het goedkeuren van veel wetten en decreten leidt niet noodzakelijk tot goede resultaten op het terrein. Goede resultaten bereikt men vaak door gesprekken, door het zoeken naar concrete handelwijzen, door het maken van goede afspraken, door het creëren van ruimte. Dat levert geen grote krantenkoppen op, maar kan op het terrein bijzonder betekenisvol zijn. U hebt een actieve commissie, houd die goede werking vol, maar overstelp mij niet met vragen. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dank u, mijnheer de minister.

Wenst er nog iemand het woord ?

Hiermede zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10.00 uur en 14.00 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 23.42 uur.*
